

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRK YAZILI BASININDA SURİYE'DE
YAŞANAN İÇ SAVAŞLA İLGİLİ ÇIKAN
HABERLERİN İNCELENMESİ**

ADHAM KAKO

2501121155

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. GÜVEN BÜYÜKBAYKAL

İSTANBUL 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : ADHAM KAKO Numarası : 2501121155
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : GAZETECİLİK / YÜKSEK LİSANS Danışmanı : PROF. DR. GÜVEN BÜYÜKBAYKAL
Tez Savunma Tarihi : 27.06.2019 Saati : 11.00
Tez Başlığı : TÜRK YAZILI BASININDA SURIYE'DE YAŞANAN İÇ SAVAŞLA İLGİLİ ÇIKAN HABERLERİN İNCELENMESİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, soruların sorularına alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / **EVÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF. DR. GÜVEN BÜYÜKBAYKAL		kabul
2-PROF. DR. ASLI YAPAR GÖNENÇ		kabul
3-DR. ÖGR. ÜYESİ OZAN GÜNEL		

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-DOÇ. DR. MURAT MENGÜ		kabul
2-DR. ÖGR. ÜYESİ ERSİN TURAN		

ÖZ

TÜRK YAZILI BASININDA SURİYE'DE YAŞANAN İÇ SAVAŞLA İLGİLİ ÇIKAN HABERLERİN İNCELENMESİ

ADHAM KAKO

Bu çalışma, Türkiye'nin yanı başındaki kadim komşusu Suriye'deki iç savaşın Türk yazılı basınında yer alması ve Türk yazılı basının verdiği bu haberlere verdiği önemi kapsayacaktır.

Öte yandan, Suriye'nin siyasi tarihine ışık tutarak gelinen nokta değerlendirmeye çalışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Suriye sahasındaki en güncel bilgilere yer verilmiştir. İç savaşın başlangıcından bu yana gelinen noktanın en önemli detaylarını anlatılmıştır. Suriye krizinin askeri ve siyasi boyutlarının yanı sıra yabancı güçlerin müdahalesi vurgulanmıştır. Çalışmanın son kısmında, Türk yazılı basınının önemli gazetelerinden "Sabah" ve "Türkiye" gazetelerinin 2016 yılının Temmuz ve Ağustos aylarındaki Suriye iç savaşıyla ilgili haberleri incelenmiştir. Bu süre zarfında, iki gazetenin internet arşivindeki haberlerini gün gün inceleyerek, değerlendirme yapılmıştır. Bu iki gazetenin meydana gelen olaylara ilişkin yayınladığı benzer haberler karşılaştırılmıştır. Haberlerin kaynakları, kullanılan ifadeler ve görsellerin uygunluğu incelenmiştir.

Anahtar kavramlar: Suriye, Esed, Yazılı Basın, ÖSO, DEAŞ, YPG, Türkiye

ABSTRACT

ANALYSIS OF NEWS ABOUT SYRIAN CONFLICT IN TURKISH MEDIA

ADHAM KAKO

This study covers the appearance of civil war in Syria, which is an old friend of Turkey, on the Turkish print media and the importance given by print media to this news. On the other hand, an attempt was made to assess the current situation by shedding light on Syrian political history.

The second part of the study sought to provide the most up-to-date information on Syria. An attempt was made to explain the most important details of the point reached since the beginning of the civil war. In this section, the military and political dimensions of the Syrian crisis and the intervention of foreign powers were compiled.

In the last part of the study, the news on Syrian civil war that appeared in the major newspapers of Turkish print media, Sabah and Turkey, in period of July and August of 2016, have been analysed. An attempt was made to make an evaluation by examining the news from two newspapers in the Internet Archive day by day for the above period. At the same time, attempts were made to compare these two newspapers with similar news on the events. The sources of the messages, the terms used and the suitability of the images were examined.

Key words: Syria, Assad, Media, FSA, İSİS, YPG, Turkey,

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı Türkiye'nin en köklü üniversitelerinden birinden yapmanın mutluluğunu yaşıyorum. Bir Suriyeli olarak Türk basınında ülkemde yaşanan çatışmaları Türkçe olarak ele almanın gururunu yaşıyorum. Bu çalışmada destek olanlara şükranlarımı iletirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ.....	V
HARİTALAR LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR LİSTESİ	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SURIYE'NİN SİYASİ TARİHİ

1.1. İç Savaş Öncesi Suriye'nin Etnik Yapısı	4
1.1.1. Araplar	4
1.1.2. Türkmenler.....	5
1.1.3. Kürtler	5
1.1.4. Ermeniler	6
1.1.5. Çerkezler	6
1.2.Suriye'nin Dini Yapısı	6
1.2.1. Sünniler.....	7
1.2.2. Şia	7
1.2.3. Nusayriler.....	8
1.2.4. Hıristiyanlık	8
1.2.5. Musevilik (Yahudiler)	8
1.2.6. Yezidilik.....	9
1.2.7. Dürziler	9
1.3.Osmanlı Döneminden Günümüz Suriye'ye Geçiş:	10
1.3.1. Suriye'nin Osmanlı Devletinden Ayrılışı	10
1.3.2. Fransız Mandası Yönetimi.....	16
1.3.3. Askeri Darbeler	17
1.3.4. Baas Partisinin Başa Geçmesi.....	18
1.3.5. Hafız Esed Dönemi	18
1.3.6. Beşşar Esed Dönemi.....	19
1.4. Halk Ayaklanmalarında Beşşar Esed Yönetimi:.....	19
1.4.1. Beşşar Esed'in İç Savaştaki Tutumu	20

1.4.2. Esed Rejiminin Hak İhlalleri	22
1.4.3. Kimyasal Silahla Sivilleri Hedef Alması	23
1.4.4. Kuşattığı Bölgelerde Halkı Göçe Zorlaması	24
1.4.5. Suriye'deki Demografik Değişimi Yasallaştırarak Geri Dönüşleri Engellemesi	25

İKİNCİ BÖLÜM

SURİYE'DEKİ İÇ SAVAŞ

2.1. Suriye'deki İç Savaşın Çatışan Grupları.....	26
2.1.1. Özgür Suriye Ordusunun (ÖSO).....	27
2.1.2. Terör Örgütü DEAŞ (Irak İslam Şam Devleti).....	32
2.1.3. Nusra Cephesi'nden HTŞ'ye Uzanan Süreç	37
2.1.4. Terör Örgütü PYD/YPG/PKK.....	39
2.2. Suriye'deki İç Savaş İçin Siyasi Çözüm Girişimleri.....	45
2.2.1. Suriye Konulu Cenevre Görüşmeleri	46
2.2.2. Astana Görüşmeleri.....	49
2.2.3. Suriye Konulu Zirveler	54
2.3. Yabancı Ülkelerin Suriye'deki Varlıkları ve Etkileri	55
2.3.1. ABD Öncülüğündeki DEAŞ Karşıtı Uluslararası Koalisyon Güçlerinin Suriye Müdahalesi.....	56
2.3.2. Rusya'nın Suriye'ye Askeri Müdahalesi	57
2.3.3. Türkiye'nin Suriye'deki Varlığı.....	60
2.3.4. İran ve Desteklediği Yabancı Grupların Suriye'deki İç Savaşa Katılması	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK YAZILI BASININDA SURİYE İÇ SAVAŞI

3.1. Sabah ve Türkiye Gazetelerinde Temmuz Ayında Çıkan Suriye Haberleri	68
3.2. Sabah ve Türkiye Gazetelerinde Ağustos Ayında Çıkan Suriye Haberleri	129
SONUÇ	181
KAYNAKÇA.....	185

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1.1 : Sykes-Picot Anlaşması	15
Harita 2.1 : Suriye'deki Çatışan Grupların Hakimiyet Alanları.....	29
Harita 2.2 : Suriye'deki Çatışmasızlık Bölgeleri	51
Harita 2.3 : Türkiye'nin İdlib Bölgesindeki Gözlem Noktaları	62

KISALTMALAR LİSTESİ

AA	Anadolu Ajansı
BM	Birleşmiş Milletler
BMGK	Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
DEAŞ	Irak Şam İslam Devleti
DAEŞ	Irak Şam İslam Devleti
FKH	Fırat Kalkan Harekatı
FŞC	Fethu's Şam Cephesi
HTŞ	Heyet Tahrir Şam
HRW	İnsan Hakları İzleme Örgütü
İŞİD	Irak Şam İslam Devleti
ÖSO	Özgür Suriye Ordusu
PKK	Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkerên Kurdistan)
PYD	Demokratik Birlik Partisi
SNHR	Suriye İnsan Hakları Ağı
SETA	Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı
SOHR	Suriye İnsan Hakları Gözlem Evi (The Syrian Observatory for Human Rights)
UÖC	Ulusal Özgürleştirme Cephesi
YPG	Halk Koruma Birlikleri veya Halk Savunma Birlikleri
ZDH	Zeytin Dalı Harekatı

GİRİŞ

Tarihi ve kültürel bağlarımız olan komşumuz Suriye'deki iç savaş 8. yılını geride bıraktı. Ülke çapında rejim karşıtı barışçıl gösterilerle başlayan ayaklanmalar, ilerleyen yıllarda yerini kanlı çatışmalara bıraktı.

Mart 2011 Arap ülkelerine Tunus'tan başlayıp bir bir ulaşan halk ayaklanmaları, Suriye'de kendini gösterdi. Barışçıl Halk gösterileri, ülkenin güneyindeki Dera ilinden başlayarak¹ kısa süre içerisinde ülkenin bütün noktalarında kendini hissettirmeye başladı. Kanlı savaş 23 Milyon Nüfusa sahip ülkedeki milyonlarca kişinin hayatını kabusa çevirdi.

Tez'in ilk bölümünde Suriye'nin etnik ve dini yapısının yanı sıra siyasi tarihine yer verilecek. Suriye, birinci dünya savaşı sırasında yabancı ülkelerle iş birliği yaparak 400 yıl birlikte yaşadığı Osmanlı devletinden ayrıldı. Ekim 1918'de Türk ordusunun Şam'dan çekilmesinin ardından Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal, emrindeki kuvvetlerle Şehre girmiştir. Şerif bağımsızlık ilan etse de ancak Fransa ve İngiltere, Suriye'nin bağımsızlığını tanımayı reddetmişlerdir.

1920 yılının nisan ayında toplanan Yüksek İttifak konseyi, Sykes-Picot Antlaşması'na uygun olarak Arap topraklarını manda yönetimlerine bölmüştür. Suriye'nin Fransız mandası olarak kabul edilmesinin ardından, Fransız orduları 25 Temmuz 1920'de Şam'a girmişlerdir

Fransızlar Suriye'de kaldıkları süre içerisinde ülkeyi bölmeye, azınlıklara yönetmeye milliyetçilere karşı yıpratma gibi politikalar yürütmüştür. Fransızlara karşı başlatılan halk ayaklanmaları sonucu 1947 yılında Suriye devleti bağımsızlığını ilan etmişti.

Bağımsızlığına kavuşan Suriye, siyasi istikrarsızlık hâkim olmuştu. 1947'de Suriye'de yapılan ilk seçimlerde Şükrü El-Kuvvetli cumhurbaşkanı olmuştu. Ancak ilerleyen dönemde çok sayıda askeri darbeler ülkedeki istikrarsızlığı düğümlemişti.

¹ İbrahim Toraman, "Arap Baharı Ve Suriye". Yüksek Lisans Tezi, 2015, Yalova Üniversitesi, Yalova

Ta ki 1963 yılında Baas Partisi'nin darbesiyle ülkenin kaderi değişmeye başlamıştı.1970 yılında Beşşar Esed dümeniyle Suriye'de yeni bir siyasi hayat ortaya çıkmış ve tek partilik ve tek kişi tarafında 30 yıl sürecek bir yönetim gelmişti.

10 Haziran 2000 Hafız Esed'in vefatının ardından Suriye'de Cumhurbaşkanlığına oğlu Beşşar Esed gelmişti.

Çalışmamın ikini kısmında, Suriye'deki iç savaşın sürecini anlatmaya çalıştım. Bu bölümde iç savaşın askeri boyutunu ele almaya çalıştım. Rejim ile çatışan askeri muhaliflerin kuruluşunu, 2018 yılını itibara alarak çatısı altındaki en önemli grupları derledim. Terör örgütü YPG/PKK'ya geniş yer verdiğim bu çalışmada, örgütün aldığı destekler, işgal ettiği bölgelerdeki hak ihlallerini ve yasadışı uygulamalarından bahsedilecektir.

İkinci bölümde terör örgütü DEAŞ'ın Suriye'deki varlığı ve çöküşünü ele alındı. Örgütün finans kaynaklarına ve işlediği suçlara yer verildi. EL-Kaide bağlantılı HTŞ örgütünü ele alınan bu çalışmada iç savaşın askeri boyutuna ışık tutmaya çalıştım. Bu bölümde ayrıca yabancı ülkelerinin Suriye müdahalesini ve ortaya çıkardığı sonuçları değerlendirilecektir.

Bu bölümde ayrıca yaşanan krize siyasi çözüm arayışları içerisinde düzenlenen Cenevre, Astan görüşmelerinin yanı sıra zirvelere de yer verilecektir.

Özellikle cuma günleri namaz sonrası toplanan halk siyasi ve ekonomik reformlar talep etmeye başladı. Esed rejiminin halkın isteklerini bastırmak için askeri çözüme başvurmasının ardından, halk rejimin gitmesine isteyen gösterilerinin sürdürdü. Silahlı çatışmalara dönüşen iç savaş farklı evreler geçirerek halen devam etmektedir.

Tezimin üçüncü bölümünde ise Türkiye'nin yazılı basınında 2016 yılının temmuz ve ağustos aylarında çatışmaların en yoğun olduğu dönemde çıkan haberleri incelenecektir.

Söz konusu dönemde Esed rejimi halk ayaklanmalarına en son katılan Halep il merkezindeki sivil yerleşimlere yoğun saldırı ve abluka düzenlemişti.

Çalışmada, Sabah ve Türkiye Gazetesinin internet arşivlerinde yer alan söz konusu dönemde yazdıkları haberlerin içeriklerini bakılacak.

Milyonlarca Suriyeliye kapsını açan Türkiye'nin adeta bir iç meselesi haline gelen Suriye iç savaşı, o dönem Türk medyasından da geniş yer bulacaktır.

Çalışmamada, söz konusu gazetelerin okurlarına geçtiği haberlerin içeriği, yazılış biçimi, kullandıkları dili ve kullandığı görselleri değerlendirmeye çalışılacaktır.

Hazırladığım bu çalışmada, bu ihtiyaca bir katkıda bulunmak ve Türk bilim ve araştırma dünyasına bir ışık tutmak gayesi güdülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

SURİYE'NİN SİYASİ TARİHİ

Suriye, milattan öncesine dayanan tarihiyle farklı dönemlerde farklı kültürlere ve medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Zengin bir kültüre sahip Suriye'de farklı din ve etnik unsurlara mensup topluluklar halen yaşamaya devam ediyor.

Şam ve Halep gibi tarihi vilayetlere sahip Suriye, Osmanlı döneminde de hem siyasi hem de ticari anlamda önemli bir yere sahip olmuştur. Osmanlı yönetimi altında 400 yıl yakın bir istikrar dönemi yaşayan Suriye, I. Dünya Savaşıyla birlikte, istikrarsızlık ve darbeler dönemine girmiştir.

1.1. İç Savaş Öncesi Suriye'nin Etnik Yapısı

Suriye'de Mart 2011'de başlayan iç savaşın ülke geneline yayılmasının ardından ülke içinde ve dışı doğru büyük göçler yaşanmıştır. İç savaştaki çatışmalardan kaçan sivillerin rakamları milyonlarla telaffuz edilmektedir. Halen devam eden çatışmalar yüzünden ülkenin demografik yapısı da değişime uğramıştır.

Ülkede Arapça dışında kendi etnik dillerini konuşan farklı toplumsal gruplar da vardır. Sünni azınlığın dili: Türkçe, Kürtçe ve Kafkas dilleri Hristiyanların dilleri ise: Ermenice, Aramice Süryanice. Suriye'de azınlıklar ise sırasıyla şöyle sıralanmaktadır: Türkler, Kürtler, Ermeniler, Çerkezler.

1.1.1. Araplar

Suriye halkı kültürel olarak önemli ölçüde benzerlikler göstermekle birlikte, etnik ve dini kimlik açısından büyük bir çeşitlilik sergilemektedir.

Nüfusun %75-79'unu Araplar oluşturmaktadır ve bunların %70'i Sünni mezhebine, diğerleri Alevi, İsmaili ve Şii mezheplerine üyedir. Hristiyan Arapların çoğu ise Ortodoks Grek Kilisesi, Suriye Ortodoks Kilisesi ve Katolik Grek Kilisesi'ne bağlıdır. Ülkede konuşulan resmi dil Arapçadır, eğitimde sadece Arapça kullanılmasına izini veriliyor ve nüfusun %80'i Arapça konuşmaktadır.²

² Ömer İshakoğlu, Suriye Tarihi Osmanlı Döneminde Suriye'sinde Edebi ve Kültürel Hayat (1800-1918) Kabalıcı Yayıncılık, İstanbul 2012, s41

1.1.2. Türkmenler

İç savaşın Suriye'ye sığramasından ülkenin önemli bir parçası olan Türkmenler, Suriye'de en çok Halep ili ve kırsalında yaşamlarını sürdürmüştü.

Halep ilinde yaşanan çatışmalar yüzünden kent merkezinde mukim yüzbinlerce Türkmen Halep il merkezini terk ederek kırsala göçmüştür.

Türkmenler iç savaş öncesi Suriye'nin Şam, Halep, Hama, Humus, Lazkiye, Tartus, Rakka, İdlib, Dera, Kuneytra illerinin bazı bölgelerinde ve bazı kıyı kesimlerinde yaşamaktadırlar.³

İç savaştan önce Suriye nüfusunun yaklaşık yüzde 5-7 arası bir kısmını oluşturduğu tahmin edilen Türkmenlerin sayısı, resmi olmayan kaynaklara göre 1-1.5 milyon civarı oldukları tahmin ediliyordu. Ancak iç savaşın başlamasından sonra yaşanan göçler yüzünden bu rakam azaldı. Suriye'de Türkmenlerin yaşadığı bölgeler Şam, Halep, Hama, Lazkiye, Rakka ve Kuneytra şeklinde sıralanıyor.

Suriye Türkmenlerinin konuştuğu şive ise yakın oldukları Türkiye'deki illerde konuşlan şivenin bir uzantısıdır. Nitekim Lazkiye'deki Türkmenler, Hatay'daki Türkmenlerle aynı ağı konuşmaktadır.⁴

1.1.3. Kürtler

Suriye'de etnik dil konuşan en kalabalık azınlığı oluşturmaktadırlar. Suriye'deki Kürtlerin büyük kısmı Sünni'dir.

Kürtler, Suriye'de genel olarak Türkiye sınırındaki sınır bölgelerinde varlık gösteriyor. Afrin ve Fırat Nehri'nin doğusundaki bölgelerde Kürt nüfusu yaşamaktadır.

Bazı kaynakları Suriye'de Kürtlerin sayılarına yaklaşık 1.5 Milyon olduğunu kaydediyor.⁵

³ **Abdurrahman Mustafa**, (2015). Suriye'de Türkmen Gerçeği. ORSAM Rapor No:27, s.4 <https://orsam.org.tr/tr/suriye-de-turkmen-gercegi/> Erişim Tarihi:15 Ocak 2018)

⁴ **Cengiz Orhunlu**, "Lazkiye Türkleri", Türk Kültürü Dergisi, Ankara, 1997, Sayı:40, s.132

⁵ **Carl Dahlman**, 'The Political Geography of Kurdistan', Eurasian Geography and Economics, Cilt 43, Sayı 4 (2002), s. 274.

Türkiye'den 1923-1946 yıllarında kaçan Kürtlere Suriye'de vatandaşlık verilmemiştir.⁶

1.1.4. Ermeniler

Ermeniler, tarihin eski zamanlarından beri Suriye topraklarında varlıklarına devam ediyor. İç savaşın başlamasından sonraki dönemlerde bazı Ermeni kökenli Suriye vatandaşları Ermenistan'a sığındı.

Halep ve Mamlukar döneminden günümüze kadar Suriye, Ermenilerin en önemli merkezi olmuştur.⁷

Ermenilerin Suriye'ye göçleri, Birinci Dünya Savaşı devam ederken gerçekleşmiştir. Fransa'nın Anadolu'dan çekilmesiyle, 1920'lerde 50,000 Ermeni göçmen Halep'e göç etmiştir. Kilikya'dan Halep'e gelen göçmenler, el-Cezire'den Kamışlı, Haseke gibi bölgelere yerleşmişlerdir.

İç savaş öncesi Suriye nüfusunun yaklaşık yüzde ikisini teşkil eden Ermenilerin büyük bir kısmı Ermeni Ortodoks Kilisesine mensuptur.⁸

1.1.5. Çerkezler

Çerkezlerin yerleşmesi iki aşamalı olmuştur. Çerkezler önce Kafkasya'dan sonra da Balkanlardan gelerek Suriye topraklarına yerleşmiştir.

İç savaş öncesi Suriye'de sayıları 70.000'e ulaşan Çerkezler, Golan, Hama, Humus, Rakka ve Halep kentlerinde yaşamıştı.

1.2. Suriye'nin Dini Yapısı

Suriye tarih açısından tek tanrılı üç ana dinin doğduğu topraklar olduğu kadar ilk yayılma alanları da olmuştur. Roma İmparatorluğu döneminde Hıristiyanlığın tesirinde kalan bölge, Hz. Ömer'in 636 yılında fethi sonucu İslamiyet'le tanışmıştır.

Suriye'nin dini yapısının %90'ını Müslümanlar, %10 civarını Hıristiyanlar oluşturmaktadır. Bir miktar da Yahudi ve Yezidi bulunmaktadır.

⁶ David Commints, "Kurds" Historical Dictionary of Syria, London, Scarecrow press, 1996, s.139

⁷ İshakoğlu, a,g,e s45

⁸ David Commints, "Emeninas" Historical Dictionary of Syria, London, Scarecrow press, 1996, s.35

1.2.1. Sünniler

Dini yapı bakımından Suriye halkının çoğunluğu Sünni Müslümandır. Farklı kaynaklara göre, Sünniler nüfusun yaklaşık %74'ünü teşkil etmektedir.

Nüfustaki çoğunluğunun da etkisiyle Sünni İslam, Memlukler ve Osmanlı dönemlerinde siyasi güç merkezleri tarafından desteklenmiş ve Hafız Esed'in iktidara geldiği 1970'ler kadar Suriye iktidarı elinde tutan güç olmuştur.

Sünniler, Fransızlardan bağımsızlığın kazanılmasıyla kurulan Suriye'de hem orduda üst düzey kademelerde hem de Baas Partisi'nin üst kadrolarında önemli yerlere gelmiştir. Hafız Esed dönemindeyse Suriye yönetiminde de Sünnilere önemli görevler verilmiştir. Ancak iç savaşın ülke çapında yayılmasının ardından, Sünniler rejim karşıtı gösterilerin ana unsuru olmuştur. Sünni halk, ülkeyi yıllarca tek yumrukla yöneten Esed rejimini görevi terk etmesini istemişti.

1.2.2. Şia

Şia, Hz. Muhammed'in vefatından sonra devlet yönetiminin Hz. Ali'ye ve onun soyundan gelenlere verilmesi düşüncesi etrafında buluşan gruplara verilmiş ortak addır.⁹ Şiiilerle Sünniler arasındaki farkı oluşturan en büyük özelliği İmamet esasına inanmalarıdır. Genel olarak Şii mezhebinin Zeydilik, İmamiye (İsna Aşeriyye) ve İsmaililik olmak üzere üç kola ayrılmaktadır. Sünniler bunları genellikle sapkın, din dışı olarak görmüşler, sosyal temastan sakınmışlar ve fırsat bulunca yok etmeye dahi çalışmışlardır.

İç savaşta ise, Şia mensupları iktidarı elinde bulunduran Beşşar Esed yönetimine destek vermiş ve silahlı olarak ta rejim karşıtı silahlı muhaliflere de karşı savaşmıştır. Esed yönetimi Şiaların yoğunlukla yaşadıkları yerleşimleri elinde tutmuştur.

⁹ Türk Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sia> (ET: 12Mart 2018)

1.2.3. Nusayriler

Türkçede genellikle Nusayrî ve Arapça kaynaklarda "An Nusairiyeh" olarak bilinen Arap Alevileri, Batı literatüründe değişik terimlerle ifade edilmektedir. Nusayrilik farklı kaynaklara göre, Şia 'ya mezhebinin bir kolu olarak kabul edilmektedir.¹⁰

Nusayrî kavramının kökeni konusunda ileri sürülen bir yaklaşıma göre, Fransız manda yönetimi sırasında bu kavramın yerini Alevi (Alawi) teriminin aldığı ve Türkiye'de kullanılan Alevi kavramının da Suriye'deki Nusayrîlerin 'Alevi' olarak tanımlanması sonrasında ortaya çıkmıştır. Nusayriler, iç savaşta Esed yönetiminin en büyük destekçileri olmuştur.

Yoğunlukla Suriye'nin kıyı şehri Lazkiye bölgesinde yaşamaktadırlar. Esed ailesinin de üyesi olduğu Nusayriler, ülke yönetimindeki üst kademelerde yer almaktadırlar.

1.2.4. Hıristiyanlık

Müslümanlar Suriye'yi fethedene kadar ülkenin en kalabalık topluluğu Hıristiyanlardı. İslamiyet'in 8. yüz yılda Suriye bölgesinde yayılmasından günümüze kadar bölgedeki Hıristiyanlar öz kimliklerini korumuşlardır.

İslamiyet'te, Hıristiyanlar Ehl el-Kitab (Kitabi olanlar) denilmektedir. İslamiye'tin ve özellikle de Osmanlı döneminde Hristiyanları millet olarak tanımasıyla, Hristiyanlar himaye altına alındı. Hıristiyanlar, Suriye'de Fransız Mandası sırasında Fransa'nın yoğun desteğini almıştır.

Hristiyanlar, iç savaş başlamadan önce, ülke nüfusunun yaklaşık %10'unu oluşturdular.

1.2.5. Musevilik (Yahudiler)

Eskiden Suriye Yahudi Cemaati, Halep, Şam ve Kamışlı civarında yaşamaktaydılar. İsrail'in kurulmasından sonra, Yahudiler' in büyük bir kısmı bir kısmı Suriye'yi terk etmiştir. 1967 Savaşı'nda, İsrail'in işgaline giren Golan'da ise halı hazırda binlerce Yahudi yaşamaktadır

¹⁰ **Ethem Ruhi Fiğlalı**, Günümüz İslam Mezhepleri, İzmir İlahiyat Vakfı, İzmir 2008, s. 359; **Halil İbrahim Bulut**, İslam Mezhepleri Tarihi, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2011, s. 273; **Mustafa Öz**, İslam Mezhepleri Tarihi, Ensar Yayınları, İstanbul 2011, s. 585.

1.2.6. Yezidilik

Yezidilik içine kapalı eklektik bir inanç sistemidir. Yezidiler, İncil'e, Kuran'a ve ateşe saygı gösterirler. Tapınaklarında Kuran'dan ayetler vardır. Şeytana tapmakla suçlanan Yezidiler, Şeytan'ı da tanrı sayan bir inanca sahiptir. Suriye'de 10.000 civarında Yezidi olduğu düşünülmektedir. Kürt toplumunun bir kısmı da Yezidi olduğu biliniyor. 16.yy. başlarında Kürt beyi Şeref Han'ın kalele aldığı "Şerefname" adlı çalışmasında Kürtlerin büyük kısmının Sünni mezhebine tabi olduğu, sadece Musul ve Şam bölgelerinde Dasei Khaldi, Besyani, Bohti (bir kısmı), Mahmudi ve Dunbili gibi Kürt aşiretlerinin Şeyh Adiy bin Musafiri'yi peygamber sayan Yezidi mezhebinden olduğu söylenmektedir.¹¹ Günümüzde Suriye'deki Kürt Yezidileri, Kirmançi şivesiyle konuşurlar ve Cezire ile Halep'in kuzeybatısında, Arfin bölgelerinde yaşamaktadırlar.

1.2.7. Dürziler

Suriye Dürzileri ülkenin güneyindeki Süveyda ilinde yaşamaktadırlar.¹² Dürzilik 11. Yüzyılda Fatimilerin döneminde doğmuştur. Bazı kaynaklara göre, Adını Muhammed Bin İsmail el-Derezi'den alan Dürziler, gizemli bir şekilde ortadan kaybolan El-Hekim adlı Fatimi Halifesini Tanrı'nın cisimleşmiş hali olarak görmektedir.¹³ Kapalı bir toplum olarak bilinen Dürziler, Esed rejimi ile iyi ilişkiler içerisindedir.

İç savaşın başlamasından bu yana Dürzilerin yoğun olarak yaşadıkları dağlık Süveyda ili rejime verdiği destekle bilinmektedir.

¹¹ **Ömer İshakoğlu**, Suriye tarihi Osmanlı Dönemi. Suriye'sinde Edebi ve Kültürel Hayat, İstanbul, Kabalıcı Yayıncılık, 2012 s. 49

¹² **Frederic C. Hof**, "Sectarian Violence in Syria's Civil War: Causes, Consequences, and Recommendations for Mitigation", Rafik Hariri Center for the Middle East, 2012, s.1

¹³ **Zaid Bin Abdülaziz El Feyyad**, "Dürzilerin Hakikati", 2005, Riyad, El-Eluka Yay. s.11 online erişim: file:///Users/aa/Downloads/aldduruz.pdf , (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2018)

1.3. Osmanlı Döneminden Günümüz Suriye'ye Geçiş

Suriye ilk olarak 1516 yılında Osmanlı devletinin hakimiyetine girmiştir. Yaklaşık 400 yıl Osmanlı sancağı altında kalan Suriye, I. Dünya Savaşı birlikte. Osmanlı topraklarından ayrılmıştır.

Suriye, daha sonra Fransız mandasının işgaline uğrayarak 1947 yılında bağımsızlığına kavuşur.

1950'li yıllarda siyasi anlamda istikrarsızlık yaşayan ülkede askeri darbeler yaşanmıştır. Bunlardan en sonuncusunu 1963 yılında Baas Partisi yapmıştır.

1970'de ise Hafız Esed Baas Partisi yoluyla darbe yaparak ülkenin yönetimini ele geçirmiştir. Ülkeyi yaklaşık 30 yöneten Hafız Esed'in ölümünden sonra yerine oğlu Beşşar Esed geçmiştir

1.3.1. Suriye'nin Osmanlı Devletinden Ayrılışı

23 Temmuz 1908 yılında II. Abdülhamit, Osmanlı devletinde yaşanan olaylardan ötürü II. Meşrutiyet'i ilan etmek zorunda kaldı. II. Meşrutiyetin ilanı ile beraber ülkede siyasi ve sosyal olaylardan Osmanlı devleti himayesi altında yaşayan etnik gruplar gibi Araplar da etkilendi.

Araplar, menfaatlerine uygun gördükleri ittihat ve Terakki Fırkasını destekleyerek II. Meşrutiyetin ilanını memnuniyetle karşıladı. Araplar ve Gayri Müslimler, kendilerine daha fazla özgürlüklerin tanınacağı yeni bir anayasa beklentisi içerisindeydiler.

Meşrutiyetin ilanı ile birlikte ülke içinde ve dışında yaşayan Araplar siyasi faaliyetlerine hız vermişlerdir. Basın özgürlüğü, ayrılıkçı Arap milliyetçiliği ve resmi ve gayri resmi siyasi ve ayrılıkçı emeller taşıyan Arap cemiyetleri kurulmuştur. 27 Nisan 1909 da II. Abdülhamit, 31 Mart olaylarından Sorumlu olduğu öne sürülerek İttihatçılar tarafından tahtından indirilerek yerine kardeşi Mehmet Reşat getirilmişti. Bu olay hem İttihatçılar hem de milliyetçi Araplar için çok önemliydi, İttihatçılar ülkenin idaresinde tek söz sahibi olurken Arapların da adem-i merkezîyetçilik fikirleri önemli bir sekteye uğramıştı. 1908 yılında İlan edilen ikinci Meşrutiyet ile birlikte, 'adem-i merkezîyetçilik' Arapların en önemli beklentisi haline gelmişti, ama ülkede İdareyi elen geçiren İttihat ve Terakki Fırkası (İTF) "merkezîyetçilik" fikrini

desteklemekteydi. Böylelikle İTF ülke idaresinde Arap desteğini kaybetmiş ve Arap milliyetçilerinin kendilerine karşı cephe almaya yöneltmiştir.¹⁴

Bunun üzerine meclise giren Arap mebusların (milletvekilleri) çoğu İTF'ye muhalif diğer fırkalarla iş birliğine gitmişlerdir. Meclisteki Arap mebuslar hem Araplık ve Arap milliyetçilik politikasını savunucusu hem aynı zamanda Suriye'de var olan resmi veya gayri resmi Arap milliyetçiliği ve özgürlüğü adına çalışmalarda bulunan cemiyetlere mensuptular.

Araplar gerek II. Abdülhamid döneminde gerekse İTF döneminde yönetimden gerek siyasi gerekse diğer konularda reform talebinde bulunmuşlardır. Bu taleplerin başında idari anlamda adem-i merkezîyetçi bir sistem gelmiştir. Arapların bir diğer talebi de Arapçanın, Türkçeye ilaveten ülkenin resmi dairelerinde ve eğitimde kullanılmasıydı, bu talep kısmen de olsa 1913 yılında detaylı bir şekilde anlatılarak ve kapsamı açıklanarak Meclisi Vükela tarafından kabul edilmiştir. Böylelikle dil konusunda alınan reform kararları ile birlikte Arapların en temel isteklerinden birisi de gerçekleşmiş oldu.¹⁵

Arapların Osmanlı devletinden bağımsızlığına giden yolda Arap Milliyetçiliği önemli itici güç olarak görülmüştür. 19.yüzyıldan itibaren Batı ülkelerinin üniversitelerinde eğitimlerini tamamlayan Suriyeli aydınlar yapmış oldukları çalışmalarla Arap milliyetçiliği fikrinin oluşumunda önemli katkılar sağlamışlardır.¹⁶

Reform talebinde bulunan Suriyeli Araplar adem-i merkezîyetçilik ve bağımsızlık hayallerini gerçekleştirmek için yer altına inerek gizli cemiyetler kurmuş oldular.¹⁷

II. Meşrutiyetin ilanından önceki dönemde pek çok gizli Cemiyetler kurulmuştu, örnek olarak İlim ve Sanat Cemiyeti, Umumi Suriye Cemiyeti, Şark cemiyeti ve Beyrut Cemiyeti en önemli siyasi cemiyetler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu cemiyetler Arapçanın resmi dil olarak kabul ettirilmesi, Suriye ve Lübnan'ın birlikte

¹⁴Ömer Osman Umar, Osmanlı yönetimi ve Fransız manda idaresi altında Suriye 1908-1938. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2004. s. 159

¹⁵ Umar, a.g.e, s. 185-186

¹⁶, Ed. Thomas Collelo, Syria : a country study / . -- 2. bs. -- Washington, D.C. : Library of Congress, 1988. s.18

¹⁷ ¹⁷ Umar, a.g.e, s. 2-3

bağımsızlıklarının sağlanması gibi temel hedefler içerisinde faaliyetler göstermişlerdir.¹⁸

II. Meşrutiyetin ilanından, 3 Ağustos 1909 yılında ilk kez cemiyetler kanunu çıkarıldı. Yasayla birlikte artık cemiyet kuruluşunda hükümetten izin almaya gerek kalmamıştı. Bu yasa ülkede bağımsızlık emelleri güden Arapları çok rahatlatmıştı ve çok sayıda Cemiyetler ve parti resmi hüviyete bürünmüş oldu.¹⁹

Kurulan Arap devletlerinin fikri yapısının oluşumunda yer alan cemiyetler ve partiler önemli bir rol üstlenmişti. Bu cemiyetlerin ve partilerin Osmanlı devleti içerisinde ve dışında bir kısmı resmi hüviyet kazanarak çalışmalarına devam etmiş diğer bir kısmı ise gizlice örgütlenerek siyasi aktivitelerine devam etmişti.²⁰

Resmi Cemiyetler

(Osmanlı Arap Kardeşliği Cemiyeti, Arap Edebiyatçılar Kulübü, Osmanlı İdaresi Adem-i Merkeziyet Partisi, Umumi Islahat Partisi ve Şam Islahat Cemiyetleri).

Gizli Cemiyetler

(El-Kahtaniye, Al-Ahd Cemiyeti, el Arabiyya el-Fetat bir diğer adıyla Genç Araplar, Arap birliği Cemiyeti, Arap Ayaklanma Cemiyeti).

Bağımsızlık amaçlarını gerçekleştirmek için Fransa ve İngiltere gibi batılı ülkelerin desteğini alan bu cemiyetlerin yanı sıra bizzat Avrupa ve Amerika'da kurulan bazı Arap bağımsızlık cemiyetleri de mevcuttu. Fransa'da "Avrupa Milli Uyanış Cemiyeti", ABD 'de ise "Suriyeliler Birliği Cemiyeti" kurulmuştu.

Paris Arap Kongresi

II. Meşrutiyetin ilanından sonra Arapların o dönem en önemli siyasi aktivitelerinden birisi 18 Haziran 1913 yılında Fransa'nın Paris şehrinin ev sahipliği yaptığı, Paris Arap Kongresi olmuştur.²¹

¹⁸ Zekeriye Kurşun, Yol Ayrımında Türk-Arap ilişkileri, İstanbul, İrfan Yayınevi, 1992, s 84-85.

¹⁹ A.e, s. 79-81

²⁰ İshakoğlu ,a.g.e, s. 78- 79

²¹ Umar, a.g.e. s.188

Araplar için siyasi dönüm noktası sayılan bu kongre, sadece alınan kararlarıyla değil, Osmanlı devletinden göç etmiş Arap milliyetçilerinin Osmanlı devleti sınırları içinde faaliyet gösteren bağımsızlık cemiyetleri ve siyasi partiler temsilcileri ile fikir birliğine varması ve birleşmelerine yol açmasıyla kritik niteliktedir.

Osmanlı devletinin idaresini elinde bulunduran İttihatçılar bu kongrenin Osmanlı devletinin istikrarına tehlike oluşturacağını düşünerek ilk etapta Lübnan'da yapılması planlanan bu kongreyi engellemiştir.²² Bunun üzerine Araplar, Fransa Hükümetinin desteği ile birlikte kongreyi Paris'te yapmaya karar verdiler.²³

Kongreyi düzenleyenlerin çoğunluğu ilim, iktisat ve ticaret ile uğraşan ve kısmi özerklik yolunda yapılacak reformlar için mücadele eden Suriyeli Arap milliyetçilerdi.

Arapların Fransa da kongreyi düzenleyeceği bilgisini alan İttihatçılar engelleme girişinde bulunmuşsa da bu işte başarısız olmuştu. 18 Haziran 1913 yılında gerçekleşen Suriyeli Mebus Abdülhamid Zöhravi başkanlığında yapılan kongre ye çoğunluğu Suriyeli olmak üzere 24 delege ve çok sayıda gözlemci Arap katılmıştır.

Kongre ele alınan konuların bazıları:²⁴

1. *Bir vatana sahip olmak ve vatana sahip çıkmak*
2. *Osmanlı İmparatorluğunda Arapların hukuku*
3. *Adem-i merkeziyet esası üzerinde ıslahat zarureti.*
4. *Suriye'ye ve Suriye'den yapılan göç.*

21 Haziran 1913 günü, uzun tartışmaların ardından çok sayıda karara imza atılmıştır. Bu kararlar Osmanlı devletinin adem-i merkeziyet siyaseti izlemesinin gerektiği yönündeydi. Dil sorununa değinen önemli kararlardan biriside Mebusan Meclisinde Arapça dilinin Türkçe gibi geçerli olması ve Arap vilayetlerinde de resmi dil olarak kullanılması talebiydi.

²² İshakoğlu a.g.e, s. 80

²³ Osman a.g.e, s 189

²⁴ İshakoğlu, a.g.e, s 80

Askerlik konusu kongrenin önemli bir tartışma konusu olmuştu. Kongrenin sonuç bildirisinde açıklanan kararlarda Arapların askerlik yapacakları yerler ile ilgi düzenlemeler yer alıyordu. Genel olarak tüm kararlar Osmanlı hükümetini, Arap vilayetlerinde acil bir şekilde reformlar yapması yönündeydi. Kongrede ayrıca Fransa'nın vermiş olduğu desteğe dikkat çekilerek, Fransa Cumhuriyeti hükümetine teşekkür edilmiştir.²⁵

Sykes- Picot Anlaşması ve Arap Bölgelerinin Parçalanması

İngiltere, Arapların Osmanlı devletine karşı ayaklanmasını garantiledikten sonra, Arap yarımadasını paylaşma konusunu görüşmek için Fransa'dan bir temsilci göndermesini istedi. Fransa, Beyrut eski konsolosu François Georges Picot'yu bu görev için özel temsilcisi olarak gönderdi. İngiltere hükümeti ise dışişleri bakanlığı müsteşarı Mark Sykes'ı görüşmeler için görevlendirdi.²⁶

Görüşmeler Kasım 1915 Londra'da bulunan Fransız büyükelçiliğinde gerçekleşmiştir. Bu görüşmelerle birlikte Ortadoğu'nun adeta kaderi çiziliyordu.

Fransa ve İngiltere temsilcileri yapmış oldukları gizli görüşmeler sonucunda "kalem ve cetvel" kullanılarak, Arap bölgelerini ve Anadolu'nun kuzey bölgelerini kendi aralarında bölerek yapay bir harita üzerinde anlaşmaya vardılar.²⁷

Görüşmeler sırasında *Fransa, Filistin'de uluslararası bir rejim kurulmasını ve Basra'dan Filistin'e kadar uzanan bölgenin İngiltere'nin kontrolüne veya egemenliğine verilmesini kabul ediyordu. Buna karşılık İngiltere, Fransa'nın Suriye'nin sahil bölgesi ile Kilikya'nın tamamını almasına ve İran sınırına kadar uzanan bölgenin Fransız nüfuzuna bırakılmasına onay veriyordu.*²⁸Fransa ayrıca Suriye'nin Hama, Humus, Halep ve Şam gibi şehirlerin yönetimini Arapların, Fransız hükümetinin himayesinde, sağlayacağına taahhüt etmişti.²⁹ 16 Mayıs 1916 yılında İngiltere ve Fransa, Rusya'nın onayını aldıktan sonra, Sykes-Picot anlaşmasını imzaladılar.

²⁵ **Ömer Kürkçüoğlu**, Osmanlı Devletine Karşı Arap bağımsızlık Hareketi 1908-1918, Ankara Üniversitesi, 1982, s.38

²⁶ **Cevdet Küçük**, SYKES-PICOT ANTLAŞMASI; Diyanet İslam Ansiklopedisi, cilt: 38; s. 205.

²⁷ **Umar, a.g.e**, s. 218.

²⁸ Cevdet Küçük, SYKES-PICOT ANTLAŞMASI; Diyanet İslam Ansiklopedisi, cilt: 38; s 205.

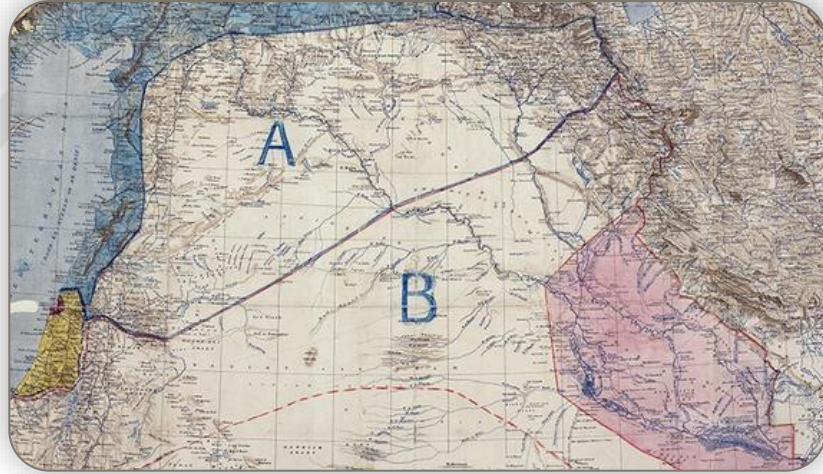
<http://www.diyantislamansiklopedisi.com/sykes-picot-antlasmasi/>

²⁹ The Struggle for Arap Independence, Western Diplomacy & the Rise and Fall os Faisal's Kingdom İn Syria, **Zeine N. Zeine**, Beirut, 1960. S.11.

İngilizler ve Fransızlar haritada kendi kontrolleri altına alacakları bölgeleri farklı renklere boyayarak sınırlarını belirlemişlerdir. Buna göre İngiltere, haritadaki kırmızı bölgeleri, Fransa ise mavi bölgeleri dolaylı veya dolaysız bir şekilde idare edebilecek veya kontrolünü ele alabilecekti.³⁰

Haritada kırmızı bölge Basra'dan Bağdat'a kadar olan kısmı kapsamaktaydı. Mavi bölge de Lazkiye, Tarablusşam, Beyrut ve Sur gibi liman şehirleri olmak üzere Suriye'nin bütün sahil bölgesi ve ayrıca Orta ve Güney Anadolu bölgesini de kapsamaktaydı. Filistin haritada uluslararası bölge olarak kahverengi olarak işaretlenmiştir.

Harita 1.1 : Sykes -Picot Anlaşması

Kaynak : Haber 7 (<http://www.haber7.com/tarih-ve-fikir/haber/1443545-sykes-picotun-gercek-yuzu-ortaya-cikti>)

Haritada görüldüğü üzere yukarıda (A) ve (B) bölgeleri de yer almaktaydı, görüşmeler sırasında iki ülkede bu bölgelerde kurulacak bağımsız Arap ülkelerini, kendi nüfuzu altına alarak tanıyıp kuruma altına alacaklarını bildirmişlerdi.³¹

³⁰ Umar, a.g.e, s. 218

³¹ N. Zeine, a.g.e, s.10-11

Haritada (A) bölgesini oluşturan Şam, Halep, Hama, Humus ve Musul şehirleri Fransa hükümetinin nüfuzu altında olacaktı. (B) bölgesini oluşturan bölgeler ise İngiltere hükümetinin nüfuzu altında olacaktı.

Böylelikle İtilaf devletleri Ortadoğu'yu başta Suriye olmak üzere gizli bir şekilde kendi aralarında paylaşarak Osmanlı topraklarını parçalayarak sömürgecilik anlayışıyla bölgeye yerleşeceklerdi.

Araplara bağımsızlıklarını ilan edip kendi krallıklarını tanıma sözü veren İngilizler bu anlaşmayla Araplara vermiş oldukları vaadi yerine getirmemiş oldular.

Nitekim Rusya'da iktidara gelen Bolşevikler, çarlık döneminde yapılan başta Sykes-Picot Antlaşması olmak bütün gizli antlaşmaları reddederek bunları dünya kamuoyuna duyurdular ve böylelikle 1917 yılının sonlarında bu anlaşmanın duyulmasıyla birlikte Araplar hayal kırıklığına uğramışlardı.

1.3.2. Fransız Mandası Yönetimi Dönemi

I. Dünya Savaşı'nın başladığı 1914'ten Milletler Cemiyeti'nin Fransa'ya Suriye üzerinde mandaterlik yetkisi verdiği 1922 yılına kadar bölge birçok gelişmeye sahne olmuş, Suriyeli Araplar, çok kısa bir süre için de olsa bağımsızlıklarını kazanmışlardır.

Şerif Hüseyin, İngilizlerin çağrısını kabul edip 5 Haziran 1916'da oğullarının liderliğindeki Hicaz kabileleriyle birlikte Türklere karşı isyan etmiştir. Ekim 1918'de Türk ordusunun şehri boşaltmasının ardından da Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal, emrindeki kuvvetlerle Şam'a girmiştir.

Faysal'ın Şam'a girmesiyle birlikte Suriye'de yaklaşık iki yıl sürecek fiili bir bağımsızlık dönemi başlamış oluyordu. Askeri bir yönetici olarak Faysal, Fransız birliklerinin bulunduğu sahil şeridi hariç, bütün Suriye'yi kısa zamanda kontrolü altına almış, Temmuz 1919'da Büyük Suriye Kongresi'ni toplayarak Suriye'nin egemen ve özgür bir ülke olduğunu tescil etmiştir. Kongre, 1920 yılı mart ayında aldığı kararla Faysal'ın Suriye Kralı olduğunu dünyaya duyurmuştur.

Ancak Fransa ve İngiltere, Suriye'nin bağımsızlığını tanımayı reddetmişlerdir. İtalya'nın San Remo şehrinde 1920 yılı Nisan ayında toplanan Yüksek İttifak Konseyi, Sykes-Picot Antlaşması'na uygun olarak Arap topraklarını manda yönetimlerine bölmüştür. Suriye'nin Fransız mandası olarak kabul edilmesinin

ardından Fransız orduları Beyrut'tan hareket ederek Şam'a doğru ilerlemeye başlamışlardır. Zaten zayıf direnişe sahip olan Arap kolayca kırılmış ve 25 Temmuz 1920'de Fransızlar Şam'a girmişlerdir. Kral Faysal Avrupa'ya kaçmak zorunda kalmış ve İngilizler 1921'de onu Irak Kralı yapana kadar da Ortadoğu'ya geri dönmemiştir. Daha sonra Haşimi ailesinden bir başka prens, Faysal'ın kardeşi Abdullah da İngilizler tarafından Ürdün Kralı olarak tanınmıştır.

Fransız mandası süresince, Fransızların uygulamış oldukları yönetim tarzı ve azınlıklarla iş birliği Suriye'yi küçük ülkelere ayırması, ülkede bağımsızlık hareketlerini ve Milliyetçilik duygusunu yeniden canlandırmaya yetmişti. Zira ülkenin 4 bir yanında milli kahramanlar baş göstermeyi başlamıştı, Halep'te İbrahim Hanano liderliğindeki direniş ve benzeri ayaklanmalar sonucunda 1947 yılında Suriye devleti bağımsızlığını ilan eder.

1.3.3. Askeri Darbeler

1947'de Suriye'de ilk seçimlerin ardından cumhurbaşkanı olarak Şükri El-Kuvvetli kazandı. Ancak 30 Mart 1949'da Arap dünyasında ilk askeri darbe Hüsnü Zaim tarafından gerçekleştirilmiştir.

Darbeye ülkenin başına geçerek kendisini Cumhurbaşkanı ilan eden Zaim, parlamentoyu da feshetmiştir.³²

Zaim 14 Ağustos 1949'da General Sami Hinnavi'nin önderliğinde yapılan karşı darbe sonucunda yönetimden uzaklaştırılarak idam edilmiştir.

Darbe ile ülkenin başına geçen Hinnavi, ilk iş olarak yasaklanana partilerin önünü açmıştır. Ancak kısa süren siyasi hayatını bitiren yine ordu oldu.³³

Albay Edip Çiçekli, 19 Aralık 1949'da Sami Hinnavi yönetimine karşı darbe düzenlemiştir. Darbenin önderliğini yapan Çiçekli 1951 yılında Suriye Genelkurmay Başkanı olduktan sonra Devlet Başkanlığı'nı ilan etmiştir.

Suriye'yi 4 yıl boyunca yöneten Çiçekli,³⁴ Albay Faysal el-Atasi tarafından askeri darbeye 25 Şubat 1954'te iktidardan uzaklaştırılmıştır.

³² **Salih Akdemir**, "Suriye'deki Etnik ve Dini Yapının Siyasi Yapının Oluşmasındaki Rolü", Ankara Üniversitesi, s. 211-213

³³ **Sabahattin Şen**, "Ortadoğu'da İdeolojik Bunalım", İstanbul, Birey Yayınları, 2004, s.184

1.3.4. Baas Partisinin Başa Geçmesi

Baas Partisinin temelleri, Arap milliyetçiliği söylemleri üzerine 7 Nisan 1947'de kurulmuştur.³⁵

1963'te Baas Partisi darbe yaparak Nasır yanlısı hükümeti ele geçirdi. Baas Partisi'nin iki kurucusu ve sağ görüşü temsil eden Mişel Aflak Irak'a Salahaddin Bitar ise Fransa'ya firar etti. İkisi de sol çizgiyi savunanlar tarafından öldürüldü. (Mişel Aflak Irak'ta, Bitar'da Fransa'da). 1967 Arap İsrail savaşında Suriye Golan Tepelerini kaybetti. O dönem ülkenin Savunma Bakanı görevini yürüten Nusayri kökenli Hafız Esed 16 Kasım 1970 tarihinde darbeyle iktidarı ele geçirdi. Hafız Esed, başa geçtikten sonra Baas Partisi'nin ve devletin bütün iplerini ele geçirdi.

1.3.5. Hafız Esed Dönemi

Hafız Esed iktidara gelir gelmez anayasa değişikliğine giderek kendisine geniş yetkiler verilmesini sağladı.

Esed, başkanlık sistemiyle ülkedeki kurumlara mutlak hakimiyet sağlayarak otoriter bir rejim oluşturdu. Hafız Esed Suriye'de şeklen demokratik rejimlerle uyumlu olmakla birlikte aslen otoriter bir rejim kurmuştur. Vatandaşlar görünüşte cumhurbaşkanının ve meclis üyelerinin seçiminde oy kullanma hakkına sahip olsalar da, hükümetin halkın iradesi dahilinde değişmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

Suriye'de 1963 senesinde darbeyle iktidarı ele geçiren Baas Partisi kısa sürede bu ülkede de şiddet ve baskıyla tüm muhalif oluşumları ortadan kaldırmıştır. 1951 seçimlerinde parlamentoda yaklaşık olarak %20'lik bir oranla temsil edilen Müslüman Kardeşler'in hızlı ilerleyişi onları hedef tahtasına koymuştur. Baas, Müslüman Kardeşleri sindirme konusunda oldukça kararlı davranmıştır. Ülkedeki %74 oranında Sünni çoğunluğu iktidarı için büyük tehlike olarak gören Esed, Müslüman Kardeşler hareketi için eşine ender rastlanan bir katliam planı hazırlayarak onları Suriye siyasi arenasından silmiştir. 1982 yılında Esed'in gözünü kırpmadan uyguladığı bu plan tarihe Hama Katliamı olarak geçmiştir.

Hafız Esed 10 Haziran 2000 yılında hayatını kaybetmiştir.

³⁴ Öner Pehlivanoglu, Ortadoğu ve Türkiye, İstanbul, Kastaş Yay. 2004, s.97

³⁵ Barış Adıbelli, "Arap Baharı Ve Suriye", 2. Baskı, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık 2016, s.34.

1.3.6. Beşşar Esed Dönemi

10 Haziran 2010 tarihinde Hafız Esed'in ölmesiyle Suriye'de yeni bir dönüm noktası yaşandı. Ülkede Beşşar Esed'i yönetimin başına getirebilmek için hızlı bir şekilde anayasada değişikliğe gidilerek ülkeyi yönetecek kişinin yaş sınırı 40'tan 34'e düşürüldü.³⁶

Cumhurbaşkanlığına tek aday gösterilen Beşşar Esed, sözde bir seçimle ülkenin başına geçti. "Yenileme ve Geliştirme" adı verdiği yönetimin başına geçen Beşşar Esed, Suriye halkının yeni umudu olmuştu.

Genç lider, ülkedeki yolsuzluğu bitirip refahı getireceğine dair vaatler vermişti. Ancak Esed, babası zamanındaki yönetimin tersine zayıf bir yönetim biçimi sergilerken ,ülkede adaletsizlik ve yolsuzluk daha da artmıştı.

Arap Baharının Suriye'ye sıçramasının ardından Suriye halkı, barışçıl gösteriler düzenleyerek, Esed'den yolsuzluk olaylarına son verilmesi ve verdiği reform sözlerinin yerine getirilmesini istedi.

1.4. Halk Ayaklanmalarında Beşşar Esed Yönetimi:

Arap Baharı, Arap ülkelerinde otoriter yönetimlere karşı başlayan bir süreçtir. Arap Baharı, Orta Doğu'daki dengeleri yerle bir ederek yıkılması imkânsız denilen iktidarları sonra erdirmiştir.³⁷

2010 yılında başlayan Arap Baharının etkisiyle milyonlar otoriter yönetimlere karşı meydanları doldurmaya başladı.³⁸

Suriye'de ise 2011 yılının mart ayında kendini hissettiren iç savaş, halkın yaşadığı yoksulluk, işsizlik, yolsuzluk, rejimin halk üzerindeki baskıları gibi sorunlar yüzünden çatışmalar gerçek olmuştur.

³⁶ H. Gülşen, Rusya'nın Suriye Müdahalesi: Kazanımlar, Kayıplar ve Riskler. Ortadoğu Analiz, Cilt: 9 Sayı: 79, s.7-8.

³⁷ Barış Doster, B. (2016). Arap Baharı Özelinde Rusya'nın Suriye Politikası. (Ed.). B. Adibelli. Arap Baharı Ve Suriye. 2. Baskı, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık. S.52

³⁸ Doster, a.e, s.52

Suriye'nin heterojen bir yapıya sahip olmasından dolayı isyanlar iç savaşa dönüşmüştür.³⁹

Arap baharının önemli duraklarından biri olan Suriye'de ilk halk ayaklanmaları 2011 yılının mart ayında ülkenin güneyindeki Ders ilinde ortaya çıktı. Halk gösterileri özellikle Cuma namazları sonrası yapılıyordu.

Cuma namazları çıkışında halk sloganlar atarak sokakları dolduruyor ve saatlerce rejim karşıtı gösteriler düzenliyordu.

İlk kıvılcımın Ders ilinden ülkenin diğer bölgelerine yayılması çok zaman almadı. Benzer protestolar gün geçtikçe başkent Şam başta olmak üzere ülkenin dört bir yanına yayılıyordu.

Barışçıl halk gösterileri, rejimin askeri çözüme yönelmesi üzerine silahlı çatışma ve iç savaşın fiili olarak başlamasına yol açtı.

1.4.1. Beşşar Esed'in İç Savaştaki Tutumu

İç savaşta en önemli etken devlet başkanı Esed'in askeri çözüm odaklı adımları önemli rol oynadı. Nitekim Esed, 30 Mart 2011 tarihinde parlamentoda halka ilk sesleniş konuşmasında, "Eğer savaş istiyorsanız buyurun biz hazırız." ifadesini kullanarak rejim karşıtı halka savaşı ilan etmişti.⁴⁰

Protestocuları terörist olarak gören ve onlara savaş açan Esed, yaşanan ayaklanmaları dış güçlere bağlı terör olayları olarak ilan etmiştir.⁴¹

2011 baharının başında Esed rejimine karşı düzenlenen protestolara güvenlik güçlerinin sert müdahalesi, sivil ayaklanmaların artmasına yol açmıştır.⁴²

³⁹ **Oytun Orhan**, Suriye İç Savaşı Ve Orta Doğu'da Güvenlik. Ortadoğu Analiz, 2017, Cilt: 6, Sayı: 63, 36-39.

⁴⁰ Beşşar Esed'in konuşması, https://www.youtube.com/watch?v=uWl5ilWR_30 (Erişim Tarihi: 20 Mart 2018)

⁴¹ **Alp Turhan**, Türkiye Suriye İlişkilerinde Süreklilik: Çatışma-Yumuşama Dönemleri Ve Arap Baharı Süreci. Yüksek Lisans Tezi, 2012, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya. s.10

⁴² **Ragıp Kutay Karaca**, ve **Özkurt Fatma Zeynep**. "Suriye'de Stratejik Denge Arayışı." Tayyar Arı ve Ferhat Pirinççi (Ed.). 2016 VIII. Uluslararası Uludağ Uluslararası İlişkiler Kongre Kitapçığı içinde (294-321). Bursa: Uludağ Üniversitesi. s.297

Esed, konuşmasında iç savaşı “komplo” olarak değerlendirmişti. Halkın isteklerine kulağını kapatan rejim güçleri ise gösterileri bitirmek için her türlü yonteme başvurdu.

Gösterileri düzenleyenleri terörist olarak ilan eden rejim, gösterilere ateş açmaya başladı. Protestolarda her gün onlarca sivil ölmeye başlamıştı.

Buna karşılık rejim güçlerinin güvenlik birimleri gösteriye katılanları rastgele alıkoyuyordu. Gösterilerin önüne geçemeyen rejim güçleri ise sert tepki gösterdi ve kısa sürede yüzlerce insan hayatını kaybetti.

İsyanların başladığı Mart 2011’den Kasım 2011’e kadar rejim ordusunun 3 binden fazla kişiyi katlettiği tespit edilmiştir.⁴³

Halk ayaklanmalarının başlamasından bu yana sokakları dolduran sivilleri azalmış ve bu gösteriler yerini silahlı mücadeleye bırakmıştır.⁴⁴

İç savaşın küresel ve bölgesel güçlerin Suriye’deki ayağı olduğunu iddia eden Esed rejimi,⁴⁵ reform ve adalet sloganlarıyla sokaklara dökülen kalabalığa sert müdahale etti. Rejim güçlerinin orduyu halkın üzerine salması son nokta olmuştu. Artık siviller “Halk rejimi yıkmak istiyor” sloganlarıyla gösteriler düzenliyordu.

Halk ayaklanmaları bir nevi toplumsal harekete dönüşmeye doğru gidiyordu. Tüm toplumsal hareketlerin doğuşu aslında var olan düzenden duyulan kaygı ve endişeden kaynaklanmaktadır.⁴⁶

Ayaklanmaları şiddetle bastırmayı tercih eden rejim güçleri askeri tedbirlerle krizi çözmeye çalıştı. Ancak askeri çözüm fayda etmezken ülkede her gün onlarca sivil rejim saldırılarında hayatını kaybetti. Askeri muhaliflerin de sayılarının artarak halkın

⁴³**Eryılmaz, Selçuk** (2014), Arap Baharı Sürecinde Rusya’nın Suriye Politikası, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

⁴⁴ **Angela Joya**, Syria And The Arab Spring: The Evolution Of The Conflict And The Role Of The Domestic And External Factors. Orta Doğu Etütleri, Volume 4, No: 1, 2012 s.28

⁴⁵ **Yağmur Şen**, Suriye’de Arap Baharı. Yasama Dergisi, 2013 s.60, http://www.yasader.org/web/yasama_dergisi/2013/sayi23/54-79.pdf Erişim Tarihi: 22 Mart 2018)

⁴⁶ **Blummer, H.** (1969). Collective Behaviour, New York, Barnes and Noble. (Aktaran) **Coşkun, B. B.** (2013). Arap Baharı ve Sonrası: Ortadoğu’daki Toplumsal Hareketler Bize Ne Anlatıyor? Ortadoğu Analiz, Cilt: 5, Sayı: 58, s. 66

safına geçmesinin ardından ülke çapında halk gösterileri artık yerini silahlı çatışmaya bırakmıştı.

Askeri muhalifler rejim karşıtı gösterilerin yapıldığı bölgelerde halkı korumak adına varlığını artırarak bu bölgelerde rejimin askeri noktalarını ele geçirmeye başladı. Böylece askeri muhalefet, rejim güçleriyle sert çatışmalara girerek toplumsal desteği de kazanmaya çalıştı. Bu süreçte Esed hem ordusunu kaybetmeye başladı hem de sınırlı bir kesim dışında desteğini tamamen yitirdi. Muhalifler ise parçalanmış yapılarına rağmen rejim güçleri karşısında ilerleme kaydetti.

Silahlı muhaliflerin güçlenmesi ve ilerlemesi karşısında güç kaybeden rejim, çareyi İran ve İran destekli yabancı milislerin desteğinde buldu. Nitekim ilk olarak İran destekli Hizbullah Suriye'ye girerek askeri muhaliflere karşı rejim saflarında çatışmaya başladı.

Lübnan sınırından ülkeye giren Hizbullah militanları, 2013 yılında Humus'un Kusayr kentini ele geçirdi. İlk başta Suriye'deki varlığını inkâr eden Hizbullah, daha sonraki dönemde Suriye'deki varlığını Suriye hükümetinin çağrısına bağladı. Böylece Şam yönetimi, Şii mezhebinden onlarca militan grubunu ülkeye getirerek, çoğunluğu Sünni olan ÖSO'ya karşı mücadele verdi.

Rejim güçleri, ülkedeki iktidarını korumak için sivillerle iç içe olan askeri muhaliflere havadan ve karadan yoğun saldırılar düzenledi. Bu saldırılarda yüzbinlerce sivil hayatını kaybetti. Rejim, çoğu kez de kimyasal silahlara başvurarak hakimiyetini korumaya çalıştı.

1.4.2. Esed Rejiminin Hak İhlalleri

Halk isyanına katılanlara karşı sert tutum sergileyen Esed rejimi yanlılarının sloganlarında "Ya Esed kalır ya da her yeri yakarız" sözlerinde olduğu gibi halk isyanını bastırmak için her türlü silaha başvurmuş ve başvurmaya devam etmektedir.

Rejimin halk ihlalleri Suriye konusunu yakından takip eden kuruluşların raporlarına da yansdı. Suriye İnsan Hakları Ağı'nın (SNHR), güncel verilerine göre, İç savaşın başlamasından bu yana rejim 198 binden fazla sivil rejim güçlerince katledildi.⁴⁷

Ağın verilerinde ayrıca ölen siviller arasında en az en 14 bin sivil rejim hapishanelerinde işkenceden öldürüldü. Muhalif kaynaklardan edinilen bilgiye göre ise halihazırda yaklaşık 500 bin sivil rejimin hapishanelerinde bulunuyor.⁴⁸

2014'te Anadolu Ajansı (AA) aracılığıyla duyurulan, Suriye'de yaşanan insanlık dışı işkence fotoğrafları "Caesar" kod adlı askeri polisi ortaya çıkarmıştı.⁴⁹

1.4.3 Kimyasal Silahla Sivilleri Hedef Alması

Suriye'de SNHR raporlarına göre Esed rejimi, onlarca kez kimyasal silah kullanarak sivilleri katletti. Rejim güçleri, teslim olmayı kabul etmeyen halkı yıpratmak için bu yola başvurdu.

Almanya'nın başkenti Berlin merkezli Küresel Kamu Politikası Enstitüsü tarafından "Saklanacak hiçbir yer yok: Suriye'de Kimyasal Silah Kullanımının Mantiği" başlıklı Şubat 2019 raporunda Suriye'de 336 kez kimyasal silah saldırısının kullanıldığını ve bunların yüzde 98'nin Esed rejimi tarafından yapıldığı ifade edildi.⁵⁰

SNHR raporlarında ise Esed rejimi iç savaşın başlamasından bu yana 216 kez kimyasal silah saldırısı düzenledi.⁵¹

Rejim güçleri son olarak Nisan 2018'de Doğu Guta'nın Duma ilçesinde kuşattığı bölgeye zehirli gaz içerikli kimyasal silah saldırısı düzenlemişti. Saldırı sonucu onlarca sivil yaşamını yitirmişti.⁵²

⁴⁷ "Civilian Death Toll", **SNHR**, <http://sn4hr.org/blog/2018/09/24/civilian-death-toll/> ET 20 Mart 2018)

⁴⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/esed-rejimi-cezaevlerindeki-iskenceden-olumleri-sessizce-itiraf-ediyor/1466174> (Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2018)

⁴⁹ <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/esad-rejiminin-iskence-fotograflarini-sizdiran-caesar-ilk-kez-konustu-26924328> (Erişim Tarihi: 25 Mart 2018)

⁵⁰ <https://www.cnnturk.com/dunya/kimyasal-saldirilarin-yuzde-98ini-esad-rejimi-duzenledi> (Erişim Tarihi: 22 Şubat 2019)

⁵¹ The First Anniversary of the Syrian Regime's Chemical Weapons Attack Against Civilians in Douma City, SNHR, <http://sn4hr.org/blog/2019/04/07/53536/>

1.4.4. Kuşattığı Bölgelerde Halkı Göçe Zorlaması

Rejim güçlerinin en büyük silahı ise saldırılardan sonra “Kuşat-boşalt-insansızlaştır” politikası olmuştur. Zira rejim Suriye’de müttefiklerinin desteğiyle güçlendiği dönemlerde elde etmek istediği bölgeyi uzun süre kuşatarak ve yoğun saldırılar düzenleyerek ele geçirmiştir.

Buna örnek olarak Aralık 2016’da rejim ve destekçileri Halep il merkezinde doğu mahallelerini yoğun şekilde kuşattıktan sonra halkı zorla göçe zorlamıştı.⁵³

Bizzat görevim gereği bölgede takip ettiğim Halep tahliyesi kapsamında yaklaşık 40-50 Halepli, ülkenin kuzeyindeki geçici barınma merkezlerine tahliye edildi. Tahliyelerin tamamlanmasının ardından Halep il merkezi tamamen Esed rejiminin kontrolüne girdi.⁵⁴

Bu politikayı başarılı bir şekilde uygulayan rejim güçleri benzer işleri ayaklanmaların kalesi olan Humus il merkezindeki Vaer Mahallesini ele geçirerek yaptı. Rejim uzun süre kuşatma altında tuttuğu mahalleyi göçe zorlayarak çıkışlarına izin verdi. Zorunlu tahliye anlaşması kapsamında başlayan ve Mayıs 2017’de tamamlanan tahliye kapsamında yaklaşık 25 bin kişi ülkenin kuzeyinde askeri muhaliflerin kontrolündeki bölgelere zorunlu olarak göç etti. Göçün tamamlanması ile beraber Humus ile merkezi de Halep gibi rejim kontrolüne girmiş oldu.⁵⁵

Rejim ayrıca geçen sene, önce Şam daha sonra da Dera ve Kuneytra illerini, zorunlu tahliyelerle ele geçirdi.

⁵² <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dogu-gutada-kimyasal-silah-saldirisi-78-sivil-oldu/1111572> (Erişim Tarihi: 30 Nisan 2018)

⁵³ <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/12/15/halepte-son-durum-tahliye-konvoyu-yeniden-hareket-etti> (Erişim Tarihi: 30 Nisan 2018)

⁵⁴ <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-38408548> (Erişim Tarihi: 30 Nisan 2018)

⁵⁵ <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/humus-esad-rejiminin-eline-gecti-40466512> (Erişim Tarihi: 30 Nisan 2018)

1.4.5. Suriye'deki Demografik Değişimi Yasallaştırarak Geri Dönüşleri Engellemesi

Rejim, ele geçirdiği bölgelerde muhaliflerin geride bıraktığı mal varlıklarına el koymak için 2 Nisan 2018 tarihinde çok konuşulan "10 numaralı" yasayı yürürlüğe koydu.

2 Nisan 2018 tarihinde Esed rejiminin onayladığı ve tepkilere neden olan 2018 yılı 10 sayılı kanunun, Suriye'de zorunlu göçlerle meydana gelen demografik değişimi yasallaştıracağı öngörülmektedir.

Meclisten geçen ve Beşşar Esed'in imzasını taşıyan kanun gereğince genel idari düzenlemeler çerçevesinde, yeni idari birim veya birimler oluşturulmasına müsaade edilmiş ve hak sahiplerine mal varlıklarını bir ay içerisinde belgelemeleri zorunluluğu getirmişti.⁵⁶

Ancak halihazırda milyonlarca Suriyeli gerek Suriye içinde gerekse Suriye dışında mülteci konumunda olduğu için Suriye'deki mal varlıklarını belgeleyemediği için hak iddiasını kaybetmiştir.

Rejim bu yasayla beraber milyonlarca sivilin mal varlıklarına el koymayı hem de geri dönüşlerini engellemeyi amaçlamaktadır.⁵⁷

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch-HRW), 16 Ekim 2018'de yayımladığı raporunda, Esed rejiminin "söz konusu yasa gereği başkent Şam'da yerinden ettiği sivillerin mülklerine el koyduğunu, yıktığını ya da erişimlerini engellediğini bildirmişti.⁵⁸

⁵⁶ Kanunun tam metni için BKNZ: Suriye Başbakanlık Resmi Sitesi <https://goo.gl/4UYedF> (ET: 30 Nisan 2018)

⁵⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/smdk-baskani-mustafa-rejim-goc-ettirdiklerinin-evlerine-el-koyuyor/1332015> (Erişim Tarihi: 1 Şubat 2019)

⁵⁸ "Syria: Residents Blocked From Returning" rapor, HRW, 16 Ekim 2018, online erişim : <https://www.hrw.org/news/2018/10/16/syria-residents-blocked-returning> (ET: 1 Şubat 2019)

İKİNCİ BÖLÜM

SURİYE'DEKİ İÇ SAVAŞ

Halk ayaklanmaları Arap ülkelerinden Suriye topraklarına da 2011 yılının mart ayında sıçramıştır. Rejim karşıtı barışçıl halk gösterileri, rejimin askeri çözüme yönelmesinin ardından 2012 yılında yerini silahlı çatışmalara bırakmıştır. Halihazırda 8. yılını dolduran kriz iç savaşa dönüşerek farklı bir boyut kazanmıştır. Sonrasında Suriye halkı ile rejim çatışmaları yabancı ülkelerin müdahalesine sahne olmuştur. Rejim, İran ve Rusya'yı ayakta kalabilmek için ülkeye davet etmiştir. Diğer yandan terör örgütü YPG/PKK ise ayrılıkçı politikasını hayata geçirmek için DEAŞ karşıtı uluslararası koalisyon çatısı altında ABD ve diğer batılı ülkelerinin ülkeye girmesine yol açmıştır.

Terör örgütü DEAŞ'ın Türkiye'ye tehdit oluşturmasının ardından, Türkiye de ÖSO ile birlikte hareket ederek ülkenin kuzeyinde 24 Ağustos 2016'da Fırat Kalkanı Harekatı'nı başlatarak ülkeye fiili olarak girmiştir. Türkiye, YPG/PKK'nın Hatay ve Kilis illerine yönelik tehditlerini bertaraf etmek için 20 Ocak 2018'de Zeytin Dalı Harekatı'nı başlattı.

Öte yandan ülkedeki krizin çözümü için Türkiye ve diğer ülkelerin girişimi ile çok sayıda görüşmeler yapılamaya devam ediliyor. Halihazırda Cenevre ve Astana görüşmeleriyle siyasi çözüm aranıyor.

2.1. Suriye'deki İç Savaşın Çatışan Grupları

Suriye'de iç savaşın çatışan grupları yıllar geçtikçe sayı anlamında artmıştır. Silahlı çatışmanın ilk yılları rejim ordusu ve ÖSO grupları arasında yaşanırken, şu anda ülkede: Rejim ordusu ve destekçileri, ÖSO, YPG/PKK, DEAŞ, HTŞ olmak üzere çok sayıda gruplar yer almaktadır.

İç savaşın askeri boyutu 2012 yılının ilk aylarında yaşanan çatışmalarla önem kazanmıştır. Suriye'de ilerleyen yıllarda barışçıl halk gösterileri, yerini grupların silahlı çatışmasına bırakmıştır.

İç savaşta göç kaybeden ve yıpranan rejim ordusunu, İran ve İran destekli yabancı Şii milislerin ve Rusya'nın askeri müdahalesi ayakta tutmayı başarırken, YPG/PKK ise DEAŞ ile sözde mücadele adı altında uluslararası koalisyon güçlerinin desteğini alarak ülke topraklarının yaklaşık yüzde 28'ni elinde geçirdi.

Askeri muhalifler ise Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekatlarıyla Türk Ordusunun desteğini alarak DEAŞ ve YPG/PKK'ya karşı savaşmıştır.

Aşağıdaki bölümlerde iç savaşın askeri boyutunu oluşturan çatışan ana gruplarını ele alındı.

2.1.1. Özgür Suriye Ordusu (ÖSO)

Tunus'ta 18 Aralık 2010'da baş gösteren Arap Baharı'nın ardından, Suriye'nin arasında olduğu bölge ülkelerinin çoğunu kısa sürede etkileyerek, 15 Mart 2011'de Suriye'ye ulaştı. Suriye'nin farklı illerinde rejim güçlerinin barışçıl gösterilere müdahale etmesi ve göstericilere ateş açması yüzünden her gün onlarca sivil hayatını kaybetmeye başladı.

Bunun üzerine rejim ordusundan ayrılmalar başladı. Ordudan ayrılan askerler, gösteriye katılan sivilleri korumaya çalıştı. Ordudan ilk ayrılan ise 6 Haziran 2011 yılında yayınladığı video ile Abdürrezzak Tallas oldu. Tallas Youtube'dan paylaştığı görüntüde, ordunun halka yönelik "insanlığa ve ahlak değerlerine aykırı davranışları" yüzünden ayrıldığını açıkladı.⁵⁹

Tallas'ın ordudan ayrılmasının ardından iki gün sonra, Mukaddem Hüseyin Hermüş ordu saflarından ayrılan ilk yüksek rütbeli komutan oldu. Hermüş, daha sonra İdlib'e geçerek muhalifleri organize etti. Güvenlik endişeleri üzerine Türkiye'ye geçen Hermüş, burada kaldığı bölgeden Suriye istihbaratı tarafından kaçırılarak Suriye'ye götürüldü. 15 Eylül 2011 tarihinde ise Suriye Devlet Televizyonu Hermüş'ün yakalandığını duyurdu ve konuşmasına yer verdi.⁶⁰

Rejim güçlerinin sivillere yönelik sert müdahalesinin artması nedeniyle ordudan kopmalar da arttı. Ordudan ayrılışlar 2013'ün sonlarına kadar sürerken, askerlerin

⁵⁹Abdürrezzak Tallas'ın konuşması: <https://www.youtube.com/watch?v=vxHKKW2lhHw>. (ET: 21 Mart 2018)

⁶⁰ Hermüş'ün konuşması: <https://www.youtube.com/watch?v=DA4RIsHo3Eo> (ET: 21 Mart 2018)

büyük bir kısmı sivilleri korumak için örgütlenmeye başladı. ÖSO'nun kurulmasıyla birlikte askerlerin çoğu bu çatı altında birleşti.

Takvim yaprakları 29 Temmuz 2011 tarihini gösterirken ordudan ayrılan Albay rütbeli Riyad Es'at ve beraberindeki bir grup asker yayınladıkları videoda Özgür Suriye Ordusunu kurduklarını duyurdu.

ÖSO Çatısı Altındaki Önemli Askeri Gruplar

2013 yılında Suriye'deki iç savaş yeni bir ivme kazandı. 2 yıl içerisinde büyük güç kaybeden rejim ordusu bununla birlikte ülke topraklarının büyük bir kısmını kaybetti. Şam yönetimi çareyi yabancı güçlerden yardım almakta buldu.

2012 yılında Lübnan Hizbullah'ı Suriye topraklarına güç göndererek rejimi ayakta tutmaya çalıştı. Şii Hizbullah savaşçıları ilk olarak ülkenin orta kesimindeki Humus ilinin Kusayir ilçesini ele geçiren ÖSÖ gruplarıyla çatışarak ilçeyi ele geçirdi.

Daha sonraki dönemde ise İran destekli yabancı Şii milisler ülkeye girerek rejim saflarında askeri muhaliflere karşı silahlı mücadeleye girdi.

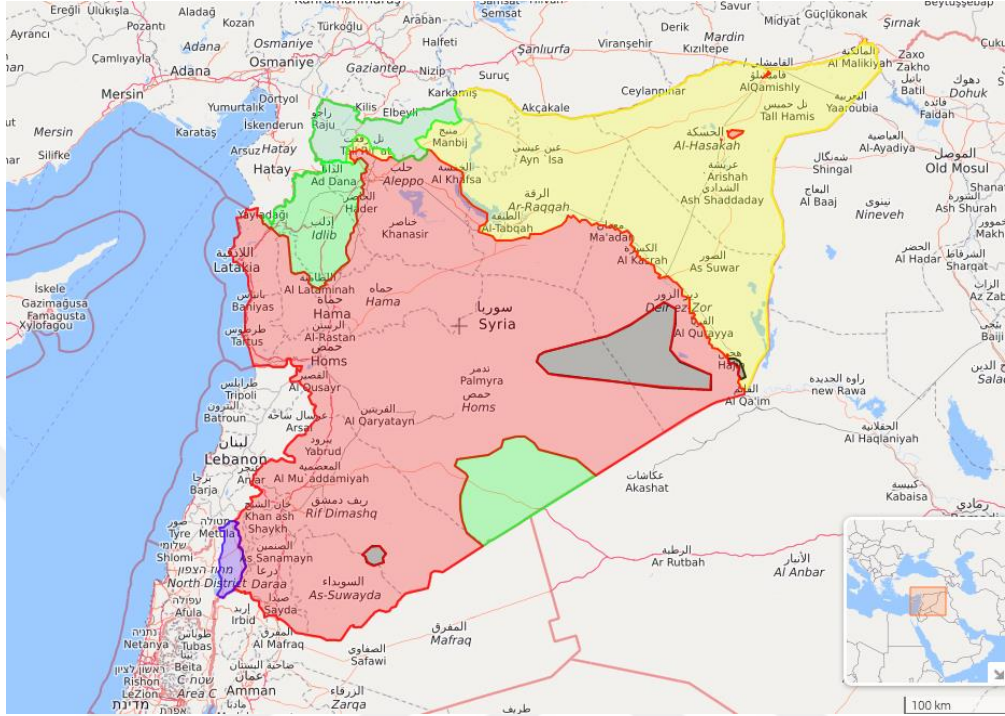
Belli süre sonra ilerleme kaydedemeyen rejim güçlerine asıl destek müttefiki Rusya'dan geldi. Rusya Suriye'deki iç savaşa 31 Eylül 2015 yılında fiili olarak müdahil olarak rejim güçlerine hava desteği sunmaya başladı.

Ancak buna karşın askeri muhalifler yıllar geçtikçe yıpranmaya ve güç kaybetmeye başladı.

2018 yılına gelindiğinde çok sayıda ÖSO çatısı altındaki askeri gruplar sahadaki varlığını yitirdi.

Genellikle küçük gruplar halindeki yapılar, kendi feshederek, başka gruplarla birleşmeye gitti. Bunun en büyük nedenleri arasında ise ekonomik faktörler yer almaktadır.

Uluslararası güçlerin Suriye'deki iç savaş müdahil olmasının ardından askeri muhalifler, ilk olarak Halep (merkez) daha sonra başkent Şam ve ülkenin güneyindeki Dera ve Kuneytra illerinden çekilerek ülkenin kuzeyindeki bölgelere geçti. Halihazırda askeri muhalifler İdlib ili, Hama ilinin kuzey kırsalı, Halep ilinin kuzey ve batı kırsalının yanı sıra Irak sınırında varlığını sürdürüyor

Harita 2.1 : Suriye'deki Çatışan Grupların Hakimiyet Alanları

Kaynak: LiveU Map Syria Ekim 2018, <https://syria.liveuamap.com/tr?savelanguage=true>, 15 Ekim 2018.

(Kırmızı alan: Rejim güçleri, Yeşil Alanlar: Rejim karşıtı ve askeri muhalifler, Sarı alanlar: Terör örgütü YPG/PYD/PKK, Siyah alanlar: Terör örgütü DEAŞ)

Anadolu Ajansı'nın harita ölçümlerine göre askeri muhalifler 18 bin 625 kilometrekareyle ülke topraklarının yaklaşık 10'nuna hakim. Rejim güçleri ise 8 yılın ardından ülke topraklarının yaklaşık yüzde 58'ne hakimiyet sağladı.

Ulusal Kurtuluş/Özgürleştirme Cephesi (الجبهة الوطنية للتحرير)

Suriye'nin İdlib ili ve çevresindeki bölgelerde askeri muhalifleri kontrolündeki bölgelerde rejim karşıtı gruplar 28.05.2018 tarihinde bir araya gelerek Ulusal Kurtuluş/Özgürleştirme Cephesi çatısı altında birleştiğini açıkladı.⁶¹

⁶¹Askeri Grupların UÖÇ çatısı altında birleşmesi: <http://bit.do/eRznT> (ET: 21 Eylül 2018)

Grup kuruluşlarını aynı tarihte sosyal medya hesaplarından yazılı açıklamayla duyurdu. Açıklamada, İdlib ve çevresindeki bölgelerde varlık gösteren 11 askeri grubun birleşerek rejim güçlerine karşı anlaşmaya imza attıkları bildirildi. Birleşen gruplar şu şekilde yer aldı:

Feylak'ul Şam, Özgür İdlib Ordusu (جيش ادلب الحر), Birinci Sahil Tümeni (الفرقة الساحلية الأولى), İkinci Sahil Tümeni (الفرقة الساحلية الثانية), Birinci Piyade Tümeni (الفرقة الأولى مشاة), Kinci Ordu (الجيش الثاني), Seçkinler Ordusu (جيش النخبة), Zafer Ordusu (جيش النصر), Özgürlük Alayı (لواء الحرية), Dareyya İslam Şehitleri (شهداء الإسلام داريا) ve 23 Tümen (الفرقة ٢٣).

İlk kuruluşunda 50 bin savaşçının yeni oluşumda yer alacağı bildirilen açıklamada, askeri grupların İdlib, Hama ilinin kırsalı, Halep kırsalı ve Sahil kırsalında varlık göstereceklerine vurgu yapıldı.

Ulusal Kurtuluş/Özgürleştirme Cephesi tarafından 01.08.2018 yapılan yeni bir yazılı açıklamada Suriye Özgürleştirme Cephe (جبهة تحرير سوريا), Şam Şahinleri Alayları (ألوية الشام) ve Özgürler Ordusu (جيش الأحرار) gruplarının oluşuma katıldığını açıkladı.

Ulusal Kurtuluş/Özgürleştirme Cephesi, İdlib Gerginliği Azaltma bölgesi sınırlarında halihazırda en büyük askeri oluşum konumunda. İdlib'e intikal eden Türk Ordusu ile iyi ilişkileri olan Ulusal Kurtuluş/Özgürleştirme Cephesi, Türkiye'nin Rusya ile vardığı Soçi mutabakatına uyacaklarını 29.09.2018 tarihli başka bir yazılı açıklamayla duyurmuştu.

Ahraru's Şam İslami Hareketi (حركة أحرار الشام):

ÖSO gruplarının en önemli gruplarından olan Ahrar'ü Şam Harekatı, 2011 yılının sonlarında kuruldu. 2018 yılı bazı alındığında grup İdlib ve Hama kırsalı ve Halep ilinin batı ve kuzey kırsalındaki mevzilerde bulunuyor.

Kuruluşunun ilk yıllarında daha çok İslami yapıya ve ideolojiye bürünen grubun liderliğini ilk yıllarda kurucusu Hasan Abbud yaptı. Grup Suriye'de o dönem ülkenin farklı bölgelerinde savaşçılarıyla ülke çapında en önemli ve saygın gruplar arasında kendine yer edinmişti.

Ancak 8 Eylül 2014 tarihinde grup ağır darbe aldı. İdlib ilinde grubun üst düzey toplantısında medyana gelen patlamada grubun lideri Hasan Abbud ve grubun üst

düzyer yöneticileri yaşasını yitirdi. Üst düzyer yöneticilerinin tasfiye edilmesinin ardından grubun liderliğine Haşim Ebu Cabir seçildi.

2015 yılında ise görev süresi dolan Ebu Cabir'in yerine grubun Şura meclisi Hama doğumlu Muhanned El-Masri Ebu Yahya El- Hamvi'yi yeni lider olarak seçti.

29 Kasım 2016'da ise Ebu Hamvi'nin yerine Ali El- Ömer (Ebu Ammar El-Ömer) grubun liderliğine geldi. 1 Ağustos 2017'da ise grubun başına Hasan Sufan getirildi.⁶² 16 Ağustos 2018'den beri grubun liderliğini İdlibli Cabir Ali Paşa yürütüyor.⁶³

Sultan Murat Tümeni (فرقة السلطان مراد)

Grup 24 Ağustos 2012 tarihinde Suriye'nin kuzeyinde kuruluşlarını Youtube üzerinde duyurdu.⁶⁴ ÖSO çatısı altında Suriye'nin kuzeyindeki Halep ilinin kuzey ve batı kırsalındaki Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekatı bölgeleri içerisinde varlık gösteriyor.

Grup, TSK'nın Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekatlarına destek vererek terör örgütleri DEAŞ ve YPG/PKK'ya karşı savaştı. Türkmen kimliğiyle tanınan grubun komutanı Ebu Mahmut Baaz.

Askeri grup, Halep ilinin Aralık 2016'da geçmesinden önceki dönemde Halep il merkezindeki Höllük, Bostan Paşa gibi Türkmen mahallelerini de varlık gösterdi. Suriye'nin Çobanbey kasabasında merkezi bulunan askeri grubun yaklaşık 600 silahlı üyesi bulunuyor.

Fatih Sultan Mehmet Tugayı (لواء السلطان محمد الفاتح)

2012 yılının ortasında küçük bir grup olarak Ebu Fayad komutasında kurulan grup, Halep'in kuzey kırsalındaki Türkmen bölgelerde faaliyet gösterdi. Halep ilinin Türkmen mahallelerinde rejim güçlerine karşı savaştı. 3 Ocak 2013 tarihinde ise

⁶²Aljazeera, Ahraruş Şam İslami Hareketi lideri <http://bit.do/eM4SP> (ET: 15 Eylül 2018)

⁶³ İnab Baladi haber sitesi online erişim: <https://www.enabbaladi.net/archives/246998> (Erişim Tarihi:15 Eylül 2018)

⁶⁴ Sultan Murat Tugay'ın kuruluş açıklaması, <https://www.youtube.com/watch?v=KRD-QclQdDs> (ET: 19 Eylül 2018)

grup büyüyerek Fatih Sultan Mehmet Tugay adı altından yeniden yapılandığını açıkladı⁶⁵

Türkiye destekli grubun çatısı altında yaklaşık 600 Arap ve Türkmen savaşçı yer alıyor. Halihazırda Suriye'nin kuzeyinde Türkiye sınırındaki bölgelerde varlık gösteren askeri grup, TSK'nın Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekatı'na da destek verdi. Grubun başında Türkmen komutan Doğan Zengin bulunuyor.

Ahraruş Şarkiyye (أحرار الشرقية):

22 Ocak 2016 tarihinde grubun içerisindeki diğer bileşenleri bir araya gelerek Ahraruş Şarkiyye'yi (doğunun özgürleri) kurdular.

Büyük bir kısmını Deyrizorlu ve Rakkalı savaşçıların oluşturduğu askeri grup, Fırat Kalkanı bölgesindeki ilçe ve beldelerinde varlık gösteriyor.⁶⁶ Grup TSK'nın Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekatı'nda DEAŞ ve YPG/PKK'ya karşı savaştı. Grubun liderliğin Ebu Hatim Şakra yapmaktadır.

1.3.3. Terör Örgütü DEAŞ (Irak Şam İslam Devleti)

İlk başta IŞİD ve DAES olarak tanınan örgüt ilk olarak ABD güçlerinin Irak'a 2003 yılındaki askeri müdahalesinin ardından kurulmuştur.

Örgüt 2004 yılında Ebu Musab El-Zerkavi tarafından kurulmuştur. 2006 yılında terör örgütü El-Kaide'nin Irak'taki Cihatçı gruplarla birleşmesiyle birlikte El-Kaide örgütü kendine "Irak'taki İslam Devleti" adını verdi.⁶⁷

2011 yılında Suriye'deki iç savaşın baş göstermesiyle "Irak'taki İslam Devleti" Suriye'de Nusra Cephesi adı altına Suriye'de varlık göstermeye başladı.

⁶⁵Fatih Sultan Mehmet Tugay kuruluş açıklaması,
https://www.youtube.com/watch?v=Lc5y_9uAa9U (Erişim Tarihi: 21 Eylül 2018)

⁶⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=EskY-OSAWSU> (Fırat Kalkanı)
<https://www.youtube.com/watch?v=M28qldqm6pg> (Zeytin Dalı Harekatı)

⁶⁷ BM'nin Nisan 2014 DEAŞ raporu
https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoISyria/HRC_CRP_ISIS_14Nov2014_AR.pdf (Erişim Tarihi: 25 Ekim 2018)

2013 yılında ise Nusra Cephesi lideri Ebu Muhammed Culani El-Kaide'den ayrıldığını açıklamasının ardından, Irak'taki İslam Devleti Nisan 2013 yılında "Irak Şam İslam Devleti" (İŞİD) adını aldı. Bunun ardından Nusra Cephesi'nden çok sayıda savaşçı İŞİD'e katıldı.

29 Haziran 2014 örgütün sözcüsü Ebu Muhammed El-Adnani yayımladığı ses kaydında "İsam Devleti"ni kurduklarını açıkladı. Sözcü Ebu Muhammed El-Adnani örgütün liderinin Ebu Bakr El-Bağdadi olduğunu duyurdu.⁶⁸ Daha sonraki dönemde Suriye'de ve Irak'ta büyük ilerleme kaydetti.

2014 yılında DEAŞ Irak'ta, devlet ordusuna savaş açarak ülkenin ikinci büyük kenti Musul'u ele geçirdi.

Suriye'de ise askeri muhaliflerin bölgelerinde ilerleme kaydeden DEAŞ, ÖSO'yu tekfir ederek savaş başlattı. Örgüt ilk etapta Suriye'nin kuzeyinde Halep ilinin kuzey kırsalında işgalini güçlendirdi. Bab, Menbiç, Cerablus gibi büyük ilçeleri ele geçirdi.

DEAŞ, ilerleyen dönemlerde Türkiye sınırını tamamen ele geçirmeyi planlayan 2014 yılında terör örgütü YPG/PKK'nın kontrolündeki Aynularab'ı (Kobani) ele geçirmeye çalıştı. Ancak DEAŞ karşıtı koalisyon güçlerinin hava saldırıları yüzünden DEAŞ Aynularab'a başlattığı saldırıları durdurdu.

DEAŞ'ın Yapısı ve Finans Kaynağı

DEAŞ terör örgütü, profesyonel medya ekipleri sayesinde dünyanın dört bir yanından saflarına savaşçı kattı. Zira örgüt tarafından yayımlanan vahşet görüntülerinin hazırlanış şeklinde uzman medya ekiplerinin olduğunu gösteriyor.

Örgüt kuruluşundan bu yana güçlü ve karmaşık bir yapıya sahip. Örgütün başında sözde Halife ilan ettikleri Ebu Bekr Bağdadi bulunurken, sistem içerisinde, şeri heyet (DEAŞ liderinin hutbelerini hazırlayan ve sözde şeri mahkemeleri idare eden heyet), Şura meclisi (karar merci, örgütün siyasetini yön veren heyet), askeri meclis,

⁶⁸ http://www.bbc.com/arabic/interactivity/2015/06/150601_comments_is_birth_beneficients

medya heyeti, Para/mal evi ve güvenlik konseyi yer alıyor.⁶⁹ DEAŞ'ın finansal kaynakları ise hem Irak'tan hem Suriye'deki sahadan elde ettiği gelirlerden geliyor.

Aljazeera Studies Merkezinin 2015'de DEAŞ'ın finans kaynaklarına ilişkin yaptığı araştırmaya göre, örgüt Haziran 2014 yılında Irak'ın Musul Kentini ele geçirdikten sonra kentteki merkez bankasına çökerek büyük bir gelir elde etti.

Araştırmaya göre, DEAŞ'ın kaynakları arasında ilk sırada, Zenginler ve Körfez liderlerinin bağışları yer alıyor. Diğer kaynaklar ise şu şekilde sıralanabilir:

Zekat gelirleri, kaçırılanlardan alınan fidyeler, petrol ve yer altı zenginlikler, vergiler ve tarım ürünlerinden alınan hisseler.⁷⁰

DEAŞ'ın Irak'taki El-Kaide uzantısı olduğu için oradan da elde edilen kaynaklar, örgütün önemli finans kaynağını teşkil etmektedir.⁷¹

DEAŞ'ın Suriye'de İlerlemesi

Suriye'nin önemli kentlerinden biri olan Rakka ili Beşşar Esed yönetiminden tamamen çıkan ilk kent olarak tarihe geçti. ÖSO ve Nusra Cephesi 2013 yılında ülkenin kuzeyini ele geçirdikten sonra Rakka'da rejim güçlerine karşı savaş başlattı.

Mart 2013 yılında askeri muhalifler Rakka il merkezini ele geçirdi.⁷² Nusra Cephesi'ni fahiş etmesinin ardından Rakka'daki üyeleri DEAŞ'a katıldı. Rakka'da sayı olarak artan DAEŞ Ocak 2014'de Rakka'yı ele geçirdiğini duyurdu. Böylece DEAŞ Suriye'de bir kentin tümünü ele geçirmiş oldu.

Rakka'yı ele geçiren DEAŞ, kente komşu olan petrol zengini Deyrizor iline yöneldi. Terör örgütü DEAŞ, Rakka'yı ele geçirdikten sonra, Deyrizor'u ele geçirmek için harekete geçti. Suriye İnsan Hakları Gözlem Evi (SOHR), DEAŞ'ın Temmuz

⁶⁹ Aljazeera Araştırma Merkezi, <http://studies.aljazeera.net/ar/files/isil/2014/11/2014112363816513973.html> (ET: 11 Ekim 2018)

⁷⁰ Aljazeera Araştırma Merkezi, a,g,e

⁷¹The Washington Institute for Near East Policy verileri, online erişim: https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/infographics/Arabic_IsLAMic-State-of-Iraq-and-al-Sham-ISIS-Funding3.pdf ((Erişim Tarihi:: 26 Ekim 2018)

⁷² Sky News Arabic, "Askeri muhalifler Rakka'yı ele geçirdi" <http://bit.do/eM4Tk> ET: 11 Ekim 2018)

2014'de Deyrizor kent merkezini rejim güçlerine karşı başlattığı saldırılar sonucu ele geçirdiğini bildirmişti.⁷³

Böylece DEAŞ, Rakka'yı ele geçirdikten sonra Rakka'nın ardından da ülkedeki en büyük petrol kuyularının yer aldığı Deyrizor kentini de ele geçirerek önemli bir finans kaynağı elde etti. Irak sınırına yönelen DEAŞ, Haziran 2014'de Deyrizor ilinin Irak sınırındaki Elbu Kemal ilçesini ele geçirerek Irak sınırına hâkim oldu.⁷⁴

İlanından henüz bir yıl geçmeden terör örgütü DEAŞ, Mayıs 2015 tarihinde ülke topraklarının yaklaşık yarısına hâkim oldu. DEAŞ, Suriye'nin Halep, İdlib, Hama, Humus, Lazkiye, Şam ve Süveyda illerinde varlık gösterdi.⁷⁵

DEAŞ'ın Çöküşü

Suriye ve Irak'da 2014 ve 2015 yıllarında terör estiren DEAŞ, yılında toprak ve finansal kaynaklarını bir bir kaybetmeye başladı.

Londra Merkezli araştırma şirketi İHS'in 10 Ekim 2017 tarihli "İslam Devleti düşüte" (Islamic State in decline) başlıklı analizinde terör örgütü DEAŞ'ın 2016 yılında büyük kayıplar yaşadığını haritalı infografikle ele aldı.⁷⁶ Çalışma verilerine göre, 2017 yılında DEAŞ, Suriye'de 2015 yılında ele geçirdiği ülke topraklarının yaklaşık yüzde 80'ni kaybetti.

DEAŞ'ın Irak ve Suriye'de toprak kaybetmesinin en önemli sebepleri arasında iki ülkede de örgüte karşı başlatılan operasyonlar gösteriliyor. Irak Ordusu 17 Ekim 2016'da ABD'nin desteğiyle Musul'ı işgal eden DEAŞ'a karşı başlattığı operasyondan ilerleme kaydetti. 10 Temmuz 2017 tarihinde Irak Başbakanı Haydar El-İbadi Musul'un DEAŞ'dan tamamen temizlediğini açıkladı.⁷⁷

⁷³"DEAŞ yekinden Rakka'yi ele geçirdi, 100 El Nusra üyesini idam etti, Al Arabiya haber kanalı, , online erişim: <http://bit.do/Syriarakka> (Erişim Tarihi: 26 Ekim 2018)

⁷⁴ DEAŞ Elbu Kemal'i ele geçirdi", Al Alam haber kanalı, online erişim: <http://bit.do/deas-bukemal> (Erişim Tarihi: 27 Ekim 2018)

⁷⁵"DEAŞ yayılarak Suriye'nin yarısında hakim oldu", Aşşar Avsat Gazetesi, online erişim: <http://bit.do/deasyuzde52> Erişim Tarihi: 27 Ekim 2018)

⁷⁶ İHS Markit, Islamic State in decline, <https://ihsmarkit.com/research-analysis/islamic-state-in-decline.html> ET: 14 Ekim 2018)

⁷⁷ El-İbadi Musul'un DEAŞ'dan tamamen temizlediğini açıklaması: <https://www.youtube.com/watch?v=7gX81kNYsaw> (Erişim Tarihi: 14 Ekim 2018)

Suriye’de ise DEAŞ’a ilk ağır darbe Türk Ordusu ve ÖSO’dan geldi. Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ve ÖSO birlikleri Suriye’nin kuzeyinde DEAŞ’a karşı 24 Ağustos 2016 yılında başlattıkları Fırat Kalkanı Harekatı kapsamındaki operasyonda terör örgütüne ağır bir darbe indirdi.

216 gün süren operasyon kapsamında Halep iline bağlı Azez ilçesi, Cerablus, Bab ilçeleri örgütten tamamen temizlendi. 29 Mart 2017 tarihinde sona operasyon kapsamında 2 bin 15 kilometrelik alan kontrol altına alındı.

2017 yılında Irak ve Suriye’de kalelerini birer birer kaybeden DEAŞ, 17 Ekim 2017 tarihinde Rakka kent merkezini bir diğer terör örgütü YPG/PKK’ya bırakarak Deyrizor iline geçti.⁷⁸

3 Kasım 2017 tarihinde Suriye Ordusu Rusya’nın Hava desteğiyle Deyrizor kent merkezini DEAŞ’ın elinden aldı.⁷⁹

Böylece DEAŞ 2017 yılında Suriye’de en büyük iki kalesini kaybetti. 2018 Ağustos ayına girildiğinde DEAŞ’ın ülke toprakları üzerindeki hakimiyeti yüzde 3,3’e düştü.

Anadolu Ajansı’nda yaptığımız harita ölçümlerine göre, DEAŞ Suriye’nin sadece üç bölgesinde 6 bin 40 kilometrekarelik alanda varlık gösteriyor.⁸⁰

DEAŞ halihazırda Suriye’de Irak sınırına yakın Heccin ilçesi ve Humus’un doğu kırsalı ile Süveyde ilindeki bazı bölgelerde varlığını sürdürüyor. ABD destekli YPG/PKK terör örgütü 11 Eylül’de DEAŞ’ın Deyrizor ilindeki son bölgelerini ele geçirmek için saldırılar düzenliyor.⁸¹

⁷⁸ “ABD destekli PKK/PYD Rakka’yı ele geçirdi”, AA, 17.10.2017, online erişim:

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-destekli-pkk-pyd-rakkayi-ele-gecirdi/940034> (Erişim Tarihi: 14 Ekim 2018)

⁷⁹ “Suriye ordusu Deyrizor’u DEAŞ’tan kurtardı” Sputnik, 03.11.2017. Online erişim:

<http://bit.do/rejim-deyrizor-kurtarma> (Erişim Tarihi: 15 Ekim 2018)

⁸⁰: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyede-hakimiyet-alanlarindaki-degisim-suruyor/1225561>

(Erişim Tarihi: 27 Ekim 2018)

⁸¹ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/devrizorda-ypg-pkk-deas-catismasi-50ci-gununde-/1297806>

(Erişim Tarihi: 27 Ekim 2018)

2.1.3. Nusra Cephesi'nden HTŞ'ye Uzanan Süreç

Suriye'de iç savaşın silahlı çatışmaya dönüşmesiyle beraber, Irak'ta ABD askerlerine karşı savaşan aşırılık yanlıları, Suriye'de 2012 yılında silahlı çatışmalara dönüşen iç savaşta Suriye'ye akın etmeye başladı.⁸²

El Arabi araştırmalar ve siyasi çalışmalar Merkezi'nin 2013 yılındaki El Nusra Cephesi raporunda, El Nusra Cephesi'nin kuruluşunda Irak'tan gelenlerin yanı sıra, Beşşar Esed rejiminin cezaevlerinde tutuklu aşırılık yanlısı grupları serbest bırakmasının da büyük rol oynadığı ifade edildi.

O dönem El Nusra Cephesinin başındaki Ebu Muhammed Culani, 24 Ocak 2012'de örgütün kuruluş açıklamasını yaptı.⁸³

Culani, açıklamasında, "halkımızın sesine kulak verdik. Onların çağrısına sessiz kalamazdık." diye konuştu.

DEAŞ lideri Bağdadi'nin kuruluş beyanında "Nusra Cephesi DEAŞ ile birleşti" diyerek yaptığı açıklamanın bir gün ardından 10 Nisan 2013 tarihinde Culani ses kaydı yayımlayarak, DEAŞ'ın terörist liderinin sözlerine tepki göstererek, EL-Kaide lideri Eymen El-Zavahiri'ye tabi olacaklarını belirtti.⁸⁴

Nusra'nın İç Savaşa Katılması

Örgüt, kuruluşunu ilan ettikten sonra, Suriye'nin kuzey bölgelerinde askeri muhaliflerin kontrolündeki bölgelere yöneldi.⁸⁵ Örgüt, kuruluş ilanı ile beraber Esed rejimine karşı bir dizi saldırıyı da üstlenmiştir.⁸⁶

⁸² El Arabi araştırmalar ve siyasi çalışmalar Merkezi, "kuruluşundan parçalanmasına kadar: ElNusra Cephesi" rapor, s7. Online erişim : https://www.dohainstitute.org/ar/lists/ACRPS-PDFDocumentLibrary/document_E0926D90.pdf

⁸³ S.G. Jones, (2013). Syria's growing jihad. Survival: Global Politics and Strategy. (Aktaran) Aytekin Terkan, Vedat Zayıf ve İsmail Yaşar (2015). El Nusra Cephesi. Savunma Bilimleri Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1, s.43

⁸⁴ <https://ara.reuters.com/article/topNews/idARACAE9B23BW20130410> (Erişim Tarihi: 27 Ekim 2018)

⁸⁵ "El-Kaide'den HTŞ'ye: Nusra Cephesi" rapor, Seta yayınları 2017. Azmi Bişara , Suriye: Özgürlüğe giden acıların yolu" s.357, 2013, Beyrut <https://www.setav.org/el-kaideden-htsye-nusra-cephesi/> (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2018)

⁸⁶ "El-Kaide'den HTŞ'ye: Nusra Cephesi" rapor, SETA yayınları 2017. <https://www.setav.org/el-kaideden-htsye-nusra-cephesi/>. Erişim Tarihi: 28 Ekim 2018)

Örgüt, böylece yerleştiği bölgelerdeki cephe hatlarında rejim güçlerine karşı ön saflarda yer alarak, askeri muhaliflerin güvenini kazanmaya çalıştı.⁸⁷

Örgüt Halep'in doğu kırsalından ilerleyerek, askeri muhaliflerle birlikte sırasıyla Rakka ve Deyrizor kentlerini ele geçirdi. Daha sonra söz konusu bölgeler terör örgütü DEAŞ'ın eline geçti.

Örgütün Terör Listesine Eklenmesi:

Obama döneminde ABD Başkanlık Kararnamesiyle yabancı terörist grup ilan edilen El Nusra Cephesi, daha sonra BM nezdinde de aynı terör örgütü ilan edildi.⁸⁸

Terör örgütü El-Kaide'ye biat eden El Nusra Cephesi, Türkiye tarafından Haziran 2014'de terör listesine alındı. Türkiye, 1 Eylül 2018'de HTŞ'yi terör listesine ekledi.⁸⁹

Nusra'dan Fethu's Şam Cephesi (FŞC) ve HTŞ'ye Geçiş

Uluslararası toplum tarafından terör listelerine eklenen Nusra Cephesi hem olayın önüne geçmek hem de halkın talebi olan muhalif askeri gruplarla birleşme isteğini yerine getirmek için Suriye'nin kuzeyinde varlık gösterdiği bölgelerde bazı gruplarla birleşme kararı aldı.

El Nusra lideri Culani, Temmuz 2016'da El-Kaide ile bir bağlarının kalmadığını dile getirerek, FŞC'yi kurduklarını açıkladı.

Culani, Youtube'da yayınlanan açıklamasında, El Nusra Cephesi'nin artık dağıldığını ve hiç hiçbir yabancı taraflarla ilişkilerinin kalmadığını öne sürmüştü.⁹⁰

⁸⁷ "El Nusra Cephesi: Sert stratejiyle yumuşak Devrimi ele geçirmek" Hüseyin Cumo, Alhayat Gazetesi , 8 Haziran 2013, online erişim 1 Nisan 2018 : <http://bit.do/Nusra>

⁸⁸ Seta a.e.g.

⁸⁹, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/nusra-cephesi-teror-orgutu-listesine-dahil-edildi-26538765>) (Erişim Tarihi: 29 Ekim 2018)

⁹⁰ Culani'nin konuşması, online erişim: https://www.youtube.com/watch?v=ax5xZtP_DmU (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2018)

2017 yılının başlarında ise İdlib ve çevresindeki bölgelerde Ahrar Şam hareketinin diğer gruplarla birleşmesine karşılık, FŞC'de saflarını güçlendirmek için diğer gruplarla Heyet Tahrir Şam adı altında birleşmeye gitti.

HTŞ, hali hazırda, Suriye'nin kuzeyinde Halep'in batı kırsalı, İdlib ili, Hama'nın kuzey kırsalı ve Lazkiye kırsalının bir kısmında varlık gösteriyor.⁹¹

2.1.4. Terör örgütü YPG/PYD/PKK

Terör örgütü PKK, elebaşı Abdullah Öcalan'ın talimatları ve örgütün hedefleri gereği Suriye'de varlığını devam ettirmek amacıyla 17 Ekim 2003'te Demokratik Birlik Partisi'ni (PYD) kurmuştur. PYD, Fuat Ömer liderliğinde Suriye'deki PKK üyesi teröristlerce 2003'de kurulmuştur.

Partinin kuruluşu Türkiye-Suriye ilişkilerinin tavan yaptığı döneme denk gelmesiyle beraber, rejimin parti faaliyetlerine karşı kısıtlayıcı tedbirler almasına neden oldu. Ancak 2012'deki olayların baş göstermesi, parti ile rejimin yakınlaşmasına neden oldu.

PYD terör örgütü, Suriye'de 2011'de patlak veren iç savaşı fırsata çevirerek ülkenin kuzeyinde PKK tarafından görevlendirilen kadroların desteği ile kısa sürede organize olmuştur.

Rejim, Türkiye sınırında Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı Haseke ilinin yönetimini 2012 yılında PYD ve askeri kanadı YPG terör örgütüne bıraktı.

Türkiye içişleri Bakanlığını 2017 PYD raporunda, terör örgütü PKK ve PYD'nin tüzüklerindeki benzerliklere dikkat çekilmiştir.

⁹¹ <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201809011035003976-turkiye-hts-teror-orgutu-listesi/>

Partinin sözde eş başkanlık görevini ise Eylül 2017’de seçilen Şahoz Hasan ile Hevi Mustafa yürütmektedir. Parti, Kasım 2013’te Suriye’de işgal ettiği bölgelerde sözde özerklik ilan etti.⁹²

Mart 2016 tarihinde ise PKK’nın Suriye’deki uzantısı PYD, ülkenin kuzeyinde Türkiye sınırında işgal ettiği bölgelerde sözde federalizm ilan ettiklerini açıkladı.⁹³

Partinin federalizmi tek taraflı ilan etmesi hem Esed rejimi hem de muhalifler tarafından tepkiyle karşılandı. Türkiye tarafından terör listesinde yer alan PYD, Suriye’de Esed rejimi ile ilişkilerini sıcak tutarak rejim karşıtı askeri muhaliflere karşı da savaşıyor.

PYD ile PKK Arasındaki İlişkiler ve Benzerlikleri

İki terör örgütü arasındaki hem yapısal hem de ideolojik bağ mevcuttur. Zira PYD’nin önceki eş başkanı Salih Müslüm 2012 yılında, PKK ile aralarında felsefi ve ideolojik olarak bir yakınlaşma olduğunu dile getirmişti.⁹⁴

Türkiye’nin aranan teröristler listesinde yer alan Salih Müslüm’ün terör örgütü PKK’nın ele başı terörist Abdullah Öcalan ile çekilmiş fotoğrafları da ikilinin bağına ortaya koymaktadır. PYD ile PKK’nın benzer yanları; parti tüzüğü, hedef ve strateji noktalarında birleşiyor.

PYD’nin iç tüzüğünde sık sık terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan’a övgü dolu sözler alırken, PKK’nın tüzüğünde olduğu gibi özerklik ve sözde kon-federalizm vurgusu yapılıyor. PYD’nin internet sitesinde partinin kuruluş amaçları şu şekilde ifade edilmektedir:⁹⁵

- Abdullah Öcalan önderliğinde Kürtlerin örgütlenmesi

⁹²

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/9101/PYD_ozerklik_ilan_etti_PKK_Turkiye_ye_komsu_ordu.html (Erişim Tarihi: 01 Aralık 2018)

⁹³ <http://www.karar.com/dunya-haberleri/pyd-suriyede-federalizm-ilan-etti-81478#> ((Erişim Tarihi: 1 Aralık 2018)

⁹⁴ Türkiye İçişleri Bakanlığı tarafından Mayıs 2017’de yayımlanan “PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG” adlı rapor. S 14, online erişim : https://www.aa.com.tr/uploads/TempUserFiles/haber%2F2017%2F05%2FPPK_KCK_Terrorist_Organisation_s_Extensi.pdf (Erişim Tarihi: 01 Aralık 2018)

⁹⁵ <https://pydrojava.net/arabic/النظام-الداخلي/> (PYD internet Sitesi, erişim 02 Aralık 2018)

- Konfederalizm anlayışı ile Kürt probleminin çözülmesi.

- PYD, Abdullah Öcalan'ı kendi önderi olarak görür.

İçişleri Bakanlığının Mayıs 2017 raporunda, PYD ile PKK'nın tüzüklerindeki benzerliğe şu ifadelerle yer verilmişti:

"PYD tüzüğü: Parti Lideri: Abdullah Öcalan Kongre: Partinin en yüksek karar organıdır. Önderliğin istemi veya parti meclisinin üçte ikisinin kararı ya da kadro sayısının üçte birinin istemiyle zamanından önce toplanabilir. Yine Önderliğin istemi ve parti meclisinin üçte ikisinin kararıyla bir defaya mahsus olmak üzere en fazla bir yıl ertelenebilir.

PKK tüzüğü: PYD Lideri: Abdullah Öcalan Kongre: Partide en yüksek karar organıdır. Kongre parti başkanının onayıyla ya da parti yürütme komisyonu üyelerinin kararıyla vaktinden önce toplanabilir. Ayrıca parti başkanının isteğiyle ve encümenliğin üyelerinin istemiyle bir seferliğine mahsus 1 yıl uzatılabilir."⁹⁶

Terör Örgütü PYD'nin Silahlı Kanadı YPG

Halk Koruma Birlikleri (YPG) olarak adlandırılan silahlı örgüt, PYD'nin Suriye'deki askeri kolunu oluşturmaktadır. Arap Baharının Suriye'ye sığramasıyla birlikte ülkenin kuzeyinde Kürtlerin yoğunlukla yaşadığı bölgelerde "Kürt halkını koruma" kisvesi altında 2011 yılında YPG'nin kurulduğu açıklanmıştır.⁹⁷

Suriye'deki iç savaşın başlamasını fırsata çeviren terör örgütü PKK safındaki çok sayıda terörist, PYD'nin silahlı eylemlerini gerçekleştirmek için görevlendirilmiştir.

Örgüt adını Aynularab (Kobani) savaşında terör örgütü DEAŞ'a karşı verdikleri çatışmalarda duyurmuştu.

ABD'nin silah desteğini kolay bir şekilde elde etmek için ise ABD'nin direktifiyle 2015 yılında Suriye Demokratik Güçleri (SDG) çatısı altında Suriye'de faaliyet gösteriyor.

⁹⁶ Türkiye İçişleri Bakanlığı tarafından Mayıs Raporu, a.g.e, s. 19

⁹⁷ Serhat Erkmen, Türkiye ve Suriyeli Kürtler: Güven Bunalımı, Tıkanmışlık ve Bir Arada Yaşama, s.24

PYD/YPG'nin paravan kuruluşu SDG'den kaçan Talal Silo Aralık 2017'de Anadolu Ajansı'na (AA) yaptığı açıklamada, ABD'nin YPG'ye silah sağlamak için SDG'yi oluşturduğunu belirtmişti.

Silo, SDG'nin kuruluşunu "tiyatro" olarak nitelemişti.⁹⁸ Silo, YPG'nin PKK'nın Kandil kadrolarınca yönetildiğinin altını çizerek şunları kaydetmişti:

"Şahin Cilo'yu herkes biliyor. İşlerin başında bu şahıs var. Yardımcısı Kahraman'dı. Bu da PKK yöneticilerindedir. 3 numaralı yetkili bendim. Her noktada PKK'ya ait kontrol noktaları ve takip ekipleri var. Mahkemede, sivil meclis, sağlık ve diğer her alanda illaki bir PKK lideri mevcut."

Silo ayrıca YPG saflarında yaklaşık 50 bin terörist militanının olduğunu kaydederek YPG mensuplarının aylık 170-200 dolar arasında maaş aldıklarını dile getirmişti.

PYD, silahlı kolu YPG'nin artan etkinliğiyle birlikte bölgede daha fazla güç kazanmaya başladı. PYD'ye karşı çıkan Kürtler, YPG güçleri tarafından tehdit edilmeye başladı. Bazıları da zorla silah altına alınmaya başladı. Böylece YPG ülkenin kuzeyinde terör örgütü PKK'nın kurduğu PYD'nin bölgedeki siyasetini uygulamaya başladı. YPG işgal ettiği bölgelerde terörist elebaşı Abdullah Öcalan'ın posterlerini asıyor. Ele geçirdiği yeni bölgeleri Apo posterleri ile PKK'nın sözde bayrakları ile kutlama yapıyor.⁹⁹

Terör örgütü YPG'nin Hak İhlalleri

Terör örgütü YPG'nin işlediği hak ihlalleri çok sayıda kurumun çeşitli raporlarında yer almıştır. İç savaşın başlamasıyla beraber, Esed rejimi ülkenin kuzeyindeki bölgelerden çekilerek yönetimi terör örgütü YPG devretmişti. Böylece örgüt devraldığı bölgelerde işgalini pekiştirmek için teröre başvurdu, sivillere karşı insan hakları ihlali yaptı.

Örgütün işlediği hak ihlallerinin başında sivilleri öldürmek, sivilleri alıkoymak, mallarını yağmalamak, sivilleri göçe zorlayarak demografik yapıyı değiştirmek ve çocuk yaştakileri zorla silah altına almak geliyor.

⁹⁸ Daha fazla detay için bakınız: " 'SDG'nin kaçan sözcüsü Silo, ABD-PYD/PKK ilişkilerini anlattı " online erişim : <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/sdgnin-kaçan-sozcusu-silo-abd-pyd-pkk-iliskilerini-anlattı/987777> (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

⁹⁹ <http://www.milliyet.com.tr/rakka-da-ypg-bayraklari-dunya-2540478/> (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

Örgütün Suriye'nin kuzeyinde kendisine muhalif olarak gördüklerine karşı kaçırma, işkence, infaz gibi pek çok hak ihlalleri, çeşitli insan hakları kuruluşlarının yayımladığı raporlarda ortaya konulmuştur.

Örgüt işgal ettiği bölgelerde sıkı yönetim uygularken, sivillere karşı sert politika uyguluyor. Ele geçirdiği bölgelerdeki halktan vergi adı altında haraç alıyor. Eğitim alanında örgüt kendi müfredatını dayatıyor.¹⁰⁰

Kürtçe dilinde eğitim başlatan örgüt, müfredatını okutmayı kabul etmeyen okulları kapatıyor.

YPG'nin Kaçırma, Alıkoyma ve İnfaz Suçları

Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR), 1 Ocak 2018'de yayımladığı raporunda, terör örgütü YPG'nin Suriye'de 2017 yılında 58 çocuk ve 54 kadının da aralarında olduğu 316 sivili öldürdüğünü kaydetti.

Ağın aynı raporunda, YPG güçleri o dönem işgal ettiği bölgelerde örgüte muhalif olan aktivistler, siyasi muhaliflerin aralarında bulunduğu 673 kişiyi silah zoruyla kaçırdı veya alıkoydu.¹⁰¹

İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), 10 Eylül 2018 tarihinde yayımladığı basın bildirisinde, terör örgütü YPG'nin Suriye'nin kuzeyinde örgüte muhalif olanlara karşı işlediği suçlara değindi.¹⁰²

Bildiride, örgüte muhalif Suriye Kürt Ulusal Konseyi (ENKS) üyelerinin YPG'li teröristlerce rastgele ve sebepsiz yere alıkonulduğu belirtildi.

YPG'nin Çocukları Zorla Silah Altına Alması

YPG, Suriye'de işgal ettiği bölgelerin tahakkümünü sağlamak için çocuk yaştaki savaşıları silah altına almak için alıkoyuyor. İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), 3 Ağustos 2018 tarihinde yaptığı yazılı açıklamada, YPG'nin verdiği sözleri

¹⁰⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutu-pkk-pydnin-egitim-dayatmasina-protesto-/882190> (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

¹⁰¹ (SNHR 2017 yılı raporu, online erişim: <http://sn4hr.org/arabic/2018/01/01/9363/>) (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

¹⁰² <https://www.hrw.org/ar/news/2018/09/10/322303> (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

tutmadığını belirterek, örgütün 18 yaşından küçük çocukları zorla silah altına aldığını ifade etti.¹⁰³

Birleşmiş Milletlerin Çocuk Haklarına ilişkin 2007 yılındaki anlaşması gereği 18 yaşından küçük çocukların silahlı eylemlere kullanılması suç olarak değerlendirilmiştir.¹⁰⁴

SETA araştırmalar vakfının bir analizinde, YPG'nin çocukları silahlandırmasına ilişkin şu ifadelere yer verilmişti:

“PKK'nın Suriye kolu PYD de Suriye iç savaşının başlamasından bu yana çocukları hiçbir ölçü gözetmeksizin asker olarak çatışmalar da dahil olmak üzere örgüt ihtiyaçları için kullanmaktadır.”¹⁰⁵

YPG'nin Sivilleri Göçe Zorlaması ve Demografiyi Değiştirmeye Çalışması

Terör örgütü, Suriye'nin kuzeyinde işgal ettiği bölgelerde yüzbinlerce kişiyi göç ettirdi. Örgütün işgal ettiği bölgelerde Araplar, Türkmenler, Ermeniler ve Süryaniler de bulunuyor. Örgüt, bölgede etnik yapıyı değiştirmek için Kürt olmayan diğer etnik grupları göçe zorluyor. Bu kapsamda YPG Afrin'i işgal ettiği 2016 yılında Tel Rifat bölgesinden iki yüz binden fazla kişiyi Türkiye sınırındaki Azez ilçesine zorla göç ettirdi.

Mart 2018'de AA'ya konuşan Tel Rifat yerel meclisi başkanı Mahmut Allito, YPG'nin Tel Rifat ve çevresindeki 50 köyü işgal ederek 250 bin Arap'ı göç ettirdiğini söyledi.¹⁰⁶

SNHR, 2016 yılında YPG'nin ihlallerine ilişkin yayımladığı raporunda, YPG'nin DEAŞ'ın elinden almak için çok sayıda köyü yıktığı ve çok sayıda sivilin evsiz kaldığı aktarıldı.¹⁰⁷

¹⁰³ <https://www.hrw.org/ar/news/2018/08/03/321087> ((Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

¹⁰⁴ BM çocuk hakları anlaşması, online erişim: https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.OPAC.2_ar.pdf (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

¹⁰⁵ Fatma Sömer, “PYD/YPG'nin Çocuk Askerleri”, Analiz, SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, MAYIS 2018 SAYI: 237, s. 9

¹⁰⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tel-rifatliilar-teroristleri-cikarmak-icin-turkiyeden-yardim-istiyor/1100663> (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

Raporda, çoğunlukla Arap olmak üzere örgütün sivilleri göçe zorladığı ve evlerini terk edenlerin mülklerini yağmaladığı belirtildi. Aynı raporda, YPG'nin askeri muhaliflerden ele geçirdiği bölgelerdeki sivillerin tutuklanma korkusu ile bölgeden göç etmek zorunda kaldığı bilgisi de paylaşıldı.

Örgütün Suriye'de İşgal Ettiği Bölgeler

Suriye'nin kuzeydoğusundaki Haseke ilinde 2011 yılında iç savaşın patlak vermesinin ardından ortaya çıkan terör örgütü YPG, Fırat Nehri'nin batısındaki Menbiç ile Fırat Nehri'nin doğusundaki bölgelerde işgalini sürdürüyor.

Örgüt Halep ilinin kuzeydoğusundaki Menbiç ve Tel Abyad ilçeleri, Rakka ili, Deyrizor'un kuzey ve doğu kırsalları ve Haseke ilini elinde bulunduruyor.

AA'nın Harita ölçümlerine göre Suriye topraklarının yaklaşık yüzde 30'u YPG'nin işgali altında bulunuyor. YPG, ülke topraklarının yaklaşık yüzde 27,7'sine denk gelen yaklaşık 51 bin 379 kilometrekarelik alanı elinde bulunduruyor.¹⁰⁸

1.4. Suriye'deki İç Savaş İçin Siyasi Çözüm Girişimleri

Ülkedeki krizin son bulması ve devlet yapısının korunması için uluslararası arenada Suriye konulu toplantılar, görüşmeler ve zirveler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıların gündeminde ateşkesin sağlanması, siyasi süreç ve geçici yönetim konuları ele alınmıştır.

BM ve garantör ülkelerin öncülüğünde yapılan görüşmelerde siyasi açıdan bir gelişme elde edilememiştir.

Bu çerçevede 2018 yılının sonuna kadarki süre içerisinde BM çatısı altında Cenevre Görüşmeleri, Türkiye, Rusya ve İran garantörlüğünde Astana Görüşmeleri ve Suriye konulu zirveler gerçekleşmiştir.

¹⁰⁷ YPG/PKK'nın hak ihlalleri raporu, <http://sn4hr.org/arabic/2016/01/18/5462/> (Erişim Tarihi: 02 Aralık 2018)

¹⁰⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyede-hakimiyet-alanlarindaki-degisim-suruyor/1225561> (Erişim Tarihi: 03 Aralık 2018)

1.4.1. Suriye Konulu Cenevre Görüşmeleri

Cenevre 1

Suriye’de henüz olayların başında ülkedeki iç savaşın son bulması ve geçici hükümetin oluşturulması adına ilk önemli adım, Birleşmiş Milletler (BM) gözetimindeki ilk uluslararası toplantı, İsviçre’nin Cenevre kentinde 30 Haziran 2012’de gerçekleşti.¹⁰⁹

Görüşmelere BM Güvenlik Konseyi’nin daimî üyelerinin temsilcileri ile aralarında Türkiye’nin de bulunduğu bölge ülkelerinin dışişleri bakanları katıldı. Görüşmede alınan kararlar önemliydi. 1. Cenevre Görüşmeleri sonuç bildirisinde özetle şunlar yer aldı:¹¹⁰

- Tarafların çatışmalara son vermesi
- Tutukluların serbest bırakılması
- Suriye’nin toprak bütünlüğüne ve bağımsızlığına saygı gösterilmesi
- Geçiş hükümetinin kurulması için ortamın oluşturulması
- Geçiş hükümetinde ülkenin her kesiminden temsilcilerin yer alması
- Özgür ve çok partili seçimlerin hazırlanması

Cenevre 2

BM gözetimindeki Cenevre görüşmelerinin 2. turu 10-15 Şubat 2014 tarihleri arasında gerçekleşti. Esed rejimi ve muhaliflerin kurduğu Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu (SMDK) heyetlerinin katıldığı görüşmelerden sonuç alınmadı.¹¹¹

Görüşmelerde muhalefet heyeti Geçiş Hükümeti üzerinde durulmasını isterken, rejim heyeti ise “terör” konusunun görüşülmesi üzerinde durdu.

¹⁰⁹ <http://www.aljazeera.com.tr/dosya/ilk-cenevreden-bugune> Erişim Tarihi: 5 Aralık 2018)

¹¹⁰ Aljazeera, 1. Cenevre Görüşmeleri Sonuç bildirisini, <http://www.aljazeera.net/encyclopedia/events/2015/3/25/1-بیان-اتفاق-جنيف> (Erişim Tarihi: 05 Aralık 2018)

¹¹¹ <http://www.aljazeera.net/encyclopedia/events/2017/3/4/4-ماذا-تحقق-إلى-1-من-جنيف-1-إلى-4-ماذا-تحقق> (Erişim Tarihi: 06 Aralık 2018)

Cenevre 3

Bu görüşmeler Cenevre görüşmeleri içerisindeki en sancılı görüşmelerden bir olmuştur.

İlk olarak 1 Ocak 2016'da yapılması planlanan toplantının taraflar arasında yaşanan ihtilaflar yüzünden 25 Ocak'a daha sonra da 29 Ocak'ta başlanacağı açıklandı. Ancak görüşmeler ancak 1 Şubat'ta başlayabildi. Görüşmelerin başlamasından bir gün sonra açıklama yapan BM Eski Suriye Özel Temsilcisi Stefan De Mistura görüşmelerin 25 Şubat 2016'ya kadar askıya alındığı duyurdu.¹¹² Bu görüşmelerden de bir sonuç alınmadı.

Cenevre 4

Türkiye, Rusya ve İran'ın çabalarıyla 30 Aralık 2016'da yürürlüğe giren ateşkesin ardından siyasi süreç yeniden hız kazandı.

Suriye'deki iç savaşın son bulması ve siyasi çözüme kavuşulması amacıyla muhalifler ve rejim heyeti BM denetimi altındaki Suriye konulu Cenevre 4 görüşmelerine katılmak için İsviçre'nin Cenevre kentinde 23 Şubat 2017'de yeniden bir araya geldi.¹¹³

Staffen De Mistura, 4 Mart 2017 tarihinde sona eren görüşmelerin ardından yaptığı basın açıklamasında, görüşmelerde geçiş hükümeti, anayasa çalışmaları, adil ve özgür seçimlerin düzenlenmesi ve terörle mücadele konularının gündeme alınması için uzlaştıklarını açıkladı.¹¹⁴

Cenevre 5

Olumlu bir şekilde tamamlanan Cenevre 4 görüşmelerinin ardından yeni tur görüşmeler 22 Mart 2017'de başladı.¹¹⁵ Görüşmelerin ana gündemi terörle mücadele oldu. 31 Mart 2017 tarihinde görüşmelerin son bulduğunu açıklayan

¹¹² <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cenevredeki-suriye-gorusmeleri-ertelendi/526135> (Erişim Tarihi: 06 Aralık 2018)

¹¹³ <http://www.aljazeera.com.tr/haber/cenevre-4-gorusmeleri-basladi> (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018)

¹¹⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-konulu-cenevre-4-gorusmeleri-sona-erdi/763658> (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018)

¹¹⁵ <https://www.haberturk.com/dunya/haber/1436619-cenevrede-5inci-suriye-gorusmeleri-basladi#> (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018)

Staffen De Mistura, görüşmelerin evvelki turda karara bağlanmış gündemin uygulanmaya başlanması için "hazırlık dönemi" şeklinde geçtiğini söyledi.¹¹⁶

Cenevre 6

Suriye'deki krizin çözümü için düzenlenen Cenevre görüşmelerinin altıncı turu 6-20 Mayıs 2017 tarihleri arasında yapıldı.¹¹⁷ Görüşmelerden bir sonuç elde edilemedi.

Cenevre 7

Bir önceki turunda başarısızlıkla sonuçlanan Cenevre görüşmelerinin yedincisi 10 Temmuz 2017'de başladı. Görüşmeye katılan taraflar, geçiş yönetimi, anayasa, seçimler ve terörizmle mücadeleden konularını ele aldı.¹¹⁸ Cenevre 7 görüşmeleri 14 Temmuz 2017 tarihinde sona erdi.

Cenevre 8

Suriye konulu Cenevre 8 görüşmeleri, 5 ay aradan sonra 28 Kasım 2017'de Cenevre kentinde başladı. Muhalifler görüşmeye 50 kişilik bir heyetle katıldı. Görüşmelerde daha önce belirlenen 4 konu masaya yatırıldı. Görüşmelerin ilk bölümünde somut sonuç alınamazken, 1 Aralık 2017'de görüşmelere ara verildi.¹¹⁹ 5 Aralık 2017'de yeniden başlayan görüşmelerden somut bir sonuç elde edilemedi.¹²⁰

Cenevre 9

Suriye'de iç savaşın son bulması ve siyasi geçiş için yapılan Cenevre görüşmelerinin dokuzuncu turu 25 Ocak 2018'de Viyana kentinde yapıldı. 26 Ocak'ta

¹¹⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-konulu-cenevre-5-gorusmeleri-sona-erdi-/785384> (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018)

¹¹⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-konulu-cenevre-6-gorusmeleri-sona-erdi/822072> (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018)

¹¹⁸ <https://www.trthaber.com/haber/dunya/cenevredeki-suriye-gorusmelerinde-7-tur-basladi-323731.html> (Erişim Tarihi: 07 Aralık 2018)

¹¹⁹ <https://www.ntv.com.tr/dunya/suriye-konulu-cenevre-8-gorusmelerine-ara-verildi,QI5EcmhTh0SmnUZTJdtQXA> (Erişim Tarihi: 08 Aralık 2018)

¹²⁰ <https://tr.sputniknews.com/ortadogu/201712051031275863-suriye-konulu-cenevre-8-gorusmeleri-yeniden-basladi/> (Erişim Tarihi: 08 Aralık 2018)

sona eren görüşmelerde Suriye heyeti, ABD, İngiltere, Fransa, Ürdün ve Suudi Arabistan'ın sunduğu ortak siyasi çözüm önerisini kabul etmedi.¹²¹

2.2.2. Astana Görüşmeleri

Suriye'de ateşkesin kalıcı olması için garantör ülkeler Türkiye ve Rusya'nın arabuluculuğuyla varılan anlaşma ve sonrasında Kazakistan'ın başkenti Nur Sultan'da (Astana) gerçekleştirilen Suriyeli konulu toplantılara "Astana Görüşmeleri" adı verildi.

Süreç Türkiye İle Rusya'nın çabalarıyla Suriye'deki ateşkesi kalıcı kırmak ve askeri muhalifleri temsilcileriyle Esed rejimini bir araya getirmeyi hedefledi.

30 Aralık 2016 tarihinde askeri muhaliflerden Ankara'da bulun bir heyet ateşkesi kabul ettiklerini bildirerek ateşkesin şartlarını duyurdu.

Muhaliflerin ateşkesi kabul edeceklerini duyurmasının ardından, ilk Astana toplantısı gerçekleşti.

1. Astana Görüşmeleri

23 ocak 2017 tarihinde Kazakistan'ının ev sahipliğini yaptığı Suriye konulu ilk Astana toplantısına Suriye askeri muhalefeti, Esed rejimi temsilcileri, Türkiye, Rusya, İran ve ABD heyetleri katıldı.¹²²

Toplantıyı önemli kılan unsur ise askeri muhalifler ve rejim güçleri temsilcilerinin iç savaşın başından bu yana ilk defa uluslararası bir toplantıda bir araya gelmesiydi.

Türkiye Rusya ve İran'ın garantörlüğündeki toplantıda rejim ve askeri muhalif heyetler dolaylı görüşmeler yaptı. Görüşmelerin ana gündemi varılan ateşkesin

¹²¹ <http://www.aljazeera.net/news/arabic/2018/1/26/اختتام-جولة-فيينا-والنظام-السوري-يرفض-مقترحا-دوليا> (Erişim Tarihi: 08 Aralık 2018)

¹²² <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/astanadaki-suriye-gorusmelerinde-ikinci-gun/733524> (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2018)

güçlendirilmesi oldu. Görüşmelerin sonucunda ateşkesi korumak için garantör ülkelerin yer aldığı üçlü bir mekanizma oluşturuldu.¹²³

2. Astana Görüşmeleri

Suriye konulu Astan görüşmelerinin ikinci turu 16 Şubat 2017 tarihinde Astana'da gerçekleşti. Toplantıya askeri muhalifler, rejim heyeti ve garantör ülkeler katıldı.¹²⁴

Toplantıya Birleşmiş Milletler heyeti de gözlemci sıfatıyla katıldı. Görüşmelerin sonuç bildirisinde ilk defa tutukluların takası ele alındı.

3. Astana Görüşmeleri

Suriye konulu Astana görüşmelerinin 3. turu 14 Mart 2017 tarihinde başladı. Ancak rejim güçlerinin toplantı öncesi Suriye'de sivil yerleşim alanlarına yoğun saldırılarını öne süren askeri muhalifler protesto ederek toplantıya Görüşmelerin sonuç bildirisinde daha önceki toplantılarda garantör ülkelerce kurulan üçlü mekanizmanın güçlendirilmesi kararı alındı.

4. Astana Görüşmeleri

Suriye konulu Astana görüşmelerinin 4. turu 3 Mayıs 2017 tarihinde Astana'da başladı.

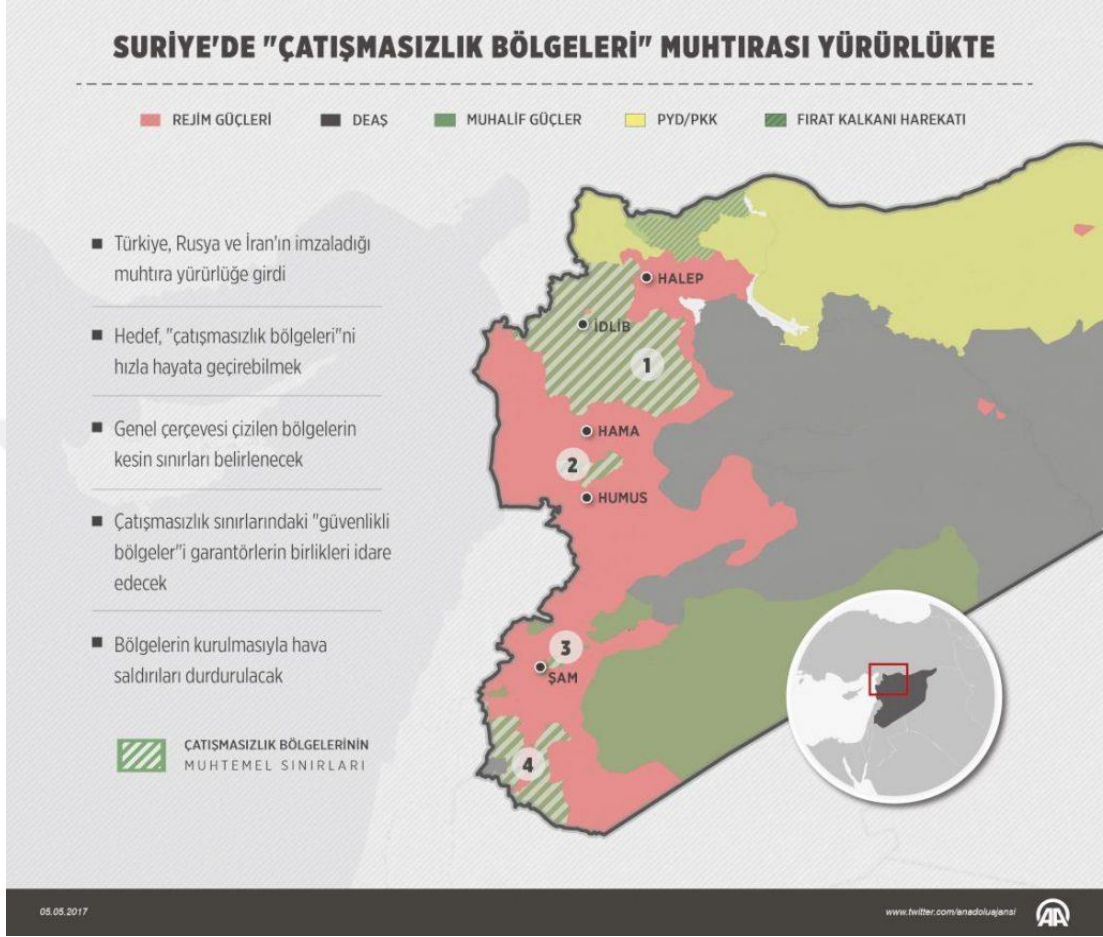
Görüşmelerde Suriye'nin farklı illerinde Çatışmasızlık Bölgeleri (daha sonra Gerginliği Azaltma Bölgeleri olarak değiştirildi) konusunda anlaşma sağlandı.

Görüşmede varılan mutabakat sonucu Suriye'de 4 gerginliği azaltma bölgesi oluşturuldu. Bu tarihte kurulması planlanan gerginliği azaltma bölgelerinden sadece İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi kalıcı oldu. 2,3 ve 4 numaralı gerginliği azaltma bölgeleri zaman içinde rejim güçlerinin kontrolüne girdi.

¹²³ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-38729567> (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2018)

¹²⁴ <https://tr.sputniknews.com/asya/201702141027218157-astana-gorusmeleri-ikinci-tur-persembeye-ertelendi/> (Erişim Tarihi: 09 Aralık 2018)

Harita 2.2 : Suriye'deki Çatışmasızlık Bölgeleri

Kaynak: AA (<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyede-catismasizlik-bolgeleri-muhtirasi-yururlukte/811904>)

Yukardaki belirtilen haritada, görüşmelerde varılan Gerginliği Azaltma bölgeleri sayıları ve sınırları ifade edilmiştir.

5. Astana Görüşmeleri: Astana toplantısının beşincisi 4 Temmuz 2017 tarihinde garantör ülkelerinin kendi aralarında yaptığı görüşmeyle başladı. Toplantıda çatışmasızlık bölgeleri/gerginliği azaltma bölgelerine ilişkin detayları görüşmek için Ortak Çalışma Grubu oluşturulması konusunda anlaşıldı.¹²⁵

¹²⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-konulu-5-astana-toplantisi-sona-erdi/854885>

6. Astana Görüşmeleri

Astana'da 14 Eylül 2017 tarihinde garantör ülkelerin yanı sıra ABD, BM, Ürdün ve askeri muhalifler ile Esed rejimi heyetleri arasında ikili ve üçlü görüşmelerin yapılmasıyla başladı.¹²⁶

Toplantının ana gündemi ise İdlib ilindeki çatışmasızlık bölgesinin sınırlarının çizilmesi oldu.¹²⁷

7. Astana Görüşmeleri

Astana'da Suriye konulu görüşmelerin yedinci turu 30 Ekim 2017 tarihinde başladı.

Toplantıda, İdlib Gerginliği Azaltma bölgesinde garantör ülkeler Türkiye, Rusya ve İran'a ait güçlerin konuşlanmasına ilişkin detaylar ele alındı. Bir diğer gündem ise esir ve tutukluların serbest bırakılması oldu.¹²⁸

8. Astana Görüşmeleri

21 Aralık 2017 tarihinde Astana kentinde başlayan toplantının ana gündemini aşağıdaki 4 ana madde oluşturdu:

- Tutukluların serbest bırakılması
- Mayınlanmış tarihi alanların temizlenmesi
- Gerginliği azaltma bölgelerindeki geline son nokta
- Rusya'nın Soçi kentinde düzenlenecek Ulusal Diyalog Kongresi'ne hazırlık.

ABD'nin bu toplantıya en alt düzeyde katılması dikkati çekti.¹²⁹

¹²⁶<http://www.karar.com/guncel-haberler/suriye-konulu-6-astana-toplantisi-basladi-597091> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2018)

¹²⁷<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-konulu-6-astana-toplantisi-basladi/909814> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2018)

¹²⁸<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-konulu-7-astana-toplantisi-basladi/951202> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2018)

¹²⁹<https://www.trthaber.com/haber/dunya/suriye-konulu-9-astana-toplantisi-basladi-365271.html> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2018)

9. Astana Görüşmeleri

14 Mayıs 2018'de başlayan Suriye konulu Astana görüşmelerinde şu konular üzerinde duruldu:

- Tutkuların serbest bırakılması
- Anayasa çalışmaları
- Gerginliği azaltma bölgelerindeki son durum

Bu toplantıya ABD'den katılım olmadı.¹³⁰

10. Astana Görüşmeleri

Astana'daki onuncu toplantı garantör ülkeler ile rejim ve askeri muhaliflerin temsilcilerinin katılımıyla Rusya'nın Soçi kentinde 30 Temmuz 2018 tarihinde başladı. Taraflar, rejimin ve muhaliflerin ellerinde tutukluları toprakların bir kısmını sembolik olarak karşılıklı serbest bırakma konusunda anlaşmaya vardı.

11. Astana Toplantısı

28-29 Kasım 2018 tarihlerinde Astana'da gerçekleşecek.¹³¹

Görüşmelerde Anayasa Komitesi kurulması için daha fazla çaba sarf edilmesi konusunda anlaşmaya varan garantör ülkeler,

¹³⁰ <https://www.rferl.org/a/ninth-round-syria-peace-talks-astana/29225332.html> (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2018)

¹³¹ <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/suriye-konulu-11-astana-toplantisi-28-29-kasimda-duzenlenecek-41023558> (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2018)

2.2.3. Suriye Konulu Zirveler

Soçi Zirvesi

Rusya'nın Soçi kentinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rusya Devlet Bakanı Vladimir Putin ve İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'yi bir araya getiren zirve 22 Ekim.2017'de gerçekleşti.¹³²

Türkiye, Rusya ve İran arasında düzenlenen üçlü zirvenin ardından ortak yazılı açıklama yayımlandı.

Açıklamada, Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunmasına vurgu yapılırken, Türkiye, Rusya ve İran'ın Suriye'nin yeniden inşasında yer alacağı belirtildi.

Suriye Ulusal Diyalog Kongresi'ne katılım çağrısı yapılan açıklamada, terör örgütü YPG'nin bu kongrede yer almayacağı vurgulandı.¹³³

Sonuç bildirisinde ayrıca üç ülkenin Suriye'de yapılacak seçimlerin düzenlenmesine yardımcı olacağı belirtildi.

Ankara'nın 4 Nisan 2018 tarihinde ev sahipliği yaptığı zirveye Türkiye, Rusya ve İran liderleri katıldı.

Zirvede Suriye'deki iç savaşta geline son nokta, Astana görüşmeleri ve siyasi çözüm konuları ele alındı.

Tahran Zirvesi

İran'ın başkenti Tahran'da Türkiye, Rusya ve İran liderlerini bir araya getiren zirve 07 Eylül 2018 tarihinde düzenlendi.

Müzakere kısmının teamüllerin aksine basına açık gerçekleştirilmesi zirveye damga vurdu. İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi'ndeki son durum, zirvenin ana gündemi oldu.

¹³², <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/son-dakika-socide-ilk-kritik-gorusme-40654541> (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2018)

¹³³ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/liderlerden-suriyede-cozum-icin-taraflara-cagri/974806> (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2018)

Üç lider Suriye'nin toprak bütünlüğü ve terörle mücadele konusunda benzer açıklamalarda bulundu.¹³⁴

Zirvenin sonuç bildirisinde "toprak bütünlüğü" ve ayrılıkçı güçlerle mücadele konusu ön plana çıktı.¹³⁵

İstanbul Zirvesi

Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı zirve 27 Ekim 2018'de İstanbul'da yapıldı. Dörtlü zirveye Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yanı sıra, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron katıldı.

Tarihi zirvede Suriye'de ateşkesin kalıcı olması çağrısı yapılırken, Türkiye ile Rusya'nın 17 Eylül 2018'de İdlib gerginliği azaltma bölgesine ilişkin vardığı Soçi Mutabakatı övüldü ve söz konusu uzlaşmanın önemine vurgu yapıldı.¹³⁶

1.5. Yabancı Ülkelerin Suriye'deki Varlıkları ve Etkileri

Suriye'deki iç savaşın gidişatına çok sayıda faktör etki etmiştir. Bu bölümde Suriye'de fiili olarak müdahale eden yabancı ülkelerin askeri varlığı ele alınmıştır. Suriye'ye ilk yabancı müdahale 2014 yılında DEAŞ karşıtı kurulan uluslararası koalisyon güçlerinin terör örgütü YPG/PKK'ya destek vererek başlamıştır. Eylül 2015'de ise Rusya hava saldırılarıyla Esed rejimine askeri destek vermeye başladı. Rusya iç savaşın rejim lehine dönüşmesinde büyük rol oynamıştır.

Türkiye ise Suriye'de iç savaşın başlamasının ardından terör örgütleri DEAŞ ve YPG/PKK'nın Suriye topraklarına güçlenerek Türkiye'nin ulusal güvenliğine tehdit oluşturmasının ardından Ağustos 2016'da Fırat Kalkanı Harekatı ile Suriye'nin

¹³⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tahran-zirvesi-teamullerin-aksine-basina-acik-duzenlendi/1249345> (Erişim Tarihi: 22 Aralık 2018)

¹³⁵ "Ankara'daki Suriye zirvesinde ortak vurgu 'toprak bütünlüğü' " Anadolu Ajansı 04.04.2018, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ankaradaki-suriye-zirvesinde-ortak-vurgu-toprak-butunlugu/1108513> (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2018)

¹³⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/suriye-konulu-dortlu-zirvenin-bildirisi-yayimlandi/1295518> (Erişim Tarihi: 22 Aralık 2018)

kuzeyine askeri operasyon başlattı. Bu kapsamda terör örgütü DEAŞ'a karşı büyük zafer elde eden Türkiye, Ocak 2018'de Afrin'de terör örgütü YPG/PKK'ya karşı Zeytin Dalı Harekatını başlatarak Suriye'nin kuzeyinde varlığını sürdürüyor.

Türkiye ayrıca Rusya ile vardığı mutabakat sonucu İdlib'de de ateşkes gözlem noktaları kurdu.

1.5.1. ABD Öncülüğündeki DEAŞ Karşıtı Uluslararası Koalisyon Güçlerinin Suriye Müdahalesi

Suriye ve Irak'taki DEAŞ üyelerine karşı kurulan uluslararası koalisyon güçleri Suriye'de ilk saldırılarını 23 Eylül 2014 yılında gerçekleştirdi.

Koalisyonun internet sitesinde yer alan misyon kısmında kuruluş amaçlarına ilişkin şu ifadeler yer alıyor:

“Koalisyona dünyadan 79 üyemiz var. DEAŞ'ın dünyada yayılmasının önün geçmek istiyoruz. DEAŞ'a yabancı savaşçıların katılmasını engelliyoruz.”¹³⁷

Koalisyon güçleriyle birlikte terör örgütü YPG'nin işgal alanları da genişledi

Suriye İnsan Hakları Gözlem Evi'nin (SOHR) yayımladığı 23 Eylül 2018'de yayımladığı raporda, Fırat Nehri'nin Doğusunda koalisyon güçlerinin Suriye'de yerel müttefiki terör örgütü YPG, Aynularab (Kobani) ve Haseke illerinde ülke topraklarının yaklaşık yüzde 6,8'nin işgal ediyordu.

Koalisyon güçlerinin Suriye'de dördüncü yılını dolduran askeri müdahalesine ilişkin özel rapora göre, koalisyon güçlerin Suriye'de desteklediği grupların ülke topraklarının yaklaşık yüzde 28,4 'ünü eline geçirdi.¹³⁸

Zira ABD öncülüğündeki koalisyon güçleri DEAŞ savaşçılarının bulunduğu bölgelere düzenlediği hava saldırıları sonrası, terör örgütü YPG'nin karadan ilerlemesini sağladı.

¹³⁷ DEAŞ karşıtı koalisyon güçlerinin resmi internet sitesi, online erişim:

<http://theglobalcoalition.org/ar/%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%87%D9%85%D8%A9/#stabilising-liberated-areas> (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2018)

¹³⁸ <http://www.syriahr.com/?p=284887> (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2018)

ABD'den YPG'ye Silah ve Lojistik Desteği

ABD koalisyon güçleri çatısı altında böylece faaliyetlerde bulunmaya başladı. ABD; terör örgütü DEAŞ ile mücadele bahane ederek YPG terör örgütüne bugüne kadar 6 bin 700 tır silah ve askeri araç sevk ederken, Türkiye, örgüte yapılan yardımların bir an önce son bulmasını tekrar ediyor.¹³⁹

ABD yerel müttefiki YPG'ye verdiği silahları koruması ve DEAŞ'tan ele geçirdiği bölgelerin korunması için Suriye'de çok sayıda askeri üs kurdu.

Anadolu Ajansınının 13 Eylül tarihli haberine göre, ABD'nin Suriye'de en az 18 askeri üssü bulunuyor.¹⁴⁰

Koalisyon Saldırılarında Binlerce sivil hayatını kaybetti

İnsan Hakları örgütlüleri, Suriye'de ilk saldırılarını 23 Eylül 2014'de gerçekleştiren koalisyon güçleri binlerce sivilin ölmesine neden olduğunu belirtti.

Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR), koalisyon güçlerinin Suriye'ye müdahalesinin 4. Yılına denk gelen 23 Eylül 2018 'de yayımladığı raporda, koalisyon saldırılarında Suriye'de en az 2 bin 832 sivilin yaşamını yitirdiğini kaydetti.¹⁴¹

Suriye İnsan hakları Gözlem Evi (SOHR) aynı gün yayımladığı raporunda, koalisyon güçlerinin Suriye'de 4 yılda içerisinde düzenlediği saldırılarda 3 bin 177 sivilin öldüğünü kaydetti.¹⁴²

1.5.2. Rusya'nın Suriye'ye Askeri Müdahalesi

Suriye-Rusya ilişkileri uzun bir geçmişe sahip çıkar üzerine kurulmuş bir ilişkidir. SSCB ve Suriye tarih boyunca iki ülke iyi ilişkiler kurmayı başarmış dünya sahnesinde boy göstermişlerdir.

Bu yakın ilişkiler Rusya Federasyonu döneminde ve özellikle 1999 yılında Vladimir Putin'in başa gelmesiyle birlikte, daha da ileri seviyelere ulaşmıştır.

¹³⁹ <https://www.timeturk.com/abd-turkiye-den-gizli-ypg-ye-300-tir-silah-ve-zirhli-arac-gonderdi/haber-995633> (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

¹⁴⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-suriyedeki-askeri-varligini-artiriyor/1253765> (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2018)

¹⁴¹ <http://sn4hr.org/arabic/2018/09/23/10416/> (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2018)

¹⁴² <http://www.syriahr.com/?p=284887> (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2018)

Suriye'deki iç savaşa en önemli etkiyi Rusya'nın 31 Eylül 2015'de yapmış olduğu askeri müdahalesi yapmıştır.

17 Ocak 2017 tarihinde Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, "Bu Müdahale olmasaydı başkent Şam iki veya üç hafta içerisinde teröristlerin eline düşecekti" bu sözlerle Suriye'deki iç savaşta Esed rejimine verdikleri desteği savunmuştu.¹⁴³

Rusya Suriye gerçekleştirdiği askeri müdahaleyle iç savaşın gidişatını değiştiren en önemli faktör oldu. Müdahaleyle rejim yeniden güçlendi.

Suriye'nin Akdeniz'e limanındaki Lazkiye ilinde askeri üssü bulunan Rusya Suriye'de müttefik ilan ettiği Esed rejimini düşmesini engellemek ve gücünü yeniden kazanmak için askeri müdahalesini yaptı.¹⁴⁴

Rusya Savuna Bakanlığında 22 Ağustos 2018 tarihinde yapılan açıklamada, Rusya'nın Suriye'ye askeri müdahalesinde geçen süre içerisinde yaklaşık 63 bin Rus askerinin savaş tecrübesi yaşadığı bildirildi.¹⁴⁵

Açıklamada, söz konusu süre içerisinde Rus savaş uçakları yaklaşık 39 bin hava saldırısı düzenlediği aktarıldı.

Londra Merkezli İHS Market merkezinin 15 Mayıs 2018 tarihindeki yayımladığı raporda, Rus güçlerinin Suriye müdahalesini ele aldı.¹⁴⁶

Merkez, Esed rejiminin Rusya'nın müdahalesiyle birlikte yeniden ayakta durmayı başardığını belirtti.

Merkezin raporunda, Esed rejiminin ülke toprakları üzerindeki hakimiyetinin Rusya'nın müdahalesinin ardından Mart 2018'de yüzde 16'dan yüzde 47'ye yükselttiği kaydedildi.

¹⁴³ "Lavrov: "Müdahale etmeseydik Şam düşecekti" online erişim:

<http://www.aljazeera.net/news/trends/2017/1/18/لافروف-دمشق-كانت-ستسقط-لولا-تدخلنا> (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

¹⁴⁴ "Rusya'nın Suriye'deki savaşı: nedenleri ve sonuçları" , 12 Ekim 2015,

<http://studies.aljazeera.net/ar/positionestimate/2015/10/2015101291721373790.html> (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

¹⁴⁵ <http://www.bbc.com/arabic/middleeast-45282591> (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

¹⁴⁶ <https://news.ihsmarket.com/press-release/aerospace-defense-security/use-airstrikes-syrian-conflict-rose-150-percent-after-russi> (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

Rejim güçleri Rusya'nın hava desteği sayesinde Aralık 2016 Halep il merkezi, Kasım 2017'de Deyrizor ili merkezini, Mayıs 2018'de Şam'ın tümünü, Temmuz 2018'de Ülkenin güneyini, daha sonra da Humus ilinin tümünü ele geçirdi.¹⁴⁷

AA'nın 8 Ağustos 2018 tarihindeki harita ölçümlerinde Esed rejiminin Rusya'nın müdahalesinin ardından, 185 bin 180 kilometrekare büyüklüğündeki ülke topraklarının yaklaşık yüzde 58'ine denk gelen 109 bin 136 kilometrekaresini ele geçirdi.¹⁴⁸

Rusya'nın Saldırılarında Binlerce Sivil Yaşamını Yitirdi

Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR), 30 Eylül 2018 tarihinde Rusya'nın Suriye'ye müdahalesinin yıl dönümüne özel yayımladığı raporunda, Rus güçlerinin Suriye'deki saldırılarında 6 bin 239 sivilin öldüğünü açıkladı.¹⁴⁹

Suriye İnsan Hakları Gözlem Evi'nin (SOHR) Rusya'nın müdahalesinin 3. Yıl dönümündeki raporunda ise, yaklaşık 8 bin sivilin Rus saldırılarında hayatını kaybettiği ifade edildi.

Rusya'dan Rejime Uluslararası Arenada Himaye

Suriye'de askeri anlamada Esed rejimin yıkılışı önleyen Rusya, rejimi Suriye'de işlediği suçlardan dolayı da uluslararası arenada koruyor.

Rusya rejimin işlediği çeşitli insan hakları suçlarından yargılanmasının önüne geçmek için Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde şu ana kadar 12 kez veto kullandı.

¹⁴⁷ <http://www.aljazeera.net/news/arabic/2017/11/3/النظام-السوري-يعلم-استعادة-دير-الزور-بالكامل>

¹⁴⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyede-hakimiyet-alanlarindaki-degisim-suruyor/1225561>

¹⁴⁹ SNHR, İngilizce raporu: http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/SNHR_Unveils_an_Incident_Database_for_International_Law_Violations_en.pdf

2.3.3. Türkiye'nin Suriye'deki Varlığı

Türkiye'nin Suriye'ye komşu güney illerine Suriye tarafından yapılan saldırılar ve taciz atışları, Türkiye'yi, güney sınırını güvence altına almaya itmiştir.¹⁵⁰

Türkiye, başlattığı FKH ve ZDH operasyonlarıyla, sadece kendi sınırını tehditlerden arındırmak için değil, Doğu Akdeniz'de ülke çıkarlarını orta ve uzun vadede korumak için başlattığı da unutulmalıdır.¹⁵¹

Doğu Akdeniz'deki çıkarları doğrultusunda hareket ettiği, veya etmesi gerektiği için operasyonları gerçekleştirdiği unutulmamalıdır.

Türkiye sınırındaki Suriye'de yaşanan olaylar ve artan terör tehditlerine karşı 24 Ağustos 2016 tarihinde tarihi bir karar alarak Suriye'ye ilk askeri müdahalesini Fırat Kalkanı Harekatı (FKH) ile gerçekleştirdi.

İkinci müdahale ise 12 Ekim 2017 tarihinde Türk silahlı Kuvvetlerinin (TSK) Astana görüşmelerinde varılan Gerginliği Azaltma bölgeleri anlaşma çerçevesinde İdlib'e intikali gerçekleşti. TSK 20 Ocak 2018 tarihinde Suriye'de terör örgütü YPG/PKK'ya karşı Zeytin Dalı Harekâtı başlatarak Suriye'ye üçüncü müdahalesini yaptı.

Fırat Kalkanı Harekâtı (FKH)

Türkiye, BM sözleşmesinin 51. Maddesi'nde yer alan Meşru Müdafaa hakkına kullanarak ulusal güvenliği tehdit eden terör örgütü DEAŞ'a karşı karşı 24 Ağustos 2016'da ÖSO ile ortak hareket ederek Fırat Kalkanı Harekâtını (FKH) başlatmıştır.¹⁵²

Türkiye, FKH ile birlikte Suriye'de ileride doğacak siyasi çözüm sürecinde söz sahibi durumu konumunda olmak ve ülkede istikrarın sağlanmasına için önemli adım atmıştır.¹⁵³

¹⁵⁰ **Murat Yeşiltaş**, (2015). İç Savaşa Komşu Olmak Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti. SETA Perspektif, Sayı: 136, 1-40. <https://www.setav.org/ic-savasa-komsu-olmak-turkiyenin-suriye-sinir-guvenligi-siyaseti/> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2018)

¹⁵¹ **Nejat Tarakçı**, (2018). Afrin Harekâtı'nın Güncel ve Potansiyel Stratejik Sonuçları. TASAM, s.5, <http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/50198/afrin-harekatinin-guncel-ve-potansiyel-stratejik-sonuclari> (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2018)

¹⁵² **Ufuk Ulutaş**, Kılıç Buğra Kanat , Can Acun, (2015). Sınırları Aşan Kriz Suriye. SETA Perspektif, Sayı: 120, s. 19-21

Terör örgütü DEAŞ'ın Suriye'nin kuzeyinde Türkiye sınırındaki bölgeleri ele geçirmesinin ardından, Türkiye'ye yönelik tehditler artmaya başladı. Türkiye Halep'in kuzey kırsalına bağlı Cerablus, Azez ve Bab ilçesindeki DEAŞ terörüne karşı 24 Ağustos 2016'da ÖSO gruplarıyla birlikte Fırat Kalkanı Harekatı'nı başlattı.

Suriye'nin Türkiye sınırındaki Cerablus üzerinden başlayan operasyonun ilk gününde TSK ve ÖSO Cerablus kent merkezini DEAŞ'tan kurtardı.¹⁵⁴

Türkiye ve ÖSO birlikleri Harekat kapsamında ilk olarak Cerablus daha sonra Azez ilçesinin tümünü kurtardıktan sonra 23 Şubat 2016 tarihinde Bab ilçe merkezini DEAŞ'tan temizledi.

İdlib İntikali

TSK, 13 Ekim 2017 tarihinde Astana mutabakatı çerçevesinde İdlib'e intikal başlattı.

İdlib Gerginliği Azaltma bölgesi sınırları içerisinde ateşkesi gözleme göreviyle bölgeye intikal TSK, birlikleri ilerleyen süre içerisinde 12 gözlem noktaları inşa etti.

¹⁵³Oytun Orhan, (2016). FIRAT KALKANI Hedefler, Fırsatlar ve Riskler. Ortadoğu Analiz, Cilt: 8 Sayı: 77, s.12

¹⁵⁴ Cerablus'a "Fırat Kalkanı" harekatı: IŞİD bölgeden temizlendi, NTV 25 Ağustos 2016, son erişim 12 Ocak 2018 <https://www.ntv.com.tr/turkiye/cerablusa-firat-kalkani-harekat-i-isid-bolgeden-temizlendi,Oz11J-HAjEOWPVH2cn-5TQ>

Harita 2.3 : Türkiye'nin İdlib Bölgesindeki Gözlem Noktaları

Kaynak: AA, "TSK İdlib'de Son Ateşkes Gözlem Noktasını Kurdu", (Çevrimiçi), <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tsk-idlibde-son-ateskes-gozlem-noktasini-kurdu/1147979>, Erişim Tarihi: (26 Aralık 2018)

Haritada da gösterildiği üzere, TSK'nın "İdlib Gerginliği Azaltma bölgesinde "kurduğu gözlem noktalar şu şekilde sıralanıyor:¹⁵⁵

1 nolu: *Dana ilçesindeki Salva köyü*

2 nolu: *Daret İzze ilçesindeki Samaan Kalesi (Takle) köyü*

3 nolu: *Daret İzze ilçesindeki Akil Dağı*

4 nolu: *Halep batı kırsalındaki Anadan (Tel Tamura)*

5 nolu: *Halep'in batı kırsalındaki Raşidin bölgesi*

¹⁵⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tsk-idlibde-son-ateskes-gozlem-noktasini-kurdu/1147979> (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

6 nolu: El Hader ilçesine bağlı Tel Eys köyü

7 nolu: Serakib ilçesine bağlı Tel Tukan köyü

8 nolu: Marretinuman ilçesine bağlı Sırman köyü

9 nolu: Hama kırsalındaki Morik (Tel es Savvan)

10 nolu: İdlib'in güney kırsalındaki Zaviye bölgesi

11 nolu: İdlib'in güneybatı kırsalında Cisir eş Şuğur ilçesine bağlı İştıbrak köyü

12 nolu: İdlib'in güneybatısında Zeytinlik bölgesi

Zeytin Dalı Harekatı (ZDH)

Türkiye, Halep ilinin kuzeybatısındaki Afrin ilçesinde iç savaşın ritim kazandığı 2012 yılından itibaren yuvalanan terör örgütü YPG/PKK tehdidini bertaraf etmek için FKH'de olduğu gibi ÖSO ile ortak hareket ederek Afrin operasyonun başlattı. Uluslararası konjonktür Türkiye'nin ZDH operasyonun haklılığı belirtmiştir.¹⁵⁶

Suriye'deki karışıklıktan faydalanan YPG/PKK, Afrin ilçesini elinde tutarak hem FKH bölgesine hem de Afrin'e komşu Kilis ve Hatay illerine tehdit oluşturmaya başlamıştı.

Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, CNN International sitesinde 1 Şubat 2018'de yazdığı makalesinde, 2017 yılında YPG/PKK'nın Afrin ilçesinden Türkiye'deki şehirlere yönelik 700'den fazla saldırı gerçekleştirdiğini söylemişti.¹⁵⁷

Türkiye'nin Suriye'de faaliyet gösteren terör örgütlerine yönelik sınır ötesi operasyonlarının en sonuncusuna barışı temsil eden Zeytin Dalı Harekatı adı verildi.

Operasyonun başlamasına ilişkin TSK'nın basın açıklamasında şu ifadeler yer aldı:

"Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından, hudutlarımızda ve bölgede güvenlik ve istikrarı sağlamak amacıyla, Suriye'nin kuzeybatısında Afrin bölgesinde, PKK/KCK/PYD-YPG ve DEAŞ'a mensup teröristleri etkisiz hale getirmek ve dost ve kardeş bölge

¹⁵⁶ Emre Serper, (2018). Zeytin Dalı Harekatı Ve Terörle Mücadele. TASAM, s. 1-2
http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/50178/zeytindali_harekat_i_ve_terorle_mucadele (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

¹⁵⁷ <https://edition.cnn.com/2018/02/01/opinions/turkish-official-why-us-should-partner-with-turkey-in-syria-opinion-kalin/index.html> (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2018)

halkını bunların baskı ve zulmünden kurtarmak üzere, 20 Ocak 2018 saat 17:00'dan itibaren "Zeytin Dalı Harekatı" başlatılmıştır.

Harekat, ülkemizin uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları, BMGK'nin terörle mücadeleye yönelik özellikle 1624 (2005), 2170 (2014) ve 2178 (2014) sayılı kararları ve BM sözleşmesinin 51'inci maddesinde yer alan Meşru Müdafaa Hakkı çerçevesinde, Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygılı olarak icra edilmektedir."¹⁵⁸

İç savaşın başlamasından faydalanarak Afrin ilçesini işgal eden YPG/PKK'nın ilçeye hakimiyeti 18 Mart 2018 tarihinde TSK ve ÖSO'nun başlattığı ZDH ile son buldu.

Zaferi'nin 103. yılı törenlerinde konulmasında "Bir müjdeyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Afrin şehir merkezi TSK desteğindeki ÖSO mensupları tarafından bu sabah 08:30 itibarıyla tamamen kontrol altına alınmıştır" diyerek Afrin ilçe merkezini alınmasını müjdelemişti.¹⁵⁹

58 gün süre operasyonda, Afrin ilçe merkezi ve 6 belde merkezi ve ilçedeki yüzlerce köy terör örgütünden temizlenerek TSK ve askeri muhaliflerin kontrolünde geçti.

Afrin ilçe Merkezinin alınmasının ardından TSK'dan yapılan yazılı açıklamada şu sözler yer aldı:¹⁶⁰

"18 Mart 2018 tarihi itibarıyla Türk Silahlı Kuvvetleri ve Özgür Suriye Ordusu tarafından Afrin şehir merkezi kontrol altına alınmıştır. Kontrol altına alınan bölgelerde mayın ve el yapımı patlayıcı arama çalışmaları sürdürülmektedir.

Harekât kapsamında terör örgütü mensupları ile girilen çatışmalarda bugüne kadar 46 kahraman silah arkadaşımız şehit olmuş, 225 kahraman silah arkadaşımız yaralanmıştır. Harekâtın başlangıcından itibaren toplam 3603 terörist etkisiz hale getirilmiştir."

¹⁵⁸ Zeytin Dalı Harekatı Hakkında Basın Açıklaması :<https://www.tsk.tr/Home/Detay/373> (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2018)

¹⁵⁹ <https://www.haberturk.com/son-dakika-cumhurbaskani-erdogan-dan-canakkale-zaferi-torende-aciklamalar-1880778#> (Erişim Tarihi: 29 Aralık 2018)

¹⁶⁰ <https://www.tsk.tr/Home/Detay/596> (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2018)

Sonuç olarak Türkiye meşru müdafaa hakkı gereği, terör örgütü YPG/PKK işgalindeki Afrin'e bağımsız bir devlet olmanın verdiği yetkiyle ZDH'yi gerçekleştirmiştir.¹⁶¹

2.3.4. İran ve Desteklediği Yabancı Grupların Suriye'deki İç Savaşa Katılması

İran, Orta Doğuda ulusal çıkarları ve ideolojisi bakımından hareket etmektedir. İran, Suriye'de 2011 yılında baş gösteren rejim karşıtı halk gösterilerinde, Esed rejimine destek vermiştir. İran yönetimi Suriye'de yaşananları dış güçlerin bir oyunu olarak nitelmiştir.

O dönem İran Cumhurbaşkanı olan Mahmud Ahmedinejad, Suriye halkını, protesto gösterilerinin Batı'nın planlı tuzağı olduğu konusunda uyarmıştı.

İran, tarihi bağa sahip olduğu Esed rejimine ayaklanmaların ilk yılından itibaren her alanda destek olmuştur.

Suriye'de Nusayri kökenli Esed ailesiyle iyi ilişkileri olan İran, Suriye'deki ayaklanmaların bir an önce rejim lehine sonuçlanması için çalıştı. İran; İsrail, Batı ve terör örgütü DEAŞ'ı gerekçe göstererek, gösterilerin başından bu yana rejime mutlak destek vermeye devam ediyor.

İran'ın Esed rejimiyle Tarihi Bağları:

1979 yılında İran'da devrim gerçekleştiğinde geneli Müslüman Ortadoğu coğrafyasında yüzyılın başından bu yana Batı tarafından tahkim edilmiş rejimlere karşı mücadele içindeki İslami harekette bir sevinç yaşansa da İran devriminin henüz onuncu yılını doldurmadan ideolojik-mezhepsel bir rejime evrilmesi pek çok hareketin beklentisini boşa çıkardı.¹⁶²

İran devriminin yankıları bölgesel ve küresel ölçekte sürerken bölgenin önemli devletlerinden Suriye rejimi BAAS kontrolü altında İhvanu'l Müslimin (Müslüman Kardeşler) örgütü ile süren otuz yıllık mücadelesinin en şiddetli çağını yaşıyordu.

¹⁶¹ Cahit Armağan Dilek, (2018). Afrin'de Zeytin Dalı Harekâtı'nın Muhtemel Sonuçları, Etkileri Ve Beklenen Senaryolar. 21 Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, s.5

¹⁶² Levent Tok, Yazar, Suriye Uzmanı, AA Suriye Masası Muhabiri, röportaj, 15 Nisan 2019

Tok, Suriye İnan ilişkilerinin temelinin atıldığı d6nemi ř6yle tanımladı:

“Suriye’de Hama isyanının ardından b6y6k oranda dağılan M6sl6man Kardeşler teşkilatı, kendisini Suriye’nin g6çl6 orta sınıf kentlerinde saklarken ara ara şiddetli eylemlerle rejime mesaj veriyordu. Benzer bir s6reç Irak için de geçerli idi. Ancak Irak İhvanı olarak adlandırılan Irak M6sl6man Kardeşleri ile Irak BAAS’ı arasındaki m6cadele bir rejim savaşından ziyade g6lerin paylaştırılması esnasında bir paylaşımı temel alıyordu. İnan devriminin artık resmi olarak tanınırılığı ve dış tehditlere karşı kendisini koruma kararlılığının ortaya çıktığı 1980 yılında Suriye çoktan k6klerindeki Sovyetik etki ile İnan ile ilişkiler kurmaya başlamıştı.”

Bu d6nemde, şiiliğin gulat (aşırı) bir kolu olan Nusayrilerden oluşan Suriye’deki y6netici elit kesimler, İnan ile İsrail karşıtlığı 6zerinden kolayca bir araya gelebildi. İnan’daki yeni rejim devrim rehberi Humeyni’nin 6nderliğinde S6nni hareketleri de daha o zamandan mercek altına almıştı. Suriye y6netici eliti Nusayriler ile İnan’ın giderek ideolojik-mezhepsel olarak velayet-i fakih çizgisine giren rejiminin daha sıklı ilişkiler kurmasını sağlamıştı.”

1980’li yıllardan beri yakın ilişkiler içerisinde olan iki 6lke, Suriye’deki savaşta da ortak hareket etti.

İnan, 2011 yılının sonuna gelindiğinde, Esed rejiminin geniş ve barışçı kitlelere karşı silah kullanımını destekledi. Zira İnan, halk g6sterilerini ABD ve İsrail tarafından tasarlanmış bir komplo olarak g6r6yor ve kayıtsız şartsız Esed rejimini desteklediğini ifade ediyordu.

İnan Destekli Grupların Suriye’deki Varlığı:

Suriye’de halk ayaklanmalarının silahlı m6cadeleye d6n6şmesinin ardından g6 kaybeden Esed rejimi, m6ttefik olarak adlandırdığı yabancı milislerden gizlice destek almaya başladı.

2012 sonuna doğru L6bnan Hizbullahı, Suriye’de rejim saflarına gayrı-resmi şekilde m6dahil olmuştu.

Suriye rejimine silah ve teknik teçhizat yardımı yapan İran, ayrıca Suriye’de Esed rejimine destek veren Şii Milis gruplarını kurdu.¹⁶³

İran; Irak, Yemen ve Lübnan’da Şii veya Şiilere yakın grupları destekliyor. Suriye’de ise varlık gösterdiği bölgelerde Şiileştirme politikaları da yürüttükleri bilinmektedir.

Tok, Suriye’deki İran destekli yabancı Şii milisler hakkında şunları kaydetti¹⁶⁴

“İran destekli Filistinli grup Kudüs Tugayları ve Halep ile Hama’da Nusayri olmayan Şiilerden tahkim edilen bazı Şii gruplar, İranlı danışmanlar ile çoktan savaşa girmişti. 2013 ilkbaharında ise Lübnan Hizbullahı Suriye’de aktif ve resmi olarak savaşa girdiğini duyurmuş, Esed – BAAS rejimine bağlı ordu ile beraber Suriyeli muhaliflere karşı Kuseyr savaşını başlatmıştır. Lübnan’ın kuzeyinden Suriye’nin Humus iline uzanan vadiden savaşa giriş yapan Hizbullah ile beraber Galibiyun ve İmam Bakır gibi yerel Şii gruplar da formasyonlarını tamamlamaya girişmiştir. 2013 yılının sonuna gelindiğinde Irak’ta yayılan şiddetli çatışmalar ile genişleyen İran destekli Şii grupların Suriye’deki savaşa müdahil oldukları görüldü. Irak Hizbullahı, Ebu Fadl Abbas Tugayları, Zülfikar Tugayları, Seyyide Zeynep Birlikleri gibi onu aşkın örgüt artık Suriye’de aktif olarak savaşın tarafı idiler. İran’ın Suriye’deki askeri varlığını tanımlayan Devrim Muhafızları Ordusu ve askeri istihbarat dışındaki örgütler aşağı yukarı şunlardır: Lübnan Hizbullahı, Irak Hizbullahı, Ebu Fadl Abbas Tugayları, Fatimiyyun Tugayları, Zeynebiyyun Tugayları, Hareket en-Nuceba Tugayları, Galibiyun Tugayları, İmam Bakır Tugayı, Liva İmam el Mehdi, Cund’ul Mehdi, Zehra Seriyeleri, Ketaib Şebab el Risal, İmam Ali Tugayları, İmam Hüseyin Birlikleri, Esedullah el Galib Tugayı, Liva Hasan el Mücteba, Ensarullah, Seyid Şüheda Tugayları, Sabirin Hareketi, Kudüs Tugayları, Aşure Seriyeleri.”

¹⁶³ Oytun Orhan, (2017b). İran’ın İç Savaş Sırasında Suriye Politikası. Ortadoğu Analiz, Sayı: 82, s.50

¹⁶⁴ Levent Tok, röp, a.e.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK YAZILI BASININDA SURİYE İÇ SAVAŞI

3.1. Sabah ve Türkiye Gazetelerinde Temmuz Ayında Çıkan Suriye Haberleri

1. 01.07.2016

01.07.2016 tarihinde Türkiye ve Sabah Gazetelerinin resmi internet sitelerine 3'er tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye¹⁶⁵

Başlık: Suriye'de füzeli saldırı!

İçerik

Haber "Başkent Şam'ın Otaya beldesine düzenlenen füzeli saldırılarda 18 sivil hayatını kaybetti." spotuyla duyurulmuş kaynak olarak AA'nın kullanıldığı metin içerisinde belirtilmiştir. Saldırının sorumlusu olarak "rejim" gösterilmiştir. Haberde yıkık bir enkaz görüntüsü kullanılmış, insana yer verilmemiş.

Üslup

Bu haberde ajanstan alınan veriler doğrudan aktarılmış ve "Söz konusu bölgelerde büyük hasar meydana geldiğini kaydeden yetkililer, rejime ait savaş uçaklarının bölgeyi bombaladığını da belirtti." ifadesi ile haber aktarılmıştır.

Haber 1 Sabah¹⁶⁶

Başlık: Suriye' de füzeli saldırı: 18 ölü

İçerik

¹⁶⁵ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/382689.aspx> Erişim Tarihi: 01.09.2018

¹⁶⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/01/suriyede-fuzeli-saldiri-18-olu> Erişim Tarihi: 01.09.2018

Haber “Başkent Şam'ın Otaya beldesine düzenlenen füzeli saldırılarda 18 sivil yaşamını yitirdi” spotuyla duyurulmuş, Türkiye gazetesinden farklı olarak hayatını kaybetti yerine yaşamını yitirdi ifadesi kullanılmıştır. Kaynak olarak yine AA'nın kullanıldığı metin içerisinde belirtilmiştir. Saldırının sorumlusu olarak “rejim” gösterilmiştir. Haberde yıkık bir enkaz görüntüsü kullanılmış ve Türkiye gazetesinden farklı olarak ikinci bir enkaz fotoğrafı da haberin içeriğine eklenmiştir.

Üslup

Bu haber Sabah Gazetesinde de ajanstan alınan veriler doğrudan aktarılmış ve yine “Söz konusu bölgelerde büyük hasar meydana geldiğini kaydeden yetkililer, rejime ait savaş uçaklarının bölgeyi bombaladığını da belirtti.” ifadesi kullanılmıştır.

Haber 2 Türkiye¹⁶⁷

Başlık: Suriye'de savaş uçağı düştü

İçerik

Haber “Suriye'nin başkenti Şam'ın kuzeyindeki Kalamun'da Suriye Hava Kuvvetleri'ne ait MiG-23 tipi savaş uçağı düştü.” spotuyla duyurulmuş kaynak olarak Reuters'ın kullanıldığı metin içerisinde belirtilmiştir. Haberde arşiv görüntüsü olarak bir savaş uçağı fotoğrafı kullanılırken uçağın Esad yönetimine ait olduğu ve pilotun muhalif güçlere esir düştüğü belirtilmiştir.

Üslup

Bu haberin metni Reuters'dan alın bilgiler doğrultusunda yazılmış “Merkezi Londra'da bulunan Suriye İnsan Hakları Gözlemevi Şam'ın Kalamun bölgesinde Esad yönetimine ait bir savaş uçağının düştüğünü duyurdu. Teknik bir sebeple düştüğü belirtilen uçağın pilotunun sağ olarak kurtulduğu ancak muhaliflerin eline esir düştüğü kaydedildi.” ifadesinden anlaşıldığı üzere Esad ve Muhalif ifadelerini kullanılmıştır.

Haber 2 Sabah¹⁶⁸

¹⁶⁷ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/382829.aspx> Erişim Tarihi: 01.09.2018

Başlık: Suriye’de savaş uçağı düştü. Pilot esir alındı

İçerik

Haber Türkiye ile aynı olarak “Suriye'nin başkenti Şam'ın kuzeyindeki Kalamun'da Suriye Hava Kuvvetleri'ne ait MiG-23 tipi savaş uçağı düştü.” spotuyla duyurulmuş ve yine kaynak olarak Reuters'ın kullanılmış. Farklı olarak haberin başlığında pilotun esir aldığı bilgisi verilmiştir. Haberde yine arşiv görüntüsü olarak farklı bir savaş uçağı fotoğrafı kullanılırken uçağın Esad yönetimine ait olduğu ve pilotun muhalif güçlere esir düştüğü belirtilmiştir.

Üslup

Bu haberin metni Reuters'dan alın bilgiler doğrultusunda yazılmış “Londra merkezli Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, başkent Şam'ın kuzeyindeki Kalamun bölgesinde Suriye ordusuna ait Rus yapımı MiG-23 tipi savaş uçağının düştüğünü bildiriyor. Gözlem evine göre, teknik sebeple düşen uçağın pilotu kazadan sağ kurtuldu ancak muhaliflerin eline esir düştü.” gibi yine benzer bir üslup ile veriliyor ancak haberde Esad yerine “Suriye Ordusu” ifadesi kullanılıyor.

Haber 3 Türkiye¹⁶⁹

Başlık: Halep'te yerleşim yerine hava saldırısı: 16 ölü, 25 yaralı

İçerik

Haber “Suriye ordusuna ait savaş uçağının Halep'te muhaliflerin kontrolündeki sivil yerleşim yerine düzenlediği saldırıda 16 sivil öldü, 25 kişi de yaralandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA kullanıldığı metin içerisinde belirtirken “İbrahim Ebu Leys, AA muhabirine yaptığı açıklamada” ifadesi kullanılmış. Haberde bir enkazdan bir yaralı veya ölü çıkartan insanların olduğu bir fotoğraf kullanılmış.

“Rejim güçleri 4 yıldan bu yana Halep'te muhaliflerin kontrolünde yer alan semtlerdeki, çarşı, pazar, okul ve hastanelere misket, vakum ve varil bombasıyla saldırıyor.” ifadesi ile savaşın genel seyri ile ilgili olarak da bilgi verilmiş.

¹⁶⁸ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/01/suriyede-savas-ucagi-dustupilot-esir-alindi> Erişim Tarihi: 01.09.2018

¹⁶⁹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/382915.aspx> Erişim Tarihi: 01.09.2018

Üslup

Bu haberin metni AA'dan alınmıştır, “Muhafif bölgelerdeki yerleşim yerleri Esed güçlerinin kara ve hava bombardımanı sonucu harabeye dönerken, yollar kullanılmaz hale gelmiş durumda” ifadesi kullanılırken, Esed, Suriye Ordusu ve Rejim Güçleri ifadelerinin aynı anda kullanılması dikkat çekmiştir. Bombalanan bölgelerin sivil yerleşim yerleri olduğunun altı çizilmiştir.

Haber 3 Sabah¹⁷⁰

Başlık: Halep'te yerleşim yerine saldırı: 16 ölü, 25 yaralı

İçerik

Haber “Suriye ordusuna ait savaş uçağının Halep'te muhaliflerin kontrolündeki sivil yerleşim yerine düzenlediği saldırıda 16 sivil öldü, 25 kişi de yaralandı” spotuyla aynen verilmiş ve kaynak olarak AA kullanıldığı metin içerisinde belirtirken “İbrahim Ebu Leys, AA muhabirine yaptığı açıklamada” ifadesi de aynen kullanılmış. Haberde Türkiye Gazetesi'ndeki aynı fotoğraf kullanılmış ancak fotoğrafın üzerine “O ÜLKEDE SİVİLLERE SALDIRI” ifadesi kırmızı bir fonun önünde fotoğrafın ortasında kullanılırken tepede “16 Ölü, 25 Yaralı” ifadesi yer almış. Bu şekilde “O ÜLKEDE” ifadesi gazete okuru haberin içeriğine doğru çekilmek istenmiştir.

Haberin geri kalanı Türkiye'de olduğu gibi aynen verilmiştir.

Üslup

Bu haberin metni yine AA'dan alınmıştır ve yine Esed, Suriye Ordusu ve Rejim Güçleri ifadelerinin aynı anda kullanılması dikkat çekmiştir. Bombalanan bölgelerin sivil yerleşim yerleri olduğunun altı çizilmiştir.

2. 02.07.2016

02.07.2016 tarihinde Türkiye ve Sabah Gazetelerinin resmi internet sitelerine 1'er tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye¹⁷¹

¹⁷⁰ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/01/halepte-yerlesim-yerine-saldiri-16-olu-25-yarali>

Erişim Tarihi: 01.09.2018

Başlık: Katil Esad güçleri sivilleri vurdu: 20 ölü

İçerik

Haberin başlığındaki “Katil Esad Güçleri” ifadesi dikkat çekmektedir, bu ifade incelediğimiz dönem içerisinde ilk defa kullanılmıştır. Haber “Suriye ordusuna ait savaş uçaklarının başkent Şam’ın kuzeydoğusundaki Kalamun bölgesine düzenlediği hava saldırısında 20 sivilin öldüğü, 40’ının yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberde “Sivil savunma yetkililerinden alınan bilgiye göre” ifadesi de kullanılarak haberin yerel kaynaklardan alındığı belirtilmiştir.

Haberde “Şam’ın Doğu Guta bölgesindeki yerel koordinasyon komitesi üyesi Yusuf el-Bustani, rejim güçlerinin saldırısında ilçedeki sağlık sorumlusunun da öldüğünü belirterek, “İlçedeki hastaneler ve sağlık merkezleri Esad güçlerinin hava saldırısında yaşamını yitirenlerle doldu. Şimdiye kadar 20 kişinin kimliği tespit edildi. Asıl sayı bundan daha çoktur.” dedi.” şeklinde bir bilgi verilerek yerel yetkililerin ifadesi de haberin içeriğine dahil edilmiştir.

Haberde fotoğraf olarak bir önceki gün kullanılan enkazdan çıkarılan insan görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Bu haberin metni AA’dan alınmıştır, “Katil Esad güçleri sivilleri vurdu: 20 ölü” başlığında kullanılan “Katil Esad” ifadesi özellikle dikkat çekmektedir. Haberin kalan bölümünde yine “Esad Güçleri” ifadesinin kullanıldığı görülmüştür. Haberde kadın ve çocukların da öldürüldüğü özellikle vurgulanmıştır.

Haber 2 Sabah¹⁷²

Sabah Gazetesi 2 Temmuz 2016 da Türkiye Gazetesi’nden farklı bir olaya değinmiştir.

Başlık: Esad rejimi Halep’te sivilleri vurdu: 5 ölü

¹⁷¹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/383046.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

¹⁷² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/02/esad-rejimi-halepte-sivilleri-vurdu-5-olu> Erişim Tarihi: 02.09.2018

İçerik

Haber “Suriye ordusuna ait savaş uçağının Halep'te muhaliflerin denetimindeki Salahaddin semtine düzenlediği saldırıda 5 kişinin öldüğü bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberde “Halep'teki sivil savunma yetkilisi İbrahim Ebu Leys, AA muhabirine yaptığı açıklamada, rejim güçlerine ait savaş uçağının, Halep'te yönetim karşıtlarının kontrolündeki Salahaddin semtinde yerleşim alanını bombaladığını söyledi.” şeklinde yerel yetkilinin açıklamalarına yer verilmiş, “Leys, “İki aile hala enkaz altında. Sivil savunma ekipleri kısıtlı imkanlarla ailelere ulaşmaya çalışıyor.” dedi.” şeklinde yetkilinin ağzından bilgiye de yer verilmiştir.

Haberde fotoğraf olarak enkaz önünde bir baba ve kucağında ağlayan bir kız çocuğu kullanılmış ve haberin yansıttığı duygu arttırılmıştır.

Üslup

Bu haber AA'dan alınmıştır, “Esad rejimi Halep'te sivilleri vurdu: 5 ölü” başlığında kullanılan “Esad Rejimi” ifadesinin Türkiye Gazetesinin “Katil Esad” ifadesini kullandığı gün kullanılması dikkat çekicidir. Haber metninin tamamında “Rejim Güçleri” ve “Muhafifler” ifadeleri kullanılmıştır.

3. 03.07.2016

03.07.2016 tarihinde Türkiye ve Sabah Gazetelerinin resmi internet sitelerine 1'er tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir. Türkiye Gazetesi Erdoğan'ın Suriyeli Mülteciler ile ilgili haberini görmüşken, Sabah Gazetesi, Türkiye Gazetesi'nin bir gün önce verdiği hava saldırısı haberini vermiştir.

Haber 1 Türkiye¹⁷³

Başlık: Erdoğan'dan Suriyeli mülteciye vatandaşlık müjdesi

İçerik

Haber “Kilis'te Suriyeli mültecilerle iftar programına katılan Cumhurbaşkanı Erdoğan, sığınmacılardan isteyenleri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yapacaklarını söyledi.”

¹⁷³ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/383183.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir. Haberde Türkiye'deki mültecilerin durumları, Suriye'deki savaşın son durumu gibi bilgiler verilmiştir.

Haberde Erdoğan'ın fotoğrafları kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Erdoğan'ın konuşmaları doğrudan aktarılmıştır.

Haber 2 Sabah¹⁷⁴

Sabah Gazetesi 2 Temmuz 2016 da Türkiye Gazetesi'nin değindiği habere yer vermiştir.

Başlık: Esad rejiminin hava saldırısında 20 sivil öldü

İçerik

Haber "Suriye'nin başkenti Şam yakınlarında Esad rejiminin muhaliflere düzenlemiş olduğu hava saldırısında 20 sivilin öldüğü bildirildi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin raporuna göre düzenlenen 45 hava saldırısında Şam'ın kuzey doğusunda yer alan Kalamun bölgesindeki Ceyrud hedef alındı." Metni ile kısa bir şekilde görülmüştür.

Haberde enkaz altından çıkan bir kız çocuğunu kucağında tutan bir adamın fotoğrafı kullanılmış, kızın yüzü blurlanmıştır.

Üslup

Bu haberde kaynak gösterilmemiş haber yorumsuz ve sade bir metin ile aktarılmıştır.

4. 04.07.2016

04.07.2016 tarihinde Türkiye ve Sabah Gazetelerinin resmi internet sitelerine Suriye ile ilgili haber girilmemiştir.

¹⁷⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/03/esad-rejiminin-hava-saldirisinda-20-sivil-oldu> Erişim Tarihi: 02.09.2018

5. 05.07.2016

05.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 3 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir. Türkiye Gazetesi ve Sabah Gazetesi bombalı saldırı haberi görünürken, Türkiye Gazetesi ayrıca 2 tane haber yorum yayınlamıştır.

Haber 1 Türkiye¹⁷⁵

Başlık: Haseke'de bombalı saldırı: 25 ölü

İçerik

Haber "Suriye'nin kuzeydoğusundaki Haseke kentinde düzenlenen bombalı saldırıda 25 kişinin hayatını kaybettiği bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberde "AA muhabirinin yerel kaynaklardan edindiği bilgiye göre" ifadesi kullanılarak haberin kaynağına ilişkin bilgi verilmiştir.

Haberde fotoğraf olarak bir yangın görüntüsü ve onu söndürmeye çalışan iki insan görülmektedir.

Üslup

Bu haberin metni AA'dan alınmıştır ve yorumsuz, sade bir dil ile aktarılmıştır. Haberin sonunda "Saldırıyı henüz üstlenen olmadı." ifadesine yer verilmiştir.

Haber 1 Sabah¹⁷⁶

Başlık: Suriye'de bombalı saldırı: 25 ölü

İçerik

Haberin başlığında saldırının adresini Haseke olarak veren Türkiye Gazetesi'nin aksine Sabah Gazetesi Suriye olarak vermiştir. Haber Türkiye Gazetesi ile aynı olarak "Suriye'nin kuzeydoğusundaki Haseke kentinde düzenlenen bombalı saldırıda 25 kişinin hayatını kaybettiği bildirildi" spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA kullanılmıştır.

¹⁷⁵ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/383844.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

¹⁷⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/05/suriyede-bombali-saldiri-25-olu> Erişim Tarihi:

Haberde fotoğraf olarak Türkiye Gazetesi gibi Sabah Gazetesi'nde de bir yangın görüntüsü ve onu söndürmeye çalışan iki insan görülmektedir.

Üslup

Bu haberin metni AA'dan alınmıştır ve Türkiye Gazetesi ile aynı olarak yorumsuz, sade bir dil ile aktarılmıştır. Haberin sonunda "Saldırıyı henüz üstlenen olmadı." ifadesine yer verilmiştir.

Haber 2 Türkiye¹⁷⁷

Başlık: Suriye'de bombardıman tehdidi altında bayram telaşı

İçerik

Haber "Halep'te halk muhaliflerin denetiminde bulunan bölgelerde rejimin bombardıman korkusuna rağmen bayrama hazırlanıyor." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberde "Halep'teki esnaflardan Ebu İbrahim, AA muhabirine yaptığı açıklamada" ifadesi kullanılarak yerel esnaftan iki kişinin yorumlarına yer verilmiştir;

"Ebu İbrahim "Elhamdülillah, her şeye rağmen gördüğümüz gibi çarşı ve pazarlar dolu, eğer hava saldırıları olmazsa yoğunluk daha da artacak. Allah'a şükür pazarda alışveriş yapılıyor." diye konuştu."

"Halep'teki Sukeri pazarında elbise satan esnaflardan Ebu Ubeyde de, "Her şey görüldüğü gibidir. Ürünler biraz pahalı. Castello yolu kapandığı için her şey pahalı olmaya başladı. Ama her şeye rağmen Allah'a şükürler olsun." ifadesini kullandı."

Haberde fotoğraf olarak, Halep'ten bir Pazar yerinin görüntüsünü satış yapan esnaflar ve alışveriş yapan halk içeren bir kare kullanılmıştır.

Üslup

Bu haberin metni AA'dan alınmıştır ve yerel halkın yorumlarına değinilmiştir. Haberde "Esed rejimine ait savaş uçakların son olarak 2 Temmuz'da bombaladığı Halep'in muhaliflerin kontrolündeki bölgelerde halk ramazan ayının son günlerinde bayram alışverişi için dışarı çıkıyor." bilgisi verilerek genel ortam hakkında

¹⁷⁷ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/383739.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

tanımlayıcı bir üslup benimsenmiştir. Ayrıca haberde “Esed” ifadesinin kullanılması dikkat çekicidir.

Haber 3 Türkiye¹⁷⁸

Başlık: 'Suriye'de muhalifler ramazanda önemli başarılar elde etti'

İçerik

Haber “Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu Başkanı Enes el-Abde, muhaliflerin ramazanda önemli zaferler elde ettiğini belirtti.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haber bir röportaj haberdir.

Haberde “Abde'nin Ramazan Bayramı dolayısıyla yayımladığı açıklamada, Rusya ve İran'ın yardımıyla sahada ilerleme kaydetmek isteyen rejimin çabalarının boşa çıkarıldığı ifade edilerek, "Önce Allah'ın yardımı sonra kahraman savaşçıların direnişi sayesinde muhalifler ramazan ayı içerisinde Halep kırsalı, Lazkiye'nin çeşitli bölgeleri ve sahil cephelerinde önemli zaferler elde etti." ifadesini kullandı.” şeklinde bir giriş yapılmış ardından “Ülkemizi ve devrimi çevreleyen karmaşık durumlar ve karşı karşıya kaldığımız meydan okumaların ne boyutta olduğunu biliyoruz ancak kahraman savaşçıların direnişi, fedakarlıkları ve zafer elde etmekteki ısrarı, her geçen gün yeni başarılar elde edileceğine yönelik inancı arttırdı. Halkımızı, bölme ve parçalama girişimlerine karşı birlik içerisinde olmaya davet ediyor, baskı rejimiyle ve terörün her şekliyle mücadeleye çağırıyoruz, hatta rejim yanlılarından ellerini Suriye halkının kanına bulamayanlara bile seslenerek 'kalbimiz herkese açık' diyoruz.” “Halep'teki Sukeri pazarında elbise satan esnaflardan Ebu Ubeyde de, "Her şey görüldüğü gibidir. Ürünler biraz pahalı. Castello yolu kapandığı için her şey pahalı olmaya başladı. Ama her şeye rağmen Allah'a şükürler olsun." ifadesini kullandı.” şeklindeki açılması bütün olarak verilmiştir.

Haberde görsel olarak, Enes el-Abde'nin bir fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Bu haber-röportaj kısmı Anadolu Ajansı'ndan alınmış ve metin birkaç ekleme ile Enes el-Abde'nin ağzından doğrudan aktarılmıştır.

¹⁷⁸ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/383838.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

6. 06.07.2016

06.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 7 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir. Sabah Gazetesi'nde bir gün önce verilen patlama haberi revize edilmiştir.

Haber 1 Türkiye¹⁷⁹

Başlık: Erdoğan: Biz almayalım da İngiliz mi kapsın?

İçerik

Haber "Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Sığınmacıların içinde kalifiye çok insan var. Bu insanları değerlendirmeliyiz. Biz kapıyı açmayınca Batı'ya gidiyorlar." spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir. Haberde Erdoğan'ın yaptığı açıklamalar başlıklar halinde aktarılmıştır.

Haberin "SÜRİYELİLERE VATANDAŞLIK: Sığınmacıların içinde kalifiye çok insan var. Bu insanları değerlendirmeliyiz, istifade etmeliyiz. Dikkat ediyorum bunların içinde çok kalifiye olan insanlar var. Biz almayalım da İngiltere'ye, Kanada'ya, şuraya, buraya mı gitsin? Biz tabii kapıyı açmayınca onlar oralara gitmek durumunda kalıyor. Biz bunu çok daha dikkatli bir şekilde hatta hatta belli illerimizde organize sanayi bölgelerinde olsun, bu tür oluşan yerlerde inanıyorum ki bunların bilgilerinden hem biz istifade edeceğiz hem de onlar bu tür sıkıntılı hayat şartlarından kurtulmuş olacaklar diye düşünüyorum." şeklinde aktarılan kısmında ülkemizde bulunan Suriyelilerden "Sığınmacı" olarak bahsedilmektedir.

Haberde Erdoğan'ın polis ve beraberindekilerle kahvaltı yaparken bir görüntüsü verilmiştir.

Üslup

Haber Erdoğan'ın açıklamaları üzerinden metinleştirilmiş ve doğrudan aktarılmıştır.

Haber 1 Sabah¹⁸⁰

Başlık: Suriye'de bombalı saldırı: 25 ölü

¹⁷⁹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/383895.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

¹⁸⁰ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/06/suriyede-bombali-saldiri-25-olu> Erişim Tarihi: 02.09.2018

İçerik

Haber bir gün önce girilen haberin revizesidir.

Üslup

Haber bir gün önce girilen haberin revizesidir.

Haber 2 Türkiye¹⁸¹

Başlık: Suriye'de muhalifler bayram namazı için camilere akın etti

İçerik

Haber “Suriye'de çeşitli kentlerde muhaliflerin denetiminde yer alan bölgelerdeki halk bayram namazı için camilere akın etti.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA gösterilmiştir. Haberde “AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre” ifadesine yer verilmiştir.

Haberde camide namaz kılan ve vaaz dinleyen insanların bulunduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber metninde “4 yıldan bu yana rejim güçlerinin kuşatması altında yer alan başkent Şam'ın Doğu Guta bölgesiyle Halep ve İdlib'in ilçe ve beldelerinde halk bayram namazı için camileri doldurdu.” bilgisi verilmiştir. “Rejim Güçleri” ifadesinin kullanılması dikkat çekmiştir. Ayrıca haberde “Camilerde, ülkenin içinde bulunduğu durumdan kurtulması için dualar edildi.” şeklinde bir ifade kullanılmış, Suriye Savaşı, ülkenin içinde bulunduğu durum olarak tanımlanmıştır.

Haber 2 Sabah¹⁸²

Başlık: Amerikan uçağı düşürüldü

İçerik

¹⁸¹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/383948.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

¹⁸² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/06/amerikan-ucagi-dusuruldu> Erişim Tarihi: 02.09.2018

Haber “Amerikan ordusuna ait MQ-9 tipi uçak, Suriye'nin kuzeyinde IŞİD'le mücadele kapsamındaki görevi sırasında düştü” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak Reuters gösterilmiştir. Haberde “AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre” ifadesine yer verilmiştir.

Haberde savaş uçakları, mavi bir çerçeve ve Amerikan Uçağı Düşürüldü! metni yazan bir görsel kullanılmıştır.

Üslup

Haber metninde birçok çelişik ifade bulunmaktadır. Haberin başlığında “Amerikan Uçağı Düşürüldü” ifadesi bulunurken, haberin içeriğinde ise “IŞİD'le mücadele kapsamındaki görevi sırasında düştü” ifadesi bulunmaktadır.

Yine haber metninde “Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri'nden yapılan açıklamaya göre, MQ-9 tipi uçak düşman ateşiyle düşürülmedi ve düştükten sonra enkazı IŞİD tarafından alınmadı.” ve “Ancak açıklamada, "MQ-9 koalasyon uçakları tarafından düşürüldü ve şu an düşman elinde değil" ifadeleri kullanıldı.” şeklinde karmaşık ve çelişik ifadeler bulunmaktadır.

Haber tüm bu ifadelerden sonra “Konuyla ilgili soruşturma devam ediyor.” cümlesiyle bitirilmiştir.

Haber 3 Türkiye¹⁸³

Başlık: Suriye'de 72 saatlik ateşkes ilanı

İçerik

Haber “Suriye ordusunun Ramazan Bayramı dolayısıyla ülkenin dört bir yanında 72 saatlik ateşkes ilan ettiği bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA gösterilmiştir. Haberde “Suriye resmi ajansı SANA'da yer alan haberde” ifadesine yer verilmiştir.

“Suriye ordusunun Ramazan Bayramı dolayısıyla bu gece saat 01.00'den başlayarak 8 Temmuz 2016 saat 00.00'a kadar ülkenin dört bir yanında 72 saatlik ateşkes ilan ettiği belirtildi.” bilgisine yer verilirken “rejimle savaşan muhalif

¹⁸³<http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/383955.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

güçlerden ateşkes ilanıyla ilgili şu ana kadar herhangi bir açıklama yapılmadı.” şeklinde bir açıklamaya da yer verilmiştir.

Haberde Suriye’de bir döner kavşaktan bir fotoğraf kullanılmıştır, arkada enkaz halindeki binalar patlamış arabalar ve karşıdan karşıya geçen iki kadın görüntüsü bulunmaktadır.

Üslup

Haber metninde “SANA” haber ajansına yer verilmiştir. “Suriye Ordusu” ve “Rejimle Savaşan Muhalif Güçler” ifadeleri kullanılarak savaşın tarafları tanımlanmaya çalışılmıştır. Haber doğrudan aktarılmış ve haberin sonunda “Haberde, konuyla ilgili detaylı bilgi verilmezken rejimle savaşan muhalif güçlerden ateşkes ilanıyla ilgili şu ana kadar herhangi bir açıklama yapılmadı.” bilgisiyle son bulmuştur.

Haber 4 Türkiye¹⁸⁴

Başlık: Katil Esad'ın casusu İstanbul'da yakalandı

İçerik

Haber “İstihbarat birimlerinin takibine takılan katil Esad'ın casusu İstanbul'da yakalandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir. Haberde “Sabah'ın istihbarat kaynaklarından edindiği bilgiye göre” ifadesine yer verilmiştir.

“Türk istihbaratçılar ile Türkiye'deki Suriyeli muhalifler aleyhine casusluk faaliyetinde bulunan diplomatın adı Ehab Al Arash. Türkiye'deki görev süresi boyunca casusluk şüphesi nedeniyle İstihbarat Karşı Koyma birimlerince teknik ve fiziki takibe alınan Ehab Al Arash 25 Haziran'da Türkiye'yi terk etmek zorunda kaldı. Türk istihbaratçılar, İstanbul'da görev yapan Arash'ın tüm gizli görüşmelerini takip etti ve kayıt altına aldı.” şeklinde bir açıklamaya da yer verilmiştir.

Haberde Esad'ın bir fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

Haber başlığında doğrudan “Katil Esad” ifadesi kullanılmasına rağmen Esed yerine Esad denmesi dikkat çekicidir. Ayrıca haberin içeriğinde birkaç kez daha Katil Esad

¹⁸⁴<http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/383960.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

ifadeleri kullanılmıştır. Ajanlık yaptığı belirlenen Ehab Al Arash hakkında “Arash'ın İstanbul'daki Suriyeli muhaliflerin yerlerini tespit etmeye çalıştığı ve Suriye'de Türk istihbarat birimlerine bilgi veren kaynakların kimliklerine ulaşmaya çalıştığı tespit edildi. Arash'ın İstanbul'da casusluk faaliyetlerinde bulunurken ayrıca fiziki takip olasılığına karşı tedbirsiz davrandığı ve Tarlabası'nı mesken tutmuş hayat kadınlarıyla da zaman zaman bir araya geldiği belirlendi. Türk istihbarat birimleri, Ehab Al Arash'la ilgili kapsamlı bir dosya oluşturdu ve Dışişleri Bakanlığı'na bilgilendirdi. Arash, bunun üzerine Türkiye aleyhine faaliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle "persona non grata" ilan edildi ve sınır dışı edildi.” bilgileri verilmiş özellikle “Tarlabası'nı mesken tutmuş hayat kadınlarıyla da zaman zaman bir araya geldiği belirlendi.” ifadesi ile özel hayatına ilişkin detaylar paylaşılmıştır.

Haber 5 Türkiye¹⁸⁵

Başlık: 'Suriyelilerin tamamına verilmesi vatandaşlık söz konusu değil'

İçerik

Haber “AK Parti Milletvekili Şentop, vasıflı olan Suriyelilere vatandaşlık verileceğini ifade ederek, "Cumhurbaşkanımızın kastettiği Suriyeli sığınmacıların tamamına vatandaşlık hakkı verilmesi değil. İçlerinde vasıflı olanlar ve nitelikli olanlara yönelik bir çalışma olduğu kanaatindeyim" dedi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak DHA belirtilmiştir. Haberde AK Parti İstanbul Milletvekili ve Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un açıklamalarına yer verilerek;

“Türkiye'de sığınmacı olan Suriyelilerin tamamına Türk vatandaşlığı verilmeyeceğini ve nitelikli, vasıflı olanların seçileceği kanaatinde olduğunu kaydeden Şentop, "Avrupa ile bu konudaki müzakereler sürüyor. Bildiğiniz üzere Avrupa ülkelerine gelen mültecilerden vasıflı olanların bir kısmını kabul etmiş durumda. Bizim de itirazımız buna zaten. Onlar diyor ki; biz vasıflı olanları alalım, diğerleri size kalsın. Türkiye buna tepki gösterdi ve kimlerin Avrupa'ya gideceğine Türkiye'nin karar vermesi gerektiğini ifade etti. Sayın Cumhurbaşkanımızın kast ettiği de bunla alakalıdır. Suriyelilerin tamamına vatandaşlık hakkı tanınması değil. Gelenlerin hepsi, böyle sokaklarda gezen insanlar değil. Bunların içerisinde gerçekten meslek sahibi olanlar var. Yetenekli olanlar var. Tahsilli olanlar var. Hatta bir kısmıyla ilgili

¹⁸⁵ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/384001.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

üniversitelerimizde istihdam yapıldı. Gaziantep'te var, İstanbul'daki bazı üniversitelerde görev alanlar var. Yine içlerinde avukatlar var. Doktorlar var ve mühendisler var" dedi." bilgisi sunulmuştur.

Haberde Şentop'un bir fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

AK Parti İstanbul Milletvekili ve Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un açıklamaları haberleştirilmiş ve doğrudan haber içeriğinde sunulmuştur.

Haber 6 Türkiye¹⁸⁶

Başlık: Reyhanlı'da bir evde patlama: 2 Suriyeli öldü

İçerik

Haber "Hatay'ın Reyhanlı İlçesi'nde Suriyelilerin oturduğu evde patlayıcı madde hazırladığı belirlenen 2 Suriyeli, meydana gelen patlamada öldü. Polis evde 1 tabanca ve buna ait ait susturucu buldu." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak DHA belirtilmiştir.

Haberde bir Suriyelinin patlama sonrası görüntüsü blurlanarak verilmiş olsa da rahatsız edici bir fotoğraftır.

Üslup

Haber Türkiye yaşayan Suriyelilere olan bakış açısına değinmek açısından önemlidir. Haber başlığında "2 Suriyeli öldü" ifadesi kullanılmış ve ölen Suriyeli ye ait her ne kadar blurlanmış olsa da oldukça rahatsız edici bir fotoğraf kullanılmıştır.

Haber 7 Türkiye¹⁸⁷

Başlık: Suriye'de bayram ateşkesi ihlal edildi: 3 ölü, 17 yaralı

İçerik

¹⁸⁶ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/383995.aspx> Erişim Tarihi: 02.09.2018

¹⁸⁷ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/383995.aspx> Erişim Tarihi: 04.09.2018

Haber “Suriye’de, rejimin Ramazan Bayramı dolayısıyla ilan ettiği ateşkesi ihlal eden Rus savaş uçaklarının, İdlib’de düzenlediği saldırıda 3 çocuğun öldüğü, 17 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir. Haberde “AA muhabirinin sivil savunma yetkililerinden edindiği bilgiye göre” ifadesine yer verilmiştir.

Haberde ayrıca “Suriye’de rejim güçlerinin ilan ettiği 72 saatlik ateşkesi, Rus ordusu İdlib’in batısındaki Cesr eş Şuğur ilçesinde yerleşim yerini bombalayarak ihlal etti.” bilgisi de verilmiştir.

Haberde patlama sonrası bir görüntü ve enkaz arasında koşuşturan insanlara yer verilmiştir.

Üslup

Haberde “Rejim Güçleri” ve “Rus Ordusu” ifadelerine yer verilmiştir. Kullanılan görsel haberin içeriğini destekler nitelikte ve rahatsız edici değildir. Haberin başlığında “Bayram Ateşkesi İhlali” ifadesi kullanılarak ilk etapta Rejim Güçleri algısı oluşmuş, ancak haber metninde Rus Ordusunun bombardıman yaptığı belirtilmiştir.

7. 07.07.2016

07.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 4 tane, Sabah Gazetesine ise 3 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir. Sabah Gazetesi’ndeki haberlerin ağırlıklı olarak bayram ile ilgili olması dikkat çekmiştir.

Haber 1 Türkiye¹⁸⁸

Başlık: Suriyeliye var, bize yok mu?

İçerik

Haber “Türkiye’de 5 bin civarında Doğu Türkistanlı muhacir kimliksiz yaşıyor. Türkistan dernekleri Suriyelilere olduğu gibi bunlara da vatandaşlık verilmesini talep ediyor.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir. Haberde Erdoğan’ın Suriyelilere verdiği vatandaşlık müjdesi üzerine Uygur Türklerinin de vatandaşlık istemesi aktarılmıştır.

¹⁸⁸ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/384058.aspx> Erişim Tarihi: 04.09.2018

Haberde Doğu Türkistanlılar Derneği Genel Başkanı ve Dünya Uygur Kongresi Başkan Yardımcısı Seyit Tümtürk'ün açıklaması "Seyit Tümtürk, şunları söyledi: "Bugün Doğu Türkistan'da Müslüman Uygur Türkleri kendi öz vatanını terk etmektedir. Niçin? Kendi ana yurdunu, vatanını bırakarak hiç bilmediği bir meçhule doğru göç ediyor. Geçen sene Çin'in baskısı sonucu 115'i Tayland tarafından uluslararası hukuk ihlal edilerek Çin'e iade edildi. Bunlar nerede? Hayatta mı, değil mi? Akıbetleri ile ilgili çok ciddi endişe duyuyoruz. Türkiye Cumhuriyeti büyük bir devlettir. Bu Doğu Türkistan'dan gelen 10 bin muhacir kardeşimize devletimiz sahip çıktı. Allah razı olsun. Yalnız bugün bu kardeşlerimizin vatandaşlık meselesi, ikamet, ev, barınma, sağlık, çalışma müsaadesi hiçbir şekilde çözüme ulaşmadı. Cumhurbaşkanımız 3 milyon Suriyeli'ye vatandaşlık vereceğini söylüyor. Bu büyük bir misafirperverliktir ama 3-5 bin Doğu Türkistanlı kardeşimizin unutulmamasını, kendi himayelerinde Suriyelilerin statüsünde ele alarak sahip çıkılmasını istiyoruz." şeklinde aktarılmıştır ve Suriyelilerin vatandaş olmasını destekleme beraber kendilerine de vatandaşlık verilmesini istediği aktarılmıştır.

Haberde Doğu Türkistanlılar Derneği Genel Başkanı ve Dünya Uygur Kongresi Başkan Yardımcısı Seyit Tümtürk ve beraberinde Uygur Türkü çocukların bulunduğu bir fotoğraf karesine yer verilmiştir.

Üslup

Haberin başlığındaki "Suriyeliye var, bize yok mu?" sözü üslup açısından kötü bir seçimdir. Savaştan kaçan insanlar için gayet önemli bir konuda bir şarkı sözünden esinlenerek böyle bir başlık atılması evrensel gazetecilik ilkeleri açısından sıkıntılıdır.

Haber 1 Sabah¹⁸⁹

Başlık: Savaş da durduramadı

İçerik

Haber "Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan, Kürtlerin kontrolündeki Haseke kentinde bir fırının önünde, önceki akşam düzenlenen intihar saldırısında 35 kişi hayatını kaybetti, onlarca kişi de yaralandı. Saldırıyı üstlenen terör örgütü DAESH,

¹⁸⁹ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/07/savas-da-durduramadi> Erişim Tarihi: 04.09.2018

YPG güçlerinin hedef alındığını bildirdi. Bombalı yelek giyen saldırganın motosikletle fırının önüne gelerek üzerindeki patlattığı belirtildi. Öte yandan Suriye ordusu çarşamba günü sabah 01.00'den itibaren 72 saatlik ateşkes ilan etti. Ancak Esad ve müttefiki güçlerin ateşkese rağmen Şam'ın doğusundaki Mayda kasabasına saldırdığı açıklandı.” şeklinde kısa bir metin ile duyurulmuştur.

Haberde patlamış bir araba onun yarattığı hasar ve etrafındaki insanların olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde “Kürtlerin kontrolündeki Haseke” ifadesi gazetenin genel haber dili açısından önemlidir, Kürtler ifadesi haberin ilerisinde “YPG güçleri” olarak kullanılmıştır. “DAEŞ” ise haberin başlığında ve içeriğinde aynı olarak kullanılmıştır. Haberde “Öte yandan Suriye ordusu çarşamba günü sabah 01.00'den itibaren 72 saatlik ateşkes ilan etti. Ancak Esad ve müttefiki güçlerin ateşkese rağmen Şam'ın doğusundaki Mayda kasabasına saldırdığı açıklandı.” bilgisinin verilmesi haberin başlık ve içeriğiyle ilgisiz olması açısından değerlendirilmelidir.

Haber 2 Türkiye¹⁹⁰

Başlık: Suriye’de 72 saatlik ateşkes, gece başladı

İçerik

Haber “Suriye ordusunun Ramazan Bayramı dolayısıyla ülkenin dört bir yanında 72 saatlik ateşkes ilan ettiği bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak SANA belirtilmiştir.

Haber geçtiğimiz gün verilen ateşkes kararı haberinin “Bu arada, Haseke kenti bayramın ilk gününde bombalara maruz kaldı. Salahiye kavşağındaki bir fırının yanında düzenlenen bombalı saldırıda 25 kişi hayatını kaybetti.”

Haberde bir enkazdan battaniye içerisinde ceset çıkartan Suriyelilerin görüntüsünü içeren bir fotoğraf ile verilmiştir.

Üslup

¹⁹⁰ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/ekonomi/384080.aspx> Erişim Tarihi: 04.09.2018

Haberde geçtiğimiz gün verilen haber metninin büyük bir kısmı kullanılmış. Suriye resmi haber ajansından alınan bilgiler doğrudan aktarılmış ancak haberin sonunda bombalı saldırıların devam ettiği bilgisi eklenerek ateşkesin çok da geçerli olmadığı kanısı verilmiştir. Fotoğrafta ise enkazdan ceset çıkaran insanların kullanılması ateşkes haberi ile tezatlık içermektedir.

Haber 2 Sabah¹⁹¹

Başlık: DAEŞ, Haseke'ye saldırdı: 35 ölü

İçerik

Haber “Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan, Kürtlerin kontrolündeki Haseke kentinde bir fırının önünde, önceki akşam düzenlenen intihar saldırısında 35 kişi hayatını kaybetti, onlarca kişi de yaralandı. Saldırıyı üstlenen terör örgütü DAEŞ, YPG güçlerinin hedef alındığını bildirdi. Bombalı yelek giyen saldırganın motosikletle fırının önüne gelerek üzerindeki patlattığı belirtildi. Öte yandan Suriye ordusu çarşamba günü sabah 01.00'den itibaren 72 saatlik ateşkes ilan etti. Ancak Esad ve müttefiki güçlerin ateşkese rağmen Şam'ın doğusundaki Mayda kasabasına saldırdığı açıklandı.” şeklinde kısa bir metin ile duyurulmuştur.

Haberde patlamış bir araba onun yarattığı hasar ve etrafındaki insanların olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde “Kürtlerin kontrolündeki Haseke” ifadesi gazetenin genel haber dili açısından önemlidir, Kürtler ifadesi haberin ilerisinde “YPG güçleri” olarak kullanılmıştır. “DAEŞ” ise haberin başlığında ve içeriğinde aynı olarak kullanılmıştır. Haberde “Öte yandan Suriye ordusu çarşamba günü sabah 01.00'den itibaren 72 saatlik ateşkes ilan etti. Ancak Esad ve müttefiki güçlerin ateşkese rağmen Şam'ın doğusundaki Mayda kasabasına saldırdığı açıklandı.” bilgisinin verilmesi haberin başlık ve içeriğiyle ilgisiz olması açısından değerlendirilmelidir.

¹⁹¹ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/07/daes-hasekeye-saldirdi-35-olu> Erişim Tarihi: 04.09.2018

Haber 3 Türkiye¹⁹²

Başlık: Hatay'da iki kişi bomba hazırlarken öldü

İçerik

Haber “Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde patlayıcı hazırlarken yaralandıkları değerlendirilen 2 kişi, hastanede hayatını kaybetti.” spotuyla verilmiştir.

Haber dün incelemesini yaptığımız haberin revizesidir.

Haberde patlama sonrası ölen kişilerden birinin sedye üzerindeki fotoğrafı sansürlenmiş bir halde verilmiştir.

Üslup

Haberde kullanılan fotoğraf blurlu bir halde dahi olsa oldukça rahatsız edicidir. Ayrıca blurlama iyi yapılmamış ve etik değerler açısından kullanılması çok uygun olmayan bir görsel haberde kullanılmıştır.

Haber 3 Sabah¹⁹³

Başlık: Uçakları durdurun bayramlaşacağız

İçerik

Haber “Suriye’de Esed rejimi ve Rus jetlerinin bomba yağdırmaya devam ettiği Halep’teki siviller hazırladıkları pankartlarla dünya kamuoyuna mesaj gönderdi. Rejimin bayramda da sürdürdüğü saldırılara dikkat çekmek isteyen halk, pankartlara “Uçakları durdurun, bayramlaşacağız” yazdı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak Yeni Şafak Gazetesi gösterilmiştir.

Haber “Suriye iç savaşı 6'ncı yılına girerken, her bayram olduğu gibi bu bayramda da sivil halk bombardıman korkusuyla Ramazan Bayramı'na girdi. Suriye'de uzun süredir Esed rejimi ve Rusya'nın yoğun hava ve kara saldırılarına maruz kalan Halep'te siviller hazırladıkları pankartlarla dünya kamuoyuna mesaj gönderdi.” şeklinde aktarılmıştır.

¹⁹² <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/384094.aspx> Erişim Tarihi: 04.09.2018

¹⁹³ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/07/ucaklari-durdurun-bayramlasacagiz> Erişim Tarihi:

Haberde ayrıca “Halepliler, İngilizce ve Arapça yazılan pankartları ellerinde tutarak dünyaya savaşı durdurun çağrısı yaptı.” bilgisi de verilmiştir.

Haberde iki farklı görsel kullanılmış ana görsel olarak elinde pankart tutan bir kız çocuğu, haberin içerisinde ise pankart tutan diğer Suriyeliler kolaj halinde verilmiştir.

Üslup

Haberde “Hiçbir kutsal tanımayan Esed rejimi ve Ruslara ait jetlerin yoğun bombardımanına dikkat çekmek isteyen 7'den 70'e Halep halkı, pankartlara "Uçakları durdurun, bayramlaşacağız" yazdı. Halepliler, İngilizce ve Arapça yazılan pankartları ellerinde tutarak dünyaya savaşı durdurun çağrısı yaptı.” bilgisi verilirken kullanılan “Hiçbir kutsal tanımayan Esed rejimi ve Ruslara ait jetlerin...” ifadesinin doğrudan kullanılması dikkat çekicidir.

Haber 4 Türkiye¹⁹⁴

Başlık: 'Vasıflı olan Suriyelilere vatandaşlık verilecek'

İçerik

Haber “AK Parti İstanbul Milletvekili ve Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop, vasıflı olan Suriyelilere vatandaşlık verileceğini açıkladı” spotuyla verilmiştir.

Haber dün incelemesini yaptığımız haberin revizesidir.

Haberde Şentop'un bir fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

Haberde Şentop'un açıklamaları doğrudan ve sade bir dil ile haberleştirilmiştir.

8. 08.07.2016

08.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 3 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir. Haberler bayram ve Suriye'deki ateşkes nedeniyle yorum ve röportaj ağırlıklıdır.

¹⁹⁴ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/384094.aspx> Erişim Tarihi: 04.09.2018

Haber 1 Türkiye¹⁹⁵

Başlık: Devlerin Suriye ittifakı

İçerik

Haber Türk-Rus yakınlaşmasının etkileri sürerken, yeni bir ittifak haberi de Washington ile Moskova'dan geldi." spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haber "Rusya lideri Vladimir Putin ve ABD Başkanı Barack Obama yaptıkları telefon görüşmesiyle Suriye'de askeri eylemlerinin koordinasyonunu artırmaya hazır olduklarını açıkladı. Kremlin'den yapılan açıklamada, "Her iki taraf, Rusya ve ABD'nin Suriye'deki askeri eylemleri arasındaki koordinasyonu artırmaya hazır olduğunu teyit etti ve çatışmaya siyasi çözüm bulma amacıyla Birleşmiş Milletler nezdinde Suriyeli taraflar arasındaki müzakere sürecinin yeniden başlamasının önemini vurguladı" dendi. Beyaz Saray'dan gelen açıklamada ise, "Obama, Rusya'nın Suriye rejimine baskı yapmasını istedi. İki lider ayrıca Suriye'de DAEŞ ve Nusra Cephesi'ni yok edilmesi konularında da mutabık kaldı. Suriye'de siyasi geçişin hızlandırılması için de iş birliği yapılması benimsendi" ifadelerine yer verildi." şeklinde verilmiştir.

Haberde bina enkazları ile dolu bir sokak ve ortasında duran bir çocuk görseli kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Putin ve Obama'nın arasındaki telefon konuşmasına yer verilmesine rağmen "Devlerin Suriye ittifakı" şeklinde bir başlık atması haber içeriğinden daha büyük bir etki yaratmıştır.

Haber 1 Sabah¹⁹⁶

Başlık: Obama ve Putin Suriye'yi görüştü

İçerik

¹⁹⁵ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/384278.aspx> Erişim Tarihi: 06.09.2018

¹⁹⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/08/obama-ve-putin-suriyeyi-gorustu> Erişim Tarihi: 06.09.2018

Haber Türkiye Gazetesi ile aynı içeriktedir, haber iki gazete de kaynak kullanmasına rağmen içerik “Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in ABD Başkanı Barack Obama'yı arayarak bölgesel sorunların çözümü hakkında konuştuğu bildirildi. Beyaz Saray'dan yapılan açıklamada "Obama, Putin'in Azerbaycan ve Ermenistan başkanlarıyla yapacağı görüşme öncesinde, iki ülke arasında yaşanan Dağlık Karabağ sorununu konuştu" denildi. ABD'nin, çözüm için Rusya ve Fransa ile çalışmaya hazır olduğu belirtildi. Görüşmede Suriye konusunun da ele alındığı belirtilerek, iki liderin Suriye'de askeri işbirliğinin daha da artırılması konusunda mutabık kaldığı kaydedildi. Putin'in Obama'ya "Suriye'de ılımlı muhalifleri tanımlamamız konusunda yardımcı olun" dediği aktarılırken, ABD Başkanı'nın da Suriye rejiminin çatışmaların durdurulması anlaşmasına uymaması hakkında duyduğu kaygıyı dile getirdiği ifade edildi. Görüşmede, Suriye'de siyasal geçiş arayışları ve kuşatma altındaki bölgelere yardımların ulaşımı konularının da ele alındığı aktarıldı.” metninde görüldüğü gibi benzerdir.

Haberde Putin ve Obama baş başa konuşurlarken çekilen bir fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

Haberde iki gazetede kaynak göstermemişken haberin metinleri neredeyse birebir aynıdır. Sabah Gazetesi Türkiye Gazetesine göre daha doğru bir başlık seçiminde bulunmuştur. Ayrıca yine haberin fotoğrafında da iki liderin olması enkaz görüntüleri arasında olan çocuk fotoğrafına göre daha uygundur.

Haber 2 Türkiye¹⁹⁷

Başlık: 'Ateş çemberi bile bizi durduramıyor'

İçerik

Haber “Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, “Suriye’de 5 yıla yaklaşan iç savaşa, Irak’ta 10 yılı aşan iç kargaşaya ve başka pek çok olumsuzluklara rağmen, Türkiye huzur adası olma vasfını koruyor ve ekonomisi de her şeyiyle büyümeye devam ediyor” dedi.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

¹⁹⁷ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/politika/384300.aspx> Erişim Tarihi: 06.09.2018

Haber spotundan anlaşılacağı üzere Suriye ve Irak iç savaşlarının durumu ve ülkemize olan etkileri üzerinedir.

Haberde Bozdağ'ın bir fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

Haberde Bozdağ'ın açıklamaları doğrudan haberleştirilmiş ve sade ve akıcı bir dil kullanılmıştır.

Haber 3 Türkiye¹⁹⁸

Başlık: Bakanı Eroğlu: Uygun olmayan Suriyeliler vatandaş olamayacak

İçerik

Haber "Orman ve Su İşleri Bakanı Eroğlu, Suriye'de yetişmiş uzman isimleri Avrupa'nın kaptığını belirterek, vatandaşlık için kriter uygulanacağını söyledi." spotuyla verilmiş ve kaynak AA olarak belirtilmiştir.

Haberde geçtiğimiz günlerde başlayan Türkiye'de bulunan Suriyelilerin vatandaşlığı ile ilgili tartışmalar hakkında Bakan Eroğlu'nun açıklamalarına yer verilmiştir.

Haberde Eroğlu'nun bir fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Eroğlu'nun açıklamaları doğrudan ve sade bir dil ile aktarılmıştır.

9. 09.07.2016

09.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 4 tane haber girilmiş, Sabah Gazetesine ise haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye¹⁹⁹

Başlık: 300 bin Suriyeli vatandaş olacak

İçerik

¹⁹⁸ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/384379.aspx> Erişim Tarihi: 06.09.2018

¹⁹⁹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/384518.aspx> Erişim Tarihi: 07.09.2018

Haber “İlk etapta 30-40 bin kişiye öncelik verilecek, beyaz yakalılar ilk sırada. Toplamda 300 bin Suriyeliye aileleriyle vatandaşlık verilecek. Bir yıl içindeki seçimde oy hakları olmayacak.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak Habertürk belirtilmiştir.

Haberde Türkiye’de yaşayan Suriyelilere vatandaşlık tartışmaları, “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Kilis’te bir iftar programında Türk vatandaşı olmak isteyen Suriyeli sığınmacılara vatandaşlık hakkının verileceğini açıklamasının ardından, Türkiye’de ve Avrupa Birliği’nde bu konu tartışılmaya başladı. Başbakan Binali Yıldırım, Türkiye’nin huzurunu bozan, teröre bulaşanların vatandaşlığa alınmayacağını belirtirken, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci vatandaşlığa alınacak kişilerde teröre bulaşmamış olma ve ‘ahlaki anlamda’ Türk vatandaşlığı kıstaslarını taşıyabilme özellikleri aranacağını söyledi. Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu ise “Kriterler mutlaka olacak ve incelenecek” demişti” şeklinde özetlenmiştir.

Haberde ayrıca “Nasıl vatandaş olacaklar” başlığı altında;

“Suriyeliler vatandaşlığa peyderpey alınacak. İlk etapta aranan mesleki nitelikler göz önünde bulundurularak 30-40 bin kişi vatandaşlığa geçecek.

Toplamda 300 bin kişinin Türk vatandaşı olması hedefleniyor. Varsa, bu kişilerin Türkiye’deki aile fertleri de vatandaşlık hakkı kazanmış olacak.

Vatandaşlığa geçenler 1 yıl içinde yapılacak seçimlerde oy kullanamayacak.

Mevcut hükümlere göre, vatandaşlık hakkı için yabancıların Türkiye’de 5 yıl kalmış olmaları gerekiyor. 5 yıldan az süre Türkiye’de olan Suriyelilerin de vatandaş olabilmesi için düzenleme yapılabilir.

Vatandaşlığa alınacaklar için güvenlik soruşturmasını MİT yapacak.

Parası olan ve yatırım yapamayan Suriyeli iş adamlarının önü açılacak.

Rejim muhalifi olan bazı kritik isimlerin, ‘vatandaşlık’ yoluyla can güvenliği sağlanacak. Bu isimlerden, istihbarı olarak da faydalanılabilir.

Suriyelilere vatandaşlık verilmesi konusunda kamuoyunda oluşabilecek olumsuz algının giderilmesine yönelik çalışmalar da yürütülecek. Bu kapsamda, Suriyelilerin dedelerinin Çanakkale’de Türklerle omuz omuza savaştıklarını, yani ‘Çanakkale ruhu’nu öne çıkaracak bir kampanya yapılması da ihtimaller arasında.

Bundan sonrası için de adımlar atılacak. Gayrimenkul satışı, parası olanlar için yatırım olanakları, Avrupa ülkelerine gitmek isteyen zengin Suriyelilerin burada tutulması amaçlanıyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde üzerinde Türkiye Bayrağı olan tellerin arkasında bekleyen insanların olduğu bir fotoğraf karesi görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haberin derleme bir haberdir ve açık bir dil ile yazılmıştır. Özellikle Suriyelilerin vatandaş olma kriterlerinin maddeler halinde yayınlaması gerek vatandaşlık hakkından yararlanmak isteyenler gerekse durumu merak edenler açısından faydalı olmuştur.

Haber 2 Türkiye²⁰⁰

Başlık: DAEŞ, 4 futbolcunun kafasını kesti

İçerik

Haber “DAEŞ, Suriyeli dört futbolcunun PKK'nın Suriye uzantısı olan YPG'ye ajanlık yaptığı gerekçesiyle kafasını keserek öldürdü.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir. Haberin içeriğinde “Rakka Sessizce Katlediliyor” isimli DAESH karşıtı grup tarafından atılan tweette futbolcuların isimlerinin Osama Abu Kuwait, İhsan el Şuvaik, Nehad el Hussen ve Ahmed Ahavak olduğunu açıklandı.” şeklinde bir bilgi verilmiştir.

Haberde ayrıca “DAESH lideri daha önce futbol takımı desteklemenin İslam'a aykırı olduğunu açıklamıştı. Ayrıca örgüt futbol dahil tüm spor organizasyonlarını yasaklamıştı.” bilgisi de verilmiştir.

Haberde ana görsel olarak 3 tane DAESH mensubunun fotoğrafı kullanılmış. Ayrıca haberin içeriğinde yerde yatan turuncu kıyafetli iki kişi kafa ve ayak kısmı blurlanmış olarak ve futbolcuların fotoğrafı yer almıştır.

Üslup

²⁰⁰ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/spor/384531.aspx> Erişim Tarihi: 07.09.2018

Haberin başlığında kullanılan “kafasını kesti” ifadesi, sansürlenmiş olsa da yerde yatan militanların fotoğrafları ile birleşince rahatsız edici bir hal almıştır. Ayrıca haberde “Suriye’nin Rakka kentinde yaşanan korkunç olayda, ülkenin ünlü futbol takımlarından El Şebab’ın dört oyuncusu PKK’nın Suriye uzantısı YPG’ye ajanlık yaptıkları gerekçesiyle küçük çocukların gözleri önünde kafaları kesilerek infaz edildi.” ifadesinde ajanlık yaptıkları gerekçesiyle öldürüldüklerinden bahsedilmesi örgütün yapmak istediği propagandaya destek olmuştur.

Haber 3 Türkiye²⁰¹

Başlık: DAEŞ, 4 futbolcunun kafasını kesti

İçerik

Haber “DAEŞ Suriye’de Rus helikopterini düşürdü” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Rusya Savunma Bakanlığınca Suriye’nin Palmira şehri yakınlarında terör örgütü DAEŞ tarafından, Suriye ordusuna ait Mi-25 tipi helikopterin düşürülmesi sonucu iki Rus pilotun hayatını kaybettiği bildirildi.” şeklinde bilgi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir helikopter görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber sade, açık ve düzgün bir üslup ile verilmiştir. Haberde geçen “Rusya Savunma Bakanlığınca yapılan açıklamada, dün Rus pilotların kullandığı Suriye ordusuna ait Mi-25 tipi helikopterin, terör örgütü DAEŞ militanlarınca yerden açılan ateş sonucu vurulduğu belirtildi.” açıklamasında görüldüğü gibi “terör örgütü DAEŞ militanlarınca” ifadesine yer verilmiştir.

Haber 4 Türkiye²⁰²

Başlık: Esed rejimi Halep’in bağlantısını kesti

İçerik

²⁰¹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/384644.aspx> Erişim Tarihi: 07.09.2018

²⁰² <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/384645.aspx> Erişim Tarihi: 07.09.2018

Haber “Suriye’de rejim güçleri Halep’teki muhaliflerin tek çıkış noktası olan Kastillo yolunu kontrol altına aldı. Böylece, şehir tamamen rejim kuşatması altına girmiş oldu.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir. Haberde ayrıca “Yerel kaynaklardan alınan bilgiye göre” ifadesi de kullanılmıştır.

Haberde “Rusya Savunma Bakanlığınca Suriye’nin Palmira şehri yakınlarında terör örgütü DAESH tarafından, Suriye ordusuna ait Mi-25 tipi helikopterin düşürülmesi sonucu iki Rus pilotun hayatını kaybettiği bildirildi.” şeklinde bilgi verilmiştir.

Haberde “Suriye’de rejim güçleri Halep’in kuzeyindeki Kastillo yolunu tamamen kontrol altına aldı. Çatışmalar nedeniyle yol ulaşımına kapanırken, Halep’in muhaliflerin kontrolündeki kısmı ise kuşatıldı.

Yerel kaynaklardan alınan bilgiye göre, rejime bağlı güçler Halep’in kontrolü için stratejik öneme sahip Kastillo yolunu, 1,5 kilometre mesafedeki Mellah bölgesinden ateş altına aldı.

Halep’teki muhaliflerin tek çıkış noktası olan Kastillo yolunun çatışmalar nedeniyle kapanmasının ardından, şehir tamamen rejim kuşatması altına girerken, yolun hala muhaliflerde olduğu ve yoğun çatışmaların sürdüğü aktarıldı.” bilgisi aktarılmış ardından genel durum ile ilgili

Haberde görsel olarak bir helikopter görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber sade, açık ve düzgün bir üslup ile verilmiştir. Haberde geçen “Rusya Savunma Bakanlığınca yapılan açıklamada, dün Rus pilotların kullandığı Suriye ordusuna ait Mi-25 tipi helikopterin, terör örgütü DAESH militanlarınca yerden açılan ateş sonucu vurulduğu belirtildi.” açıklamasında görüldüğü gibi “terör örgütü DAESH militanlarınca” ifadesine yer verilmiştir.

10. 10.07.2016

10.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 1 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁰³

Başlık: Bokova: Mali'den Suriye'ye kadar dünya mirası saldırı altındadır

İçerik

Haber "UNESCO Genel Direktörü Bokova, Mali'den Suriye'ye kadar dünya mirasının saldırı altında olduğunu belirterek, "Bu bir savaş suçudur. Hedefi dünya mirasıdır. Bizim buna cevabımız güçlü olmalıdır." dedi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde UNESCO Genel Direktörü Irina Bokova'nın Suriye'deki iç savaş ve kültürel mirasa zararı üzerine "Bu bir savaş suçudur. Hedefi insanlık ve dünya mirasıdır. Bizim buna cevabımız güçlü olmalıdır. Aslında UNESCO'nun görevi budur. Biz bu mirası korumak için mücadele edenlerin yanında olacağız." açıklamasına yer verilmiştir.

Haberde ayrıca BM'nin kültürel mirası korumak için sağladığı fonların kapsamı hakkında da bilgiler sunulmuştur.

Haberde UNESCO Genel Direktörü Bokova'nın bir fotoğrafı görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haber UNESCO Genel Direktörü Bokova'nın açıklamaları üzerinden metinleştirilmiş, dili akıcı ve sadedir.

Haber 2 Sabah²⁰⁴

Başlık: Castello Yolu kapandı 300 bin kişi sıkışıp kaldı

İçerik

Haber geçtiğimiz Türkiye Gazetesi'nde yayınlanmış olan Halep'in çıkış yolu kapandı haberiyle aynı içeriktedir.

²⁰³ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/384858.aspx> Erişim Tarihi: 09.09.2018

²⁰⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/10/castello-yolu-kapandi-300-bin-kisi-sikisip-kaldi>

Erişim Tarihi: 09.09.2018

Haber “Birleşmiş Milletler (BM) İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA), Suriye'nin Halep kentinde bombardımanlar ve ağır çatışmalar nedeniyle 300 bin kişinin sıkışıp kaldığını, gelişmelerden "derin endişe" duyulduğunu bildirdi. Son haftalarda, taraflar arasında Halep'te ve kuşatılmış bölgelerdeki çatışmaların şiddetini artırdığını bildiren BM Genel Sekreter Sözcü Yardımcısı Farhan Haq kente giriş çıkışı sağlayan tek yer olan "Castello Yolu" boyunca çatışmaların yaşanmasının, sivil halkın izole olmasına yol açtığını belirtti. Öte yandan Halep ve çevresinde rejim ile muhaliflerin karşılıklı saldırılarında en az 60 sivil daha hayatını kaybetti.” metniyle sunulmuştur. Haberde referans olarak BM Genel Sekreter Sözcü Yardımcısı Farhan Haq gösterilmiştir.

Haberde bir bina enkazı üzerinde bulunan insanların görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber BM Genel Sekreter Sözcü Yardımcısı Farhan Haq açıklamalarıyla üzerine metinleştirilmiştir. Haber dili akıcı, açıklayıcı ve sadedir.

11. 11.07.2016

11.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 3 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir. Ancak Türkiye Gazetesi'nde yayınlanan ülkemizdeki asayiş olayları ile ilgili olduğundan tezimizin konusuyla alakalı değildir.

Haber 1 Sabah ²⁰⁵

Başlık:

Rejim helikopteri düştü, Rus pilotlar öldü

İçerik

Haber geçtiğimiz gün Türkiye Gazetesi'nde yayınlanan haber ile benzer içeriktedir. Haber “Terör örgütü DAESH, Suriye ordusuna ait Mi-25 tipi helikopteri Palmira şehri yakınlarında düşürdü. Saldırıda 2 Rus pilot hayatını kaybetti. Humus yakınlarında test uçuşu gerçekleştiren helikopterin, DAESH mevzilerini vurması yönündeki emir

²⁰⁵ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/11/rejim-helikopteri-dustu-rus-pilotlar-oldu> Erişim

Tarihi: 09.09.2018

üzerine hava saldırısı düzenlediği, dönüşte yerden açılan ateş sonucu düştüğü belirtildi. Bu arada rejime ait savaş uçaklarının Humus kırsalında bir Türkmen köyünü bombalaması sonucu, aralarında çocukların da bulunduğu 8 sivil öldü.” şeklinde kısa bir metin ile verilmiştir.

Haberde görsel olarak videodan alındığı görülen, havada kuyruğundan ateş çıkan bir helikopter görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber metni dün Türkiye Gazetesi’nde yayınlanan haber ile benzerlik göstermekle beraber, haber dili sade, açıklayıcı ve akıcıdır. Haberde taraflar için “Terör örgütü DAEŞ”, “Suriye ordusu” ve “rejim” tanımları kullanılmıştır.

12. 12.07.2016

12.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 4 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye ²⁰⁶

Başlık: 'Suriyelilerin ekonomiye katkısı olacak'

İçerik

Haber “Bülent Tüfenkci, Suriyelilerin vatandaşlığa alınmasıyla ilgili, “Bu insanları ekonomiye katkı sunmaları için bir artı değer olarak düşünmek lazım” dedi” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde geçtiğimiz günlerde başlayan Türkiye’de bulunan Suriyelilerin vatandaşlığı ile ilgili tartışmalar hakkında Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci’nin açıklamalarına yer verilmiştir.

Haberde Eroğlu’nun bir fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

²⁰⁶ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/ekonomi/385278.aspx> Erişim Tarihi: 09.09.2018

Haber metni dün Türkiye Gazetesi'nde yayınlanan haber ile benzerlik göstermekle beraber, haber dili sade, açıklayıcı ve akıcıdır. Haberde taraflar için “Terör örgütü DAEŞ”, “Suriye ordusu” ve “rejim” tanımları kullanılmıştır.

Haber 1 Sabah²⁰⁷

Başlık: Suriye'de mülteci kampına msket bombalı saldırı: 17 ölü

İçerik

Haber “Suriye'nin Ürdün sınırına yakın Ruvéşide bölgesindeki Eş-Şarki mülteci kampına düzenlenen msket bombalı saldırıda 17 kişinin öldüğü, 40 kişinin yaralandığı bildirildi.” dedi” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberin içeriğinde AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre, Suriye'de Ürdün sınırına yakın Ruvéşide bölgesindeki düzensiz mülteci kampına 7 msket bombalı saldırı düzenlendi. Saldırı sonucu aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 17 kişi yaşamını yitirdi, 40 kişi yaralandı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “Saldırıyı Rus uçaklarının mı yoksa Suriye ordusuna ait uçakların mı gerçekleştirdiğinin bilmediğini kaydeden kaynaklar, olayla ilgili detaylı bilgi vermedi.” bilgisi de verilmiştir.

Haberde bir evin damında görülen patlama düşük çözünürlüklü bir fotoğraf olarak verilmiştir.

Üslup

Haberde dili sade ve açıklayıcıdır, haberde saldırıyı kimin gerçekleştirdiğinin açıkça bilinmediği bilgisi verilmekle birlik “Rus Uçakları” ve “Suriye Ordusu” tanımları kullanılmıştır.

Haber 2 Türkiye²⁰⁸

Başlık: Türkiye'nin 'dost eli' Suriyelilere merhem oluyor

İçerik

²⁰⁷ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/12/suriyede-multeci-kampina-msket-bombali-saldiri-17-olu> Erişim Tarihi: 09.09.2018

²⁰⁸ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/yasam/385436.aspx> Erişim Tarihi: 09.09.2018

Haber “Suriye'deki Esed zulmü ve her gün üzerilerine yağın bombalar yüzünden vatanından ve yakınlarından olan aileler Türkiye'nin sunduğu imkanlar sayesinde acılarını bir nebze de olsa unutup, yaşama sarılıyor.” dedi” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA gösterilmiştir.

Haberde “Suriye'de 2011 yılında başlayan savaşın ardından Esed zulmü ve her gün üzerilerine yağın bombalar yüzünden hem vatanlarından hem de yakınlarından olan aileler, Türkiye'nin kendilerine sunduğu imkanlar sayesinde acılarını bir nebze de olsa unutup, yaşama sarılıyor.” şeklinde bilgiler verilerek Türkiye’de yaşayan mültecilerin durumları anlatılmıştır. Ayrıca haberde Türkiye’de yaşayan mültecilerin görüşlerine de yer verilmiştir.

Haberde Suriyeli bir esnafın fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haber özel haber niteliğindedir ve ülkemizde yaşayan Suriyelilerin görüşlerine dayanmaktadır. Üslup sadedir ve haber doğrudan alınan görüşlerden haberleştirilmiştir.

Haber 3 Türkiye ²⁰⁹

Başlık: Suriye'de mülteci kampına msket bombalı saldırı: 17 ölü

İçerik

Haber Sabah Gazetesine benzer bir şekilde “Suriye'nin Ürdün sınırına yakın Riveyşide bölgesindeki Eş-Şarki mülteci kampına düzenlenen msket bombalı saldırıda 17 kişinin öldüğü, 40 kişinin yaralandığı bildirildi.” dedi” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA gösterilmiştir.

Haberde aynı kaynaktan alındığından haber metni benzer içeriktedir.

Haberde Suriyeli bir esnafın fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberin üslubu Sabah Gazetesiyle aynı kaynaktan alındığı için benzerdir.

²⁰⁹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/385472.aspx> Erişim Tarihi: 12.09.2018

Haber 4 Türkiye ²¹⁰

Başlık: Bakan Ala'dan Suriyelilere vatandaşlık açıklaması

İçerik

Haber "İçişleri Bakanı Efkan Ala, "Yarar gördüğümüz Suriyelileri vatandaşlığa alacağız " dedi." spotuyla verilmiş ve kaynak gösterilmemiştir.

Haberde yine tartışmaları süren ülkemizde yaşayan Suriyelilere vatandaşlık verilmesi tartışmasıyla ilgili açıklamalarına yer verilmiştir.

Haberde İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın bir fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

Haberde İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın söylediği "Yarar gördüğümüz Suriyelileri Türk vatandaşlığına alacağız" birkaç kez tekrarlanmış aslında bir cümlelik bu açıklama haber metni haline getirilmiştir.

13. 13.07.2016

13.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise 2 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye ²¹¹

Başlık: Vasıflı Suriyeli borçla 'ev'lenecek

İçerik

Haber "Suriyelilerin eğitim ve mesleki durumları tespit edildi. Mültecilerin konut ihtiyacı ise, İskan Kanunu kapsamında karşılanacak." spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde "Suriyeli mültecilere vatandaşlık verilmesiyle ilgili atılacak adımların ayrıntıları netleşiyor. Öncelik vasıflı olanlara verilecek. Bunun için de Suriyelilerin eğitim düzeyleri, meslek gruplarının analizi yapıldı. Doktor, mühendis gibi nitelikli

²¹⁰ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/385422.aspx> Erişim Tarihi: 12.09.2018

²¹¹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/ekonomi/385549.aspx> Erişim Tarihi: 12.09.2018

işlerin yanı sıra, Türkiye’de eksik olan ara elemanlarla ilgili bazı işlerde Suriyelilere hizmet verilecek.” şeklinde bir açıklamaya yer verilmiştir.

Ayrıca haber içeriğinde “VATANDAŞIN İŞİ ELİNDEN ALINMAYACAK” başlığı ile vatandaşların kaygısının giderilmesine yönelik bir bölümde yer almıştır.

Haberde Suriyelilerin barındığı bir kampta çekilen bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber başlığındaki “ev’lenecek” ifadesiyle yapılmak istenen kelime esprisi durumun ciddiyetini ve halkın bu konuda hassasiyetini dikkate almaz bir niteliktedir. Haberin içeriğinde ayrı bir bölümde “Hükümet yetkilileri de Türkiye’deki vatandaşın işini elinden alma gibi bir durum olmayacağına altını çizdi. Ayrıca Türk vatandaşlarının çalışmak istemediği çeşitli alanlarda istihdam edileceği üzerinde duruluyor.” şeklinde açıklama yapılma gereği duyurulmasına rağmen bu başlığın atılması habercilik açısından hatadır.

Haber 1 Sabah²¹²

Başlık: SDF ve DAESŞ arasında Menbic pazarlığı

İçerik

Haber “Menbic’de kuşatan SDF’nin, sivil kayıpları azaltmak için kasabadaki DAESŞ’lilerin Rakka’ya transferi için pazarlık yaptığı iddia edildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberin içeriğinde “ABD destekli Suriye Demokratik Kuvvetleri’nin (SDF) Menbic operasyonu sürerken, uzun süredir kuşatma altında bulunan DAESŞ’lilerin pazarlık istediği öne sürüldü..” bilgisi verilmiştir.

Haber “Pazarlığın olumlu sonuçlanması hâlinde Manbic’deki sivil halk kurtarılacak ve DAESŞ Kuzey Halep’teki en önemli mevzilerinden birini kaybedecek.” yorumuyla bitirilmiştir.

Haberde bir kırsal alanda yürüyen bir grup askerin fotoğrafı kullanılmıştır.

²¹² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/13/sdf-ve-daes-arasinda-menbic-pazarligi> Erişim Tarihi: 12.09.2018

Üslup

Haberde Suriye Demokratik Kuvvetleri (SDF) için ABD destekli ifadesi kullanılması dikkat çekicidir. Ayrıca haberde pazarlık isteyen grup için DAEŞ ifadesini kullanılmıştır. Haberde bilgi, varsayım ve yorum bir arada kullanılmış ve kaynak belirtilmemiştir.

Haber 2 Türkiye ²¹³

Başlık: Mülteci kampına msket bombalı saldırı

İçerik

Haber "Suriye'nin Rûveyşide bölgesindeki Eş-Şarki mülteci kampına düzenlenen msket bombalı saldırıda 17 kişinin öldüğü, 40 kişinin yaralandı." dedi" spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde dün yayınlanan Suriye'de mülteci kampına msket bombalı saldırı: 17 ölü haberinin revizesidir.

Haberde dünkü ile aynı fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber önceki günkü habere göre daha düzensiz ve kaynak belirtilmeden yayınlanmıştır ancak bir önceki habere bakınca kaynağın belirtilmemesine rağmen AA'dan alındığı anlaşılmaktadır.

Haber 2 Sabah ²¹⁴

Başlık: BM'den Suriyelilere vatandaşlık açıklaması

İçerik

Haber "BM Genel Sekreter Sözcüsü Dujarric: "Sığınmacıların hayatını kolaylaştıracak herhangi bir eylem memnuniyetle karşılanır" spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

²¹³ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/385491.aspx> Erişim Tarihi: 12.09.2018

²¹⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/13/bmden-suriyelilere-vatandaslik-aciklamasi> Erişim Tarihi: 15.09.2018

Haberin içeriğinde “Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreter Sözcüsü Stephane Dujarric, "Suriyeli sığınmacılara Türk vatandaşlığı verilmesi" tartışmalarına ilişkin, "Sığınmacıların hayatını kolaylaştıracak herhangi bir eylem memnuniyetle karşılanır" dedi." bilgisi verilmiştir.

Haberde “Türkiye'nin bugüne kadar yaptıklarından dolayı BM'nin memnuniyetini dile getiren Dujarric, "Uluslararası toplum, Türkiye hükümetine ve Türk halkına, milyonlarca Suriyeli sığınmacıya gösterdiği misafirperverlikten son derece minnettar ve şükran duyar" diye konuştu.” şeklinde BM'nin Türkiye hakkındaki görüşlerine yer verilmemiştir.

Haberde görsel kullanılmamıştır.

Üslup

Haberde Suriye Demokratik Kuvvetleri (SDF) için ABD destekli ifadesi kullanılması dikkat çekicidir. Ayrıca haberde pazarlık isteyen grup için DAEŞ ifadesini kullanılmıştır. Haberde bilgi, varsayım ve yorum bir arada kullanılmış ve kaynak belirtilmemiştir.

14. 14.07.2016

14.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 4 tane, Sabah Gazetesine ise 3 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye ²¹⁵

Başlık: Suriyelilerin yarısı çocuk

İçerik

Haber “Ülkelerindeki iç savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan 2 milyon 733 bin mültecinin 1 milyon 35 bin 906'sının çocuk olduğu belirlendi.” spotuyla verilmiş ve doğrudan olmasa da “İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü” kaynak olarak belirtilmiştir.

²¹⁵ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/385864.aspx> Erişim Tarihi: 15.09.2018

Haberde “Sığınmacılar içerisinde Nisan 2011’de başlayan Suriye’de iç savaştan öncesini hiç görmeyen 0-4 yaş arası 363 bin 61 çocuk yaşıyor. 5-9 yaş aralığında 384 bin 266, 10-14 yaş aralığında da 288 bin 579 çocuk Türkiye’de bulunuyor. Böylece 0-14 yaş arasında eğitime muhtaç durumda olan 1 milyon 35 bin 906 çocuğa denk geliyor. Söz konusu rakam Türkiye’deki toplam Suriyeli sığınmacının yaklaşık yüzde 38’i ediyor. 15-19 yaş aralığındaki Suriyeli çocuk sayısı ise, 313 bin 869 olarak gerçekleşiyor.” şeklinde demografik bilgilere yer verilmiştir.

Haberde bir ipe tutunmuş bir çocuk yüzünü içeren bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde İçişleri Bakanlığı’na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Suriyeli sığınmacılarla ilgili demografik verileri haberleştirilmiştir. Haber üslubu sade ve dili anlaşılırdır.

Haber 1 Sabah²¹⁶

Başlık: Türkiye’ye sızarken yakalandı

İçerik

Haber “Hatay’daki Suriye sınırında DAESH terör örgütü üyesi bir kişi yakalandı” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberin içeriğinde “Bu sabah Reyhanlı İlçesi’nin Cilvegözü Sınır Kapısı civarında sınırda devriye görevi yapan askerler, bir kişinin yasa dışı yollarla Türkiye’ye geçmeye çalıştığını saptadı. 'Dur' ihtarına uymayarak kaçmaya başlayan şüpheli, askerlerin havaya uyarı ateşi açması sonucu yakalandı. Gözaltına alınan şüphelinin DAESH terör örgütü üyesi K.H. olduğunu ve jandarmada sorgusunun sürdüğü belirtildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak DAESH flaması taşıyan bir adamın bulanık bir fotoğrafı üzerine Türkiye’ye girmeye çalışırken yakalandı yazılarak kullanılmıştır.

Üslup

²¹⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/14/turkiyeye-sizarken-yakalandi> Erişim Tarihi: 15.09.2018

Haberde “DAEŞ terör örgütü üyesi” ifadesi kullanılan kişinin fotoğrafı blurlanmış ve ismi haber içeriğinde K.H. şeklinde kullanılmıştır.

Haber 2 Türkiye²¹⁷

Başlık: 'Vatandaşlık verilirse destek oluruz'

İçerik

Haber “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın beyaz yakalı Suriyelilerin Türk vatandaşlığına geçebileceği yönündeki açıklaması, ülkelerindeki savaştan kaçarak Türkiye’ye sığınan mülteciler tarafından sevinçle karşılandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde Konya’da yaşayan uçak mühendisi Ahmet Eyüp ve Diyarbakır’da hayatını sürdüren avukat Sipan Davud’un ifadelerine yer verilmiş ve “Eyüp, “Bize ülkelerini açan Türk halkına her zaman minnettar olacağız. Vatandaşlık verilirse inşaat işçiliği yerine asıl mesleğime dönerim. Biz, Türk halkına yük olmak yerine kendi tecrübe ve imkanlarımızla katkı sağlamak istiyoruz” dedi.” şeklinde görüşü aktarılmıştır.

Haberde bir inşaat işçisi fotoğrafı görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Erdoğan’ın açıklamalarını desteklemek amacıyla vatandaşlık alma imkanına sevinen iki Suriyelinin görüşleri verilmiştir. Bu Suriyelilerin bir tanesinin Uçak Mühendisi diğeri ise Avukat olması özellikle belirtilmiştir.

Haber 2 Sabah²¹⁸

Başlık: Suriye’de önemli gelişme

İçerik

Haber “Suriye’nin kuzeyinde yer alan Halep’in en büyük ilçesi olan Menbiç’in DAEŞ’in elinden alınması için başlatılan operasyon devam ediyor.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

²¹⁷ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/385865.aspx> Erişim Tarihi: 15.09.2018

²¹⁸ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/14/suriyede-onemli-gelisme> Erişim Tarihi: 15.09.2018

Haberin içeriğinde “Suriye’de Rakka’dan sonra IŞİD’in en önemli merkezi olan Menbiç’in IŞİD’ten geri alınması için 1 Haziran’da başlatılan operasyon devam ediliyor. Demokratik Suriye Güçleri ve Menbiç Askeri Güçlerinin gerçekleştirdiği operasyona koalisyon uçakları hava desteği veriyor. Demokratik Suriye Güçleri’nin Menbic’deki iki IŞİD varlığının arasındaki bağlantının kesilip gücünün ikiye ayırdığı belirtildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “Amerika’nın Sesi Radyosu da, operasyon kapsamında en şiddetli çatışmaların dün yaşandığını, şimdiye kadar onlarca bölgenin IŞİD’ten temizlendiğini ve şiddetli çatışmaların kentin merkezinde yaşandığını belirtti. Yine bazı kaynaklara göre, çatışmalarda IŞİD’in Yahya Recep ve Ebu Süheyl Maravi adlı komutanları öldürüldü” bilgisi de verilerek haber çeşitli kaynaklara dayatılmıştır.

Haberde görsel olarak bombalanan bir köy görüntüsü üzerine bağlantı kesildi Suriye’de önemli gelişme yazan bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Demokratik Suriye Güçleri, Menbiç Askeri Güçleri, Koalisyon Güçleri ve IŞİD ifadeleri çatışmaların tarafları olarak kullanılmıştır. Ayrıca “IŞİD’in Yahya Recep ve Ebu Süheyl Maravi adlı komutanları” ifadesi IŞİD’i sistemli bir ordu gibi göstermiştir.

Haber 3 Türkiye ²¹⁹

Başlık: Suudi Arabistan’dan 'Esedsiz yeni Suriye' mesajı

İçerik

Haber “Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı el-Cubeyr, Suriye’nin ileriye dönük geçiş sürecinin "Esedsiz yeni Suriye"ye öncülük etmesini istedi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Adel bin Ahmed el-Cubeyr, Suriye’deki geçiş sürecinin "Esedsiz yeni Suriye"ye öncülük etmesi gerektiğini söyledi. Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Ban Ki-mun’la Genel Sekreterlik makamında görüşen el-Cubeyr, gazetecilere yaptığı açıklamada, Suriye’de 5 yıldır devam eden savaşın

²¹⁹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/386143.aspx> Erişim Tarihi: 16.09.2018

sona erdirilmesi için ABD-Rusya arasındaki işbirliğine hazır olduğunu söyledi.” ifadelerine yer verilmiştir.

Haberde Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Adel bin Ahmed el-Cubeyr bi fotoğrafı görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Anadolu ajansından alınmış ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Adel bin Ahmed el-Cubeyr’in açıklamaları doğrudan verilmiştir.

Haber 3 Sabah²²⁰

Başlık: Suudi Arabistan'dan 'Esedsiz yeni Suriye' mesajı

İçerik

Haber “Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı el-Cubeyr, Suriye'nin ileriye dönük geçiş sürecinin "Esedsiz yeni Suriye"ye öncülük etmesini istedi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA verilmiştir.

Haberin Türkiye Gazetesi ile benzer içeriğe sahiptir ek olarak, “Bakan el-Cubeyr açıklamasında, "Terörle mücadele konusunda Rus-Amerikan işbirliği, bizim de istediğimiz bir şeydir" derken, "Kilit nokta, Suriye'deki durumun siyasi süreç boyunca gerçekten ileri götürülmesidir." diye konuştu.” bilgisi de verilmiştir.

Haberde görsel olarak Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı el-Cubeyr bir fotoğrafı üzerine Suudi Arabistan'dan flaş Suriye mesajı yazılarak kullanılmıştır.

Üslup

Haber Türkiye Gazetesi'nde olduğu gibi Anadolu ajansından alınmış ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Adel bin Ahmed el-Cubeyr'in açıklamaları doğrudan verilmiştir.

Haber 4 Türkiye²²¹

²²⁰ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/14/suudi-arabistandan-esedsiz-yeni-suriye-mesaji> Erişim Tarihi: 16.09.2018

Başlık: Katil Esad güçleri pazar yerini vurdu: 28 ölü

İçerik

Haber “Suriye ordusuna ait savaş uçaklarının Humus ve İdlib'de muhaliflerin kontrolündeki ilçelerde çarşı ve pazar yerine düzenlediği hava saldırısı sonucu 28 kişinin öldüğü bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA yazılmasa da haber içeriğinde “Eriha'daki sivil savunma yetkilisi Abdulkerim Ahras, AA muhabirine yaptığı açıklamada” ifadesi kullanılmıştır.

Haberde “Eriha'daki sivil savunma yetkilisi Abdulkerim Ahras, AA muhabirine yaptığı açıklamada, orduya ait savaş uçağının İdlib'in güneyindeki yönetim karşıtlarının kontrolündeki Eriha ilçesinde çarşıya düzenlediği hava saldırısı sonucu aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 13 sivilin hayatını kaybettiğini, 22 kişinin de yaralandığını söyledi.” açıklamasına yer verilmiştir.

Haberde ayrıca “Bu arada Humus Rastan'daki sivil savunma yetkilileri de orduya ait savaş uçağının ilçede pazar yerini bombalaması sonucu 15 kişinin öldüğünü ve onlarca kişinin de yaralandığını ifade etti.” bilgisi de verilmiştir.

Haberde bombardımandan sonra çekilen bir fotoğraf görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Anadolu ajansının bir muhabirinin aktardıklarından haberleştirilmiştir. Haberin başlık ve içeriğinde kullanılan “Katil Esed Güçleri” ifadesi dikkat çekicidir.

15. 15.07.2016

15.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye ²²²

Başlık: Sınır yine hareketli! Esad Türkmendağı'nı bombalıyor

İçerik

²²¹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/385935.aspx> Erişim Tarihi: 16.09.2018

²²² <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/386335.aspx> Erişim Tarihi: 22.09.2018

Haber “Suriye’de Esad rejimine bağlı birlikler, öğle saatlerinden itibaren Türkmendağı’nda, muhaliflerin kontrolündeki köyleri, havan topları ve füzelerle vurmaya başladı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriye’de Esed rejimine bağlı birliklerin, Lazkiye kırsalındaki Türkmendağı’na füze ve havan toplarıyla saldırı başlattığı bildirildi.” bilgisine yer verilmiştir.

Haberde ayrıca “Saldırılarda, insani yardımların geçişi için açılan Arfalı sınır hattının da hedef alındığı bildirilirken, bölgedeki patlama sesleri Hatay’ın Yayladağı ilçesinden de duyuluyor.” şeklinde bir bilgi de verilmiştir.

Haberde kırsal bir alanın bombardıman ardından çekilen fotoğrafı görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kısa bir şekilde doğrudan aktarılmış, üslup olarak sade dil olarak anlaşılırdır. Haber içerisinde Esed ve Esad ifadelerinin aynı anda kullanılması dikkat çekicidir.

Haber 1 Sabah²²³

Başlık: Türkiye’ye sızarken yakalandı

İçerik

Haber “Hatay’daki Suriye sınırında DAEŞ terör örgütü üyesi bir kişi yakalandı” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberin içeriğinde “Bu sabah Reyhanlı İlçesi’nin Cilvegözü Sınır Kapısı civarında sınırda devriye görevi yapan askerler, bir kişinin yasa dışı yollarla Türkiye’ye geçmeye çalıştığını saptadı. 'Dur' ihtarına uymayarak kaçmaya başlayan şüpheli, askerlerin havaya uyarı ateşi açması sonucu yakalandı. Gözaltına alınan şüphelinin DAEŞ terör örgütü üyesi K.H. olduğunu ve jandarmada sorgusunun sürdüğü belirtildi.” bilgisi verilmiştir.

²²³ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/14/turkiyeye-sizarken-yakalandi> Erişim Tarihi: 22.09.2018

Haberde görsel olarak DAEŞ flaması taşıyan bir adamın bulanık bir fotoğrafı üzerine Türkiye'ye girmeye çalışırken yakalandı yazılarak kullanılmıştır.

Üslup

Haberde "DAEŞ terör örgütü üyesi" ifadesi kullanılan kişinin fotoğrafı blurlanmış ve ismi haber içeriğinde K.H. şeklinde kullanılmıştır.

16. 16.07.2016

16.07.2016 tarihinde ülkemizde gerçekleşen darbe girişiminin de etkisiyle Türkiye ve Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitelerine haber girilmemiştir.

17. 17.07.2016

17.07.2016 tarihinde ülkemizde gerçekleşen darbe girişiminin de etkisiyle Türkiye ve Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitelerine haber girilmemiştir.

18. 18.07.2016

18.07.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi'nin resmi haber sitesinde haber girilmezken Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitesinde 1 haber girilmiştir.

Haber 1 Sabah²²⁴

Başlık: IŞİD, Menbiç'teki kuşatmayı kırmak için yine saldırdı

İçerik

Haber "Suriye'nin kuzeyinde yer alan Menbiç'teki kuşatmayı kırmak için IŞİD'in bu sabah saatlerinde yaptığı saldırıda YPG saflarında çatışan ABD'li 1 gönüllü öldü. Çatışmalarda 80 IŞİD'linin de öldürüldüğü belirtildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak DHA verilmiştir.

Haberin içeriğinde "Fırat Nehri batısında yer alan ve Suriye'de Rakka'dan sonra IŞİD'in en önemli merkezi olan Menbiç'in IŞİD'ten geri alınması için 1 Haziran'da Demokratik Suriye Güçleri ve Menbiç Askeri Güçleri'nin başlattığı operasyon devam

²²⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/18/isid-menbieteki-kusatmayi-kirmak-icin-yine-saldiridi>

Erişim Tarihi: 01.10.2018

ediyor. Menbiç kent merkezinde yaşanan şehir savaşı devam ederken, IŞİD'in kentteki kuşatmayı kırmak ve içeride bulunan örgüt mensuplarının çıkmasını sağlamak için 4'üncü büyük saldırısını bugün sabah saatlerinde gerçekleştirdi." bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca "Kürt sitelerinde yer alan haberlere göre, Menbiç'in kuzeyinden Sacur suyu, güneyinde Qera El-Kebira, Qera El-Zixira ve Oseclî Tok El-Xelil köyleri ile batısında Um Edese Köyü'ne saldıran IŞİD'liler ile Demotratik Suriye Güçleri arasında şiddetli çatışmalar çıktı. Saldırı püskürtülürken, yaklaşık 80 IŞİD'linin öldürüldüğü belirtildi." ifadelerine yer verilmiştir.

Haberde görsel olarak ellerinde IŞİD flaması ve tüfekler taşıyan bir grubun fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde çatışmaların tarafları için "IŞİD ve YPG" ifadeleri kullanılmıştır. Ayrıca koalisyon güçleri ifadesi de kullanılarak "ABD ve Fransa" güçleri ifadelerine de yer verilmiştir.

19. 19.07.2016

19.07.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi'nin resmi haber sitesinde haber girilmezken Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitesinde 1 haber girilmiştir.

Haber 1 Sabah²²⁵

Başlık: Koalisyon güçleri Münbiç'te sivilleri vurdu: 85 ölü

İçerik

Haber "Suriye'de, ABD öncülüğündeki DAEŞ karşıtı uluslararası koalisyon güçlerine ait savaş uçaklarının Halep'in kuzeydoğusundaki Münbiç ilçesinde bir köye düzenlediği hava saldırısında 85 sivilin öldüğü bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA verilmiştir.

²²⁵ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/19/koalisyon-gucleri-munbicte-sivilleri-vurdu-85-olu>

Erişim Tarihi: 01.10.2018

Haberin içeriğinde “DAEŞ karşıtı koalisyonla ait savaş uçakları Münbiç'in kuzeyindeki Tuhar köyünde yerleşim yerlerini vurdu. Saldırıda ilk belirlemelere göre aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 85 sivil hayatını kaybetti 50 kişi de yaralandı. Ölü sayısının artmasından endişe ediliyor.” bilgisine yer verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir patlama görüntüsü üzerine “Koalisyon güçleri Münbiç'te sivilleri vurdu, Çok sayıda sivil ölü!” yazılmıştır.

Üslup

Haberde çatışmaların tarafları için “Suriye Arap Koalisyonu (SAK) güçleri ile terör örgütü DAEŞ” ifadeleri kullanılmıştır. Haber AA'dan alınmış ve doğrudan haberleştirilmiştir.

20. 20.07.2016

20.07.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi'nin resmi haber sitesinde haber girilmezken Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitesinde 1 haber girilmiştir.

Haber 1 Sabah²²⁶

Başlık: Rus uçakları İdlib'de yerleşim yerini vurdu

İçerik

Haber “İdlib'de sivillere yönelik saldırıda 15 kişi hayatını kaybetti” spotuyla verilmiş ve kaynak verilmemiştir.

Haberin içeriğinde “Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Suriye'nin İdlib kentine düzenlediği saldırıda 15 sivilin öldüğü, 34'ünün yaralandığı bildirildi. Sivil savunma yetkililerinden alınan bilgiye göre, Rus jetleri ülkenin kuzeybatısında yönetim karşıtlarının kontrolünde yer alan İdlib'de yerleşim alanlarını bombaladı. Saldırıda 15 sivil hayatını kaybetti, 34'ü yaralandı.” bilgisine yer verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanan bir bina enkazı fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

²²⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/20/rus-ucaklari-idlibde-yerlesim-yerini-vurdu> Erişim

Tarihi: 01.10.2018

Haber kaynak gösterilmeden yayınlamasına rağmen sade ve akıcı bir üslup ile doğrudan aktarılmıştır.

21. 21.07.2016

21.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 1 tane, Sabah Gazetesine ise yine 1 tane Suriye ile ilgili haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye ²²⁷

Başlık: Esed güçleri ve Rus uçakları Halep ile İdlib'e saldırdı: 27 ölü

İçerik

Haber “Suriye ve Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep ile İdlib’de, muhaliflerin kontrolündeki bölgelere düzenlediği hava saldırıları sonucu 27 kişinin yaşamını yitirdiği 41’inin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve AA kaynak olarak belirtilmiştir.

Haberde “Sivil savunma yetkililerinden alınan bilgiye göre, Suriye ordusuna ait savaş uçaklarının İdlib’in güneyinde, muhaliflerin kontrolündeki Tel Minis beldesine düzenlediği hava saldırısı sonucu 11 sivil yaşamını yitirdi, 20 kişi yaralandı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “Halep’teki sivil savunma yetkililerinden İbrahim Ebu Leys, Suriye ordusuna ait helikopter ve Rus ordusuna ait jetin kentte muhaliflerin kontrolündeki Salihiyin ve Firdevs semtlerine düzenlediği hava saldırılarında da 16 kişinin yaşamını yitirdiğini 21’inin yaralandığını belirtti. Ebu Leys, saldırıda Firdevs semtinde sığınmacıların kaldığı bir okulun hedef alındığını, Halep’in Bab Neyra ve Kellese semti ile Kafr Hamra beldesinin de bombalandığını ifade etti.” bilgilerine de yer verilmiştir.

Haberde endişeli ve ağlamaklı iki çocuk ve onlara yardım etmek için eğilen bir görevlinin olduğu bir fotoğraf görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

²²⁷ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/388068.aspx> Erişim Tarihi: 02.10.2018

Haber Anadolu Ajansı'ndan alınan bilgiler doğrultusunda şekillendirilmiştir. Haberde taraf olarak "Suriye ve Rus Ordusu" ve "Muhafifler" ifadeleri kullanılmıştır.

Haber 1 Sabah²²⁸

Başlık: Halep ve İdlib'e saldırı: 27 kişi katledildi

İçerik

Haber "Suriye ve Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep ile İdlib'de, muhafiflerin kontrolündeki bölgelere düzenlediği hava saldırıları sonucu 27 kişinin yaşamını yitirdiği 41'inin yaralandığı bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberin içeriği Türkiye Gazetesi ile tamamen aynıdır.

Haberde görsel olarak da aynı fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber Türkiye Gazetesi ile birebir aynı olmasına rağmen kaynak belirtilmemiştir. Haber başlığında Türkiye Gazetesi "Esed güçleri ve Rus uçakları Halep ile İdlib'e saldırı: 27 ölü" ifadesini kullanırken, Sabah Gazetesi "Halep ve İdlib'e saldırı: 27 kişi katledildi" ifadesini kullanmayı tercih etmiştir.

22. 22.07.2016

22.07.2016 tarihinde Türkiye ve Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitelerine haber girilmemiştir.

23. 23.07.2016

23.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye²²⁹

Başlık: Suriye'de Rus askeri öldü

²²⁸ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/21/halep-ve-idlibe-saldiri-27-kisi-katledildi> Erişim Tarihi: 02.10.2018

²²⁹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/388475.aspx> Erişim Tarihi: 10.10.2018

İçerik

Haber “Rusya Savunma Bakanlığı Suriye’de görevli bir Rus askerin öldüğünü duyurdu.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Savunma Bakanlığında yapılan açıklamada, Suriye’nin Halep şehrinde görevli Rus askerin el yapımı patlayıcının infilak etmesi sonucu öldüğü belirtildi. Ölen askerin sözleşmeli er olduğu ifade edildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde bir Rus Askerinin görüntüsünün olduğu bir fotoğraf görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve doğrudan aktarılmıştır. Haber kısa ve özensiz bir biçimde yazılmıştır.

Haber 2 Türkiye ²³⁰

Başlık: Suriye’de bir haftada 20’den fazla çocuk öldürüldü

İçerik

Haber “Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonunca (UNICEF) bu hafta Suriye’de 20’den fazla çocuğun öldürüldüğü bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberin içeriğinde “Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreter Sözcü Yardımcısı Farhan Haq, UNICEF’in Suriye’deki en son çocuk ölümleriyle ilgili açıklamasını aktardı. Haq, düzenlediği basın toplantısında, Suriye’de hava saldırıları sonucu bu hafta Menbiç’te 20’den fazla çocuğun hayatını kaybettiğini bildirdi. Halep’te 12 yaşındaki bir çocuğun, kamera kaydına göre, vahşice öldürüldüğünü belirten Haq, savaşta çocukları koruyan uluslararası insani yasalara saygı gösterilmesinin, tarafların ortak sorumluluğu olduğunu vurguladı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “Suriye’de Menbiç ve çevresinde gidecek güvenli bir yeri olmayan, sıkışıp kalan 35 bin çocuğun olduğunun tahminin edildiğini dile getiren Haq, şiddetin her biçiminin esefle karşılandığını kaydetti.” bilgisi de verilmiştir.

²³⁰ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/388626.aspx> Erişim Tarihi: 10.10.2018

Haberde görsel olarak enkazlar arasında yürüyen Suriyeli yetişkin ve çocukların olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu Ajansı'ndan alınmış ve doğrudan aktarılmıştır. Haberde aktarılan bilgilerin Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'na (UNICEF) dayandırılması haberin güvenilirliğini arttırmıştır.

24. 24.07.2016

24.07.2016 tarihinde Türkiye ve Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitelerine haber girilmemiştir.

25. 25.07.2016

25.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 1 tane, Sabah Gazetesine ise 2 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²³¹

Başlık: Halep'e varil bombalı saldırı: 20 ölü, 25 yaralı

İçerik

Haber "Katil Esed ordusuna ait helikopterin Halep'te Meşhed semtine düzenlediği varil bombalı saldırıda 20 kişi öldü, 25 kişi yaralandı." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "Suriye ordusuna ait bir helikopterin Halep'in Meşhed semtinde düzenlediği varil bombalı saldırıda ilk belirlemelere göre 20 kişinin öldüğü, 25 kişinin yaralandığı bildirildi." bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca "AA muhabirine açıklama yapan Halep'teki sivil savunma yetkilisi İbrahim Ebu Leys" ifadesi kullanılmış ve "Saldırıda, aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 20 sivilin yaşamını yitirdiğini, 25'inin de yaralandığını belirten Ebu Leys, "Sivil savunma ekipleri Meşhed semtinde yıkılan evlerin enkazı altında kalan 5 aileye ulaşmaya çalışıyor. Ekipler enkazdan hala çocuk çıkartıyor. Halk, rejimin

²³¹ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/389232.aspx> Erişim Tarihi: 10.10.2018

saldırıları nedeniyle bir arada bulunmaya korkuyor. Rejim, saldırdığı yeri ikinci defa bombalıyor." dedi." bilgisi verilmiştir.

Haberde saldırı sonrası yıkılan bir binanın enkazı üzerinde çalışan insanların görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu Ajansı'ndan anılmıştır ve haberde kullanılan "Katil Esed" ifadesi dikkat çekicidir. Ayrıca haberde "Kentte muhalif bölgelerde acil tıbbi malzeme ve ilaca da ihtiyaç duyuluyor." ifadesiyle tıbbi malzeme ve kan ihtiyacı çağırısı yapılması habercilik ilkeleri ve sorumlu habercilik açısından değerlidir.

Haber 1 Sabah ²³²

Başlık: Suriye'de 4 hastaneye hava saldırısı

İçerik

Haberde spot kullanılmamış ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde doğrudan "Suriye'nin Halep kentindeki dört hastane dün hava saldırılarının hedefi oldu. Muhaliflerin kontrolündeki bölgelerde bulunan ve 200 bin hastanın bulunduğu hastanelere Suriye rejimi ve Rusya'ya ait savaş uçaklarının saldırı düzenlediği bildirildi. Halep'teki hastanelere destek veren Suriyeli doktorların kurduğu Bağımsız Doktorlar Birliği, El Şaar yakınlarındaki hastanelerin birinde, bir kan bankasının isabet aldığını açıkladı. Dokuz saat içinde iki kez saldırıya uğrayan bir hastanede bombalara hedef olmaması için sığınağa götürülmek üzere oksijen destek ünitesinden çıkarılan iki günlük bir bebeğin oksijen yetersizliğinden hayatını kaybettiği kaydedildi. Beş yıldır süren savaş boyunca saldırıya uğrayan birçok hastanede çok sayıda sağlık görevlisi ve hasta yaşamını yitirmişti." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak enkazdan çıkarılan bir insan fotoğrafı onu çıkartanların kucağında kullanılmıştır.

Üslup

²³² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/25/suriyede-4-hastaneye-hava-saldirisi> Erişim Tarihi: 10.10.2018

Haberde kaynak verilmemiş bilgiler doğrudan ve sade bir üslup ile verilmiştir. Haberde kullanılan fotoğrafta enkazdan çıkan insanın fotoğrafı sansürsüz olarak verilmiştir ve bu durum bazı okuyucular tarafından rahatsız edici olabilir.

Haber 2 Sabah²³³

Başlık: Rus uçakları Halep'te sivilleri vurdu

İçerik

Haber “Rus ordusuna ait savaş uçakları Halep'te yerleşim yerleri ile bir hastaneyi bombalaması sonucu 10 kişi yaşamını yitirdi.” spotuyla verilmiş ve kaynak doğrudan belirtilmese de “AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre” ifadesine yer verilmiştir.

Haberde “Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'in batısındaki muhaliflerin kontrolünde yer alan Etarib ilçesinde yerleşim yerleri ile bir hastaneye düzenlediği hava saldırısında 10 kişinin öldüğü, 40 kişinin de yaralandığı bildirildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde saldırı sonrası yıkılan sokağın fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu Ajansı muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiler ile yazılmıştır. Haber dili anlaşılır ve üslup sadedir.

26. 26.07.2016

26.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²³⁴

Başlık: Şam'da bombalı saldırı!

İçerik

²³³ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/389232.aspx> Erişim Tarihi: 10.10.2018

²³⁴ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/389361.aspx> Erişim Tarihi: 15.10.2018

Haber “Suriye'nin başkenti Şam'da düzenlenen bombalı saldırıda yaralananlar olduğu bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak doğrudan belirtilmese de “Suriye resmi haber ajansı SANA'nın emniyet kaynaklarına dayandırdığı...” ifadesi kullanılmıştır.

Haberde “Şam'ın merkezinde bulunan Kefersuse bölgesinde bomba yüklü araçla saldırı gerçekleştirildiği belirtildi. Haberde, saldırıda bazı kişilerin yaralandığı ifade edildi. Saldırının sorumluluğunu henüz üstlenen olmadı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde üzerine kar yağmış bir enkazın üzerinde oturan bir çocuk görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu Ajansı'ndan anılmıştır ve haberde kullanılan “Katil Esed” ifadesi dikkat çekicidir. Ayrıca haberde "Kentte muhalif bölgelerde acil tıbbi malzeme ve ilaca da ihtiyaç duyuluyor." ifadesiyle tıbbi malzeme ve kan ihtiyacı çağrısı yapılması habercilik ilkeleri ve sorumlu habercilik açısından değerlidir.

Haber 1 Sabah ²³⁵

Başlık:

Halep'te bomba Lazkiye'de parti

İçerik

Haberde spot kullanılmamış ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde doğrudan “Suriye'nin Halep kentinde önceki gün Esad rejiminin 4 hastaneye hava saldırısı düzenlemesi sonucu 2 günlük bebek dahil onlarca kişinin ölmesinin ardından Esad'ın kalesi Lazkiye'de plaj partisinden görüntüler ortaya çıktı. Denizanası Vadisi'ndeki Kandil Plajı'nda düzenlenen partide eğlenen Suriyeli gençler, Fransız haber ajansı AFP'nin objektifine takıldı. İngiliz Daily Mail gazetesinin "Savaşla yıkılan Suriye'nin görülmeyen yüzü" başlığıyla yayımladığı fotoğraflar tüm dünyayı şaşkınlığa uğrattı. Bu arada BM, Halep'te iki günlük acil insani ateşkes sağlanmasını istedi.” bilgisi verilmiştir.

²³⁵ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/26/halepte-bomba-lazkiyede-parti> Erişim Tarihi: 15.10.2018

Haberde görsel olarak enkaz altındaki bir çocuğun ona yardım eden birisi tarafından elinin tutulduğu bir fotoğraf verilmiştir.

Üslup

Haberde kaynak verilmemiş bilgiler doğrudan ve sade bir üslup ile verilmiştir. Haberde kullanılan fotoğrafta enkazdan çıkan insanın fotoğrafı yine sansürsüz olarak verilmiştir ve bu durum bazı okuyucular tarafından rahatsız edici olabilir. Bu durum iki gün üst üste aynı gazetede yayınlanmıştır.

Haber 2 Türkiye²³⁶

Başlık: Esed güçleri sivilleri vurdu: 6 ölü

İçerik

Haber “Suriye ordusuna ait bir helikopterin Halep'in Meşhed semtinde yerleşim alanına düzenlediği saldırıda ilk belirlemelere göre 6 kişinin öldüğü, 17 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA verilmiştir.

Haberde “Halep'teki sivil savunma yetkilisi Necip Ensari, rejime ait bir helikopterin Meşhed semtinde, dün vurulan yerlere, bugün yeniden varil bombalı saldırı düzenlediğini söyledi. Bombardımanda aralarında kadın ve çocukların da olduğu 6 sivilin hayatını kaybettiğini, 17'sinin yaralandığını belirten Ensari, ölü ve yaralıların ağır iş makinelerinin yardımıyla yıkılan binaların enkazından çıkarıldığını aktardı. Rejimin birkaç gündür Meşhed semtini yoğun şekilde bombaladığını aktaran Ensari, yaralıların bölgedeki sahra hastanelerinde tedavi altına alındığını dile getirdi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde saldırı sonrası yıkılan sokak ve enkazlar arasında gezinenlerin olduğu bir fotoğraf görsel olarak kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu Ajansı'ndan alınmış ve doğrudan haberleştirilmiştir. Dili sade ve anlaşılırdır. Haber “Esed”, “Rejim” ifadeleri kullanılmıştır.

²³⁶ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/389626.aspx> Erişim Tarihi: 15.10.2018

27. 27.07.2016

27.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye²³⁷

Başlık: Suriye sınırında bombalı saldırı: 35 ölü

İçerik

Haber “Suriye’de, Haseke iline bağlı Kamışlı ilçesinde bomba yüklü aracın infilak etmesi sonucu, 35 kişi öldü, 70 kişi yaralandı. Patlamanın etkisiyle Nusaybin’de de 2 kişi yaralandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak doğrudan belirtilmese de “AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre” ifadesi kullanılmıştır.

Haberde “Haseke kentine bağlı Kamışlı ilçesinde Hilal kavşağı yolunda terör örgütü PKK’nın Suriye kolu PYD’ye ait bir karargaha bomba yüklü araçla saldırı düzenlendi. Saldırıda 35 kişi öldü, 70 kişi yaralandı. Patlamada yaralananlar çevredekiler tarafından ilçedeki hastanelere kaldırıldı. Kamışlı’daki patlama nedeniyle Mardin’de 2 kişi yaralandı Karargahın PYD tarafından asayiş merkezi olarak kullanıldığı öğrenildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde üzerinden duman çıkan bir binanın olduğu bir kent fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde “terör örgütü PKK’nın Suriye kolu PYD” ve “DAEŞ terör örgütü” ifadeleri dikkat çekicidir. Ayrıca başlıkta da vurgulanmasına rağmen saldırı dolayısıyla Türkiye’de de iki kişinin yaralandığı konusu üzerinde fazla durulmamıştır.

Haber 2 Türkiye²³⁸

Başlık: Halep’te çarşıya hava saldırısı: 10 ölü, 15 yaralı

İçerik

Haber “Rus jetlerinin Halep’te çarşıya düzenlediği hava saldırısında 10 kişi öldü, 15 kişi yaralandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

²³⁷ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/389871.aspx> Erişim Tarihi: 15.10.2018

²³⁸ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/389995.aspx> Erişim Tarihi: 15.10.2018

Haberde “Rus ordusuna ait savaş uçağının ülkenin kuzeyindeki Halep kentinin Sahur semtinde çarşıya düzenlediği hava saldırısı sonucu 10 kişinin öldüğü, 15 kişinin de yaralandığı bildirildi. AA muhabirinin sivil savunma yetkililerinden aldığı bilgiye göre, bir Rus jetinin Halep'te yönetim karşıtlarının kontrolündeki Sahur semtinde çarşıya düzenlediği hava saldırısı sonucu 10 sivil hayatını kaybetti, 15'i de yaralandı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak yıkılan sokakta enkazlar arasında dolaşan Suriyelilerin fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haber doğrudan AA'dan alınıp yazılmış ve sade ve akıcı bir dille, anlaşılır bir üslup ile anlatılmıştır.

28. 28.07.2016

28.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine haber girilmez iken, Sabah Gazetesine ise 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Sabah²³⁹

Başlık: Suriye'de bombalı saldırı: 55 ölü

İçerik

Haberde spot kullanılmamış ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde doğrudan “Suriye'nin Haseke iline bağlı Kamışlı ilçesinde bomba yüklü bir araçla saldırı düzenlendi. Patlama sonucu 55 kişi hayatını kaybederken en az 160 kişi yaralandı. Saldırıyı terör örgütü DAESH üstlendi. Yıkılan evlerin enkazları altındaki insanları kurtarmak için çalışmalar sürdürülüyor. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi Başkanı Rami Abdurrahman, hastanelerin yaralılarla dolu olduğunu söyledi. Abdurrahman, saldırının Kamışlı bölgesinde bu zamana kadar gerçekleşen en şiddetli terör eylemi olduğunu açıkladı. Ölü sayısının artmasından endişe edildiğini aktaran kaynaklar, patlamayla ilgili detaylı bilgi vermedi.” bilgisi verilmiştir.

²³⁹ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/28/suriyede-bombali-saldiri-55-olu> Erişim Tarihi: 21.10.2018

Haberde görsel olarak enkaz alanındaki dumanları söndürmeye çalışan bir itfaiye aracı ve etraftaki kalabalık verilmiştir.

Üslup

Haberde kaynak verilmemiş ve doğruca kısa olarak aktarılmıştır. Haberde “terör örgütü DAEŞ” ifadesi kullanılmıştır.

29. 29.07.2016

29.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁴⁰

Başlık: Suriye'de yerleşim yerlerine hava saldırıları: 10 ölü

İçerik

Haber “Rus savaş uçaklarının İdlib'te yerleşim yerlerine düzenlediği hava saldırısı sonucu 10 sivil öldü, 20 sivil yaralandı” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriye'de Rus ordusuna ait savaş uçaklarının, ülkenin kuzeybatısındaki İdlib'te muhaliflerin denetimindeki beldelerde yerleşim yerlerine düzenlediği hava saldırısı sonucu 10 kişi hayatını kaybetti. Suriye'de Rus ordusuna ait savaş uçaklarının, ülkenin kuzeybatısındaki İdlib'te muhaliflerin denetimindeki beldelerde yerleşim yerlerine düzenlediği hava saldırısı sonucu 10 kişi hayatını kaybetti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel bir enkaz görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu ajansından alınan bilgiler beraberinde doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili sade, akıcı, üslup ise anlaşılırdır.

Haber 1 Sabah²⁴¹

²⁴⁰ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/390548.aspx> Erişim Tarihi: 21.10.2018

Başlık: Suriye’de muhalif El Nusra Cephesi, El Kaide’den ayrıldı

İçerik

Haberde spot kullanılmamış ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde doğrudan “Suriye'deki muhalif gruplardan El Nusra Cephesi'nin lideri Ebu Muhammed Culani, El Kaide'den ayrılarak El Nusra Cephesi'ni feshettiklerini, bunun yerine yeni kurdukları ve herhangi bir yabancı örgütle bağlantısı olmayan Fethu'ş Şam (Şam'ın Fethi) Cephesi adı altında mücadeleye devam edeceklerini söyledi. Culani, El-Cezire Arapça televizyonunda yayınlanan görüntüde, uluslararası toplumun Suriyelilerin üzerindeki baskılarını azaltmak, özellikle de ABD ve Rusya'nın Suriye halkını bombalamada kullandığı bahaneyi ortadan kaldırmak için El Kaide'den ayrıldıklarını açıkladı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak El Nusra Cephesi'nin lideri Ebu Muhammed Culani'nin bir fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak verilmemiş bilgiler doğrudan ve sade bir üslup ile verilmiştir. Haber de verilen bilgilerin kısa özensiz verilmesi ve kullanan fotoğrafın kalitesi güvenilirlik ile ilgili sorunlar yaratmıştır.

Haber 2 Türkiye²⁴²

Başlık: Suriye'de yerleşim yerine hava saldırısı: 22 ölü, 50 yaralı

İçerik

Haber “Suriye'de Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Etarib ilçesine düzenlediği hava saldırısında 22 kişinin öldüğü, 50 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriye'de Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'in batısındaki Etarib ilçesine düzenlediği hava saldırısı sonucu 22 kişinin öldüğü, 50 kişinin yaralandığı

²⁴¹ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/29/suriyede-muhalif-el-nusra-cephesi-el-kaideden-ayrildi>
Erişim Tarihi: 21.10.2018

²⁴² <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/390580.aspx> Erişim Tarihi: 21.10.2018

bildirildi. AA muhabirinin sivil savunma yetkililerinden aldığı bilgiye göre, Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'e bağlı muhaliflerin kontrolündeki Etarib ilçesinde yerleşim yerine 3 "vakum bombasıyla" hava saldırısı düzenledi.." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak yıkılan sokak ve orada bulunan insanların olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu ajansından alınan bilgiler beraberinde doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili sade, akıcı, üslup ise anlaşılırdır.

30. 30.07.2016

24.07.2016 tarihinde Türkiye ve Sabah Gazetesi'nin resmi internet sitelerine haber girilmemiştir.

31. 31.07.2016

31.07.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁴³

Başlık: Rus savaş uçakları sivilleri vurdu: 25 ölü

İçerik

Haber "Suriye'de Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'in batısındaki Etarib ilçesine düzenlediği hava saldırısı sonucu 25 kişinin öldüğü, 50 kişinin yaralandığı bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "AA muhabirinin sivil savunma yetkililerinden aldığı bilgiye göre, Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'e bağlı muhaliflerin kontrolündeki Etarib ilçesinde yerleşim yerine 3 "vakum bombasıyla" hava saldırısı düzenledi. Saldırılarda aralarında kadın ve çocukların da yer aldığı 25 kişi yaşamını yitirdi, 50

²⁴³ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/390868.aspx> Erişim Tarihi: 25.10.2018

kişi de yaralandı. Saldırıda yaralananlar, ilçedeki sahra hastanelerine kaldırılarak tedavi altına alındı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak yıkılmış bir sokak ve o arada bulunan insanların yer aldığı bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu ajansından alınan bilgiler beraberinde doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili sade, akıcı, üslup ise anlaşılırdır.

Haber 1 Sabah²⁴⁴

Başlık: Büyük operasyon başladı

İçerik

Haber “Suriyeli muhalifler, "Halep kuşatmasını kırma" adı altında büyük bir operasyon başlattı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriyeli muhaliflerin, Halep'te rejimin kuşatması altında yer alan bölgelere ulaşmak için "Halep kuşatmasını kırma" adı verilen büyük bir operasyon başlattığı bildirildi.

AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı göre, Fetih Ordusu (Ceyş el-Fetih) ile Halep'in Fethi operasyon odasına bağlı birliklerin Halep kent merkezinde rejimin kuşatması altındaki bölgelere uygulanan ablukayı kırmak için "Halep kuşatmasını kırma" adı altında büyük bir operasyon başlattı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak top atan bir tankın olduğu görüntü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Anadolu ajansından alınan metin doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili akıcı ve sade, üslup ise anlaşılırdır.

Haber 2 Türkiye²⁴⁵

²⁴⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/07/31/buyuk-operasyon-basladi> Erişim Tarihi: 25.10.2018

Başlık: Halep'te sivil yerleşim yerine bombalı saldırı: 10 ölü, 30 yaralı

İçerik

Haber “Suriye ordusuna ait bir helikopterin Halep'in Ensari semtinde yerleşim alanına düzenlediği saldırıda ilk belirlemelere göre 10 kişinin hayatını kaybettiği, 30 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Halep'teki sivil savunma yetkilisi İbrahim Ebu Leys, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Beşşar Esed ordusuna ait bir helikopterin Halep'te muhaliflerin denetimindeki Ensari semtinde sivil yerleşim yerini varil bombasıyla bombaladığını söyledi. Bombalı saldırı sonucunda aralarında kadın ve çocuklarında yer aldığı 10 sivilin hayatını kaybettiğini, 30 kişinin yaralandığını belirten Lyes, olay yerinde çok sayıda ev, iş yeri ve araçta yangın çıktığını kaydetti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak alev almış bir enkaz ve oradan kaçan insanların görüntüsüne yer verilmiştir.

Üslup

Haber Anadolu ajansından alınan bilgiler beraberinde doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili sade, akıcı, üslup ise anlaşılırdır.

3.2. Sabah ve Türkiye Gazetelerinde Ağustos Ayında Çıkan Suriye Haberleri

32. 01.08.2016

01.08.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine de 2 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁴⁶

Başlık: Halep'te muhaliflerin ilerleyişi sürüyor

²⁴⁵ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/390939.aspx> Erişim Tarihi: 25.10.2018

²⁴⁶ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/391259.aspx> Erişim Tarihi: 25.10.2018

İçerik

Haber “Suriyeli muhaliflerin, rejimin kuşatması altındaki bölgelere ulaşmak için Halep'in güneyinde başlattığı operasyonda bir köy ve bir tepenin kontrolünü ele geçirdiği bildirildi” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA gösterilmiştir.

Haberde “Suriyeli muhaliflerin, rejimin kuşatması altındaki bölgelere ulaşmak için Halep'in güneyinde başlattığı operasyonda bir köy ve bir tepenin kontrolünü ele geçirdiği, kentin güneyindeki çatışmalarda da 25 rejim askerinin öldüğü bildirildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre, Fetih Ordusu'nun (Ceyş el-Fetih) rejim güçlerinin kuşatması altındaki bölgelerin ablukasını kırmak için başlattığı ve "Halep kuşatmasını kırma" adı verilen operasyonda Şırfe köyü ve el Mahrukta tepesinin kontrolünü Esed güçlerinden aldı. Muhaliflerin kentin güneyindeki topçu okulu yakınlarında rejim güçlerinin karargah olarak kullandığı buzdolabı fabrikasının denetimini de sağladığını belirten kaynaklar, güneydeki çatışmalarda muhaliflerin 25 rejim askerini öldürdüğünü, bir tankla, üzerinde makineli tüfek bulunan bir aracı da imha ettiğini kaydetti.” ifadelerine de yer verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir sokakta yürüyen askeri kıyafetli kişilerin görüntüleri verilmiştir.

Üslup

Haberde “Fetih Ordusu”, “Muhalifler” ve “Rejim Ordusu ve Güçleri” ifadeleri de kullanılmıştır. Haber metni anlaşılır ve dili sadedir.

Haber 1 Sabah ²⁴⁷

Başlık: Halep'te Rus helikopteri düşürüldü

İçerik

Haber “Suriye'nin Halep kentinde Ceyş-ül Fetih isimli muhalif grup Rus helikopterini düşürdü.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

²⁴⁷ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/01/halepte-rus-helikopteri-dusuruldu> Erişim Tarihi: 25.10.2018

Haberde “Ceyş-ül Fetih isimli muhalif grup Rus helikopterini vurarak düşürdüğünü açıkladı. 25 gündür kuşatma altında bulunan ve 300 binden fazla sivilin yaşadığı Suriye'nin en büyük ikinci şehri olan Halep'te muhalifler kuşatmayı kırma amaçlı saldırı başlattı. Saldırıya 2 binden fazla muhalif savaşçı katıldı. Muhalif birlikler Halep'te mahsur kalan sivillere yönelik bir koridor açmayı ve rejimin açıktan öldürme stratejini engellemeyi hedeflediklerini duyurdu.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak top atan bir tankın olduğu görüntü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Anadolu ajansından alınan metin doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili akıcı ve sade, üslup ise anlaşılırdır.

Haber 2 Türkiye²⁴⁸

Başlık: Halep'te sivil yerleşim yerine bombalı saldırı: 10 ölü, 30 yaralı

İçerik

Haber “Suriye ordusuna ait bir helikopterin Halep'in Ensari semtinde yerleşim alanına düzenlediği saldırıda ilk belirlemelere göre 10 kişinin hayatını kaybettiği, 30 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Halep'teki sivil savunma yetkilisi İbrahim Ebu Leys, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Beşşar Esed ordusuna ait bir helikopterin Halep'te muhaliflerin denetimindeki Ensari semtinde sivil yerleşim yerini varil bombasıyla bombaladığını söyledi. Bombalı saldırı sonucunda aralarında kadın ve çocuklarında yer aldığı 10 sivilin hayatını kaybettiğini, 30 kişinin yaralandığını belirten Lyes, olay yerinde çok sayıda ev, iş yeri ve araçta yangın çıktığını kaydetti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak alev almış bir enkaz ve oradan kaçan insanların görüntüsüne yer verilmiştir.

Üslup

Haber Anadolu ajansından alınan bilgiler beraberinde doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili sade, akıcı, üslup ise anlaşılırdır.

²⁴⁸ <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/390939.aspx> Erişim Tarihi: 25.10.2018

Haber 3 Türkiye²⁴⁹

Başlık: Suriye'de bir ayda bin 557 sivil hayatını kaybetti

İçerik

Haber “Suriye'de geçen ay düzenlenen saldırılarda bin 557 sivilin hayatını kaybettiği bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriye'de geçen ay düzenlenen saldırılarda bin 557 sivilin hayatını kaybettiği bildirildi. Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR) tarafından yayımlanan aylık raporda, temmuz ayında 253'ü çocuk, 197'si kadın olmak üzere 769 sivilin Esed rejimi saldırılarında hayatını kaybettiği belirtildi. Söz konusu saldırılarda ölenlerin yüzde 59'unun kadın ve çocuklardan oluşmasının, rejimin kasten sivilleri hedef aldığı açık bir göstergesi olduğu ifade edildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “Raporda 105'i çocuk, 66'sı kadın 239 sivilin Rus, 11'i çocuk 5'i kadın 40 sivilin PYD, 33'ü çocuk, 14'ü kadın 156 sivilin DAİŞ tarafından düzenlenen saldırılarda öldüğü kaydedildi. Diğer kayıplara ilişkin 15'i çocuk, 13'ü kadın 67 sivilin silahlı muhalif gruplar, 78'i çocuk, 39'u kadın 189 sivilin de uluslararası koalisyonun saldırılarında hayatını kaybettiği bilgisi verildi. SNHR raporunda, 36'sı çocuk, 21'i kadın 97 sivilin ise kim tarafından düzenlendiği tespit edilemeyen çeşitli bombalı saldırılarda veya boğularak hayatını kaybettiği aktarıldı” ifadelerine de yer verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir enkaz görüntüsü ve etrafındaki insanlara yer verilmiştir.

Üslup

Haber “Suriye İnsan Hakları Ağı (SNHR)”den alınan bilgiler doğrultusunda doğrudan haberleştirilmiştir. Haber içeriği sade ve anlaşılırdır.

Haber 4 Türkiye²⁵⁰

Başlık: İdlib'e hava saldırısı: 15 ölü, 30 yaralı

İçerik

²⁴⁹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/391222.aspx> Erişim Tarihi: 25.10.2018

²⁵⁰ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/391236.aspx> Erişim Tarihi: 30.10.2018

Haber “Rus savaş uçağının, İdlib'in Ebu Zuhur beldesinde yerleşim yerine düzenlediği hava saldırısında 15 kişi öldü, 30 kişi yaralandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Rus ordusuna ait savaş uçağının, Suriye'nin kuzeyindeki İdlib'te muhaliflerin kontrolündeki Ebu Zuhur beldesinde yerleşim yerine düzenlediği hava saldırısı sonucu 15 kişinin öldüğü, 30 kişinin yaralandığı bildirildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca yerel yetkililerden alınan bilgiler “Ebu Zuhur beldesindeki sivil savunma yetkililerinden Ahmed Mustafa, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Rus jetinin İdlib'in güneydoğusunda yönetim karşıtlarının kontrolünde yer alan Ebu Zuhur beldesinde yerleşim yerine art arda 2 kere hava saldırısı düzenlediğini söyledi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel bir enkaz etrafında gece çalışan bir kurtarma ekibinin görüntüleri kullanılmıştır.

Üslup

Haber Anadolu ajansından alınan bilgiler beraberinde doğrudan haberleştirilmiştir. Haber dili sade, akıcı, üslup ise anlaşılırdır.

32. 02.08.2016

02.08.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine de 2 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁵¹

Başlık: Halep'te muhaliflerin ilerleyişi sürüyor

İçerik

Haber “Suriyeli muhaliflerin, rejimin kuşatması altındaki bölgelere ulaşmak için Halep'in güneyinde başlattığı operasyonda bir köy ve bir tepenin kontrolünü ele geçirdiği bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

²⁵¹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/391259.aspx> Erişim Tarihi: 30.10.2018

Haberde “Suriyeli muhaliflerin, rejimin kuşatması altındaki bölgelere ulaşmak için Halep'in güneyinde başlattığı operasyonda bir köy ve bir tepenin kontrolünü ele geçirdiği, kentin güneyindeki çatışmalarda da 25 rejim askerinin öldüğü bildirildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca yerel kaynaklardan alınan bilgiler doğrultusunda “AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre, Fetih Ordusu'nun (Ceyş el-Fetih) rejim güçlerinin kuşatması altındaki bölgelerin ablukasını kırmak için başlattığı ve "Halep kuşatmasını kırma" adı verilen operasyonda Şırfe köyü ve el Mahrukta tepesinin kontrolünü Esed güçlerinden aldı. Muhaliflerin kentin güneyindeki topçu okulu yakınlarında rejim güçlerinin karargah olarak kullandığı buzdolabı fabrikasının denetimini de sağladığını belirten kaynaklar, güneydeki çatışmalarda muhaliflerin 25 rejim askerini öldürdüğünü, bir tankla, üzerinde makineli tüfek bulunan bir aracı da imha ettiğini kaydetti.” ifadeleri eklenmiştir.

Haberde görsel olarak bir sokak ve orada yürüyen askerlerin görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde çatışmaların tarafları olarak “Fetih Ordusu (Ceyş el-Fetih)” ve “Rejim Güçleri” ifadeleri kullanılmıştır. Haber konuyla ilgili olarak dün girilen haberin revizesidir. Haberin sonunda önceki gün yaşananlarla ilgili toparlama yapılması haberi ilk defa görenler açısından avantaj sağlamıştır.

Haber 1 Sabah ²⁵²

Başlık: Suriye'de saldırı

İçerik

Haber “Muhalifler, Suriye ordusuna ait bir askeri helikopterden İdlib'in Serakib kasabasına klor gazı içerikli varil bombası atıldığını duyurdu.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Serakib kasabasındaki sahra hastanesi yetkililerinden alınan bilgiye göre, orduya ait bir helikopterden, İdlib'in güneydoğusunda muhaliflerin kontrolünde olan

²⁵² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/02/suriyede-saldiri> Erişim Tarihi: 30.10.2018

Serakib kasabasına klor gazı içerikli varil bombası atıldı. Saldırı sonucu aralarında bebek ve çocukların da olduğu 10 kişi gazdan etkilendi. Görme bozukluğu, kusma ve nefes darlığı gibi rahatsızlıkları bulunan kişiler, sahra hastanesinde tedavi altına alındı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak hastanede oksijen maskesi takılmış bir hastanın görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Anadolu ajansından alınan metin doğrudan haberleştirilmiştir. Haber metni kısa ve eksik bilgilerle yazılmıştır.

Haber 2 Türkiye²⁵³

Başlık: Halep'te muhaliflerin ilerleyişi sürüyor

İçerik

Haber “Suriye ordusuna bağlı bir askeri helikopterden İdlib'in Serakib kasabasına "klor gazı" içerikli varil bombasıyla düzenlenen saldırıda, 10 kişinin gazlardan etkilendiği bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Serakib'deki sahra hastanesi yetkililerinden alınan bilgiye göre, orduya ait bir helikopterden, İdlib'in güneydoğusunda muhaliflerin kontrolünde olan Serakib kasabasına klor gazı içerikli varil bombası atıldı. Saldırı sonucu aralarında bebek ve çocukların da bulunduğu 10 kişi, gazlardan etkilendi. Görme bozukluğu, kusma ve nefes darlığı gibi rahatsızlıkları bulunan bu kişiler, sahra hastanesinde tedavi altına alındı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak iki savaş uçağının uçuş esnasındaki fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haber metni kaynak belirtilmemesine rağmen aynı gün Sabah Gazetesi'nde yayınlanan ve kaynak olarak AA belirtilen haber ile neredeyse birebir aynıdır.

Haber 2 Sabah²⁵⁴

²⁵³ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/editorunsectikleri/391263.aspx> Erişim Tarihi: 30.10.2018

Başlık: Esed'e büyük darbe

İçerik

Haber “Muhafiflerin 56 rejim ve 5 Rus askerini öldürdüğü çatışmalarda 1 köy, 4 tepe, 3 tank ve 1 füze birliğinin kontrolü ele geçirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Halep'te muhaliflerin Halep kuşatmasını kırmak için düzenlediği operasyon sürerken Rusya'ya ait Mi-8 tipi bir helikopter ısıya duyarlı füzeyle düşürüldü. Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov, Hmeymim hava üssüne dönerken düşürülen helikopterde 3'ü mürettebat olmak üzere 5 askerinin öldüğünü ve düşürülen helikopterde kurtulan olmadığını açıkladı. Suriyeli muhaliflerin, rejimin kuşatması altındaki bölgelere ulaşmak için Halep'in güneyinde başlattığı operasyonda 1 köy, 4 tepe, 3 tank ve 1 füze birliğinin kontrolünü ele geçirdiği, kentin güneyindeki çatışmalarda da 56 rejim askerinin öldürüldüğü bildirildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak yanan bir helikopter enkazı ve etrafındaki insanların olduğu bir görsel kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak verilmemiş “Fetih Ordusu'nun saha komutanlarından Ahmed Musa”, “Halep'teki yerel medya aktivistlerinden Yasir Ebu Ammar” gibi yerel kaynaklar kullanılmıştır. Haber alt başlıklar altında birçok konu hakkında birden bilgiler vermiştir.

33. 03.08.2016

03.08.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 1 tane, Sabah Gazetesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁵⁵

Başlık: Rejim güçleri Türkmendağı ve Cebel Ekrad'ı bombalıyor

İçerik

²⁵⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/02/esede-buyuk-darbe> Erişim Tarihi: 30.10.2018

²⁵⁵ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/391742.aspx> Erişim Tarihi: 05.11.2018

Haber “Suriye’de Beşşar Esed rejimine ait birliklerin, Lazkiye kırsalındaki Türkmendağı ve Cebel Ekrad’ı vurduğu bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Yerel kaynaklardan alınan bilgiye göre, rejim güçleri, sabah saatlerinden itibaren muhaliflerin kontrolündeki birçok noktaya havan ve füzelerle saldırı başlattı. Türkmendağı’nda Zeytincik ve Yamadi köyleriyle Cebel Ekrad’da bulunan Bırnas’ın yoğun hedef alındığı, saldırılarda yaralıların olduğu öğrenildi. Patlama sesleri Suriye sınırındaki Hatay’ın Yayladağı ilçesinden de duyuluyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanmış bir kırsal alan görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber metni AA’dan alınmıştır. Haber metni akıcı, dili sade ve akıcıdır.

Haber 1 Sabah ²⁵⁶

Başlık: Rejim güçleri Türkmendağı’nı bombalıyor

İçerik

Haber “Suriye’de Beşşar Esed rejimine ait birlikler Türkmendağı ve Cebel Ekrad’ı bombaladı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Yerel kaynaklardan alınan bilgiye göre, rejim güçleri, sabah saatlerinden itibaren muhaliflerin kontrolündeki birçok noktaya havan ve füzelerle saldırı başlattı. Türkmendağı’nda Zeytincik ve Yamadi köyleriyle Cebel Ekrad’da bulunan Bırnas’ın yoğun hedef alındığı, saldırılarda yaralıların olduğu öğrenildi. Patlama sesleri Suriye sınırındaki Hatay’ın Yayladağı ilçesinden de duyuluyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanmış bir kırsal alan görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemesine rağmen Türkiye Gazetesi’nde yayınlanan ve kaynak olarak AA belirtilen haber ile birebir aynıdır.

²⁵⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/03/rejim-gucleri-turkmendagini-bombaliyor> Erişim

Tarihi: 05.11.2018

34. 04.08.2016

04.08.2016 tarihinde Türkiye resmi internet sitesine 2 tane, Sabah Gazetesine ise 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁵⁷

Başlık: Katil Esad'a bir darbe daha! Karargâhı uçurdular

İçerik

Haber “Suriye’de Fetih Ordusu’nun (Ceyş el-Feth) rejim güçlerinin kuşatması altındaki bölgelerin ablukasını kırmak için başlattığı ve “Halep kuşatmasını kırma” adı verilen operasyonunun üçüncü gününde kentin güneyindeki Huvez beldesi, Huvez Tepesi ile kereste fabrikası denetim altına alındı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Ramuse bölgesinde ise, Esad güçlerinin karargah olarak kullandığı bir bina da muhaliflerce havaya uçuruldu. Muhaliflerin kazdığı bir tünele yerleştirdiği patlayıcıların infilak etmesi sonucu bina yerlebir edildi. Fetih ordusunun saha komutanlarından Ahmed Musa, “Ramuse’nin düşmesiyle kentin üzerindeki kuşatma kırılacak” dedi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel bombalan bir kent görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiştir ancak “Fetih ordusunun saha komutanlarından Ahmed Musa” ifadesine yer verilmiştir. Haberin başlığında kullanılan “Katil Esad” ifadesi dikkat çekicidir.

Haber 1 Sabah²⁵⁸

Başlık: Muhalifler Halep kuşatmasını kırıyor

İçerik

Haber spot kullanılmamış ve kaynak belirtilmemiştir.

²⁵⁷ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/391860.aspx> Erişim Tarihi: 05.11.2018

²⁵⁸ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/04/muhalifler-halep-kusatmasini-kiriyor> Erişim Tarihi: 05.11.2018

Haberde doğrudan “Suriyeli muhalifler, rejimin kuşatması altındaki bölgelere ulaşmak için Halep'te başlattığı operasyonun üçüncü gününde kentin güneyinde Huvez beldesi, Huvez tepesi ile bir kereste fabrikası denetim altına aldı. Ramuse bölgesinde de Esad güçleri karşısında ilerleyen muhalifler bölgede topçu okulu, askeri mühendislik fakültesi ve 1070 konut projesi bölgesinde rejime bağlı birliklerin olduğu yerlere ağır silah ve füzelerle saldırdı. İdlib bölgesindeki Sarakip kasabasına klorin gazıyla yapılan saldırı sonucunda ise çoğu kadın ve çocuk olan 30 kadar kişi hastanelik oldu.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanmış bir sokak ve enkazın arasında dolaşan insanların görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemesi ve habercilik kurallarına uyulmadan doğrudan verilmesi haberin içeriğinin güvenilirliği açısından düşündürücüdür.

Haber 2 Türkiye²⁵⁹

Başlık: Rus uçakları Halep'te sığınmacı kampını vurdu

İçerik

Haber “Suriye'de Rus ordusuna ait savaş uçağının Halep'in Etarib ilçesi yakınlarındaki sığınmacı kampına düzenlediği saldırıda 3 kişinin öldüğü, 15 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriye'deki sivil savunma yetkililerinden alınan bilgiye göre, Rus jeti savaş nedeniyle yerlerinden olan Suriyelilerin kaldığı Etarib ilçesi yakınlarındaki Maret el Etarib Sığınmacı Kampı'na msket bombasıyla saldırdı. Saldırıda ikisi çocuk 3 kişinin hayatını kaybettiği, 15 kişinin yaralandığı belirtildi. Bombardıman sonucu kamptaki çok sayıda çadırın da yandığı kaydedildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalama sonrası etrafa dağılan eşyalar ve yanan bir ambulans ve bir kamyon görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

²⁵⁹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/392024.aspx> Erişim Tarihi: 05.11.2018

Haberde kaynak olarak AA belirtilmiştir. Haber dili sade ve akıcı ve üslubu evrensel habercilik kurallarına uygundur.

35. 05.08.2016

05.08.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ve Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine Suriye ile ilgili haber girilmemiştir.

36. 06.08.2016

06.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ise 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁶⁰

Başlık: Halep'te 150 rejim askeri öldürüldü

İçerik

Haber "Halep'te kuşatmayı kıran muhalifler, rejime ait 20 tank, 7 zırhlı muharebe aracı, 10 top ve 60 askeri aracı ele geçirdi. Çatışmalarda 150 rejim askeri öldürüldü." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "Beşşar Esed rejiminin Halep kuşatmasını kıran Suriyeli muhaliflerin, operasyonlarda rejime ait birçok askeri aracı ele geçirdiği ve 150 rejim askerini öldürdüğü bildirildi. AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre, Fetih Ordusu'na (Ceyş el-Fetih) bağlı birliklerin, rejim güçlerinin kuşatması altındaki bölgelerin ablukasını kırmak için başlattığı ve "Halep Kuşatmasını Kırma" adı verilen operasyonunun yedinci gününde Ramuse bölgesindeki Topçu Okulu ve çevresindeki çatışmalarda 20 tank, 7 zırhlı muharebe aracı, 10 top ve 60 askeri aracı ele geçirdi." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kırsal bir alanda konuşlanmış tank ve askeri araç görüntüleri kullanılmıştır.

Üslup

²⁶⁰ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/392521.aspx> Erişim Tarihi: 06.11.2018

Haberde “Beşşar Esed Rejimi”, “Suriyeli Muhalifler”, “Fetih Ordusu (Ceyş el-Fetih)”, “İran, Irak ve Hizbullah Milisleri”, “Ceyşu'l İslam”, “Ahraru'ş-Şam” gibi grup ve oluşumların ismi geçmiş ve bugüne kadar incelediğimiz haberler içerisinde en geniş kapsamlı değerlendirme yapılmıştır.

Haber 1 Sabah ²⁶¹

Başlık: Esed rejiminin 'Halep kuşatması' kırıldı!

İçerik

Haber “Suriyeli muhalifler, Beşşar Esed rejiminin ablukası altındaki bölgelere ulaşmak için Halep'in güneyinde başlatılan operasyonun yedinci gününde kent üzerindeki kuşatmayı kırdı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriyeli muhalifler, Halep kuşatmasını kırma operasyonunun 7. gününde, kentin güneyindeki Ramuse bölgesinin büyük bir bölümüyle Hava Teknik Okulunun kontrolünü sağladı. Fetih Ordusu'nun çatışmalarda Ramuse kavşağını, fırını ve petrol istasyonunun denetimini sağladığını aktaran kaynaklar, muhaliflerin 7 günde rejim saflarında savaşan aralarında İran, Irak ve Hizbullah milislerinin de bulunduğu 150 kişiyi öldürdüğünü kaydetti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir tank görüntüsü üzerine “Esed'e çok ağır darbe kuşatma kırıldı!” yazılmış bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber AA'dan alınmıştır ve birkaç gündür devam eden Halep ile ilgili haber serisinin toparlanmış bir halidir. Haberde “Esed” ve “Fetih Ordusu” ifadeleri kullanılmıştır.

Haber 2 Türkiye ²⁶²

Başlık: Münbiç DAEŞ'ten geri alındı

İçerik

²⁶¹ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/06/esed-rejiminin-halep-kusatmasi-kirildi> Erişim Tarihi: 06.11.2018

²⁶² <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/392468.aspx> Erişim Tarihi: 06.11.2018

Haber “Suriye Demokratik Güçleri, Suriye'nin Münbiç kentinin kontrolünü terör örgütü DAEŞ'den aldı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Londra merkezli Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, Suriye Demokratik Güçleri'nin Suriye'de stratejik öneme sahip Münbiç'in kontrolünü terör örgütü DAEŞ'den aldığını duyurdu. Açıklamada, bazı DAEŞ militanlarının hâlâ kent merkezinde olduğu bildirildi. Türkiye sınırı yakınlarındaki Münbiç, 2 yıldan uzun bir süredir terör örgütü DAEŞ'in kontrolünde bulunuyordu. Suriye Demokratik Güçleri, kenti geri almak için 2 ay önce operasyon başlatmıştı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kırsal alanda yürüyen silahlı bir grup görseli kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiştir ve haber doğrudan kısa ve anlaşılır bir üslup ile verilmiştir. Haberde “DAEŞ” ve “Suriye Demokratik Güçleri” ifadelerine yer verilmiştir.

37. 07.08.2016

07.08.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ve Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine Suriye ile ilgili haber girilmemiştir.

38. 08.08.2016

08.08.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ve Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine Suriye ile ilgili haber girilmemiştir.

39. 09.08.2016

09.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁶³

Başlık: İdlib'te vakum bombalı saldırı

İçerik

²⁶³ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/393034.aspx> Erişim Tarihi: 06.11.2018

Haber “Suriye ordusu İdlib’te yerleşim yerine vakum bombasıyla düzenlediği saldırı sonucu 5 kişinin öldüğü, 12 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Sivil savunma yetkilileri, orduya ait savaş uçağının yönetim karışıklarının kontrolündeki İdlib’in el Sevre semtine vakum bombasıyla saldırdığını belirtti. Bombardıman sonucu 5 sivilin hayatını kaybettiğini, biri sivil savunma ekibinden olmak üzere 12 kişinin yaralandığını ifade eden yetkililer, saldırı sonucu bir binanın tamam yıkıldığını, sivil savunma ekiplerinin enkaz altında kalanlara ulaşmaya çalıştığını dile getirdi. Saldırıda yaralananların kentteki hastanelerde tedavi altına alındığı belirtildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir enkaz görüntüsü ve etrafında toplanmış insanlar kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ancak “Sivil savunma yetkilileri” ifadesi kullanılmıştır. Haber kısa ve doğrudan aktarılmıştır, haber dili sade ve üslup anlaşılırdır.

Haber 1 Sabah ²⁶⁴

Başlık: Suriye'deki iç savaş

İçerik

Haber “Cebel Ekrad'a hava destekli saldırı başlatan rejim güçleri Şillif Kalesi ve Künsübbe kasabasını ele geçirdi” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriye'de rejim güçlerinin, Lazkiye kırsalındaki Cebel Ekrad bölgesinde Şillif Kalesi ve Künsübbe kasabasını ele geçirdiği bildirildi. Yerel kaynaklardan alınan bilgiye göre, Beşşar Esed'e bağlı birlikler, Cebel Ekrad bölgesine üç gün önce başlattığı hava destekli saldırıları sürdürüyor. Bölgeye hakim konumuyla stratejik önem taşıyan Şillif Kalesi ve çevresine saldıran rejim birliklerinin, şiddetli çatışmaların ardından kale ve yakınındaki Künsübbe kasabasında kontrolü sağladığı belirtildi.” bilgisi verilmiştir.

²⁶⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/09/suriyedeki-ic-savas> Erişim Tarihi: 07.11.2018

Haberde görsel kullanılmamıştır.

Üslup

Haber AA'dan alınmıştır ve Suriye İç Savaşı'ndaki son durumun genel bir değerlendirmesi niteliğindedir. Haber dili anlaşılır ve üslup sadedir.

40. 10.08.2016

10.08.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ve Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine Suriye ile ilgili haber girilmemiştir.

41. 11.08.2016

11.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁶⁵

Başlık: Esad'ın ordusu klor gazıyla vuruyor!

İçerik

Haber "Suriye ordusuna ait bir askerin helikopterin Halep'te muhaliflerin kontrolündeki semtte "klor gazı" içerikli varil bombasıyla düzenlediği saldırı sonucu 3 kişinin öldüğü, 20 kişinin gazdan etkilendiği bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "AA muhabirinin Halep'te sahra hastanesi yetkililerinden aldığı bilgiye göre, orduya ait bir askerin helikopterin Halep'te yönetim karışıklarının denetimindeki Zibdiye semtine "klor gazı" içerikli varil bombasıyla saldırdı. Saldırıda biri kadın, ikisi çocuk 3 kişinin hayatını kaybettiğini 20 kişinin atılan gazlardan etkilendiği bildirildi. Yetkililer, gazlardan etkilenenlerin semtteki sahra hastanesine kaldırıldığını belirtti. Gazlardan etkilenenlerde görme bozukluğu, kusma ve nefes darlığı gibi belirtilerin olduğunu aktaran yetkililer, olayla ilgili detaylı bilgi vermedi." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak uçuş yapan iki savaş uçağının olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

²⁶⁵ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/393630.aspx> Erişim Tarihi: 07.11.2018

Üslup

Haberde kaynak doğrudan değil haberin içerisinde AA olarak verilmiştir. Haberde kullanılan görsel birkaç kez başka haberlerde de kullanılmıştır.

Haber 1 Sabah ²⁶⁶

Başlık: 5 yıllık savaşın düğümü Halep'te

İçerik

Haber "Suriye'nin ekonomik başkenti ve en büyük ikinci şehri olan Halep, beş yıllık savaşın kaderini belirleyecek. Muhalifler, stratejik öneme sahip şehri kurtarabilmek için kıyasıya mücadele veriyor" spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde "Suriye'de en az 470 bin kişinin ölümüne ve 12 milyondan fazla kişinin evsiz kalmasına neden olan savaş, Halep'te düğümlendi. Geçtiğimiz hafta şehirdeki kuşatmayı yarmayı başaran muhalifler, Esad rejimine ve müttefiklerine karşı birleşmiş durumda. Rejim ve muhalifler, başkent Şam'dan sonra ülkenin en büyük şehri olan Halep'te üstünlük sağlayabilmek için ihtiyatlı bir güç mücadelesine girdi." bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca "Kimin ne kadar gücü var" başlığı altında "Askeri uzmanlara göre muhaliflerin Suriye'de 30 bin ila 40 bin arasında savaşçısı bulunuyor. İyi motive olmuş savaşçıların 10 bininin Halep'te bulunduğu, bunların arasından birkaç bin yabancıların da yer aldığı söyleniyor. Buna karşılık Esad yanlısı El Masdar haber kanalı, rejimin 40 bin askerinin bulunduğunu iddia etti. Esad'ın, Irak ve İran'daki Şii milislerden ve Lübnan merkezli Hizbullah'tan da militan desteği aldığı biliniyor. AFP'nin analizine göre muhaliflerin elinde tanklar, nakliye araçları ve toplar var. Bu silahların çoğu Suriye ordusundan ele geçirilirken, ABD yapımı anti-tank TOW füzelerinin de muhaliflere verildiği belirtiliyor. Rejim kuvvetleri ise tank, top ve savaş uçaklarının yanı sıra, Rusya'nın nokta atışı yapabilen jetlerinin yardımına sahip. Lyon Üniversitesi'nde görev yapan Uzman Fabrice Balanche "Muhalifler, kardeşlerini Halep'te yüzüstü bırakamaz. Esad da Halep'i tamamen ele geçirerek, İdlib vilayetini tamamen teslim almak istiyor" yorumunda bulundu. Carnegie

²⁶⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/11/5-yillik-savasin-dugumu-halepte> Erişim Tarihi: 07.11.2018

Ortadoğu Merkezi'den Yazid Sayegh de "Rejimin asker eksiği var, üstelik Halep'e gönderdiği birlikler dolayısıyla güneydeki savunması da zayıfladı. Ancak muhaliflerin de asker ve tahrip gücü açısından Halep'i tamamen ele geçirecek kapasitesi yok" dedi. Uzmanlar, Halep savaşının uzun süreceği yorumunda bulunuyor." değerlendirmesi yapılmıştır.

Haberde görsel olarak mavi bir fon üzerinde yıkık bir kent fotoğrafı ve altında "Düğüm orada çözülüyor" ve altında "Beş yıllık savaşın kaderini belirleyecek" yazan bir görsel kullanılmıştır.

Üslup

Haber savaşın genel seyri ve geleceği ile ilgili genel bir değerlendirmeyi içermektedir. Haberde kaynak belirtilmemesine rağmen bölgeden alınan bilgiler ve uzman görüşleri ile birlikte verilmesi bağlamında habercilik açısından düzgün bir anlatıma sahiptir.

42. 12.08.2016

12.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁶⁷

Başlık: Esed rejimi yerleşim yerini bombaladı: 10 ölü

İçerik

Haber "Rus ve rejim uçaklarının Halep'te yerleşim yeri ile bir hastaneyi bombalaması sonucu 10 kişi öldü, 16 kişi yaralandı." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "Rus ve Suriye ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'te muhaliflerin kontrolündeki beldelerde yerleşim yeri ve bir hastaneye düzenlediği hava saldırısı sonucu 10 kişinin hayatını kaybettiği, 16 kişinin yaralandığı bildirildi. AA muhabirinin sivil savunma yetkililerinden aldığı bilgiye göre, Rusya ve Esed rejimine ait savaş uçaklarının Halep'in kuzeyindeki Hayyan beldesinde yerleşim yerini bombalaması

²⁶⁷ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/394131.aspx> Erişim Tarihi: 07.11.2018

sonucu, aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 10 kişi hayatını kaybetti, 9 kişi de yaralandı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak yıkılmış binaların arasında insanların yürüdüğü bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA kullanılmış ayrıca Halep'in Kafr Hamra beldesindeki sivil savunma ekibinden Abdülfettah Abdullah'ın “Rus uçaklarının hava saldırısında hastane kullanılmaz hale geldi. Hastanedeki çok sayıda tıbbi cihaz hasar gördü, bazı cihazlar da kullanılmaz hale geldi.” görüşüne de yer verilerek anlatım güçlendirilmiştir. Haber dili akıcı ve üslup sadedir.

Haber 1 Sabah ²⁶⁸

Başlık: Halepliler haftalar sonra ilk kez alışverişe çıktı

İçerik

Haberde spot kullanılmamış ve kaynak gösterilmeden “Suriye'de rejim kuşatmasının kırıldığı Halep kentinde, halk pazar meydanlarına akın etti. Haftalar sonra şehre meyve ve gıda malzemesi taşıyan kamyonlar girdi. Rusya Savunma Bakanlığı halkın ihtiyaçlarını karşılaması ve insanı yardımların ulaşabilmesi için Halep'te günde üç saat ateşkes uygulanacağını açıklamıştı. Türkiye'nin Moskova Büyükelçisi Ümit Yardım ise Türkiye ile Rusya'nın Suriye konusunda görüşmeleri düzenli hale getirmesi gerektiğini belirtti” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir sokakta toplanmış ve tek bir yöne doğru bakan insanların fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve haberde kullanılan fotoğraf haber içeriğini destekler nitelikte değildir.

²⁶⁸ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/12/halepliler-haftalar-sonra-ilk-kez-alisverise-cikti>

Erişim Tarihi: 07.11.2018

43. 13.08.2016

13.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁶⁹

Başlık: Esed güçleri İdlib'de sivilleri vurdu: 11 ölü

İçerik

Haber "Suriye ordusuna ait savaş uçaklarının İdlib'te düzenlediği hava saldırısında 11 kişi öldü, 25 kişi yaralandı." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "Suriye ordusuna ait savaş uçaklarının İdlib ilinde düzenlediği hava saldırısı sonucu 11 kişinin hayatını kaybettiği, 25 kişinin de yaralandığı bildirildi. AA muhabirinin sivil savunma yetkililerinden aldığı bilgiye göre, orduya ait savaş uçakları, muhaliflerin denetiminde yer alan İdlib'teki sanayi bölgesi ile Taftanaz beldesinde yerleşim yerlerini bombaladı. Saldırılarda İdlib'de 5, Taftanaz beldesinde ise 6 kişi olmak üzere aralarında kadın ve çocuklarında bulunduğu 11 kişinin hayatını kaybettiği, 25 kişinin de yaralandığı ifade edildi" bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombardıman sonrası toz duman içerisindeki bir sokakta kucağında bir çocuk olan bir adam fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA verilmiştir. Haberde kullanılan görsel etkileyici ve haber içeriğini destekler niteliktedir. Haberin başlığında ve içeriğinde "Esed Güçleri" ifadesi kullanılmıştır.

Haber 1 Sabah²⁷⁰

Başlık: DAEŞ, Suriye'de 2 bin sivil kaçırdı

İçerik

²⁶⁹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/394368.aspx> Erişim Tarihi: 15.11.2018

²⁷⁰ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/13/daes-suriyede-2-bin-sivili-kacirdi> Erişim Tarihi: 15.11.2018

Haberde doğrudan “ABD'nin desteklediği Suriye Demokratik Güçleri (SDG) adlı koalisyonun Menbiç bölgesindeki ilerleyişi sürerken, az sayıda DAEŞ'linin bölgede kaldığı ve sivillere saldırıda bulunduğu kaydedildi. Ayrıca DAEŞ militanlarının dün 2 bin dolayında sivil kaçırdığı belirtildi. ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon), Menbic'in ele geçirilmesine yönelik SGD ile PYD'nin operasyonların devam ettiğini belirterek kent, DAEŞ'ten alınmasından sonra Arapların kontrolünde olacağını bildirdi. Pentagon sözcülerinden Gordon Trowbridge, "Türklerin, Irak hükümetinin ve yerel Arapların tarihi hassasiyetlerini kesinlikle anlıyoruz ve kaygılarını dikkate alıyoruz" dedi." bilgisi verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde görsel olarak patlama sonrası yanan araçlar ve etrafında insanların bulunduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde DAEŞ, SGD ve YPG ifadeleri kullanılmış ve haberde Pentagon sözcülerinden Gordon Trowbridge'in açıklamalarına yer verilmiştir.

44. 14.08.2016

14.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁷¹

Başlık: İdlib'de otobüste patlama: 15 ölü, 20 yaralı

İçerik

Haber “İdlib kentinin kuzeydoğusundaki Atme kampının girişindeki bir otobüste meydana gelen patlamada ilk belirlemelere göre 15 kişinin hayatını kaybettiği, 20 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “AA muhabirinin yerel kaynaklardan edindiği bilgiye göre, Suriye'de İdlib'in kuzeydoğusunda yer alan Atme kasabasındaki kampı koruyan silahlı muhalif grubu taşıyan otobüste patlama meydana geldi. Patlamada, ilk belirlemelere göre 15 muhalifin hayatını kaybettiği, 20 kişinin yaralandığı, yaralıların çevredeki

²⁷¹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/394550.aspx> Erişim Tarihi: 15.11.2018

hastanelere, durumu ağır olanların ise Türkiye'deki hastanelere sevk edildiği belirtildi. Patlamanın neden kaynaklandığıyla ilgili detaylı bilgi vermeyen kaynaklar, olayı araştırdıklarını vurguladı. Patlamanın kampın girişinde meydana geldiği iletilirken, bölgeye çok sayıda ambulansın sevk edildiği kaydedildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak patlayan otobüsün enkazının olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA kullanılmıştır haber içeriği yeterli ve bilgiler doğrudan aktarılmıştır. Haberde otobüste ölenlerin muhalif olduğu birkaç kez belirtilmiştir.

Haber 1 Sabah ²⁷²

Başlık: Reyhanlı sınırında şiddetli patlama

İçerik

Haber “Türkiye'nin Suriye sınırına yakın sıfır noktasında bulunan Hatay'ın Reyhanlı ilçesi yakınlarındaki Atme'de şiddetli bir patlama meydana geldi. Patlamada ilk belirlemelere göre 15 kişi öldü, 20 kişi yaralandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde Türkiye Gazetesi'nde verilen bilgilerin yanında Hatay Valisinin “Hatay Valisi Topaca: - "Sıfır noktasına yakın Suriye tarafındaki bir alanda elinde çanta olduğunu düşündüğümüz bir kişinin üzerinde bulunan patlayıcıyı patlatmak suretiyle bu olay meydana gelmiştir" - "Patlama neticesinde ilk belirlemelere göre bizim hastanelerimize intikal eden 4 ölü, 4 yaralı bulunmaktadır” açıklamasına da yer verilmiştir.

Haberde ayrıca yine Hatay Valisinin “Patlamanın bir "canlı bomba" eylemi olduğunu tahmin ettiklerini söyleyen Topaca, şöyle devam etti: "Patlama neticesinde ilk belirlemelere göre bizim hastanelerimize intikal eden 4 ölü, 4 yaralı bulunmaktadır. Tabii Suriye tarafında olduğu için Atme kampı civarında bulunan hastaneye de bazı yaralıların sevk edildiğini tahmin ediyoruz. Ancak elimizde herhangi bir veri yok o

²⁷² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/14/reghanli-sinirinda-siddetli-patlama> Erişim Tarihi: 15.11.2018

taftaki ölü ve yaralı sayısı konusunda. Bizim hastanelerimize intikal eden şu ana kadar ki tespitimiz 4 ölü, 4 yaralıdır. Kimlik tespit çalışmaları henüz yapılamamıştır. Tahminimiz ölü ve yaralıların Suriye tarafındaki Atme kampı içerisinde bulunan muhalifler olduğunu değerlendiriyoruz." Patlamanın kim veya kimler tarafından gerçekleştirildiği yönünde henüz bir tespit bulunmadığını bildiren Vali Topaca, "Sıfır noktasına yakın Suriye tarafındaki bir alanda elinde çanta olduğunu düşündüğümüz bir kişinin üzerinde bulunan patlayıcıyı patlamak suretiyle bu olay meydana gelmiştir. Ancak kimler tarafından neden ve nasıl yapıldığı konusunda henüz bir tespitimiz yok." dedi." açıklamaları da eklenmiştir.

Haberde görsel olarak karanlık kırsal alanda uzaktan görülen bir ateş topu fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haber Türkiye Gazetesi'nde yayınlanan ilgili haberin genişletilmiş şeklidir. Türkiye Gazetesi "İdlib'de otobüste patlama: 15 ölü, 20 yaralı" başlığını kullanırken Sabah Gazetesi'nin "Reyhanlı sınırında şiddetli patlama" başlığını kullanması evrensel haber aktarım kuralları açısından sıkıntılı ve bölge halkının endişeye sevk edecek minvaldedir.

45. 15.08.2016

15.08.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ve Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine Suriye ile ilgili haber girilmemiştir.

46. 16.08.2016

14.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye²⁷³

Başlık: Halep'te pazar yerine saldırı: 20 ölü

İçerik

²⁷³ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/394972.aspx> Erişim Tarihi: 18.11.2018

Haber “Suriye ordusu ve Rusya'ya ait savaş uçaklarının Halep kentinde pazar yerine düzenlediği saldırıda ilk belirlemelere göre 20 kişi öldü.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriye'de Beşşar Esed rejimi ve Rusya'ya ait savaş uçakları Halep'te muhaliflerin kontrolünde bulunan Tarik el Bab semtindeki pazar yerine üç hava saldırısı gerçekleştirdi. Bombardıman sonucu ilk belirlemelere göre aralarında kadın ve çocukların da olduğu 20 kişi hayatını kaybetti, 25 kişi yaralandı. Yetkililer, hedef alınan bölgede büyük hasar meydana geldiğini, bazı iş yerlerinde çıkan yangının sivil savunma ekiplerince söndürüldüğünü ifade etti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir bina enkazı ve etrafındaki insanların olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberin üslubu sade, içeriği net ve anlaşılırdır.

47. 17.08.2016

17.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁷⁴

Başlık: İdlib'e hava saldırısı: 15 ölü, 23 yaralı

İçerik

Haber “Rus uçağının Suriye'nin İdlib'e düzenlediği hava saldırısında 15 kişi öldü, 23 kişi yaralandı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “İdlib'teki sivil savunma yetkililerinden Leys el-Faris, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Rus savaş uçağının, ülkenin kuzeybatısında muhaliflerin denetimindeki İdlib'te El-Kura kavşağı ve yakınlarındaki yerleşim yerlerini bombaladığını söyledi. Saldırıda, aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 15 sivilin öldüğünü, 23

²⁷⁴ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/395298.aspx> Erişim Tarihi: 18.11.2018

kişinin de yaralandığını ifade eden Faris, sivil savunma ve sağlık ekiplerinin yaralıları sahra hastanelerine kaldırdığını aktardı. Saldırıda 11 iş yeri ile 3 aracın kullanılamaz hale geldiğini aktaran Leys el-Faris, 8 binada da büyük hasar meydana geldiğini kaydetti. Rus uçakları, Suriye'ye geldiği 30 Eylül'den bu yana İdlib, Hama ve Halep'te muhaliflerin kontrolündeki okul, hastane, çarşı ve pazar yerleri ile yerleşim yerlerine saldırılar düzenliyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanan alanın görüntüsü bir itfaiye aracı ve yanında birkaç insanın bulunduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberde kısa ve anlaşılır bir biçimde yazılmıştır. Üslup sade ve içerik yeterlidir. Haberde bombardımanın Rus uçakları tarafından gerçekleştirildiği ve muhaliflere yönelik olduğu belirtilmiştir.

Haber 1 Sabah ²⁷⁵

Başlık: İdlib'e hava saldırısı: 15 ölü, 23 yaralı

İçerik

Haber “Rus uçağının Suriye'nin İdlib'e düzenlediği hava saldırısında 15 kişi öldü, 23 kişi yaralandı” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haber Türkiye Gazetesi'nin haberi metni ile birebir aynıdır.

Haberde görsel olarak Türkiye Gazetesi ile aynı görsel kullanılmıştır.

Üslup

Haber Türkiye Gazetesi ile birebir aynı olduğundan yukarıdaki üslup incelemesi birebir geçerlidir.

48. 18.08.2016

18.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

²⁷⁵ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/17/idlibe-hava-saldirisi-15-olu-23-yarali> Erişim Tarihi: 18.11.2018

Haber 1 Türkiye

Başlık: Suriyeli çocuğun bakışları dünyanın içine işledi!

İçerik

Haber “Hava saldırısında vurulan bir binanın enkazından çıkarılan 5 yaşındaki Ümran, oturtulduğu ambulans koltuğunda, yaşadığı şokun etkisiyle etrafa bakıyor.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak Hürriyet belirtilmiştir.

Haberde “Hava saldırısında vurulan bir binanın enkazından çıkarılan 5 yaşındaki Ümran, oturtulduğu ambulans koltuğunda, yaşadığı şokun etkisiyle etrafa bakıyor. Gözlerinden korku okunuyor ama ağlamıyor. Baştan aşağı toz içinde, yüzünden kanlar akıyor ama farkında değil. Suratındaki kanları hissedince, minik elini yüzüne götürüp yaralandığını anlıyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak yaralanan çocuğun bir videosu ve 3 adet fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haber video ve fotoğrafların betimlemesi şeklindedir. Kullanılan fotoğraf Suriye savaşının simge fotoğraflarından biri olmuştur.

Haber 1 Sabah ²⁷⁶

Başlık: Dünya Esed zulmüne hala sessiz kalacak mı?

İçerik

Haber “Kuşatma altındaki Suriye'nin Halep kentinde gece meydana gelen hava saldırısında enkazdan çıkarılarak ambulansa konulan 5 yaşındaki çocuğun yüzündeki şaşkınlık, çaresizlik, küskünlük ve sessizlik insanlığı bir kez daha utandırdı.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak İHA belirtilmiştir.

Haberde “Rusya destekli Esad rejiminin Halep'e düzenlediği hava saldırılarından her gün yeni bir dram çıkmaya devam ediyor. Halep'e gece boyunca düzenlenen hava

<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/395390.aspx> Erişim Tarihi: 18.11.2018

²⁷⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/18/dunya-esed-zulmune-hala-sessiz-kalacak-mi> Erişim Tarihi: 18.11.2018

saldırılarında Katırcı bölgesindeki evleri isabet alan bir ailenin 5 yaşındaki Ümran isimli çocuğunun görüntüsü insanlığı yeniden utandırmaya yetti. Enkazdan çıkarılarak ambulanstaki koltuğa oturtulan çocuğun yüzündeki çaresizlik, sessizlik, şaşkınlık ve küskünlük görenleri duygulandırdı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “Yaşadığı şoktan dolayı yüzündeki yaraların bile farkında olmayan Ümran'ın şaşkınlıkla kendisini görüntüleyen kameralara bakışı uzun süre hafızalardan silinmeyecek türden. Daha sonra yüzüne götürdüğü eline bulaşan kanı oturduğu koltuğa sürerek temizlemeye çalışan Ümran'ın bu masumiyeti, cesedi sahile vuran Aylan bebek gibi Suriye'ye sessiz kalan uluslararası toplumun vicdanına hitap edecek cinsten.” bilgileri de verilmiştir.

Haberde görsel olarak Ümran'ın fotoğrafları kullanılmış ayrıca videonun da linki verilmiştir.

Üslup

Haberde kullanılan “Dünya Esed zulmüne hala sessiz kalacak mı?” başlığı dikkat çekicidir. Haberde Türkiye Gazetesi'nin aksine sadece fotoğraf betimlenmemiş saldırı ve genel durum hakkında da bilgiler verilmiştir.

Haber 2 Türkiye²⁷⁷

Başlık: Esad rejimi ilk kez Suriyeli Kürtleri vurdu

İçerik

Haber “Suriye'de terör örgütü PYD'nin silahlı kanadı YPG, Suriye ordusuna ait savaş uçaklarının Haseke kentini vurduğunu duyurdu.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriye'de terör örgütü PYD'nin silahlı kanadı YPG, Suriye savaş uçaklarının ülkede 5 yıldır devam eden savaşta ilk kez Haseke'de Kürtlerin kontrolündeki bölgeleri hedef aldığını belirtti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir savaş uçağının yer aldığı bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

²⁷⁷ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/395487.aspx> Erişim Tarihi: 18.11.2018

Haberde “Esad” ve “terör örgütü PYD'nin silahlı kanadı YPG” olarak taraflar belirtilmiştir. Haber kısa ve anlaşılır bir biçimde metinleştirilmiştir.

49. 10.08.2016

19.08.2016 tarihinde Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ve Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine Suriye ile ilgili haber girilmemiştir.

50. 20.08.2016

20.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye²⁷⁸

Başlık: Muhalifler 40 Esad askerini öldürdü

İçerik

Haber “Suriye'de Esad rejimine karşı savaşan, F İstekim Kema Ümirt adlı muhalif bir grup, aralarında yabancı savaşçıların da yer aldığı Esad'a bağlı en az 40 askeri öldürdüğünü duyurdu.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriye'nin Halep ilinde Beşar Esad rejimine karşı savaşan, F İstekim Kema Ümirt adlı muhalif bir grup yayınladığı görüntülere dayanarak aralarında yabancı savaşçıların da yer aldığı Esad'a bağlı en az 40 askeri öldürdüğünü açıkladı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak silahlarını havaya kaldırmış bir grubun olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber kaynak da gösterilmemesinden dolayı üslup ve içerik açısından zayıf kalmıştır.

²⁷⁸ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/395950.aspx> Erişim Tarihi: 30.11.2018

51. 21.08.2016

21.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁷⁹

Başlık:

Suriyeli muhalifler Cerablus için operasyon hazırlığına başladı

İçerik

Haber “Suriyeli muhaliflerin, Halep'in kuzeydoğusunda terör örgütü DAEŞ'in kontrolündeki Cerablus ilçesi için operasyon hazırlığına başladığı belirtiliyor.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriyeli muhalif birliklerin, terör örgütü DAEŞ'in kontrolündeki Halep'in Cerablus ilçesini geri almak için operasyon hazırlığında olduğu bildirildi. Bölgedeki yerel kaynaklardan alınan bilgiye göre, muhalif birlikler, Halep'in kuzeyinde oluşturulmak istenen güvenli bölgedeki Azez, Mari üçgeninde yer alan Cerablus'a operasyon hazırlığında. Kaynaklar, ABD destekli Suriye Arap Koalisyonu (SAK) ile PKK'nın Suriye'deki uzantısı PYD'nin, Halep'in Münbiç ilçesini iki hafta önce terör örgütü DAEŞ'ten geri almasının ardından söz konusu operasyonun öne alındığını söyledi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak siperden ateş eden birinin fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

Haberde kaynak gösterilmemesine rağmen haberin devamında AA muhabirlerinin yapmış olduğu röportajlara yer verilmiştir.

Haber 1 Sabah²⁸⁰

Başlık: Suriyeli muhalifler o bölge için operasyon hazırlığında!

İçerik

²⁷⁹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/396193.aspx> Erişim Tarihi: 30.11.2018

²⁸⁰ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/21/suriyeli-muhalifler-o-bolge-icin-operasyon-hazirliginda> Erişim Tarihi: 30.11.2018

Haber “Suriyeli muhaliflerin, Halep'in kuzeydoğusunda terör örgütü DAEŞ'in kontrolündeki Cerablus ilçesi için operasyon hazırlığına başladığı belirtiliyor.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriyeli muhalif birliklerin, terör örgütü DAEŞ'in kontrolündeki Halep'in Cerablus ilçesini geri almak için operasyon hazırlığında olduğu bildirildi. Bölgedeki yerel kaynaklardan alınan bilgiye göre, muhalif birlikler, Halep'in kuzeyinde oluşturulmak istenen güvenli bölgedeki Azez, Mari üçgeninde yer alan Cerablus'a operasyon hazırlığında. Kaynaklar, ABD destekli Suriye Arap Koalisyonu (SAK) ile PKK'nın Suriye'deki uzantısı PYD'nin, Halep'in Münbiç ilçesini iki hafta önce terör örgütü DAEŞ'ten geri almasının ardından söz konusu operasyonun öne alındığını söyledi” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bölgenin haritası ve üzerinde bölgeye ait bilgilerin yer aldığı bir grafik kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiştir ancak haberin içeriğinde AA muhabirlerin yapmış olduğu röportajlara yer verilmiştir. Haber Türkiye Gazetesi'nin içeriği ile aynı olmakla birlikte başlıkta o bölge ifadesi kullanılmış ve okuyucu haberin bağlantısına çekilmeye çalışılmıştır.

Haber 2 Türkiye²⁸¹

Başlık: Rus jetleri yine sivilleri vurdu: 15 ölü

İçerik

Haber “Halep'in Orm Kubra beldesinde yerleşim yerine msket bombasıyla düzenlenen saldırıda 15 kişi hayatını kaybetti.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'in Etarib ilçesine bağlı Orim Kubra beldesine düzenlediği saldırıda 15 kişinin hayatını kaybettiği bildirildi. Sivil savunma yetkililerinden alınan bilgiye göre, Rus jetleri Halep'in batısındaki Etarib ilçesine bağlı Orim Kubra beldesinde yerleşim yerini msket bombasıyla vurdu.

²⁸¹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/396032.aspx> Erişim Tarihi: 30.11.2018

Saldırıda ilk belirlemelere göre 15 kişi öldü, çok sayıda kişi de yaralandı. Bombardımanda çok sayıda evin yıkıldığı ve pek çok kişinin enkaz altında kaldığı, sivil savunma ekiplerinin ağır iş makineleri yardımıyla enkaz altında kalanlara ulaşmaya çalıştığı kaydedilirken ölü sayısının artmasından endişe ediliyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanmış bir bina enkazı ve etrafındaki insanların olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiştir. Haber kısa ve anlaşılır bir biçimde metinleştirilmiştir.

52. 22.08.2016

22.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁸²

Başlık: Suriye'de rejim güçleri Duma'yı vurdu: 5 ölü 18 yaralı

İçerik

Haber “Katil Esad ordusuna ait savaş uçağının başkent Şam'ın Doğu Guta bölgesindeki Duma ilçesine msket bombasıyla düzenlediği saldırısı sonucu 5 kişinin öldüğü, 18 kişinin yaralandığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “AA muhabirinin sahra hastanesi yetkililerinden aldığı bilgiye göre, rejime ait bir savaş uçağı başkent Şam'ın Doğu Guta bölgesinde muhaliflerin kontrolünde yer alan Duma ilçesinde yerleşim yerine msket bombasıyla saldırdı. Halep caddesindeki saldırıda aralarında kadın ve çocukların da olduğu 5 kişi hayatını kaybetti, 18 kişi de yaralandı. Olay yerinde büyük hasar meydana geldi.” bilgisi verilmiştir.

²⁸² <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/396350.aspx> Erişim Tarihi: 30.11.2018

Haberde görsel olarak hastanede yatan bir çocuk ve başında serum tutan bir görevlinin olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber AA'dan alınmıştır, haberin içeriğinde geçen "Katil Esad" ifadesi dikkat çekicidir. Onun dışında haber içeriği anlaşılır ve sadedir.

Haber 1 Sabah²⁸³

Başlık: Halep'te hava saldırısı: 14 ölü

İçerik

Haber "Suriye ve Rus ordusuna ait savaş uçaklarının Halep'te muhaliflerin kontrolündeki semtte bir çarşıya düzenlediği hava saldırıları sonucu 14 kişinin öldüğü, 26 kişinin yaralandığı bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "Halep'teki sivil savunma yetkilisi İbrahim Ebu Leys, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Rusya ve rejime ait savaş uçaklarının Halep'te yönetim karşıtlarının denetiminde yer alan Sukkeri semtindeki elbise çarşısını bombaladığını söyledi. Çarşı bölgesine düzenlenen 8 hava saldırısı sonucu aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 14 kişinin yaşamını yitirdiğini, 26 kişinin yaralandığını belirten Ebu Leys, "Saldırıda onlarca dükkan kullanılmaz hale geldi. Bazı iş yeri ve evlerde de yangın çıktı. Yangın itfaiye ve sivil savunma ekiplerince söndürüldü." dedi." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanmış bir sokak ve oradaki insanların olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber AA'dan alınmıştır. Haber dili sade ve anlaşılır, üslup akıcıdır.

Haber 2 Türkiye²⁸⁴

²⁸³ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/22/halepte-hava-saldirisi-14-olu> Erişim Tarihi: 30.11.2018

²⁸⁴ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/396465.aspx> Erişim Tarihi: 30.11.2018

Başlık: Rejim-PYD çatışması Afrin'e sıçradı

İçerik

Haber "PKK'nın Suriye'deki uzantısı PYD güçlerinin Halep'in Afrin ilçesinden Esed güçlerinin denetimindeki beldelere düzenlediği topçu saldırılarında çok sayıda kişinin yaralandığı bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde "AA muhabirinin yerel kaynaklardan aldığı bilgiye göre, Afrin'deki PYD güçleri, Halep'in kuzeybatısında yer alan Şiilerin yoğunlukta yaşadığı Nubul ve Zehra beldelerine topçu ateşi başlattı. Topçu atışında çok sayıda kişinin yaralandığını ifade eden kaynaklar, rejim güçlerinin de PYD güçlerine topçu ateşiyle karşılık verdiğini dile getirdi. PYD'nin topçu saldırısında yaralananların beldelerdeki hastanelere kaldırılarak tedavi altına alındığı belirtildi. PYD güçleri bugün Halep'in kuzeyinde rejim güçlerinin tek çıkış koridoru Kastillo yolunu ateş gücüyle kontrol altına almıştı." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombardıman sonrası çekilmiş bir şehir görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA verilmiştir. Haber üslubu sade ve dili anlaşılırdır.

53. 23.08.2016

23.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ise haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye²⁸⁵

Başlık: Rejim güçleri, Doğu Guta'da yerleşim alanlarını bombaladı: 7 ölü, 13 yaralı

İçerik

Haber "Suriye rejimine ait savaş uçaklarının başkent Şam'ın Doğu Guta bölgesine düzenlediği saldırılarda 7 kişinin öldüğü 13'ünün yaralandığı bildirildi." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

²⁸⁵ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/396670.aspx> Erişim Tarihi: 30.11.2018

Haberde “AA muhabirinin sahra hastanesi yetkililerinden aldığı bilgiye göre, rejim ordusuna ait savaş uçakları, Doğu Guta'da muhaliflerin kontrolündeki Duma ilçesi ile Beyt Sava ve Kefr Batna beldelerindeki yerleşim alanlarını bombaladı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bombalanmış bir ev fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haber AA'dan alınmıştır, haberin içeriğinde geçen “Rejim Güçleri” ifadesi dikkat çekicidir. Haber üslubu sade ve dili anlaşılırdır.

54. 24.08.2016

24.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 2 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye

Başlık: Bordo Bereliler Suriye'ye girdi

İçerik

Haber “Teröristleri temizlemek için başlatılan Cerablus harekatı kapsamında bordo bereliler Suriye topraklarına girdi.” spotuyla verilmiş ve kaynak doğrudan verilmese de haberin içeriğinde “NTV'de yer alan haberde” ifadesi kullanılmıştır.

Haberde “Bordo Berelilerin gece saatlerinde Suriye'ye sızdığı ve gece boyunca önemli nokta operasyonlar gerçekleştirdiği belirtilmişti. Askeri kaynaklardan yapılan açıklamada özel kuvvetlerin Suriye topraklarına girdiği doğrulandı. Türkiye ve koalisyon güçlerinin harekatıyla eş zamanlı olarak harekete geçen Özgür Suriye Ordusu (ÖSO), Cerablus çevresinde IŞİD'le çatışıyor. Cerablus'a düzenlenen askeri harekat ile ilgili Rusya'ya bilgi verildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kırsal bir alanda gece çekilmiş bir patlama görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/396797.aspx> Erişim Tarihi: 01.12.2018

Haber NTV'den alınan bilgiler doğrultusunda metinleştirilmiştir. Haberde operasyona ilişkin bilgiler doğrudan verilmiştir.

Haber 1 Sabah ²⁸⁶

Başlık: Tank birlikleri Suriye'ye girdi!

İçerik

Haber "Suriye sınırındaki tanklardan IŞİD mevzilerine ateş açılıyor. Askeri kaynaklar tank birliklerimizin Suriye sınırından içeri girdiğini ve hareketin devam ettiğini bildirdi. Sınırdaki yoğun çatışmalar yaşanıyor..." spotuyla verilmiş ve kaynak olarak DHA belirtilmiştir.

Haberde "Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) Müşterek Özel Görev Kuvveti ve koalisyon hava kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen ve "Fırat Kalkanı" adı verilen hareket kapsamında tank birliklerinin Suriye sınırından içeri girdiği bildirildi. Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ait 20 kadar tank ilerleyen saatlerde Suriye'ye giriş yaparak IŞİD hedeflerini vuruyor." bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca "Askeri kaynaklardan alınan bilgiye göre TSK, sabah saatlerinde Suriye'nin kuzeyine başlattığı, "Fırat Kalkanı" operasyonu çerçevesinde planlanan faaliyetlerini icra ediyor. TSK Müşterek Özel Görev Kuvveti ve koalisyon hava kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen hareket kapsamında tank birlikleri Suriye sınırından içeri girdi. Halen süren hareketle hudut güvenliğinin sağlanması ve terör örgütü IŞİD ile mücadele kapsamında koalisyon güçlerine destek verilmesi amaçlanıyor." bilgisi de verilmiştir.

Haberde görsel olarak üzerinden duman çıkan bir binanın olduğu bir köy görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haber DHA'dan alınmıştır. Haberde "Bordo Bereliler" ifadesini kullanan Türkiye Gazetesi'nin aksine "Tank Birlikleri" ifadesi kullanılmıştır. Haber dili anlaşılır, üslup sadedir.

²⁸⁶ <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/08/24/tank-birlikleri-suriyeye-girdi> Erişim Tarihi: 01.12.2018

Haber 2 Türkiye²⁸⁷

Başlık: Rejim-PYD çatışması Afrin'e sıçradı

İçerik

Haber “Suriye’de beş yıldır devam eden iç savaşta hem savaşıyan tarafların sayısı arttı hem de yeni cepheleler açıldı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriye’de son beş yıldır devam eden iç savaşta birbiri ile savaşıyan tarafların sayıları artarken, kimin kiminle savaştığı da kimi zaman kafaları karıştırıyor. Çünkü Suriyeli farklı muhalif gruplar hem birbirleri ile hem de Şam rejimine karşı savaşıyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca savaşın tarafları hakkında tek tek ve ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

Haberde görsel olarak bölgenin son durumunu gösteren bir harita kullanılmıştır.

Üslup

Haber savaşın şu anki durumu hakkında bir derleme niteliğindedir. Haberde savaşın tarafları olarak “Şam rejimi”, “DAEŞ”, “Kürt Birlikleri”, “Ceyş el Feth (Fetih Ordusu)”, “Fetih el Şam (Şam’ın Fethi Cephesi)”, “Ahrar el Şam (Şam’ın Hürleri)” ve “Özgür Suriye Ordusu” gösterilmiştir. Gruplar hakkında verilen bilgiler ve anlatım tarzı habercilik kuralları açısından doğru ve anlaşırıdır.

Haber 2 Sabah²⁸⁸

Başlık: Haseke’de ateşkes sağlandı

İçerik

Haberde kaynak ve spot kullanılmamış doğrudan “Suriye’de günlerdir hava operasyonlarının ve çatışmaların yaşandığı Haseke kentinde, terör örgütü PKK’nın Suriye kolu olan YPG ile Şam rejimi arasında ateşkes anlaşması devreye girdi. Lübnan merkezli El Mayadeen televizyon kanalı da ateşkesin Rusya’nın aracılığıyla sağlandığını önesürdü. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi ise Haseke’nin hemen hemen tamamının YPG’nin kontrolüne geçtiğini duyurdu. 2011’de başlayan iç savaş

²⁸⁷ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/396816.aspx> Erişim Tarihi: 01.12.2018

²⁸⁸ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/24/hasekede-ateskes-saglandi> Erişim Tarihi: 01.12.2018

süresince Şam rejimi ilk kez geçtiğimiz hafta Haseke'de, YPG'ye hava saldırısı düzenlemişti.” ifadeleri kullanılmıştır.

Haberde görsel olarak bir kamyonet üzerinde eşyaları ile birlikte göç eden bir ailenin olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak kullanılmamıştır. Ateşkesin tarafları olarak “YPG” ve “Şam rejimi” ifadeleri kullanılmıştır. Haber dili anlaşılır ve üslup sadedir.

55. 25.08.2016

25.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 3 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 3 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁸⁹

Başlık: Cerablus ÖSO'nun kontrolüne geçti, askerler sokaklarda böyle yürüdü

İçerik

Haber “Suriye'nin Türkiye sınırında DAEŞ kontrolündeki Cerablus ilçe merkezi ÖSO'nun kontrolüne geçti. ÖSO askerlerin boş sokaklarda ilerleyip sevinç gösterileri yaptı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Türk Silahlı Kuvvetleri'nin dün sabah Suriye'ye başlattığı 'Fırat Kalkanı' hareketinin ardından tankların desteğinde 4 köyü ele geçirdikten sonra Cerablus'a yürüyen Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) askerleri, boş sokaklarda hızla ilerledi ve sevinç gösterilerinde bulundu.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak şehirde çekilmiş ÖSO askerlerinin fotoğrafları kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve fotoğrafların öyküsü metinleştirilmiştir.

Haber 1 Sabah²⁹⁰

²⁸⁹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/397013.aspx> Erişim Tarihi: 01.12.2018

Başlık: Türkiye'den destek sözü!

İçerik

Haber “ÖSO bünyesindeki Hamza Bölüğü Komutanı Yüzbaşı Celal, önceliklerinin Cerablus'u, sivillerin geri dönebileceği hale getirmek olduğunu ve Türkiye'nin bu konuda destek sözü verdiğini belirtti.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Özgür Suriye Ordusunun (ÖSO), Suriye'nin Türkiye sınırındaki Cerablus bölgesinde DAEŞ'e yönelik hareketine ilişkin ÖSO komutanları, önceliklerinin kenti, sivillerin geri dönebileceği hale getirmek olduğunu ve Türkiye'nin bu konuda destek sözü verdiğini belirtti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde ayrıca “ÖSO birliklerinin kente girer girmez vatandaşların evlerine geri dönebilmesi için patlayıcıları temizlediğini aktaran Celal, ÖSO'nun çatışmalar esnasında kent çevresine kaçan onlarca kişinin evlerine dönmesine izin verdiğini ve bu sürecin ilerideki günlerde de devam edeceğini ifade etti. Kentte hayatın yeniden normale dönmesinde Türkiye'nin rolü olacağını ifade eden Celal, Karkamış Sınır Kapısı'ndan Cerablus'a insani yardımların geçirilmesi, fırınlar ve kuyuların tekrar çalışır hale getirilmesi gibi diğer zorunlu ihtiyaçlar konusunda da Türkiye'nin yardım edeceği konusunda söz aldıklarını dile getirdi.” bilgisi de verilmiştir.

Haberde görsel olarak ÖSO askerlerinin bir fotoğrafı üzerine ÖSO'dan flaş açıklama !, “Türkiye Söz Verdi” yazılarak kullanılmıştır.

Üslup

Haber AA'dan alınmış bilgiler anlaşılır ve sadedir.

Haber 2 Türkiye²⁹¹

Başlık: Aksakallı Paşa Cerablus'ta

İçerik

²⁹⁰ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/25/turkiyeden-destek-sozu> Erişim Tarihi: 01.12.2018

²⁹¹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/397100.aspx> Erişim Tarihi: 01.12.2018

Haber “Özel Kuvvetler Komutanı Zekai Aksakallı, dün düzenlenen operasyonla terör örgütü DAESH'den alınan Cerablus'a gitti.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, Suriye'nin Halep kentine bağlı Cerablus bölgesine yönelik düzenlediği 'Fırat Kalkanı' operasyonunu yöneten Özel Kuvvetler Komutanı Zekai Aksakallı'nın, Cerablus'a geçtiği öğrenildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak Zekai Aksakallı'nın bir askere sarıldığı bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber Zekai Aksakallı'nın ziyareti üzerine yazılmış ve kaynak belirtilmemiştir. Üslup sade, dil anlaşılırdır.

Haber 2 Sabah²⁹²

Başlık: Suriye'de DAESH ve PYD'den kaçışlar sürüyor

İçerik

Haber “Muhaliflerin denetimindeki Azez bölgesine son 4 ayda 21 binden fazla yetişkin erkek girdi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Suriye'de terör örgütleri DAESH ve PYD denetimindeki bölgelerden muhaliflerin kontrolündeki Azez bölgesine göçün devam ettiği bildirildi. Feylak eş-Şam'ın saha komutanlarından Rami Ebu Katade, AA muhabirine yaptığı açıklamada, terör örgütü DAESH'in kontrolündeki Deyr ez-Zur, Rakka ve Halep'in Bab ilçesi ile PKK'nın Suriye'deki uzantısı PYD'nin denetimindeki Münbiç ilçesinin köylerinden günlük yaklaşık bin 500 kişinin muhaliflerin denetimindeki Azez bölgesine geldiğini söyledi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir kamyon ve traktör üzerinde bulunan eşyaların fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

²⁹² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/25/suriyede-daes-ve-pyddden-kacislar-suruyor> Erişim

Tarihi: 01.12.2018

Haberde kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberde “DAEŞ” ve “PYD” ifadeleri kullanılmıştır. Haber dili anlaşılır ve üslup sadedir.

Haber 3 Türkiye²⁹³

Başlık: YPG Menbiç'ten çekildi

İçerik

Haber “TSK tanklarının Cerablus'u DAEŞ'TEN almasının ardından, YPG'ye de "Fırat'ın doğusuna geri dön" baskısı yapması işe yaradı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Terör örgütü PKK'nın Suriye'deki uzantısı PYD Fırat'ın batı yakasına geçerek Türkiye'nin güvenliğini giderek tehdit etmeye başlamıştı. Son olarak PYD, DAEŞ'in elindeki Menbiç'i de Amerika'nın desteğiyle almış, Cerablus'a yönelik bir tehdit oluşturmuştu. TSK DAEŞ'i Cerablus'tan temizledi, sıranın kendisine geleceğini anlayan PYD Fırat'ın batı yakasına kaçarak Menbiç'i terk etti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kadın kılığına girmiş ve yüzüne maske takmış birinin fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve doğrudan aktarılmıştır. Haberde kullanılan görsel özellikle seçilmiştir.

Haber 3 Sabah²⁹⁴

Başlık: Genelkurmay'dan 'Fırat Kalkanı Harekatı' açıklaması

İçerik

Haber “Genelkurmay Başkanlığı: "Türk Silahlı Kuvvetleri, bölgede yaşayan sivil halkın zarar görmemesi için her türlü tedbiri almakta ve bu konuda azami hassasiyeti göstermektedir” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

²⁹³ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/397123.aspx> Erişim Tarihi: 01.12.2018

²⁹⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/25/genelkurmaydan-firat-kalkani-harekati-aciklamasi>

Erişim Tarihi: 01.12.2018

Haberde “Türk Silahlı Kuvvetleri Müşterek Özel Görev Kuvveti ve Koalisyon Hava Kuvvetlerince Suriye'nin Türkiye sınırındaki Cerablus bölgesinde terör örgütü DAEŞ'e yönelik başlatılan Fırat Kalkanı Operasyonu'nun sürdüğü, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, bölgede yaşayan sivil halkın zarar görmemesi için her türlü tedbiri aldığı ve bu konuda azami hassasiyeti gösterdiği bildirildi. Genelkurmay Başkanlığının internet sitesinde yayımlanan açıklamada, DAEŞ başta olmak üzere terör örgütlerinin yarattığı tehdidi bertaraf ederek Türkiye'nin sınır güvenliğini artırmak ve Koalisyon Güçlerine destek vermek amacıyla 24 Ağustos'ta başlatılan operasyonun devam ettiği belirtildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir kırmızı fon üzerine “Genelkurmay'dan 'Fırat Kalkanı Harekatı' açıklaması” yazılı bir görsel kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA kullanılmıştır. Haberde doğrudan Genelkurmay Başkanlığı'ndan yapılan açıklamalar verilmiş, üslup anlaşılır ve sadedir.

56. 26.08.2016

26.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye²⁹⁵

Başlık: Sınır ötesine askeri sevkiyat

İçerik

Haber “Gaziantep'in Karkamış ilçesinden Suriye'nin Cerablus bölgesine askeri sevkiyat yapıldı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Fırat Kalkanı operasyonunun üçüncü gününde Gaziantep'in Karkamış ilçesinden Cerablus'a askeri malzeme, mühimmat ve gıda malzemelerinin yer aldığı düşünülen 2 TIR ile bir yakıt tankeri gönderildi Karkamış'ın Kıvırcık Mahallesi tarafında bulunan bölgeden geçen askeri konvoy, operasyonun ilk gününde açılan ve Cerablus'un Keklice köyü üzerinden geçen yolu kullanarak, Cerablus'a götürüldü.

²⁹⁵ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/397389.aspx> Erişim Tarihi: 08.12.2018

Zırhlı askeri araçların eşliğinde sınırdan geçen konvoyu, Suriye tarafında Türk zırhlı personel taşıyıcı araçları ve tanklar karşıladı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir askeri tank ve üzerindeki askerlerin fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve sadece sınır ötesine yapılan sevkiyat ile ilgili doğrudan ve anlaşılır bilgiler verilmiştir.

Haber 1 Sabah ²⁹⁶

Başlık: ABD'den flaş Suriye açıklaması!

İçerik

Haber “ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Suriye'de bir özerk kürt bölgesini desteklemediklerini açıkladı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriye'nin kuzeyinde özerk yönetim kurma planları yapan terör örgütü PYD'ye ABD'den kötü haber geldi. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, "Özerk Kürt bölgesini desteklemiyoruz" dedi Cenevre'de ABD ve Rusya'nın katılımıyla gerçekleşen Suriye zirvesi tamamlandı. Zirve sonrası konuşan ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, "Türkiye'nin bölgedeki hassasiyetlerini anlayışla karşılıyoruz. Özerk Kürt bölgesini desteklemiyoruz" diye konuştu.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kırmızı bir zemin üzerine “ABD'den flaş Suriye açıklaması!” yazılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak kullanılmamış ve doğrudan ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'in açıklamalarına yer verilmiştir.

57. 27.08.2016

27.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 2 tane haber girilmiştir.

²⁹⁶ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/26/abdden-flas-suriye-aciklamasi> Erişim Tarihi: 08.12.2018

Haber 1 Türkiye²⁹⁷

Başlık: Özgür Suriye Ordusu DAESH'in boşalttığı evlerde arama yapıyor

İçerik

Haber "Suriye'nin Cerablus ilçesinde kontrolü büyük oranda ele geçiren Özgür Suriye Ordusu, terör örgütü DAESH'in boşalttığı evlerde arama yapıyor." spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde "TSK Müşterek Özel Görev Kuvveti ve koalisyon hava kuvvetleri tarafından başlatılan Fırat Kalkanı hareketi kapsamında Özgür Suriye Ordusu, Cerablus'ta kontrolü tamamen ele geçirdi. İlçede oluşturduğu güvenlik noktalarıyla kontrol çalışmalarını sürdüren Özgür Suriye Ordusu mensupları, yoğun şekilde alan temizliği yapıyor." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir ÖSO askerinin elinde silah ile bir evin mutfağında çekilmiş bir fotoğrafına yer verilmiştir.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve doğrudan birkaç fotoğraf üzerinden metinleştirilmiştir.

Haber 1 Sabah²⁹⁸

Başlık: Özgür Suriye Ordusu DAESH'in boşalttığı evlerde arama yapıyor

İçerik

Haber "ÖSO bünyesindeki Hamza Bölüğü Komutanı Yüzbaşı Celal, önceliklerinin Cerablus'u, sivillerin geri dönebileceği hale getirmek olduğunu ve Türkiye'nin bu konuda destek sözü verdiğini belirtti." spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde "Suriye'nin Cerablus ilçesinde kontrolü büyük oranda ele geçiren Özgür Suriye Ordusu, terör örgütü DAESH'in boşalttığı evlerde arama yapıyor." bilgisi verilmiştir.

²⁹⁷ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/397537.aspx> Erişim Tarihi: 08.12.2018

²⁹⁸ <https://www.sabah.com.tr/fotohaber/dunya/ozgur-suriye-ordusu-daesin-bosalttigi-evlerde-arama-yapiyor> Erişim Tarihi: 08.12.2018

Haberde görsel olarak ÖSO askerlerinin şehirde arama yaptıklarında çekilmiş birkaç fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haber metni Türkiye Gazetesi ile aynıdır. Haberde Türkiye Gazetesi'nden daha fazla fotoğraf kullanılmıştır.

Haber 2 Türkiye²⁹⁹

Başlık: Suriye'de terör örgütüne bir darbe daha!

İçerik

Haber “Askeri kaynaklar açıkladı: Cerablus'un güneyinde terör örgütlerince cephanelik ve komuta yeri olarak kullanılan bir baraka ve mevzii kullanılamaz hale getirildi” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Fırat Kalkanı Harekatı'nın 4. gününde Cerablus'un güneyinde terör örgütlerince cephanelik ve komuta yeri olarak kullanılan bir baraka ve mevzii kullanılamaz hale getirildi. Askeri kaynaklardan alınan bilgilere göre; Fırat Kalkanı Harekatı kapsamında bu sabah Cerablus'un güneyinde tespit edilen terör örgütlerince cephanelik ve komuta yeri olarak kullanılan bir baraka ve mevzii kullanılamaz hale getirdi. Havadan yapılan keşif faaliyetinde kullanılamaz hale getirilen barakada art arda ilave patlamaların meydana geldiği tespit edildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir savaş uçağı fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak kullanılmamıştır. Haber dili anlaşılır ve üslup sadedir.

Haber 2 Sabah³⁰⁰

Başlık: DAEŞ'in döşediği mayın ve patlayıcıları temizleniyor

²⁹⁹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/397636.aspx> Erişim Tarihi: 08.12.2018

³⁰⁰ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/27/daesin-dosedigi-mayin-ve-patlayicilari-temizleniyor>

Erişim Tarihi: 12.12.2018

İçerik

Haber “Cerablus'un Keklice kırsalında meydana gelen art arda 5 büyük patlamanın, DAEŞ'in döşediği mayın ve patlayıcıların kontrollü şekilde patlatılmasından kaynaklandığı öğrenildi” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak ajanslar belirtilmiştir.

Haberde “Gaziantep'in Karkamış ilçesinin Kıvırcık Mahallesi karşısında bulunan Suriye'nin Cerablus kentine bağlı Keklice kırsalında art arda 5 büyük patlama meydana geldi. Sınıra yakın bölgede yaşanan patlamaların ardından yoğun toz bulutu oluştu. Büyük bir gürültü ile gerçekleşen patlama sesi Türkiye tarafından duyulurken, toz bulutu da çıplak gözle izlendi. Patlamaların Fırat Kalkanı Operasyonu için Suriye sınırında oluşturulan geçiş güzergahında DAEŞ'in döşemiş olduğu mayınlar ve tuzaklanan el yapımı patlayıcıların kontrollü şekilde patlatılmasından kaynaklandığı öğrenildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir boş arazide gerçekleşmiş bir patlama görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak “Ajanslar” ifadesi kullanılmış bu ifade yaptığımız inceleme boyunca ilk defa kullanılmıştır. Haber derleme bir haber niteliğindedir.

58. 28.08.2016

28.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine de 2 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye³⁰¹

Başlık: ÖSO, Cerablus'ta 8 köyü daha kurtardı

İçerik

Haber “Suriye'nin Cerablus bölgesinde terör örgütü PYD/PKK'ya karşı ilerleyen Özgür Suriye Ordusu, 8 köyü kurtardı.” spotuyla verilmiş ve kaynak AA belirtilmiştir.

³⁰¹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/397900.aspx> Erişim Tarihi: 12.12.2018

Haberde “Özgür Suriye Ordusu (ÖSO), Suriye'nin Türkiye sınırındaki Cerablus bölgesinde düzenlediği operasyonlarda, terör örgütü PYD/PKK kontrolündeki 8 köyü kurtardı. Cerablus'taki AA ekibinin ÖSO komutanlarından aldığı ve yerel kaynaklara doğrulattığı bilgiye göre, muhalif güçler, ilçe merkezinin güneyinde ve Fırat Nehri'nin batısında kalan bölgedeki terör unsurlarına karşı hızlı bir ilerleme kaydetti. ÖSO birlikleri, Amarne, Ayne Beyda, Dabis, Balaban, Hırbet, Kırk Mağar, Balveren ve Cubel Kus köylerini PKK'nın Suriye uzantısı PYD'den kurtardı.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir grup ÖSO askerinin kamyonet üzerindeki görüntüleri kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak olarak AA belirtilmiş ve ele geçirilen bölgeler ve çatışmalar ile ilgili doğrudan bilgiler verilmiştir. Haber dili sade ve üslup anlaşılırdır.

Haber 1 Sabah ³⁰²

Başlık: 3 köy PYD'den alındı

İçerik

Haber “Fırat Kalkanı operasyonu beşinci gününde devam ederken, muhalifler 3 köyü terör örgütü PYD'nin elinden aldı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Suriye'nin kuzeyinde Cerablus'u teröristlerden temizlemek için TSK'nın başlattığı 'Fırat Kalkanı' operasyonunda muhaliflerin ilerleyişi sürüyor. ÖSO'ya bağlı birliklerin bugün sabah saatlerinde 3 köyü daha ele geçirdiği belirtildi. Cerablus'un güneybatısında yer alan Ayn-ı Beyda köyü, terör örgütü PYD'den muhaliflerin kontrolüne geçti.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir tankın etrafındaki askerlerin fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

³⁰² <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/28/3-koy-pyddden-alindi> Erişim Tarihi: 12.12.2018

Haber içeri Türkiye Gazetesi ile benzerdir ancak AA ajansından alıntı yapan Türkiye Gazetesi 8 köy kurtarıldı bilgisi vermişken, Sabah Gazetesi 3 köy kurtarıldı bilgisi verilmiştir.

Haber 2 Türkiye³⁰³

Başlık: Türkiye YPG'yi bir kez daha vurdu!

İçerik

Haber "Reuters'ın güvenlik kaynaklarına dayandırdığı son dakika haberine göre Türk hava kuvvetleri uçakları Suriye'nin kuzeyinde YPG'yi bir kez daha vurdu." spotuyla verilmiş ve kaynak doğrudan belirtilmese de "Reuters'ın güvenlik kaynaklarına dayandırdığı son dakika haberine göre" ifadesi haber içerisinde kullanılmıştır.

Haberde "Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü ise Suriye'nin kuzeyinde PKK'nın Suriye uzantısı YPG'nin öncülüğündeki SDG'nin elindeki iki köyün kontrolünün ÖSO'nun eline geçtiğini duyurdu. Konu ile ilgili son dakika haberleri ve gündemdeki gelişmeleri sizlere aktarmaya devam edeceğiz... PYD-YPG milisleri Cerablus güneyinde yer alan Amarna Türkmen köyünde de aynı taktiği uygulayarak Türkiye sivilleri vuruyor propagandası yapmıştı. Yeni Şafak 'a bilgi veren Hüseyin El-Casim, PYD'nin sivilleri rehin alarak zorla karargah ve mevzilere yerleştirdiğini, bu uygulamanın Münbiç-Cerablus arasında yer alan cephe hattındaki 4-5 köyde devam ettiğini söyledi. TSK'nın vurduğu PYD-YPG noktasında çok sayıda ağır silah ve aracında hasar gördüğü ve kullanılamaz hale getirildiği kaydedildi." bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kırsal bir alan üzerinde gerçekleşmiş bir patlama görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde Reuters'ın güvenlik kaynaklarına dayandırdığı bilgiler üzerine yazılmıştır. Haber metni anlaşılır ve sadedir.

Haber 2 Sabah³⁰⁴

³⁰³ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/editorunsectikleri/397824.aspx> Erişim Tarihi: 12.12.2018

Başlık: Başbakanlık'tan flaş Fırat Kalkanı açıklaması

İçerik

Haber “Başbakanlık'tan Fırat Kalkanı operasyonuna ilişkin yapılan açıklamada Cerablus bölgesinde 10, Rai bölgesinde ise 3 köyün terörist unsurlardan temizlendiği bildirildi” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Başbakanlık Koordinasyon Merkezince, "Fırat Kalkanı" harekatı kapsamında, Cerablus bölgesinde 10, Rai bölgesinde ise 3 köyün terörist unsurlardan temizlendiği, köylerin ÖSO kontrolüne geçtiği bildirildi. Açıklamada harekat sırasında sivillerin vurulduğuna veya hedef alındığına ilişkin iddiaların gerçeği yansıtmadığı, bölgedeki sivillerin zarar görmemesi için azami hassasiyet gösterildiği kaydedildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak mavi bir fon üzerine askeri araçların olduğu bir fotoğraf yerleştirilmiş ve Başbakanlık'tan Cerablus Açıklaması “Gerçeği Yansıtmıyor!” yazılmıştır.

Üslup

Haber doğrudan Başbakanlığın açıklamaları üzerine haberleştirilmiştir ve kısa ve anlaşılır bir biçimde haberleştirilmiştir.

59. 29.08.2016

29.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 1 tane haber girilmiş, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ise haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye³⁰⁵

Başlık: Suriye'deki hedeflere top atışı

İçerik

Haber “Suriye'nin kuzeyinde PKK/PYD terör örgütüne yönelik operasyon sürerken belirlenen hedeflere atış yapılıyor.” spotuyla verilmiş ve kaynak AA belirtilmemiştir.

³⁰⁴ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/28/basbakanliktan-flas-firat-kalkani-aciklamasi> Erişim Tarihi: 12.12.2018

³⁰⁵ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/398083.aspx> Erişim Tarihi: 12.12.2018

Haberde “Suriye'nin Türkiye sınırındaki Cerablus bölgesinde terör tehditlerine karşı yürütülen Fırat Kalkanı hareketi devam ediyor. 50 Türk tankının atış desteğindeki Özgür Suriye Ordusu (ÖSO), dün PKK/PYD terör örgütünden 13 köyü kurtardı. Öte yandan ÖSO'ya bağlı birlikler ilerlemeye devam ederken gecedeki bu yana Fırtına Obüsü ile 15 ayrı hedefe 60 kez atış yapıldığı öğrenildi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak atış yapan iki zırhlı aracın olduğu bir fotoğraf kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve bilgiler ÖSO'ya dayandırılmıştır. Haber dili sade ve üslup anlaşılırdır.

60. 30.08.2016

30.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ise 1 tane haber girilmiştir.

Haber 1 Türkiye³⁰⁶

Başlık: Amarne YPG'den temizlendi

İçerik

Haber “Suriye'nin kuzeyinde PKK/PYD'nin elindeki Amarne köyünde kontrolü sağlayan ÖSO, köyün girişinde kontrol noktaları oluşturdu, evleri aradı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Köyde yakalanan dört terörist arasında Türkiye'den yasa dışı yollarla Suriye'ye geçen iki kişi yer alıyor. Köyün girişinde çatışmalarda zarar gören teröristlere ait araçlar dikkati çekti. PKK/PYD unsurlarınca oluşturulan barikatlar ÖSO'ya bağlı kuvvetler tarafından kaldırıldı. Köydeki birçok evde arama yapan ÖSO kuvvetleri, daha sonra bazı sokaklarda güvenlik noktaları kurdu. Buralarda nöbet tutmaya başlayan ÖSO üyeleri, köye giren araçları kontrol etti. Bazı evlerde arama yapılırken köy sakinleri de sevgi gösterilerinde bulundu.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir grup ÖSO askerinin ellerinde silahlar poz verdiği bir fotoğraf karesi kullanılmıştır.

³⁰⁶ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/398359.aspx> Erişim Tarihi: 12.12.2018

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiştir ve metin fotoğraflar ile desteklenmiştir.

Haber 1 Sabah³⁰⁷

Başlık: DAEŞ sözcüsü Halep'te öldürüldü!

İçerik

Haber “Suriye'nin Halep kenti çevresinde yaşanan çatışmalarda, terör örgütü DAEŞ'in sözcüsü olduğu belirtilen Ebu Muhammed el-Adnani'nin öldüğü bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak olarak AA belirtilmiştir.

Haberde “Terör örgütü DAEŞ'e yakınlığıyla bilinen Amak haber ajansı, asıl ismi Taha Subhi Fellaha (39) olan DAEŞ'in sözcüsü Adnani'nin., Halep çevresindeki çatışmalarda öldüğünü duyurdu.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir kırmızı zemin üzerine “DAEŞ sözcüsü Halep'te öldürüldü!” yazılmıştır.

Üslup

Haber AA'dan alınmıştır. Haber metni kısa, üslup anlaşılır ve dil sadedir.

Haber 2 Türkiye³⁰⁸

Başlık: İdlib'te yerleşim yerine fosfor bombalı saldırı

İçerik

Haber “Suriye'de Rus ordusuna ait savaş uçaklarının İdlib'te muhaliflerin kontrolündeki ilçe ve kasabalara "fosfor" bombası attığı bildirildi.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Sivil savunma yetkililerinden alınan bilgiye göre, Rus jetleri, muhaliflerin kontrolündeki İdlib'in, Maaret en-Numan ilçesi ile Binniş ve Serakib kasabasına "fosfor" bombası attı. Düzenlenen saldırıda çok sayıda kişinin yaralandığı,

³⁰⁷ <https://www.sabah.com.tr/dunya/2016/08/30/daes-sozcusu-halepte-olduruldu> Erişim Tarihi: 12.12.2018

³⁰⁸ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/398263.aspx> Erişim Tarihi: 12.12.2018

bombaların düştüğü yerlerde yangın çıktığı ifade edildi. Saldırıyla ilgili ayrıntılı bilgi verilmedi.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kırsal bir alan üzerinde gerçekleşmiş bir patlama görüntüsü kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiş ve bilgiler doğrudan, anlaşılır bir dil ile aktarılmıştır.

61. 31.08.2016

31.08.2016 tarihinde Suriye ile ilgili Türkiye Gazetesi Resmi İnternet Sitesine 2 tane haber girilmiş, Sabah Gazetesi Resmi İnternet Sitesine ise haber girilmemiştir.

Haber 1 Türkiye³⁰⁹

Başlık: Suriye sınırına askeri sevkiyat devam ediyor

İçerik

Haber “Suriye’nin Cerablus bölgesindeki terör örgütü DAEŞ’e yönelik başlatılan Fırat Kalkanı Harekatı’nın 8’inci gününde sınır hattına askeri sevkiyat sürüyor.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Fırat Kalkanı Harekatı’nın 8. gününde, Gaziantep’in Karkamış ilçesine bağlı Soylu Mahallesi’nde konuşlu 2 adet zırhlı personel taşıyıcı (ZPT) ile 8 askeri tank Türkyurdu sınır bölgesine sevk edildi. Sabah saatlerinde sevkiyatın yapıldığı sınır hattında askeri hareketliliğin de arttığı görüldü.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak bir tır üzerindeki iki adet zırhlı aracın fotoğrafı kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak belirtilmemiştir. Haber kısa bir metin ve akıcı bir üslup ile aktarılmıştır.

Haber 2 Türkiye³¹⁰

³⁰⁹ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/398670.aspx> Erişim Tarihi: 12.12.2018

Başlık: Cerablus'a göç kafilesi başladı

İçerik

Haber “Türk Silahlı Kuvvetleri'nin desteğiyle Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) güçleri tarafından terör örgütü DAEŞ'in elinden geri alınan Cerablus'a kabileler halinde göç başladı.” spotuyla verilmiş ve kaynak belirtilmemiştir.

Haberde “Türkiye'nin desteğiyle Cerablus ve çevresindeki köylerin DAEŞ'ten temizlenmesi, günlük hayatı değiştirdi. Sınır ötesi harekâtın merkezinde DAEŞ'ten kurtulmanın mutluluğunu yaşayan Cerabluslular, terör örgütünün yasakladığı telefon, televizyon ve uydu anteni gibi teknolojileri yeniden kullanmaya başladı. Ahmed adındaki Suriyeli genç, DAEŞ'in ilk olarak internet kullanımının yasakladığını, daha sonra telefon, televizyon ve uydu anteni gibi cihazlar da yasakladığını anlatıyor.” bilgisi verilmiştir.

Haberde görsel olarak kent yaşamına ilişkin çeşitli fotoğraflar kullanılmıştır.

Üslup

Haberde kaynak kullanılmamıştır. Haberde kentin anlık durumu fotoğraf ile desteklenerek akıcı ve sade bir üslup ile aktarılmıştır.

³¹⁰ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/398788.aspx> Erişim Tarihi: 12.12.2018

SONUÇ

Ortadoğu'nun en önemli ülkelerinden birisi olan Suriye, tarih boyunca farklı siyasi tarihe sahip olmuştur. 1516 yılında Osmanlı devleti hakimiyetine giren ülke 400 yıl boyunca siyasi bir istikrar yakalamıştır. Ancak birinci dünya savaşıyla beraber, bazı batılı ülkeler, Arap milliyetçiliği ve bağımsızlık sözleriyle Arapları Osmanlı'ya karşı ayaklandırarak Osmanlı devletinden ayrılmasına yol açmıştır.

Osmanlı devletinin Suriye topraklarından çekilmesinin ardından Fransa ve İngiltere Syces-Picot anlaşmasıyla Arap ülkelerini bölerek işgal etmiştir.

Fiili olarak 2 bağımsız kalan Suriye, 1920 yılında Fransız mandası altına girmiştir. Fransızlar, azınlıklar ve ülkeyi bölerek yönetmeye çalışsa da, ilk çapında ilerleyen yıllarda bağımsızlık hareketleri, başlayarak 1947 yılında Fransızları ülke topraklarından çıkarmayı başarmıştır.

Bağımsızlığına kavuşan Suriye, siyasi açıdan istikrarsızlar dönemi yaşamaya başlamıştır. Ülkede askeri darbeler yaşanmaya devam etmiştir. Taki 1963 yılında Baas Partisi darbe yaparak ülkede etkisini göstermiştir. 1970 yılında ise Hafız Esed ülkedeki kontrolü ele geçirerek Suriye'yi 30 yıl yönetecek bir başlangıca imza atmıştır.

Hafız Esed döneminde, ülkeyi tek başına yöneten Baas rejimi, muhalifleri de yok etmiştir. Hafız Esed bu dönemde Arap milliyetçiliği savunsa da Suriye'de diğer siyasi ideolojilerin önünü kesmiştir.

10 Haziran 2000 tarihinde Hafız Esed'in vefatının ardından ülkenin yönetimine oğlu Beşşar Esed getirildi.

Beşşar Esed, seçildikten sonra, halkın ondan beklentileri yükselmişti. Halk reform ve yenilik bekledikleri liderlerinden yıllar geçtikçe bir icra göremedi. Ülkede yoksulluk ve yolsuzlukları giderek daha da arttı. 2011 yılında Tunus, Mısır, Libya gibi ülkeleri etkisi altına alarak despot yönetimleri yerle bir eden Arap Baharı Mart 2011'de Suriye'de de kendini hissettirdi.

Bu çalışmanın ilk bölümünde iç savaş öncesi Suriye'deki etnik ve dini yapı, siyasi tarihi ele alınırken, iki bölümde ise iç savaşın askeri ve siyasi boyutlarına göz atıldı.

Suriye'deki askeri muhaliflerin yanı sıra, terör örgütleri, YPG/PKK, DEAŞ ve HTŞ hakkında topladığım bilgileri aktarmaya çalışıldı.

Ayrıca bu bölümde siyasi çözüm sürecine de geniş yer ayırmaya çalıştım. Bu çalışmada, Suriye konulu Astana ve Cenevre görüşmeleri ile zirvelerin yapıldığından bahsedildi.

Yabancı ülkelerin Suriye'deki iç savaşa müdahalesi ve getirdiği sonuçları raporla ışığında değerlendirildi.

Tezin ana bölümünde ise Türk yazılı basınında Temmuz-Ağustos 2016 döneminde Sabah ve Türkiye Gazetelerinin internet sitelerindeki Suriye İç Savaşı ile ilgili haberler incelendi. Toplamda 146 adet haberin başlık, spot, gövdesinde kullanılan ifadeler, haberlerin yazılış dili, haberlerin üslubu, kaynaklar, görseller analiz edilmiştir.

Bu çalışmanın yapıldığı iki aylık periyotta, 15 Temmuz darbe girişimi, Fırat Kalkanı Harekatı ve rejimin Halep İlini kuşatması ve saldırılara ilişkin haber yoğunluğu görülmüş ve bu haberler gazetelerin internet sitesinde yer bulmuştur.

Haberlerin içeriklerini incelediğimiz iki aylık süre içerisinde, kullanılan üslup farkı ve taraflara verilen farklı adlar dikkat çekmektedir. İşid-DEAŞ, Esad-Esed gibi farklı kullanımlar defalarca tespit edilmiştir. Bu kullanımların, yaptığımız içerik incelemesinin sonuçlarına bağlı olarak hem editöryal hem de kurumsal tercihler sonucu olduğu ortaya çıkmıştır. Burada devletin resmi kurumlarından yapılan açıklamalarında kullanılan tabirlerin etkisi büyüktür. Her iki gazete de resmi kurumların tabirlerini aynen kullanmıştır.

Haberlerde kaynak olarak genellikle Anadolu Ajansı'nın kullanılması kurumların bu hassas bölge hakkında yorumlar yaparken özenli olduklarını ve resmi açıklamalara dikkat ettiklerinin göstergesidir. Özellikle Türkiye Gazetesi'nin kendi grubuna bağlı bir haber ajansı varken (İhlas Haber Ajansı), Anadolu Ajansı'nı kaynak olarak alması bu durumla ilişkilidir. Öte yandan Anadolu Ajansı'nın Türkiye'nin (resmi) haber ajansı olması bölgedeki grupların bazılarının sadece Anadolu Ajansı muhabirleri ile görüşmesi de bu durumda etkilidir. Ayrıca özellikle muhalif gruplar içerisinde açıklama yapan ya da bilgi veren kişilerin Anadolu Ajansı'nın istedikleri içerikte haber yapacağı ve bilgileri çarpıtmadan doğrudan vereceği konusunda sağlamış olduğu

güven bu konuda etkilidir. Bunun yanında yerel kaynaklar da haber kaynağı olarak kullanılmıştır.

İncelediğimiz haber içeriklerinde verilen bilgilere bakıldığında genellikle Anadolu Ajansı muhabirlerinin haber kaynaklarına ulaştığı görülmekle birlikte, zaman zaman ve özellikle çatışma dönemlerinde muhalif grupların sözcülerinin de ajanslara ulaşıldığı görülmüştür.

Haberde kullanılan görsel içeriklere bakıldığında genellikle evrensel habercilik kurallarına ve etik değerlere uyulduğu görülmektedir. Ancak zaman zaman kullanılan fotoğraflarda bu durum göz ardı edilerek haberin etkisi arttırılmaya çalışılmıştır. Özellikle Esed rejiminin yaptığı bombardıman ve saldırılardan sonra kullanılan görsellerde bu kullanım tespit edilmiştir. Bunun en önemli örneği tüm dünyada da meşhur olan “Umran Bebek” fotoğrafıdır, iki gazetede de fotoğraf sansürsüz ve doğrudan verilmiştir. Tüm dünyada basın yayın organlarında fotoğrafın genellikle böyle kullanıldığı düşünülürse, savaşın etki ve sonuçlarını aktarmak açısından fotoğrafın sansürsüz kullanılması kabul edilebilir.

Bu iki aylık süre içerisinde incelediğimiz haberlere baktığımızda haber dillerinin genellikle sade ve anlaşılır olduğu görülmüştür. İki gazetede genellikle aynı kaynaktan haberi aldıkları için sadece başlık değiştirmek suretiyle haberleri vermiştir. Bu durum resmi açıklamalar ve tırnak içi olarak tabir ettiğimiz bilgiler dışında basit kaçmıştır. Ayrıca gazetelerin vardiyalı çalışma sistemlerinden dolayı gece saatlerinde girilen bazı haberlerin, gündüz saatlerinde yeniden farklı başlıklarla hatta farklı kaynaklarla verildiği görülmüştür. Bu durumun hem editörlerin hem de sorumlu müdürlerin gözünden kaçması gazetelerin kurumsal yapısının haber içeriklerine etkisini anlamak açısından değerlendirilmelidir.

Haber içerikleri klasik habercilik kuralları ile yazılsa da zaman zaman yeni gelişen internet habercilik dilinin unsurları da kullanılmıştır. Türkiye Gazetesi daha klasik bir üslup ile haberleri aktarırken, Sabah Gazetesi bazen “call to action” cümleleri ve magazinsel bir anlatı kullanmıştır. Bu durum, konunun ciddiyeti ve savaşın etkileri göz önüne alındığı zaman zaman sıkıntılı sayılabilecek durumlar oluşturmuştur.

Haberlerin içeriğinde video, animasyon, infografik, canlı harita, canlı görüntü, galeri, 3d galeri gibi yeni teknoloji ortamlarının getirdiği teknik imkanlar haberlerde çoğunlukla kullanılmamıştır. Ancak Türkiye'nin de müdahil olduğu ya da Türkiye'yi

doğrudan ilgilendiren haberlerde bu tip destekleyici unsurlar görülmüştür. Ayrıca bu haberlerde uluslararası haber ajanslarından alınan bilgiler ve içerikler de kullanılmıştır. Sayfa tasarımı ve haberin sunumu açısından Sabah Gazetesi'nin, Türkiye Gazetesi'nden daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Bu duruma en basit örnek olarak, Türkiye Gazetesi'nin fotoğrafları doğrudan kullanması, Sabah Gazetesi'nin ise habere özel görsel tasarımlar yapması olarak verilebilir.

Gazetelerde verilen haberler genellikle dünya kategorisinde verilse de özellikle Fırat Kalkanı gibi doğrudan Türkiye'yi ilgilendiren haberler gündemde verilmiştir. Bu durumun nedenleri incelediğimiz haber içerikleri bakımından değerlendirdiğimizde;

- Türkiye'nin savaşa doğrudan müdahil olması,
- Suriye'nin Türkiye'nin en büyük sınır komşusu olması,
- Suriye ve Türkiye arasında tarihsel ve kültürel bağların kuvvetli olması,
- Suriye İç Savaşı'nın sonuçlarının bölgenin geleceği açısından önemi,
- Suriye İç Savaşı'nın küresel aktörlerin çıkarları açısından önemi

başlıklarının öne çıktığını görmekteyiz.

Sonuç olarak; Suriye ve Türkiye devletleri arasında tarihten gelen bağ çok güçlüdür ve aynı zamanda hassas dengeler üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda orada yaşanan gergin ortam doğrudan Türkiye'yi etkilemektedir. Ülkemizde gerçekleşen darbe girişimi ve bir hafta sonrasında haber girişi azalsa da, Türkiye yazılı basınında çok sayıda Suriye ilgili haberin olması bu manada en önemli kanıttır. Aynı zamanda gazetelerin Suriye ile ilgili haberlerde üslup ve içeriğe özel olarak dikkat etmesi ve genel olarak Anadolu Ajansının servis ettiği metinleri haberleştirmesi yine bu durumu destekler niteliktedir.

Suriye haberlerindeki dilin devletin resmi dışişleri politikası ve stratejisi bağlamında değişmesi veya revize edildiği incelediğimiz haberlerde doğrudan tespit edilmiştir. Bununla birlikte bu değişimin evrensel habercilik kuralları ve uluslararası etik değerler açısından bir sıkıntı oluşturmadığı yine incelediğimiz haberlerde görülmüştür.

KAYNAKÇA

- ADIBELLİ, Barış: Arap Baharı Ve Suriye. 2. Baskı, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık 2016.
- AKDEMİR, Salih “Suriye'deki Etnik ve Dini Yapının Siyasi Yapının Oluşmasındaki Rolü”, Ankara Üniversitesi, 2000.
- Aljazeera Araştırma (Çevrimiçi)
Merkezi <http://studies.aljazeera.net/ar/files/isil/2014/11/2014112363816513973.html> ,
- BLUMMER, H. Collective Behaviour, New York, Barnes and Noble (1969).
(Aktaran) Bulut H.İ, İslam Mezhepleri Tarihi, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2011.
- BM BM'nın Nisan 2014 DEAŞ Raporu (Çevrimiçi)
(https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoISyria/HRC_CRP_ISIS_14Nov2014_AR.pdf)
- COLLELO,Thomas Syria: a country study / ed. . -- 2. bs.-- Washington, D.C: Library of Congress, 1988.
- COMMİNTS, David “Emeninas” Historical Dictionary of Syria, London, Scarecrow press, 1996.
- DİLEK, Cahit A. Afrin'de Zeytin Dalı Harekâtı'nın Muhtemel Sonuçları, Etkileri Ve Beklenen Senaryolar. 21 Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, 2018.
- COŞKUN, Bezen B. Arap Baharı ve Sonrası: Ortadoğu'daki Toplumsal Hareketler

- Bize Ne Anlatıyor? Ortadoğu Analiz, Cilt: 5, Sayı: 58. 2013.
s.66
- DOSTER, Barış Arap Baharı Özelinde Rusya'nın Suriye Politikası. (Ed.). B. Adıbelli. Arap Baharı Ve Suriye. 2. Baskı, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık. 2016.
- EL FEYYAD, Z. B. A. "Dürzilerin Hakikati", Riyad, El-Eluka Yayınevi. 2005.
- El Arabi Araştırmalar ve Siyasi Çalışmalar Merkezi "Kuruluşundan parçalanmasına kadar: El Nusra cephesi" rapor, s7. (Çevrimiçi):
https://www.dohainstitute.org/ar/lists/ACRPS-PDFDocumentLibrary/document_E0926D90.pdf
- ERYILMAZ, Selçuk Arap Baharı Sürecinde Rusya'nın Suriye Politikası, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2014.
- FIĞLALI, Ethem R. E.R, Günümüz İslam Mezhepleri, İzmir İlahiyat Vakfı, İzmir 2008.
- GÜLŞEN, Halit Rusya'nın Suriye Müdahalesi: Kazanımlar, Kayıplar ve Riskler. Ortadoğu Analiz, Cilt: 9 Sayı: 79, s.7-8
- MUSTAFA, Abdullah Suriye'de Türkmen Gerçeği. ORSAM Rapor No:27, (Çevrimiçi) <https://orsam.org.tr/tr/suriye-de-turkmen-gercegi/> , 15 Ocak 2018
- HOF , F. C. "Sectarian Violence in Syria's Civil War: Causes, Consequences, and Recommendations for Mitigation", Rafik Hariri Center for the Middle East, 2012,
- COMMINTS D. "Kurds" Historical Dictionary of Syria, London, Scarecrow

- press, 1996
- İSHAKOĞLU, Ömer Suriye Tarihi Osmanlı Döneminde Suriye’inde Edebi ve Kültürel Hayat (1800-1918) Kabalcı Yayıncılık, İstanbul 2012.
- HRW Syria: Residents Blocked From Returning,(çevirim içi)
<https://www.hrw.org/news/2018/10/16/syria-residents-blocked-returning>
- İHS Markit İHS Markit, Islamic State in decline, (çevirim içi)
<https://ihsmarkit.com/research-analysis/islamic-state-in-decline.html> , 14 Ekim 2018
- JOYA, Angela Syria And The Arab Spring: The Evolution Of The Conflict And The Role Of The Domestic And External Factors. Orta Doğu Etütleri, Volume 4, No: 1, 2012.
- JONES, S.G. (2013). Syria’s growing jihad. Survival: Global Politics and Strategy, 2013. (Aktaran) Aytekin Terkan, Vedat Zayıf , ve İsmail Yaşar, El Nusra Cephesi. Savunma Bilimleri Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1. 2015. s.43
- KURŞUN, Zekeriya Yol Ayrımında Türk-Arap ilişkileri, İstanbul, İrfan Yayınevi, 1992.
- KÜRKÇÜOĞLU, Ömer Osmanlı Devleti’ne Karşı Arap bağımsızlık Hareketi 1908-1918, Ankara Üniversitesi, 1982.
- KÜÇÜK, Cevdet Sykes-Picot antlaşması; Diyanet İslam Ansiklopedisi, cilt: 38. s. 205
- ORHAN, Oytun Fırat Kalkanı Hedefler, Fırsatlar ve Riskler. Ortadoğu Analiz, Cilt: 8 Sayı: 77, 2016. s.12
- İran’ın İç Savaş Sırasında Suriye Politikası. Ortadoğu Analiz,

Sayı: 82, 2017, s.50

Suriye İç Savaşı Ve Orta Doğu'da Güvenlik. Ortadoğu Analiz, 2017, Cilt: 6, Sayı: 63

- ÖZ, Mustafa İslam Mezhepleri Tarihi, Ensar Yayınları, İstanbul 2011.
- ÖZDAĞ, Ümit Küçük Orta Doğu Suriye, Kripto Basım Evi, Ankara 2012.
- PEHLİVANOĞLU, Öner Ortadoğu ve Türkiye, İstanbul, Kastaş Yay. 2004. s.97.
- SERPER, Emre Zeytin Dalı Harekâtı Ve Terörle Mücadele. TASAM, 2018, s. 1-2 (Çevrimiçi) http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/50178/zeytindali_harekati_ve_terorle_mucadele, 26 Aralık 2018
- SNHR (Çevrimiçi) <http://sn4hr.org/arabic/2018/01/01/9363/> 13 Nisan 2018
- (Çevrimiçi) http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/SNHR_Unveils_an_Incident_Database_for_International_Law_Violations_en.pdf
- YPG/PKK'nın hak ihlalleri raporu, (Çevrimiçi) <http://sn4hr.org/arabic/2016/01/18/5462/> , 15 Nisan 2018
- “YPG göçmen çocukları silahlandırıyor”, (Çevrimiçi) <https://www.hrw.org/ar/news/2018/08/03/321087> , 14 Ekim 2018
- ŞEN, Yağmur Suriye'de Arap Baharı. Yasama Dergisi, 2013. S.60. (Çevrimiçi) http://www.yasader.org/web/yasama_dergisi/2013/sayi23/54-79.pdf, 22 Mart 2018
- ŞEN, Sabahattin “Ortadoğu'da İdeolojik Bunalım”, İstanbul, Birey Yayınları, 2004.

- UMAR, Ömer O. Osmanlı yönetimi ve Fransız manda idaresi altında Suriye 1908-1938. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2004.
- ZEINE, Zeine N. The Struggle for Arap İndependence, Western Diplomacy & the Rise and Fall os Faisal's Kingdom İn Syria, , Beirut, 1960.
- TARAKÇI, Necat Afrin Harekâtı'nın Güncel ve Potansiyel Stratejik Sonuçları. TASAM, 2018. s.5, (çevrimiçi) http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/50198/afrin_harekatinin_guncel_ve_potansiyel_stratejik_sonuclari 12 Ocak 2018.
- TOK, Levent Yazar, Suriye Uzmanı, AA Suriye Masası Muhabiri, röportaj, 15 Nisan 2019
- TORAMAN, İbrahim “Arap Baharı Ve Suriye”. Yüksek Lisans Tezi, 2015, Yalova Üniversitesi, Yalova.
- TURHAN, Alp Türkiye Suriye İlişkilerinde Süreklilik: Çatışma-Yumuşama Dönemleri Ve Arap Baharı Süreci. Yüksek Lisans Tezi, 2012, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- ULUTAŞ U, KANAT K. “Sınırları Aşan Kriz Suriye. SETA Perspektif” , Sayı: 120, B. CAN Acun, 2015. s.
- YEŞİLTAŞ, Murat İç Savaşa Komşu Olmak Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti. SETA Perspektif, Sayı: 136, 2015. s.1-40. (Çevrimiçi) <https://www.setav.org/ic-savasa-komsu-olmak-turkiyenin-suriye-sinir-guvenligi-siyaseti/> 12 Ocak 2018
- ÇEVRMİÇİ Doğu Guta'da kimyasal silah saldırısı: 78 sivil öldü (çevrim içi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dogu-gutada-kimyasal->

[silah-saldirisi-78-sivil-oldu/1111572](#) , 12.12.2018

Halep'te son durum: Halep'te tahliye operasyonu başladı,
(çevrim içi)

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/12/15/halepte-son-durum-tahliye-konvoyu-yeniden-hareket-etti>

Aleppo battle: Syrian city 'back under government control'

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-38408548>

Humus Esad rejiminin eline geçti, (çevrim içi)

<http://www.hurriyet.com.tr/dunya/humus-esad-rejiminin-eline-gecti-40466512> , 13.012.2018

SMDK Başkanı Mustafa: Rejim göç ettirdiklerinin evlerine el koyuyor, (Çevrimiçi) <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/smdk-baskani-mustafa-rejim-goc-ettirdiklerinin-evlerine-el-koyuyor/1332015> 1 Şubat 2019

Askeri Grupların UÖC çatısı altında birleşmesi, (Çevrimiçi)

<http://bit.do/eRznT> , 21 Eylül 2018

İnb Baladi haber sitesi, (Çevrimiçi)

<https://www.enabbaladi.net/archives/246998> 15 Eylül 2018

Sultan Murat Tugay'ın kuruluş açıklaması,

<https://www.youtube.com/watch?v=KRD-QcIQdDs> 19 Eylül 2018

Fatih Sultan Mehmet Tugayı kuruluş açıklaması,

https://www.youtube.com/watch?v=Lc5y_9uAa9U 21 Eylül 2018

http://www.bbc.com/arabic/interactivity/2015/06/150601_comments_is_birth_beneficiants, 12 Ekim 2018

<https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/infographics/Arabic-Islamic-State-of-Iraq-and-al-Sham-ISIS-Funding3.pdf> 21 Eylül 2018

“Akseri muhalifler Rakka’yı ele geçirdi” **Sky News Arabic**, (Çevrimiçi) <http://bit.do/eM4Tk> 11 Ekim 2018

“DEAŞ yekinden Rakka’yı ele geçirdi, 100 El Nusra üyesini idam etti”, **Al Arabiya Haber Kanalı**, (Çevrimiçi) (<http://bit.do/Syriarakka>, 11 Ekim 2018

“DEAŞ Elbu Kemal’ı ele geçirdi”, **Al Alam Haber Kanalı**, <http://bit.do/deas-bukemal>, 11 Ekim 2018

“DEAŞ yayılarak Suriye’nin yarısında hakim oldu” **Aşşar Avsat Gazetesi**, <http://bit.do/deasyuzde52>, 12 Ekim 2018

<http://www.aljazeera.net/encyclopedia/movementsandparties/2015/3/12/الشعب-حمایة-وحدات>

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/afrindeki-ocalan-aniti-sihale-imha-edildi/1049784>

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/terror-orgutu-pkk-pydnin-egitim-dayatmasina-protesto-/882190> 12 Ekim 2018

BM çocuk hakları anlaşması:

https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.OPA.C.2_ar.pdf, 12 Nisan 2018

“Tel Rıfatlılar teröristleri çıkarmak için Türkiye’den yardım istiyor” **Anadolu Ajansı**, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tel-rifatlilar-teroristleri-cikarmak-icin-turkiyeden-yardim->

istiyor/1100663

“İlk Cenevre'den bugüne”, **Aljazeera Türk**,

<http://www.aljazeera.com.tr/dosya/ilk-cenevreden-bugune>

15 Nisan 2018

“1. Cenevre Görüşmeleri Sonuç bildirisi, **Aljazeera**,

<http://www.aljazeera.net/encyclopedia/events/2015/3/25/بيان-1-جنيف-اتفاق->

1-جنيف-اتفاق-, 16 Nisan 2018

DEAŞ karşıtı koalisyon güçlerinin resmi internet sitesi,

(Çevrimiçi)

<http://theglobalcoalition.org/ar/%D8%A7%D9%84%D9%85>

[/D9%87%D9%85%D8%A9/#stabilising-liberated-areas](http://theglobalcoalition.org/ar/%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%A9/#stabilising-liberated-areas)

ABD, Türkiye'den gizli YPG'ye 300 tır silah ve zırhlı araç gönderdi, Time Türk, (Çevrimiçi)

[https://www.timeturk.com/abd-turkiye-den-gizli-ypg-ye-](https://www.timeturk.com/abd-turkiye-den-gizli-ypg-ye-300-tir-silah-ve-zirhli-arac-gonderdi/haber-995633)

[300-tir-silah-ve-zirhli-arac-gonderdi/haber-995633](https://www.timeturk.com/abd-turkiye-den-gizli-ypg-ye-300-tir-silah-ve-zirhli-arac-gonderdi/haber-995633), 21 Ekim 2018

“Lavrov.. Müdahale etmeseydik Şam düşecekti” **Ajazeera**

(Çevrimiçi)<http://www.aljazeera.net/news/trends/2017/1/18/>

ندخلنا-لولا-ستسقط-كانت-دمشق-لافر وف, 16 Mayıs 2018

“Rusya'nın Suriye'deki savaşı: nedenleri ve sonuçları”

Aljazeera Araştırma Merkezi, (Çevrimiçi)

[http://studies.aljazeera.net/ar/positionestimate/2015/10/20151](http://studies.aljazeera.net/ar/positionestimate/2015/10/2015101291721373790.html)

[01291721373790.html](http://studies.aljazeera.net/ar/positionestimate/2015/10/2015101291721373790.html) son erişim : 13 Mart 2018

Turkish official: Why US should partner with Turkey in Syria:

(Çevrimiçi)[https://edition.cnn.com/2018/02/01/opinions/turk](https://edition.cnn.com/2018/02/01/opinions/turkish-official-why-us-should-partner-with-turkey-in-syria-)

[ish-official-why-us-should-partner-with-turkey-in-syria-](https://edition.cnn.com/2018/02/01/opinions/turkish-official-why-us-should-partner-with-turkey-in-syria-)

[opinion-kalin/index.html](http://www.opinion-kalin/index.html)

“Cumhurbaşkanı Erdoğan: Afrin şehir merkezi 08:30'da kontrol altına alındı”, **Habertürk** (Çevrimiçi)

<https://www.haberturk.com/son-dakika-cumhurbaskani-erdogan-dan-canakkale-zaferi-torende-aciklamalar-1880778#>

<https://www.tsk.tr/Home/Detay/596>, 12 Ocak 2019

